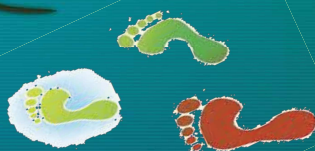

The Story of MR HAKKA'S FAMILY

IN THAILAND

คุยกันก่อน

เรื่องราวหรือเนื้อหาต่าง ๆ ในเอกสารนี้ ข้าพเจ้าได้รวบรวมไว้ในลักษณะเล่าเรื่อง พูดคุยกันเฉพาะส่วนของญาติ ๆ ของข้าพเจ้าเท่านั้น ซึ่งอาจจะมีบางข้อความบางคำพูดที่แตกต่างไป ในที่นี้ข้าพเจ้าจะไม่ทำการแก้ไขใด ๆ เพื่อรักษาต้นฉบับไว้

บรรพบุรุษของข้าพเจ้าเป็นซำฮิง (ฮากกา) อพยพมาอยู่ในประเทศไทย ตั้งแต่เมื่อไรนั้นไม่สามารถหาระยะเวลาที่แน่นอนได้ คงได้แต่สันนิษฐานไปตามเอกสาร หลักฐานเท่าที่หาได้เท่านั้น คนฮากกาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ค่อนข้างจะกระจัดกระจาย มีไม่กี่แห่งที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ อย่างมีเอกภาพชัดเจน นี่ก็อาจจะเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้อัตลักษณ์ของคนฮากกา ค่อยๆ เลือนหายไป

วันเวลาผ่านไป การโยกย้ายที่อยู่ที่ทำกิน การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดร่วมกับชุมชนในไทย การซึมซับทางวัฒนธรรมประเพณีซึ่งกันและกัน รวมทั้งประเทศไทยเป็นประเทศที่ให้เสรีภาพ ในการประกอบกิจกรรมของทุกชาติพันธุ์อย่างเสมอภาคกัน (โดยไม่ขัดต่อกฎหมายและศีลธรรมอันดีงาม) ทำให้วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ของจีนฮากกาที่อพยพมานี้ หลายสิ่งหลายอย่างได้เจือจาง กลมกลืนไปกับคนพื้นถิ่นนั้น ๆ

ถ้าวัดวันหมดสิ้นไป เฉกเช่น “**รอยเท้าบนผืนทราย**”

...BY:: วัชรินทร์ ใจมกสัน

...BY:: อธิชา สกลจารุสุทธิ

ก่อนจะออกไปหาข้อมูลที่นอกบ้าน ก็ต้องหาข้อมูลในบ้านในตระกูลของตัวเองก่อน เริ่มที่บ้านอาเซหยี่ (น้ำสาวคนสุดท้อง แต่ไม่ใช่ลูกคนสุดท้องนะจ๊ะ) กะว่าจะไปถามไถ่เรื่องราวเก่า ๆ เมื่อตอนที่ยังอยู่ที่ ตำบลหนองกร่าง ก่อนจะย้ายมาที่ลูกแก ท่าเรือและสุดท้ายห้วยกระบอก หลังสงครามโลกครั้งที่สองยุติลง ก็โยกย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ และก็ไม่เคยกลับไปกันอีกเลย ทั้งไร้ทั้งที่ทางซึ่งหักร้างถางพงกันไว้น้อย

ครอบครัวของอาเซหยี่นั้น ไหง่สนิทมาตั้งแต่เด็ก เซหยี่แต่งงานกับคนแต่จีว ก็คือ อาเตี้ยว (คำเรียกในภาษาแต่จีว หมายถึง “น้ำเซย”) อาเตี้ยวใจดีเคยซื้อไม้ท้อออแกน (หีบเพลงเปา) ให้เป็นรางวัลที่ตั้งใจเรียน ตามภาษาพูดของไหง่ต้องเรียกอาเตี้ยวว่า “อาหยี่ชย้อง” วันนี้ก็เช่นกันเรื่องราวต่าง ๆ มากมาย พรุ่งพรูมาจากท่านทั้งสองในแบบแซวกันเอง สนุกสนาน ฟังดูแล้วก็ไม่น่าจะได้เรื่องอะไรแต่ก็มาสะดุด เมื่ออาเตี้ยวถามว่าอยากรู้ความเป็นมาของแซ่ของ ง-หว่ายกึ่ง (ในที่นี้ขอเรียกว่า “อากึ่ง” เพราะเรียกมาตั้งแต่เด็ก) คุณตา, พ่อของแม่ ของหงี่ไหม?...

เซียงหยอง 杨

เรื่องที่มาของแซ่นี้สงวนสิทธิ์เป็นความคิดเห็นเฉพาะส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลคือ “อาหยี่ชย้อง” แต่เรียกติดปากว่า “อาเตี้ยว” อาเตี้ยวเล่าว่า “แซ่ของอากึ่งสำเนียงซักหงิน อ่านว่า ‘เซียงหยอง’ นั้น ในสำเนียงจีนกลางอ่านว่า ‘หยาง’ ส่วนสำเนียงแต่จีวอ่านว่า ‘เฮีย’ มีความหมายว่า ‘4 รู้’ คือ : เรารู้ : เขารู้ : ฟาร์ู้ : ดินรู้” มีที่มาว่า

ในสมัยก่อนเมื่อครั้งที่ยังไม่รวมประเทศจีน ในแคว้นจิน มีขุนนางตงฉินท่านหนึ่งปกครองดูแลอยู่ เมื่อทุกครั้งที่มีการสอบเข้ารับราชการ จะมีคนมากมายนำของมีค่ามาติดสินบนเพื่อให้สอบผ่าน แต่ขุนนางท่านนี้ก็ปฏิเสธไปทุกราย มีรายหนึ่งเป็นพ่อค้าพยายามติดสินบนทุกวิธีการ แต่ก็ถูกขุนนางท่านนี้ปฏิเสธไปทุกครั้งเช่นกัน

จนกระทั่งวันหนึ่งพ่อค้าคนนั้นมาเข้าพบเพื่อเจรจาด้วยตนเอง พยายามหวานล่อมต่าง ๆ นานา ในที่สุดแล้วขุนนางท่านนี้ได้สั่งสอนคุณธรรมแก่พ่อค้าว่า...

พ่อค้า “ ไม่มีใครรู้หรอก ถ้าท่านรับเงินทองที่ข้าฯ เสนอให้ท่าน ”

ขุนนาง “ มีสี่ มีคุณธรรม 4 รู้^๑ (สี่ ใจ ตั้ง [แต่จีว], ซี่ ใจ ถอง [ฮากกา] ^๑ผู้เขียนแปล) คือ ...ฟาร์ู้...ดินรู้...เขารู้...เรารู้ แล้วอย่างนี้จะว่าไม่มีใครรู้ได้อย่างไร ”

จากนั้นมาเมื่อขุนนางท่านนี้ได้เสียชีวิตแล้ว ชาวบ้าน
ทุกคนต่างพร้อมใจกัน นำคุณธรรมเรื่องความซื่อตรงนี้มาตั้งเป็น
แซ่ เพื่อเป็นการยกย่องและสรรเสริญ^(ก) ท่านสืบมา.

สัญลักษณ์ตระกูลหยาง 杨

(ก) ที่มาของแซ่ บางแห่งก็ว่ามาจากคำว่า สดุดี, สรรเสริญ

สำเนียงจีนฮากกา ออกเสียงเป็น แซ่หย่ง , หย่ง

สำเนียงกวางตุ้ง ออกเสียงเป็น แซ่หย่าง, หย่อง

แซ่ตระกูลนี้ใหญ่เป็นอันดับ ๖ ของจีน (ปี ๑๙๗๗) ส่วนมากคนตระกูลแซ่นี้
อพยพเข้ามาในไทยประมาณสมัยราชวงศ์หมิง (สมัยกรุงศรีอยุธยา) และอีก
ระลอกใหญ่ประมาณปลายราชวงศ์ชิง (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์).....

ที่มา :: <http://www.thaichinese.net/thaichineseblog/yang/>

3

รูปเซหยีปัจจุบัน ๕ ก.พ. ๒๕๕๗
(วนิดา เหลืองอร่ามชัย)

รูปอาเตี้ยว (แต่จิว) คู่ชีวิต
(มานิช เหลืองอร่ามชัย)

เกร็ดเล็กเกร็ดน้อยจาก .. เซหยี + อาเตี้ยว
เซหยีพูดถึงตอนแต่งงานว่า “ ในตอนนั้นวัน
จัดแต่งงาน ญาติทางฝ่ายเจ้าสาวจะไม่ไปร่วมพิธี
ที่บ้านฝ่ายชาย เพราะประเพณีปฏิบัติกัน
อย่างนี้ มีเพียงเซคิ้ว เดินถือตะเกียงตามไป
คนเดียว และเมื่อตอนคณะของฝ่ายชายมารับ
ตัวเจ้าสาว ทางญาติฝ่ายหญิง จะทำขนมบัว
ลอยเตรียมไว้ให้กับเจ้าบ่าวและพรรคพวกที่มา
ได้กินกันทุกคน” ...
อาเตี้ยว ได้ให้รูปถ่าย ตัวเหล่างง ตัวเหล่ามา
ต้นตระกูล “แซ่อิง”(แต่จิว) = สีเหลือง และบท
กลอนประจำตระกูลอิง พร้อมกำชับว่า
“ลูกหลานสายนี้ทุกคนต้องท่องบทกลอนนี้ได้
จึงนับว่าเป็นตระกูลเดียวกัน”

จาก ถ้องคั้ง-ฟุ้งสุ่น-ไทย

ชายหนุ่มหญิงสาว จากตระกูลเชียงหยอง(ช) และเชียงเฮ็น (ญ) หลังแต่งงานกันแล้วอาภิงลงเรือมาประเทศไทยกับพวก พ่อ เมื่อเริ่มตั้งหลักได้ก็กลับไปรับอาผอ มาสร้างครอบครัว ใหม่ โดยในเวลานั้นที่หมู่บ้านของอาภิง อาผอ หากิน ยากลำบาก แห้งแล้ง และได้ยินได้ฟังจากคนที่มาหากินใน ประเทศไทยอยู่ก่อนว่า เป็นที่มีดิน มีน้ำสมบูรณ์ **ปลุก อะไรก็ขึ้นดี** ผู้คนก็ยิ้มแย้มกันดี ทำให้มีความหวังแม้ยังไม่ เคยเห็นความจริงของปลายทาง

ก้าวแรกบนแผ่นดินไทย เรือสำเภาล่องมาจอดที่ ท่าเรือคลองเตย* (ยังไม่แน่ชัด) ตึกกรมบ้านช่องที่มากมาย แสดงถึงความเจริญสะดักสบายกว่าสถานที่บ้านเกิดที่จากมา ภาพแรกที่อาผอเห็นนี้ทำให้มีความสุข มีความหวัง แต่นั่นยังไม่ใช่ว่าจุดหมายปลายทางที่จะไปปักหลักสร้างครอบครัว เมื่ออา ผอถามว่าจะไปอยู่ที่ไหนกัน อาภิงตอบไปว่าไปอีกหน่อย...จาก ชุมชนเมืองหลวง ตึกกรมบ้านช่องเริ่มห่างออก และอีกหน่อย จนมีแต่ต้นไม้ มีแต่ป่าสองข้างทาง มองไปรอบ ๆ ไม่เห็นผู้คน รอยยิ้มที่มีเมื่อแรกเห็นหายไป กลายเป็นน้ำตาที่ไหลออกมา ความกลัวทำให้อาผอร้องไห้มาตลอดทางจนถึงกระท่อมสวนผัก สองตายายเริ่มต้นกันที่นี่ จ.กาญจนบุรี บ้านหนองกร่าง ไป เป็นลูกจ้างปลูกผักได้ค่าจ้างวันละ **หนึ่งบาท/วัน/คน** ทำงาน หนึ่งปี ถึงเพิ่งจะได้รับค่าแรง ๒ คน รวม ๗๐๐ บาท หลังจากนั้น เริ่มมองหาที่ดินใหม่เพื่อขยับขยายครอบครัวที่มีสมาชิกเพิ่มขึ้น ย้ายมาอยู่ที่ท่ามะกา เช้าที่ปลูกกล้วยขาย แต่ขายไม่ค่อยได้จึง เอาไปแลกข้าวเปลือก กล้วย ๒ หาบแลกข้าวเปลือก ๑ หาบ ทำกล้วยตากขายก็ขายไม่ได้ สุดท้ายต้องเลิก อยู่ที่ท่ามะกาปี ๓-๔ ปี

(*) รูปใบทะเบียนต่างด้าวของอาผอ ระบุปี พ.ศ. ๒๔๘๐ ติดอากรต่างด้าว อัตรา ๑๐๐ บาท ออกให้โดย สน. ท่ามะกา จ. กาญจนบุรี ในสมัยนั้นการจดทะเบียนต่างด้าวของชาวจีน จะทำการจดทะเบียนที่ทำเรือ ณ จุดที่ขึ้นฝั่ง และปีที่ระบุในเอกสาร ก็ไม่ตรงตามเหตุการณ์ เนื่องจากปี พ.ศ. ๒๔๘๐ อาแม่และอาเช่หยีของ ไห่เกิดแล้ว (ปีเกิดตามบัตรประชาชน พ.ศ. ๒๔๗๙ และ ๒๔๘๑ ตามลำดับ)

แสดงว่าอาภิงและอาผอ ต้องมาขึ้นฝั่งก่อนปี พ.ศ.๒๔๘๐ ซึ่งช่วงเวลานั้นพวกเรือที่ชาวจีนโดย - สารมา มักจะไปเทียบท่าที่แถวท่าเรือเขาวราช (จากข้อสังเกตดังกล่าว จึงยังไม่แน่ชัดว่า อาภิง และอาผอ มาขึ้นฝั่งที่ไหน? เมื่อไร?)

ระหว่างนี้ครอบครัวมีสมาชิกรวม พ่อแม่ลูก^[1] ๑๐

ชีวิต แต่ก็ต้องอพยพย้ายหนีกันอย่างทุลักทุเล เมื่อทหารญี่ปุ่นเข้ามาตั้งค่ายทหารบริเวณหมู่บ้านที่อยู่ ไม่นานก็มีคำสั่งจากทางราชการ สั่งให้ชาวบ้านที่อยู่รอบ ๆ ค่ายทหารญี่ปุ่นในระยะ ๓ กิโลเมตร ให้ย้ายออกไปให้หมด เพื่อความปลอดภัย เอาละสิ !!!จะย้ายไปไหนกัน ???

สงครามไม่เคยปราณี

เมื่อชาวบ้านเขาย้ายหนีกัน เราก็ต้องย้ายตาม อาผอเอาเซ่หยี้ และเซ่คิ้วใส่หาบคนละข้าง เดินไปตามทางไม่มีจุดหมายปลายทาง รู้แต่ต้องไป มีอาแม่ของโง่งกับอาหยี้ อีกสองคนมาพร้อมกับอาผอ ส่วนอาคั้งซี่จักรยาน (สมบัติอันมีค่าชิ้นเดียวที่มี) เทียบรับ-ส่งพาลูกชายที่ยี่สิบสองคน พร้อมข้าวของที่ต้องใช้ พาออกมาถึงปากทางเข้าหมู่บ้าน และก็ให้รอกัน สมัยนั้นกว่าจะออกมาถึงปากทางได้ก็ปาไปครึ่งวันก่อนวันแล้ว

ระหว่างทางมีเกวียนของคนไทย ที่หนีภัยทหารญี่ปุ่น ขับเกวียนไล่แซง ทำให้อาผอวิ่งหนีเข้าไปในป่าหนามทั้งคืน เปลา่ รอนชบวนเกวียนผ่านไปหมด จึงค่อยออกมา...T-T

อาแม่เคยเล่าให้ฟังว่า...หลังจากนั้นอาผอก็เดินร้องไห้ไปตามทาง ครบน้ำตายังไม่ทันแห้ง ก็มีชาวบ้านที่รู้จักกัน มาบอก อาผอว่า “ผัวแกถูกตี แยกรถจักรยานไป ไม่รู้ตายไหม” ...?? อาผอผาถูก ๆ ไว้กับเพื่อนบ้านที่ย้ายหนีมาหยุดพักอยู่ด้วยกัน แล้วก็เดินย้อนกลับไปหาอาคั้ง อาผอก็เดินร้องไห้ไปตามทางอีก จนมาถึงปากทางเข้าหมู่บ้านเจอกับซั้มคิ้ว ซั้มคิ้วบอกกับอาผอว่า “เมื่อวานพ่อถูกโจรตีหัวแตก แยกรถจักรยานไป ตอนนี้คนไทยสองคนเขา พาพ่อกลับไปบ้าน (ใช้บานประตูแทนเปลหามไป) พี่ชาย(หึ่งคิ้ว = ลูกคนที่สอง) ตามไปด้วย” อาผอพาซั้มคิ้วย้อนกลับไปที่พัก

เมื่ออาคั้งฟื้นจึงรีบพาลูก ๆ ตามมาทันที ... เป็นเรื่องที่น่าแปลกที่บาดแผลที่โดนตี หายเร็วแผลแห้งไวและไม่บวม (ซั้มคิ้ว เล่าว่า...ภายหลังอาคั้งคุยให้ฟังว่า “ก่อนที่จะหมดสติ

รูปประกอบใบยาสูบ จาก internet ::

ตัวอักษรคำว่า “โห่ง, โห่ง” ซึ่งไม่มีใช้ในพจนานุกรมของจีนกลางนั้น .. อาเตี้ยบอกว่าทางการจีนได้ เปลี่ยนตัวอักษรตัวหน้า ซึ่งเป็นตัวย่อมาจากคำว่า “เหริน” (คน) ... เปลี่ยนมาใช้เป็น “หยดน้ำสามขีด” (รูปกรอบสีแดง) ...

ซึ่งแปลว่า “อยู่สุดขอบที่ไกล ๆ”

อ่านว่า “หยา”

โห่ง, โห่ง

[1] ลูกทุกคน อาผอทำคลอดตัวเอง ใช้ไม้ไผ่เหลาเป็นแผ่นบาง ๆ ต้มในน้ำเกลือ ใช้ตัดสายสะดือลูกทุกคน และใช้ดันแทน, แห้ง ทั้งดันมาตมน้ำอาบ ประมาณ ๑ วัน เพื่อไล่เลือดลมหลังคลอด และกินไก่ผัดขิง ช่วยกระตุ้นให้มีน้ำนม

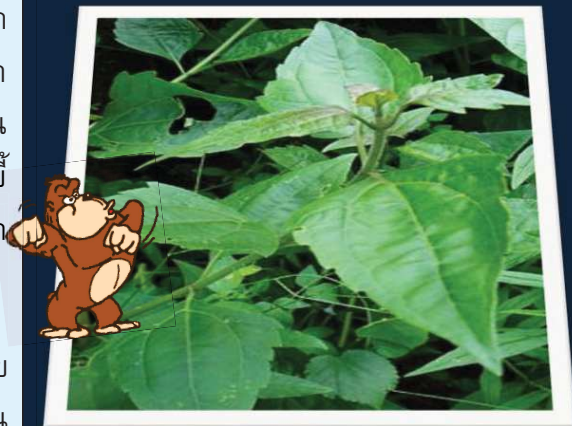
ไป ได้ตั้งต้นหญ้าข้างทางมาเคี้ยว ๆ แล้วนำมาโปะที่แผล
ถูกดี เพื่อห้ามเลือด แล้วก็สลบไป” ... ต้นหญ้าที่วานี้ซั้มคิ้ว
ไม่แน่ใจว่าเรียกว่า “ ผังกว้งซ่อ”^[2] หรือเปล่า??) ระหว่าง
เดินทางนี้อาแม่เล่าให้ฟังว่า .. “ อาหารการกินลำบากมาก
เพราะครอบครัวยากจน .. บางครั้งต้องเต็ดใบไม้ตามทางมา
เคี้ยวกินไปพลาง ๆ หรือบางมือก็ต้มข้าวต้มกินกับก้อนหิน
เค็ม ... (ก้อนหินเค็ม คือ นำก้อนหินหรือกรวดในน้ำ ล้างซี
ดินออกไป แล้วใส่หม้อต้มกับเกลือแกง เวลากินก็คืบขึ้นมา
ดูด ๆ เอน้ำเค็ม ๆ กินกับข้าวต้ม)” ... T-T

ย้ายมาอยู่ที่ลูกแก หักร้างทางพงที่ทางไม่มีเจ้าของโดย
ใช้วิธีร่วมหุ้นกันคือ ซั้มคิ้วแล้วว่า “หุ้นแรงกับเพื่อนบ้าน
ด้วยกัน ๓-๔ คน ช่วยกันถางหญ้า ถางพง ได้เท่าไรก็แบ่ง
เท่า ๆ กันตามจำนวนคน ” ... ยังสงสัยว่าเขาแบ่งที่ดินกัน
ยังไงให้เท่า ๆ กัน (ผู้เขียน)

คราวนี้ปลูกยาสูบ (ยาฉุน) สลับข้าวโพด (อาแม่ของ
โหวงเคยบอกว่าใบยาฉุนที่ปลูกนี้งามมาก ใบยาใบใหญ่เท่า
กระดังง์ผัดขาว) ผลผลิตได้ดีมากเพราะดินดี น้ำชุ่ม ความดี
ใจอยู่ได้ไม่นาน ...อาถึงถึงแก่กรรมเมื่ออายุประมาณ ๕๐-๕๑
ปี ก่อนตายอาถึงสั่งไว้ว่า ให้เก็บใบยาสูบไว้ก่อน และให้
ขายเมื่อราคากิโลละ ๑๔ บาท ขายแล้วให้ย้ายไปอยู่ที่เมี่ยง
กอก (กรุงเทพฯ) ... และแล้วราคาของใบยาสูบก็ขึ้นราคา
มาถึงที่อาถึงสั่งไว้ เวลานั้นขายไปได้เงินราว ๆ ๔ หมื่นบาท
...๐-๐.....รวยแล้วเรา เมื่อขายใบยาสูบไปแล้ว ก็ย้ายมา
อยู่ที่ห้วยกระบอกก่อนที่จะย้ายเข้ากรุงเทพฯ ระหว่างอยู่ที่
ห้วยกระบอกนี้ ช่วยกันทำมาหากินโดยลูกชายไปรับไอศกรีม
มาขาย ส่วนลูกสาวขายข้าวแกงกับแม่ (อาผอของโหวง)
เงินที่หาได้แทบจะไม่พอเลี้ยงชีพแปดชีวิต ... มีครั้งหนึ่ง
เพื่อนของอาผอ มาชักชวนอาผอให้ไปทำงานเป็นคนรับใช้ที่
บ้านของกิมเลียงวังตาล แต่อาผอไม่ไป

ระหว่างที่อยู่ลูกแกนี้มีเหตุการณ์ประหลาดหลายอย่าง
ที่อาแม่เล่าให้ฟัง เช่น “อาแม่เห็นมังกร” “เห็นดวงไฟ
ลอย-วนรอบกอไผ่” “ซุดพบกำไลข้อเท้าทอง ๒
ครั้ง” ฯลฯ

[2]

1 สาบเสือ (อังกฤษ: Bitter bush, Siam weed)

** 1และ2 ยังไม่แน่ใจว่าใช่ “ผังกว้งซ่อ” ที่ซั้มคิ้ว

กล่าวถึงหรือไม่ **

2 กะเม็งตัวผู้ เป็นหญ้า กลีบดอกสีเหลือง อยู่ในวงศ์

COMPOSITAE คนจีนเรียก “อั้งบัวเกี๊ยะ” คนไทย
เรียก “ กะเม็งดอกเหลือง ”

กะเม็งตัวเมีย หรือ ECLIPTA PROSTRATA LINN

อยู่ในวงศ์ ASTERACEAE

เส้นทางชีวิตที่ต้องสู้

เมืองบางกอกนั้นกว้างใหญ่ พวกเรา (อาผอ, อาคิ้ว, อาแม่และอาหิ รวมแปดชีวิต) ได้ไปเช่าบ้านไม้สองชั้นหลังหนึ่ง แถว ๆ สะพานสว่าง หลังโรงงานยาสูบ เงินเหลือจากเช่าบ้านอีก ๓ หมื่นบาท ให้ลูกชายคนโต(ไถ่คิ้ว) เอาไปร่วมหุ้นทำกระเป๋านักเรียน, กระเป๋าเอกสารราชการกับเพื่อนคนจีนด้วยกัน แร่งงานก็ใช้พวกน้อง ๆ ๓ คน (หังคิ้ว, ชัมคิ้วและอาแม่) ยอดผลิตกระเป๋าวันละ ๒๐ กว่าใบ ราคาส่งขายใบละประมาณ ๕๐ บาท แต่..เงินค่าสินค้าที่ทำส่งไปนั้น ไม่ได้เห็นเงินเลย เพราะการเก็บเงินเพื่อนของไถ่คิ้วเป็นคนจัดการ ส่วนไถ่คิ้วเป็นคนหาลูกค้า ทำไปทำมาเจ๊ง ขาดทุนแถมเป็นหนี้ เพราะไถ่คิ้วไปรับรองเช็คให้เพื่อน แล้วเช็คใบนั้นก็แดง

เหตุการณ์นี้ทำให้ครอบครัว อยู่ในสภาพตกที่นั่งลำบาก ถึงขนาดต้องยกลูกสาว (เซ่หิ) ให้ผู้อื่นรับไปเลี้ยง แต่สุดท้ายก็ต้องล้มเลิกการกระทำดังกล่าว เพราะเซ่หิพยายามหนีกลับมาบ้าน และยื่นคำขาดว่า “ ถ้ายังให้ไปอยู่กับคนอื่นอีก จะฆ่าตัวตาย ” และถัดมาไม่กี่ปี ครอบครัวก็ต้องสูญเสียลูกสาว (ไถ่หิ=น้องสาวรองจากอาแม่) ด้วยอุบัติเหตุเรือล่มครั้งนั้นมีอาแม่อยู่ด้วย

ช่วงนี้อาแม่ของโหวงรับเย็บเสื้อเชิ้ต ได้ค่าจ้างตัวละ ๑๒ บาท....ก้มหน้าก้มตาทำงาน เหยหน้าอีกทีฟ้ามีด....และก็ไปเรียนทำผม(สมัยนี้เรียก “เสริมสวย”) กับ**สถาบันเฮเลน เคอดิสเชียน**นะ ! พร้อมทั้งเป็นช่วงเวลาแห่งความรัก อาป้าของโหวงเริ่มเข้ามาในชีวิต ใช้เวลานับสิบปีกว่าจะได้อยู่กินกัน ซึ่งก็ยังมีเรื่องราวที่ยิ่งกว่าละครน้ำเน่าซะอีก...

บรรดา**ลูกชายคนโต**ทั้งสามคน ต้องแยกย้ายกันไปหากินนาน ๆ ที่ จึงค่อยกลับมาบ้าน ส่วน**เซ่คิ้ว**เรียนหนังสือจบ ม.๘ เปรียบสมัยนี้ก็ระดับปริญญาตรี โดยอาแม่ของโหวงเป็นผู้ส่งเสียให้เรียน มีดีกรีความสามารถทางภาษาอังกฤษและจีนอย่างดี เมื่อเรียนจบก็ได้เข้าทำงานที่โรงงานฟอกหนัง ตำแหน่งเสมียน เซ่คิ้วเป็นลูกคนเดียวในครอบครัวที่ได้เรียนมากกว่าพี่น้องทุกคน

กาลเวลาผ่านไป พร้อมมรสุมชีวิตของครอบครัว เมื่อลูก ๆ ทำงานทำการกันได้แล้ว ก็ถึงเวลาแยกตัวออกไปสร้างครอบครัวของตัวเอง อาผอก็จะอยู่กับชัมคิ้วบ้าง เซ่คิ้วบ้าง นานทีหรือเวลาที่ไม่สบายใจก็จะมาอยู่กับอาแม่ แต่ละครชีวิตน้ำเน่าของลูก ๆ แต่ละครอบครัว มันเพิ่งเริ่ม!

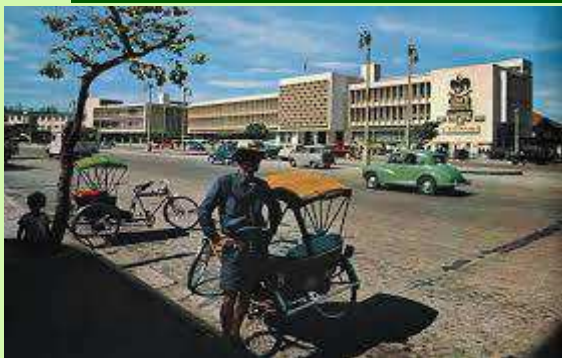
ซั้มคิ้ว ออกจากบ้านไปเป็นลูกจ้างร้านทำเหล็กดัด พออายุได้ ๒๐ ปีก็กู้เงินซื้อรถแท็กซี่ ยี่ห้อ “มอริส” ราคาประมาณ ๒หมื่นบาท และซื้อใบขับขี ๕๐๐ บาท แต่ตัวเองไม่รู้จักถนนหนทางใน กทม. แล้วทำอย่างไรกันละ??

ซั้มคิ้วใช้วิธีให้เช่ารถวันละ ๕๐ บาท และตัวเองก็นั่งข้างหน้าตามไปด้วย .. !!

ผ่านไป ๒ ปีก็ขาย รถมอริส ซื้อออสตินแบบเปิดประทุน ราคา ๓-๔ หมื่นบาท เมื่อมีคนมาวิ่งรถแท็กซี่มากขึ้น จึงเปลี่ยนไปซื้อรถตู้มาวิ่งแทน เพราะที่ด้านหลังไว้สิ่งของได้มาก ขึ้นใหญ่ก็วิ่งได้ รายได้ดีพอควร แต่โชคชะตาเล่นตลก ซั้มคิ้วขับรถชนเด็กตาย ติดคุกโดยที่ทางบ้านไม่รู้เรื่องเลย กว่าจะรู้ก็ติดคุกได้เป็นเดือนแล้ว....

หลังพ้นโทษออกมาแล้ว ก็ขายรถแท็กซี่แล้วไปร่วมหุ้นกับเพื่อน ซื้อรถจีปมาใช้งานตัดไม้ขาย สมัยนั้นจำคนตัดต้นไม้ ต้นละ ๕ บาท ค่าน้ำมันปั๊บละ ๒๕ บาท(ปั๊บ ๒๐ ลิตร) เทียวหนึ่งใช้น้ำมัน ๔ ปี๊บ รถจีปนี้บรรทุกไม้ซุงได้เที่ยวละ ๑๐-๒๐ ต้น จุดค้าขายไม้ในสมัยนั้นอยู่ที่ ริมแม่น้ำแควจอมบึง* ... ทำอยู่นาน ๒-๓ ปี ก็ต้องเลิก เพราะน้ำมันขึ้นราคาและสภาพรถเริ่มเสียหายมาก จากการที่ต้องขับรถบุกตะลุยเข้าป่าลึกไปเรื่อย ๆ ... อีกทั้งมีนายทุนเข้ามาค้าไม้มากขึ้นกว่าเดิม. เช่น แซว่อง ก็ร่ำรวยจากการค้าไม้ ฯลฯ

อ่าน....ตำนานจอมบึง* → http://rb-history.blogspot.com/2010/07/blog-post_11.html

8

ภาพนี้ปี ๒๕๐๑ หน้ากองสลากเดิมก่อนที่จะโดนเผาไป เมื่อ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ทางซ้ายมือจะเห็นเสาอากาศวิทยุ ตรงนั้นคือตึกกรมประชาสัมพันธ์ จะเห็นว่ามียอดแท็กซี่ออสติน วิ่งกันแล้ว และสามล้อถีบยังให้บริการอยู่ (เลิกปี๒๕๐๗) รถมัลชาวยังเป็นรถโกดังต่อท้ายทำด้วยไม้ (ที่มา :: <http://forum.thaivd.net/lofiversion/index.php/t116067-2400.html>)

หลังจากเลิกตัดไม้ค้าไม้แล้ว ก็ไปทำงานเป็นลูกจ้างซ่อมรถ ร้าน ช.การช่าง ที่วงเวียนใหญ่ ทำได้ไม่นานเพื่อน ๆ ที่เคยขับแท็กซี่ด้วยกันก็มาตามให้ไปขับรถแท็กซี่ (เช่า) แทนชั่วคราว (๓ - ๔ เดือน) ช่วงนี้เริ่มรู้จักกับหญิงสาวชื่อ “นิภา” ซึ่งก็คือ “ซั้มคิ้วแม่” นั่นเอง ด้วยเหตุที่ซั้มคิ้วแม่ต้องไปเก็บเงินค่าแชร์บ้าง ค่าดอกเบี้ยเงินกู้บ้าง ทำให้ต้องเรียกใช้รถแท็กซี่ แม่ของซั้มคิ้วแม่เป็นคนไทย ส่วนพ่อเป็นชกหงิน (หมอยะยัน) พ่อของซั้มคิ้วแม่ดื่มเหล้าเป็นประจำ จึงเป็นโอกาสให้ซั้มคิ้วได้ขงตีสนิท สุดท้ายก็สามารถขอสาวนิภา มาแต่งงานได้โดยไม่ต้องจ่ายค่าสินสอด (แต่ก็จัดงานเลี้ยงพอเป็นพิธี)

ส่วนรถแท็กซี่ที่เพื่อนให้ขับแทนชั่วคราวนั้น ผ่านไป ๒-๓ ปีแล้ว เพื่อนก็ไม่กลับมา หลังแต่งงานแล้วก็เลิกอาชีพรถแท็กซี่ นำเงินก้อนที่เก็บหอมรอมริบได้ก้อนหนึ่ง ไปเช่าตึกแถว (ปัจจุบันอยู่ที่สี่แยกสะพานควาย) อยู่ตรงข้ามภัตตาคารเฮงหลง (ซั้มคิ้วบอกว่า เจ้าของร้านเป็นชกหงิน) ปัจจุบันเลิกกิจการแล้ว

ซั้มคิ้วเปิดร้านขายเฟอร์นิเจอร์ มีเซคิ้วเป็นคนจัดการเรื่องบัญชีรับ-จ่าย ต่อมาภายหลังเซคิ้ว ก็แยกตัวไปเปิดร้านขายเฟอร์นิเจอร์ หลังจากแต่งงานกับเซคิ้วแม่ (จินแต่จิว) ปัจจุบันซั้มคิ้วเลิกกิจการแล้ว

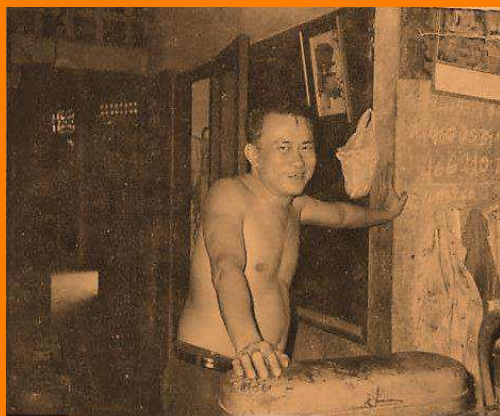
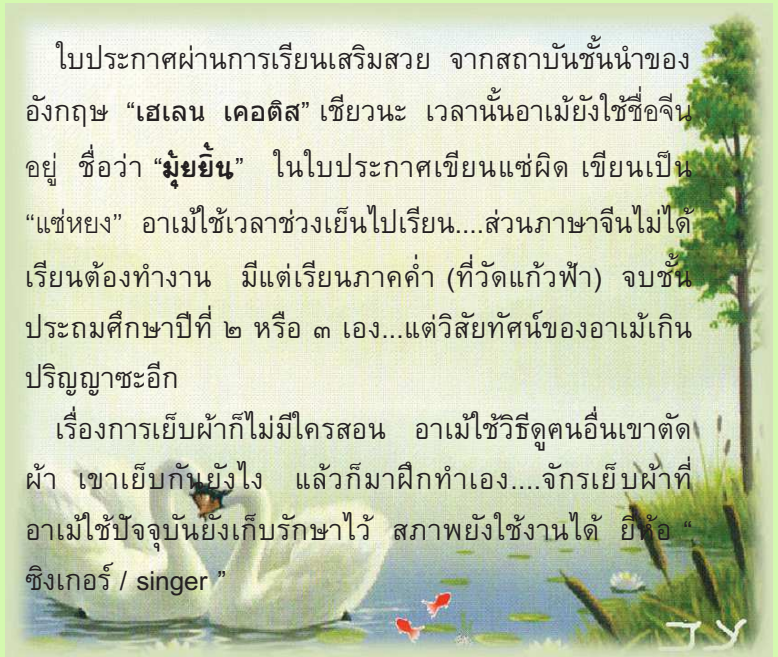
เพิ่มเติมส่วนของอาเตี้ยว (น้ำเขย) ภาพต้นตระกูลแซ้อิ่ง (แต่จีว) อาเตี้ยวบอกว่า "ลูกหลานแซ้อิ่งต้องท่องกลอนบทนี้ได้ เพราะเป็นกลอนประจำตระกูล ถ้าท่องไม่ได้ก็ไม่ใช่ลูกหลานสายนี้"

จากภาพรูปอาตงต้นตระกูล มีตำแหน่งไท่ซึ่ง ทางขวามือคือรูปอาตั้วม้า คนที่ ๑ ส่วนทางซ้ายสุดคือ อาตั้วม้าคนที่ ๓ และ ๒ ตามลำดับ

ใบประกาศผ่านการเรียนเสริมสวย จากสถาบันชั้นนำของอังกฤษ “เฮเลน เคอดิส” เขียนว่า เวลานั้นอาแม่ยังใช้ชื่อจีนอยู่ ชื่อว่า “ม่วยยั่น” ในใบประกาศเขียนแซ่ผิด เขียนเป็น “แซ่หยง” อาแม่ใช้เวลาช่วงเย็นไปเรียน...ส่วนภาษาจีนไม่ได้เรียนต้องทำงาน มีแต่เรียนภาคค่ำ (ที่วัดแก้วฟ้า) จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ หรือ ๓ เอง...แต่วิสัยทัศน์ของอาแม่เกินปริญญาซะอีก

เรื่องการเย็บผ้าก็ไม่มีใครสอน อาแม่ใช้วิธีดูคนอื่นเขาตัดผ้า เขาเย็บกันยังไง แล้วก็มาฝึกทำเอง...จักรเย็บผ้าที่อาแม่ใช้ปัจจุบันยังเก็บรักษาไว้ สภาพยังใช้งานได้ ยี่ห้อ “ซิงเกอร์ / singer”

อาป๊าไม่ใส่เสื้อเวลาทำงาน ถ่ายปี พ.ศ. ๒๕๒๐

อาแม่ (ขวา) และเชย (ซ้าย) ถ่ายที่หัวหิน ปี พ.ศ. ๒๕๐๗

โหลงไม่ค่อยรู้เรื่องราวของอาป๊าเพราะไม่ได้อยู่ด้วยกัน รู้แต่เพียงว่า เป็นชาวกว้างตง “เซียงจิน” ชื่อ “ต้งผา” ตำแหน่งที่คนใน ครอบครัวของอาแม่เรียก คือ “ก๊วยซ้อง” (เขยใหญ่) อาป๊ามีอาชีพช่างไม้แบบหล่อ สมัยก่อนในไทยยังไม่มีการทำแม่พิมพ์โลหะ เพื่อใช้เป็นแม่แบบในการหล่อ ดังนั้นแม่พิมพ์สำหรับหล่อจะทำด้วยไม้ ซึ่งอาป๊าของโหลง จะทำการถอดแบบจากตัวอย่าง แล้วทำการคำนวณและสร้างแม่พิมพ์ขึ้นมาด้วยไม้ สมัยนั้นทำงานให้กับ บริษัท วิเหลียม จ้ากิด ซึ่งอยู่ที่บางแค อาป๊าเคยบอกว่าช่างไม้ อย่างที่อาป๊าทำนั้นทั่วประเทศไทย มีไม่ถึง ๑๐ คน (พ.ศ. ๒๕๑๕)

เมื่อตอนเรียนชั้น ป.เตรียมนั้น ความที่อาป๊าเป็นช่างฝีมือ อาป๊าสอนโหลงคูณเลขสองชั้นแล้ว (เช่น ๓๖x๒๔) , เพิ่งไปเรียนแค่เดือนแรกอาป๊าให้ทอง ก.ไก่ เอบีซี สูตรคูณ ทองไม่ได้โน่น...ซังไว้ในห้องน้ำ มีเพื่อนคือตุ๊กแกตัวใหญ่ ๆ ตาแดง ๆ (ห้องน้ำมีตุ๊ก) แถมอดกินข้าวกินน้ำอีก....

มีอยู่ปีหนึ่งตอนเรียนชั้น ป.๑. ปีนั้นน้ำท่วม อาป๊ามารับโหลงที่โรงเรียน (ร.ร. ประสารอักษร) อาป๊าเดินลุยน้ำท่วมสูงถึงต้นขาของป๊า (อาป๊ารูปร่างสูงใหญ่ ส่วนสูงประมาณ

“...เรื่องเก่าถ้าไม่เล่า ก็
ลืม ภาษาถ้าไม่ใช้ ก็
หาย ...”

“แม้ทุกสิ่งเปลี่ยนแปลง
ไป เป็นัจฉธรรมของ
โลก ...

แต่การสืบทอดรากเหง้า
วัฒนธรรมและภาษา
เป็นหน้าที่ที่ต้องทำ
ต่อไป...”

๑๘๐-๑๙๐ ข.ม.) อาป้าแบกไหงี่หลังเดินลุยน้ำกลับบ้าน
ที่โรงเรียนนาโตะเรียนมาวางต่อๆ กันเป็นทางให้นักเรียนเดิน
แต่ไม่รู้ว่าครูเขาทำยังงัใโตะไม้เหล่านั้จึงไม่ล่อนน้ำ....

ความรู้สึกและภาพที่อาป้าแบกไหงี่หลังนั้น มันฝังอยู่
ในจิตมาตลอดถึงทุกวันนี้ถึงคราวใดให้รู้สึก**อบอุ่น ปลอดภัย
กับความรักของอาป้า....** ไม่เหลือความน้อยใจที่อาป้า
เคียดเคี้ยว ทำโทษอย่างทีเล่าไว้ข้างต้น อาป้าของไหงี่จาก
พวกเราไปเกือบสี่สิบปีแล้ว ทำให้ไม่ได้รับการถ่ายทอด
วิชาช่าง รวมทั้งภาษากว่างตั้งของอาป้า...

ขอบันทึกเรื่องราวไว้เพียงเท่านี้ก่อน มีข้อผิดพลาด
ประการใด ขออภัย ณ ที่นี้

เรื่อง / เขียน :: อิชยา สกฤจจารุสุทธิ....

:: ธัญญารัตน์ เจียมกลิ่น

02

ตอนที่

เรื่องเล่าจากยุวฮากกา

ส่วนนี้ เนื้อหารวบรวมจาก การเขียนเล่าเรื่องของยุวฮากกาไทย ที่ได้เข้าร่วม
ประชุมทั้งสองครั้ง บางคนเขียนเอง บางคนเขียนไม่ทันก็ใช้วิธีเล่าเรื่อง
และถอดความโดยผู้ร่วมวิจัยในโครงการนี้ น.ส. กุมารี ลาภอาภรณ์

ดุซญักกับความเป็นฮากกา

ผศ.ดร.ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร¹

ไหงเป็นลูกหลานฮากกาคนหนึ่งี่พูดสำเนียง “ปิ่นซันซัก” ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับฮากกาอากุง อาม่าที่มาจากเมืองจีน เข้าใจว่ามาจาก เกียดหย่ง (ตามสำเนียงปิ่นซันซัก) เพราะว่าอปาเคยเป็นสมาชิกของสมาคม “เก็กเอี้ย” ที่มีชาวแต้จิ๋วอยู่ปนกับคนปิ่นซันซักซึ่งเรียกตัวเองว่า “ซักหงิน” เดิมทีไหงไม่รู้จักและไม่เคยสนใจคำว่า “ฮากกา” แต่พอเข้าเรียนระดับปริญญาโทด้านภาษาศาสตร์ จึงได้รู้และเข้าใจว่า คนฮากกา คือ คนจีนแคะนั่นเอง

เมื่อหลายปีมาแล้ว ไหงเรียนจบปริญญาตรี สาขาพยาบาล ที่มหาวิทยาลัยมหิดล ทำงานเป็นพยาบาลที่โรงพยาบาลศิริราช จนกระทั่งปี 2540 เริ่มมีกระแสการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ไหงจึงอยากเรียนต่อ เพื่อพัฒนาตัวเองและใฝ่หาความรู้ ประกอบกับมีกระแสจีนที่เข้ามาแรง จึงเลือกเรียนสาขาภาษาศาสตร์ ที่สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย² มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเน้นการสอนภาษาเพื่อนบ้าน ไหงจึงได้เรียนภาษาจีนกลางเบื้องต้น รวมทั้งยังมีรายวิชาที่เกี่ยวกับภาษาในตระกูลจีน ถิ่นต่าง ๆ อีกด้วย เช่น หวู (Wu) เสี่ยง (Xiang) กั้น (Gan) ฮากกา (Hakka) (หรือเค่อเจีย Kejia) หมิน (Min) และ เยว่ (Yue) (หรือแคนโทนีส Cantonese หรือกวางตุ้งนั่นเอง) ซึ่งในแต่ละกลุ่มนั้นยังมีสำเนียงถิ่นต่างๆมากมาย โดยเฉพาะ หมินยังแบ่งออกเป็น หมินเหนือ (Min Bei) และ หมินใต้ (Min Nan) (ได้แก่ แต้จิ๋ว ฮกเกี้ยน ไหหน่า) บางตำรา แบ่งเป็น หมินกลาง (Min Dong) ด้วย

มีหลายคนสงสัยมากกว่าทำไมเปลี่ยนสายงานจากพยาบาล (สายวิทย์) มาเป็นนักภาษาศาสตร์ (สายศิลป์) ซึ่งมีความแตกต่างกันมาก แต่คนที่เรียนสายวิทย์ในตอนแรกจะได้เปรียบ เนื่องจากสามารถเปลี่ยนมาเรียนสายศิลป์ได้

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาศาสตร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

² เดิมมีชื่อว่า สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท

แต่คนที่เรียนสายศิลป์จะเปลี่ยนมาเรียนสายวิทย์ไม่ได้ ในสมัยนั้นมีพยาบาลไปเรียนภาษาศาสตร์มาก อาจารย์ที่สอนวิชาภาษาศาสตร์ภาคสนามก็ชอบมาก เพราะเวลาไปทำงานภาคสนามมีพยาบาลไปด้วยก็อุ่นใจ (เป็นเรื่องจิตวิทยา) ดังนั้น พยาบาลจึงมักเป็นที่รักของอาจารย์ที่มีอายุทั้งหลาย และอาจารย์เหล่านั้นก็มักจะเข้าใจว่าเรียนเกี่ยวกับวิชาสรีระมาแล้ว ก็ารู้และเข้าใจ สามารถออกเสียงภาษาต่าง ๆ ได้ง่ายกว่าคนที่ไม่มีพื้นฐานด้านนี้

ตอนเรียนปริญญาโท ยังไม่รู้สึกรับความเป็นฮากกาสักเท่าไร เพราะหลงนึกไปว่าตัวเองเป็นคนเชื้อสายจีนที่เป็นกลุ่มใหญ่เท่านั้น เมื่อได้มีโอกาสทำงานกับกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มเล็ก ๆ ที่กำลังเผชิญปัญหาภาษาและวัฒนธรรมที่กำลังจะสูญหายไป จึงเลือกทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับระบบเสียงภาษาของ ที่เป็นภาษาในตระกูล ออสโตรเอเชียติก สาขามอญ-เขมร อยู่ที่จังหวัดจันทบุรี

เมื่อเรียนจบปริญญาโท ยังไม่คิดจะเรียนต่อปริญญาเอก พอมีอาจารย์ที่สถาบัน ฯ ชวนให้เปลี่ยนอาชีพไปเป็นอาจารย์ โดยมีทุนพัฒนาอาจารย์เป็นการยืนยันตำแหน่งเมื่อจบ ประกอบกับช่วงนั้นเริ่มเบื่ออาชีพพยาบาลแล้ว แต่ก็ยังไม่แน่ใจว่าจะเรียนไหวหรือไม่ จะเป็นอาจารย์สอนคนอื่นได้ไหม ในช่วงที่เรียนเทอมแรกเปลี่ยนใจอยู่หลายครั้งว่าจะเรียนต่อหรือทำงานพยาบาลต่อ แต่ก็ถามใจตัวเองว่า ถ้าหากเวลานั้นไม่เรียนต่อ แล้วอีก 5 ปีต่อมา เพื่อนจบเป็นดอกเตอร์เราจะเสียใจไหม สุดท้ายจากการเกลี้ยกล่อมของอาจารย์ที่ปรึกษา และกำลังใจจากเพื่อน ๆ ก็เลยตัดสินใจที่จะเรียนต่อ (ต้องขอขอบคุณอาจารย์และเพื่อน ๆ ที่มีส่วนในการตัดสินใจในครั้งนั้นด้วยจริง ๆ)

เมื่อสอบได้ทุนพัฒนาอาจารย์ก็เลยลาออกจากอาชีพพยาบาลมาเรียนอย่างเดียว คิดว่าจะเอาดีทางนี้แน่ ในระหว่างเรียนก็ได้ช่วยอาจารย์ทำงานวิจัยภาคสนาม ในเรื่องของการฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในภาวะวิกฤตไปด้วย เนื่องจากมีพื้นฐานที่ทำระบบเสียงของกลุ่มชนในสมัยเรียนปริญญาโทมาแล้ว และกลุ่มชนถือเป็นกลุ่มแรกในการทำการฟื้นฟูเรื่องภาษา ต่อมาได้ขยายกลุ่มภาษาในภาวะวิกฤตออกไปอีกหลายกลุ่ม ทำให้ได้เดินทาง

ไปจังหวัดต่าง ๆ สะสมประสบการณ์มากขึ้น แต่เมื่อต้องทำวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาเอก ต้องศึกษาเกี่ยวกับเรื่องภาษาจีน เนื่องจากเป็นเงื่อนไขของทุนที่ได้รับ ซึ่งยังขาดแคลนบุคลากรผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาจีน

ช่วงทำวิทยานิพนธ์ ไหงมีความกังวลอยู่บ้าง แต่ก็นึกในใจว่าเรามีพื้นฐานภาษาจีนและภาษาถิ่นของตัวเอง (ป็นชั้นซำก) จึงเริ่มมุ่งมั่นค้นคว้าเกี่ยวกับภาษาจีนถิ่นในเรื่องที่ยังมีคนศึกษาน้อย ขณะที่กำลังพัฒนาหัวข้อวิทยานิพนธ์นั้น มีความกดดันและกังวลอย่างมาก เนื่องจากขณะนั้นที่สถาบัน ฯ ไม่มีผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาตระกูลจีน ไม่มีใครสามารถเป็นที่ปรึกษาหลักได้ อยากลาออกแต่ก็ไม่สามารถตัดใจลาออกได้ เพราะคิดว่าหากเรียนไม่จบ จะมีหน้าไปเจอใครได้อีก

ในการหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ ไหงคิดว่าจะทำในเรื่องการดำรงรักษาภาษาและวัฒนธรรมของชาวฮากกา เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัว เราเป็นคนเชื้อสายฮากกาก็ควรศึกษาภาษาฮากกา จากการค้นคว้าและลงพื้นที่โดยเฉพาะในพื้นที่หาดใหญ่ ซึ่งมีชาวฮากกาอาศัยอยู่หนาแน่น และยังใช้ภาษาฮากกาอยู่ เมื่อไปสัมภาษณ์และหาข้อมูลเบื้องต้นพบว่าคนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ เพราะมักจะเจอคำถามว่า “จะเรียนภาษาฮากกาไปทำไม เดียวนี้เขาเรียนภาษาจีนกลางกันหมดแล้วเรียนภาษาฮากกาแล้วจะไปพูดกับใคร” ไหงพยายามอธิบายว่า “ศึกษาไว้เพื่อบันทึกให้คนรุ่นต่อ ๆ ไป” หลังจากนั้นก็มีคนแนะนำว่าที่เบตง ยังมีชาวฮากกาที่พูดภาษาฮากกากันอย่างเหนียวแน่น แต่ด้วยข้อจำกัดเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนใต้ ทำให้ไหงไม่ได้ไปศึกษาภาษาฮากกาที่เบตง

ดังนั้นไหงจึงคิดหัวข้อใหม่ โดยจะทำเรื่องการกระจายของภาษาถิ่นย่อยของชาวฮากกาในประเทศไทย ซึ่งจะต้องหาตัวแทนในแต่ละภาค แล้ววิเคราะห์ว่ามีสำเนียงย่อยก็สำเนียงที่พูดอยู่ในประเทศไทย ไหงจึงเริ่มสำรวจจากภาคใต้ที่หาดใหญ่ และนครศรีธรรมราช ภาคอีสาน ที่ขอนแก่น ภาคเหนือ ที่นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ และเชียงใหม่ ส่วนภาคกลาง ที่เพชรบุรี เนื่องจากแต่ละที่ที่ไหงไปมีเพื่อน มีพี่ และมีญาติอยู่ที่นั่น แต่เมื่อเสนอหัวข้อนี้ก็ไม่ผ่านอีกเช่นกัน เนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะว่ายังไม่น่าสนใจ และหากศึกษาทั่วประเทศ

ก็จะกว้างเกินไป ทำให้โหวงรู้สึกท้อแท้และร้องไห้บ่อยมาก โหวงจึงกลับมาคิดหัวข้อใหม่ คือเรื่องกลศาสตร์ (acoustic phonetics) หัวข้อนี้ต้องอาศัยการคำนวณตัวเลขอย่างมาก และโชคดีมากที่เสนอไปแล้วอาจารย์ที่ปรึกษาชาวต่างชาติสนใจ แต่ปัญหาต่อมาคือ ไม่มีอาจารย์ที่ปรึกษาในสถาบัน ๆ คนใดกล้าที่รับเป็นที่ปรึกษาหลัก จนกระทั่งได้รับความช่วยเหลือจากอาจารย์ชาวต่างชาติที่เป็นอาจารย์พิเศษของสถาบัน ๆ มาเป็นที่ปรึกษาหลักให้ เพราะท่านเชี่ยวชาญภาษาตระกูลจีน โดยเฉพาะจีนกวางตุ้ง และจีนกลาง รวมทั้งจีนฮากกา เพราะท่านเป็นชาวอเมริกันที่ไปสอนอยู่ในฮ่องกงเป็นเวลานาน โหวงจึงได้หัวข้อวิทยานิพนธ์ที่ชื่อว่า “การวิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์และกลศาสตร์ของภาษาจีนแคะที่พูดที่กรุงเทพฯ ประเทศไทย”³ (Phonological and Acoustic analyses of the Tone system of Hakka as spoken in Bangkok, Thailand)

ในขณะที่ทำวิทยานิพนธ์ ปัญหาสำคัญที่พบคือในช่วงของการเก็บข้อมูลจำเป็นต้องค้นหาผู้บอกภาษาที่เป็นผู้สูงอายุ สามารถพูดภาษาฮากกาได้ดี ชัดถ้อยชัดคำในสำเนียงเหมยเซียน หรือหม่อยแย่น เพราะเป็นสำเนียงมาตรฐานของภาษาฮากกา และสามารถเปรียบเทียบกับสำเนียงเหมยเซียนที่มีผู้เคยศึกษาไว้แล้ว โดยจะต้องค้นหาผู้บอกภาษาฮากกาที่อย่างน้อย 5 คน เพื่อบันทึกเสียงและคำนวณตัวเลขเป็นค่าระดับเสียงวรรณยุกต์เฉลี่ยของภาษาฮากกา ซึ่งบุคคลที่รู้ภาษาอย่างดีนั้นหายาก หรือบางคนรู้ภาษาฮากกาดีแต่ไม่ค่อยเข้าใจภาษาไทย ก็ถือเป็นปัญหาอุปสรรคในการเก็บข้อมูล โหวงเริ่มจากไปค้นหาผู้บอกภาษาที่สมาคมฮากกาแห่งประเทศไทย⁴ แต่กลับถูกปฏิเสธว่า “ไม่ว่าง ไม่สามารถให้ข้อมูลได้” แต่โหวงก็ยังไม่ละความพยายาม จนกระทั่งพบกับรองผู้จัดการสมาคมซึ่งได้แนะนำเพื่อนที่รู้ภาษาฮากกาดีเยี่ยม และพอมีเวลาที่จะให้ข้อมูล ท่านผู้นี้ชื่อ 梁汉钊 อาสுகคนนี้มีความรู้ภาษาฮากกาดีเยี่ยม ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนออกเสียงได้ชัดเจน คุณสมบัติตรงตามที่ต้องการทุกอย่าง

การเก็บข้อมูลจึงเริ่มขึ้นอย่างเร่งด่วน จากผู้บอกภาษาหนึ่งคน ก็ค้นหา

³ ที่ใช้ภาษาชื่อในวิทยานิพนธ์ว่า “ภาษาจีนแคะ” เนื่องจากเป็นที่รู้จักของคนส่วนใหญ่

⁴ เมื่อก่อนใช้คำว่า สมาคมจีนแคะ

คนต่อไปเรื่อย ๆ โดยคำแนะนำของอาเหลียงซุก ซึ่งรู้จักคนเยอะ ในที่สุดก็ได้ครบ 5 คน ได้แก่ 梁汉钊, 陈三民, 李文河, 侯国忠, 鍾志明 ต้องขอขอบคุณอาซุกทั้ง 5 คน เป็นอย่างสูง ถ้าไม่มีคนเหล่านี้ ไหง่ก็ไม่ได้เป็นดุษฎีบัณฑิต จนถึงทุกวันนี้ เมื่อเก็บข้อมูลจากอาซุกครบทั้ง 5 คน โดยบันทึกเสียงด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป หลังจากนั้นนำไปคำนวณตัวเลขและวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อทำวิทยานิพนธ์เสร็จแล้ว ต้องเขียนบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ โชคดีที่ไหง่จบทันตามกำหนดเวลา และไม่มีโรคอะไรมารุมเร้าร่างกาย

ถ่ายรูปตอนรับปริญญาเอกกับอาแม่

หลังจากจบแล้วก็ได้ทำงานเป็นอาจารย์ที่สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชียที่จบมา จากความพยายามและทุ่มเทในการทำวิทยานิพนธ์ ไหง่รู้สึกภูมิใจเป็นอย่างมาก ซึ่งกำลังใจและแรงบันดาลใจที่สำคัญของไหง่คือ “อาป้า” แม้ว่าอาป้าจะเสียชีวิตไปในระหว่างที่ไหง่กำลังเรียนปริญญาเอก หากอาป้าไม่ให้ไหง่ได้เรียนต่อตั้งแต่มัธยม ไหง่คงไม่มีวันนี้ นอกจากนี้พี่ชายของไหง่ได้เสียชีวิตไปหลายปีแล้ว ไหง่จึงเขียนในเล่มวิทยานิพนธ์ว่า “งานวิทยานิพนธ์เล่มนี้อุทิศให้พ่อและพี่ชาย”

อย่างที่รู้กันดี ชาวจีนสมัยก่อนจะไม่สนับสนุนให้ลูกสาวเรียนหนังสือสูง ๆ เพราะต้องแต่งงานมีครอบครัว ไม่รู้จะเรียนไปทำไม แต่โหงวโชคดีที่เกิดในรุ่นหลังที่มีความก้าวหน้าทางการศึกษามากขึ้น การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญ อาแม่เป็นคนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ แต่คิดเลขเก่ง สามารถค้าขายได้ (สมัยก่อนที่บ้านขายของชำ โหงวกี่เลยขายของได้ ทำสวนเป็น ถือเป็นกำไรของชีวิต) สมัยก่อนโหงวกี่ชอบเรียนหนังสือด้วย พอจบประถม โหงวกี่บอกว่าจะเรียนต่อ อาป้าบอกว่า “เป็นลูกคนเล็กให้เรียนไปเถอะ” อาแม่ก็เลยไม่ห้าม ทั้ง ๆ ที่พี่สาวก็ได้เรียนแค่ชั้นประถมกันหมด พอถึงตอนเข้ามหาวิทยาลัย อาแม่บอกว่า ไม่ต้องเรียนแล้ว ให้ออกมาช่วยทำสวน แต่โหงวกี่ขอเรียนต่ออีก อาแม่เลยบอกว่า “ถ้าสอบได้ก็จะให้เรียน ถ้าสอบไม่ได้ก็ไม่ต้องเรียน” โหงวต้องพยายามสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้ พอตอนประกาศผล ลุ้นอยู่หน้าจอทีวี พอเห็นชื่อตัวเอง ก็ดีใจมาก โหงวได้เรียนคณะพยาบาลศาสตร์⁵ มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อจบออกมาก็มีงานรองรับ

หลังจากที่เรียนจบปริญญาเอกแล้ว ที่บัณฑิตวิทยาลัยได้มีการประกวดวิทยานิพนธ์ดีเด่น ทั้งระดับปริญญาโทและเอก โดยแบ่งออกเป็น 4 สาขา สายภาษาศาสตร์อยู่ในสาขาสังคมศาสตร์ – มนุษยศาสตร์ โหงวตัดสินใจลงส่งแต่งงานทางด้านภาษาศาสตร์เป็นงานเฉพาะทาง การจะส่งเข้าประกวดวิทยานิพนธ์จะต้องคำนึงถึงการนำไปใช้ประโยชน์ และการขยายผล โหงวจึงใช้ประสบการณ์การทำงานฟื้นฟูภาษา ฯ มาบูรณาการหรือเชื่อมโยงกับงานวิทยานิพนธ์ ซึ่งงานวิทยานิพนธ์นี้จะพื้นฐานของการทำงานฟื้นฟูภาษาต่อไปในอนาคต ถือเป็นเรื่องโชคดีมากที่ขณะนั้นได้รู้จักกับคนฮากกาหลายคน โดยเฉพาะอาสุกนภดลที่ได้เห็นคุณค่าและมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมฮากกาอย่างจริงจัง นับว่าเป็นวาสนาที่ได้พบคนที่มีอุดมการณ์เดียวกัน สุดท้ายวิทยานิพนธ์นี้ก็ได้รับรางวัลชมเชย ทำให้คิดว่า อาป้าคงช่วยโหงว เพราะได้ศึกษาเกี่ยวกับภาษาบรรพบุรุษของเรา ไม่ลืมรากเหง้าของตนเอง ทำอะไรก็จะประสบความสำเร็จ

โหงวสังเกตว่าตั้งแต่ทำเรื่องฮากกา ก็จะทำอะไรราบรื่น มีคนให้ความร่วมมือคอยช่วยเหลือ เป็นเสมือนญาติพี่น้องกัน โหงวเชื่อว่า ความไม่ลืมบรรพบุรุษ

⁵ เป็นรุ่นแรกที่มีการเปลี่ยนเป็นหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ จากเดิมเป็นหลักสูตรวิทยาศาสตร์ สาขาพยาบาล

ของตัวเอง แล้วมาทำงานฟื้นฟูภาษาของพ่อแม่ตัวเอง จะส่งผลดีให้กับตัวเอง ไม่มากนักน้อย ส่วนการฟื้นฟูภาษาอื่น ๆ ก็ได้ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ในฐานะนักวิชาการ เพราะว่าไม่ใช่ภาษาของเรา

วันที่รับรางวัลวิทยานิพนธ์ชมเชยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล โดยอธิการบดี (คนที่ 7 จากขวามือ) เป็นผู้มอบรางวัล ส่วนคนที่ 3 จากขวามือ คือ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักชาวต่างชาติชื่อ Prof. Robert S. Bauer ซึ่งบินมาจากฮ่องกงเพื่อมารับรางวัลด้วยตัวเอง ท่านก็ดีใจมาก (นักศึกษาได้รางวัล อาจารย์ที่ปรึกษาหลักก็ได้รับใบเกียรติบัตรด้วย) ส่วนไหนคือคนที่ 4 จากขวามือ

หลังจากมาทำงานเป็นอาจารย์แล้ว ก็ทำงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาฮากกาอย่างจริงจัง ขณะที่เขียนบทความนี้ (พ.ศ. 2561) ไหง่ได้ทำงานวิชาการและเป็นอาจารย์มา 10 ปีแล้ว แต่ไหง่ไม่เคยลืมที่จะสานต่อการทำวิจัยกับชาวฮากกา เพราะเป็นภาษาของบรรพบุรุษเรา หลายคนทราบกันดีว่าปัจจุบันรุ่นวัยกลางคน รุ่นเยาวชน ไม่พูดภาษาฮากกากันแล้ว ไหง่จึงพยายามทำโครงการวิจัยที่จะชวนกลุ่มคนฮากกาให้มาสนใจอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรม หากพูดไม่ได้อย่างน้อยก็สมควรลิ้มรสเหง้าของตัวเอง

“คนไทยเชื้อสายจีน” มีหลายถิ่น หลายสำเนียง แต่สำหรับจีนฮากกา หรือจีนแคะ จะมีคำสรรพนามที่ใช้แตกต่างจากจีนอื่น ๆ ถ้าได้ยินคนพูดกันโดยใช้คำว่า “ไหง่” “หัง” ก็รู้ทันทีเลยว่า เป็นคนจีนฮากการ้อยเปอร์เซ็นต์

ปัจจุบันมียุวชนฮากกา ซึ่งอยู่ในวัยกลางคนที่มีความตระหนักรู้ เห็นคุณค่า และมีความภาคภูมิใจในความเป็นฮากกามากขึ้น ยิ่งถ้าได้รู้ว่าคนฮากกาอาศัยอยู่กระจัดกระจายไปทั่วโลก ยิ่งทำให้ลูกหลานเกิดความภาคภูมิใจว่า พวกเราคอนจิ้นแคะมีความยิ่งใหญ่ ไม่แพ้คนเชื้อชาติอื่น ๆ

แรงบันดาลใจในการสืบสานภาษา และวัฒนธรรมฮากกา

เมธี ธีรรัตนสถิต

ปัจจุบันนี้ จะผู้สืบทอดเจตนารมณ์ในการสืบสานภาษาและวัฒนธรรมของบรรพชนนั้นหายากยิ่งนัก ยิ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ภาษาไม่มีหน้าตาในสังคมปัจจุบันแล้ว รุ่นลูกหลานยิ่งไม่สนใจในการธำรงรักษาสืบต่อเพื่อบอกต่อรุ่นสู่รุ่น แต่สำหรับคนไทยเชื้อสายฮากกาหรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า “จีนแคะ” ยังมีอีกครอบครัวหนึ่งที่ผู้วิจัยรู้จักมานานหลายปี นับตั้งแต่ทำงานวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูภาษาฮากกา (ศิริเพ็ญ 2556, 2557; ศิริเพ็ญ และกุมาริ 2559; Siripen 2013) ซึ่งผู้วิจัยมีความภูมิใจในการนำเสนอเพื่อเป็นกรณีศึกษา ทั้งแก่กลุ่มฮากกาเองและกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ด้วย

การลำดับเรื่องราวในบทความนี้ จะนำเสนอบันทึกเรื่องราวของผู้ช่วยวิจัยในโครงการ “กระบวนการถ่ายทอดความรู้ภาษา - วัฒนธรรมฮากกา จากปราชญ์ฮากกาสู่เยาวชนเพื่อการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาอย่างยั่งยืน” เป็นตัวอย่างกรณีศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่ไม่รู้จักความหมายของคำว่า “ฮากกา” มาก่อน จนถึงความสนใจที่จะศึกษา และตั้งใจถ่ายทอดให้แก่ลูกหลานของตัวเองสืบไป เนื้อหาจะเกี่ยวข้องทั้งภาษาและวัฒนธรรมประเพณีของชาวฮากกาที่เขาได้รับจากบรรพชน และสืบค้นจนถึงปัจจุบัน อะไรเป็นแรงบันดาลใจที่ทำให้เขาสืบค้นรากเหง้าของตัวเองเป็นสิ่งที่ท้าทายและคาดไม่ถึงอย่างยิ่ง

ส่วนท้ายของบทความ ผู้วิจัยได้สรุปบทวิเคราะห์แรงบันดาลใจในการธำรงรักษาวัฒนธรรมที่ดีงาม และความต้องการเรียนรู้ภาษาฮากกาเพื่อการสื่อสารให้คล่องแคล่ว ของผู้ช่วยวิจัยท่านนี้ด้วย

เนื้อหาในส่วนของกรณีศึกษา แบ่งออกเป็น 4 หัวข้อได้แก่ 1) ฮากกาในความทรงจำ 2) เรียนรู้ผ่านสังคมออนไลน์ 3) สืบข้อมูลจากสมาคม และ 4) สืบสานจากรุ่นสู่รุ่น

1. ฮากกาในความทรงจำ

ย้อนหลังไปเมื่อราว 7 – 8 ปี ฉันไม่รู้จักอะไรที่เกี่ยวกับจีนแคะหรือฮากกาเลย คำว่าฮากกาแปลสำหรับฉันมาก ทั้ง ๆ ที่ครึ่งหนึ่งของชีวิตฉันนั้นมีสายเลือดฮากกาผสมอยู่ ไข่แล้วครับ ฉันเป็นลูกครึ่งที่คุณพ่อมีบรรพชนเป็นคนฮากกามาจากเมืองฟ่งสุน (丰顺) ส่วนอีกครึ่งหนึ่งทางคุณแม่มีบรรพชนเป็นคนแต่จีวมาจากเมืองเก็กเอี้ย (揭阳) ตามธรรมเนียมจีน ฉันจึงต้องเป็นคนฮากกาตามต้นตระกูลบรรพชนคุณพ่อ ซึ่งในสังคมคนจีนนั้นให้ความสำคัญกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง จึงมีสำนวนไทยที่มักพูดกันว่า “คนจีนแต่งลูกสะใภ้เข้าบ้าน ส่วนคนไทยแต่งลูกเขยเข้าบ้าน” อาทิง – อาม่า ของฉันมักเรียกตัวเองว่า “ปิ่นซันซักหงิน” (半山客人) แปลตามตัวอักษรภาษาจีนคือ คนแคะครึ่งกึ่งฮากกา ฉันเคยถามอาทิง – อาม่า ถึงที่มาของคำว่า “ปิ่นซันซักหงิน” ท่านก็ตอบเพียงว่าเป็นจีนแคะกลุ่มหนึ่ง ที่มีถิ่นฐานเดิมอยู่ในเมืองจีนระหว่างคนฮกหล่อ (แต่จีว) และซิมซัก (แคะลิก) หรือฮากกานั้นเอง

ในสมัยที่ฉันยังเป็นเด็ก ฉันก็สนใจความเป็นคนจีนอยู่ไม่น้อย โดยเฉพาะเรื่องภาษาจีน ฉันเป็นลูกชายคนเล็กที่ติดคุณแม่ ซึ่งฉันมักเรียกท่านว่าอาม่า (ในงานเขียนนี้ฉันจะใช้ว่าอาม่า) ฉันจึงได้รับอิทธิพลการใช้ชีวิต ภาษาและวัฒนธรรมแบบคนฮกหล่อ (แต่จีว) ตามแบบอาม่านั้นเอง สมัยที่ฉันยังเป็นเด็ก ๆ ฉันฟังและพูดภาษาฮกหล่อแบบง่าย ๆ ได้ดี ฉันมีสมุดอยู่หนึ่งเล่มเอาไว้จดคำศัพท์ภาษาฮกหล่อที่อาม่าพูดกับฉัน และในขณะเดียวกันฉันยังชอบไปซื้อหนังสือเรียนภาษาแต่จีวจากร้านขายหนังสือมาเพิ่มพูนความรู้ด้านภาษาฮกหล่อ (แต่จีว) ของฉันเพิ่มเติมอีกด้วย ฉันจึงเป็นลูกคนเดียวของอาม่าที่สามารถพูดและฟังภาษาฮกหล่อพอได้

ภาพที่ 1-3 หนังสือเรียนภาษาฮกหล่อ (แต่จีว) และหนังสือเรียนพูดภาษาจีนฮกหล่อพร้อมเทปฝึกพูด

ฉันคลุกคลีอยู่กับอาแม่ตั้งแต่เล็กจนโต ไปไหนมาไหนด้วยกัน จนแทบจะเป็นเงาตามตัวก็ว่าได้ เมื่อตอนที่อาแม่เสียชีวิต ครอบครัวเราได้จ้างคณะงเต๊กแบบฮกหล่อ (แต้จิ๋ว) มาสวดบำเพ็ญกุศลศพให้กับอาแม่ และนั่นก็คือครั้งสุดท้ายที่ฉันมีโอกาสดูได้ใช้ภาษาแต้จิ๋วของฉันอย่างเต็มที่

ดังนั้นความทรงจำเกี่ยวกับวัฒนธรรมและภาษาฮากกาในวัยเยาว์ของฉันจึงถือว่าน้อยมาก จนเกือบจะพูดได้ว่า ฉันไม่รู้จักอะไรที่เกี่ยวข้องกับฮากกาเลย จนกระทั่งฉันโตและมีครอบครัว มีอาชีพที่มั่นคง มีเวลา ฉันจึงได้เริ่มสนใจศึกษาภาษาและวัฒนธรรมต่างๆของชาวฮากกา

ภาพที่ 4 ภาพถ่ายครอบครัวในปี พ.ศ. 2521 ภาพที่ 5 ฉันและอาแม่ในปี พ.ศ. 2521

2. เรียนรู้ผ่านสังคมออนไลน์

ฉันเป็นคนที่สนใจการเรียนรู้ด้านภาษามาตั้งแต่ยังเด็ก ดังที่กล่าวในตอนต้นตอนเด็ก ๆ ฉันมีความรู้ภาษาฮกหล่อค่อนข้างดี เพราะคลุกคลีกับอาแม่ พูดคุยกับอาแม่ และหาความรู้เพิ่มเติมจากการซื้อหนังสือและม้วนเทปมาฝึกหัด เพื่อเพิ่มพูนทักษะการใช้ภาษาฮกหล่อ

หลังจากอาแม่จากไป ภาษาฮกหล่อของฉันก็ไม่ค่อยได้ใช้อีกเลย นอกจากเวลาไปซินหมิน (เซ็งเม้ง) ที่เจอกับญาติของอาแม่ ไม่ว่าจะเป็น อาอี, อาอู๋, หรือ อาอิม ทุก ๆ คนที่เป็นญาติของอาแม่มักจะใช้ภาษาฮกหล่อได้ดีมากทุกคน ฉันจึง

มีโอกาสดูใช้ภาษาฮกเก้งบ้างก็ตอนจีนหมิ่นนี่เอง อาแม่เสียไปแล้ว 6 ปี ฉันจึงได้แต่งงานมีครอบครัว และเมื่อแต่งงานเรียบร้อยแล้วก็วางแผนไว้ว่าจะมีลูกคนที่สามเหตุสำคัญเพราะอยากจะรีบมีหลานเอาไว้ให้อามาและอาป้าของฉันได้ดีใจที่สำคัญฉันไม่อยากให้ประวัติศาสตร์ซ้ำรอย เพราะครั้งหนึ่งฉันเคยเสียใจที่ไม่ทันแต่งสะใภ้มาใส่ชุดไว่ทุกซ์ (戴孝) ให้กับอาแม่ และในพิธีงต๋องเต็กของอาแม่ก็ไม่มีหลานในมาใส่ชุดไว่ทุกซ์เดินข้ามสะพานเพื่อไปส่งวิญญาณของอาแม่ยังดินแดนสุขาวดี

ภาพที่ 6-7 พิธีบำเพ็ญกุศลศพและกงเต็กของคุณแม่ฮั้งจวง แซ่เฮ้ง ปี พ.ศ 2548

ในช่วงที่อาแม่จากฉันไปถือว่าเป็นช่วงที่แสนจะทรมาน และยากจะทำใจยอมรับได้ ฉันมักจะหางานอดิเรกทำและงานที่ฉันชอบมากที่สุดก็คือการได้ทบทวนภาษาจีนกลางและภาษาฮกเก้ง แต่ทุกๆครั้งที่ทบทวนภาษาฮกเก้งฉันก็อดที่จะคิดถึงอาแม่ไม่ได้ ฉันจึงเริ่มหันมาให้ความสนใจกับภาษาจีนแคะหรือภาษาฮากกา แต่ความรู้ในภาษาจีนแคะของฉันในเวลานั้นแทบจะไม่มีเลย ฉันเข้าไปหาข้อมูลเกี่ยวกับภาษาจีนแคะจาก Google ซึ่งถือว่าเป็นคลังความรู้ที่ใหญ่และครอบคลุมที่สุดในยุคนี้ ฉันหาข้อมูลจากสถาบันสอนภาษาจีนแหล่งต่าง ๆ ในประเทศไทยที่เปิดสอนหลักสูตรภาษาจีน แต่ไม่มีสถาบันไหนที่สอนภาษาจีนแคะ ในที่สุดฉันจึงตัดสินใจค้นหาด้วยคำสำคัญเป็นภาษาอังกฤษว่า “Hakka” ปรากฏว่ามีเว็บไซต์ของประเทศไต้หวันหลายเว็บไซต์ที่มีหลักสูตรสอนภาษาจีนแคะหรือภาษาฮากกา นอกจากนั้นยังมีเอกสารประกอบการเรียนและหนังสือให้ดาวน์โหลด

มาใช้งานด้วย ฉันจึงได้เริ่มเรียนภาษาจีนแคะหรือภาษาฮากกา ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา และเป็นความโชคดีของฉันมาก ๆ ที่เพื่อนของฉันมีสามีเป็นชาวไต้หวัน ซึ่งขณะนั้น กำลังจะเดินทางกลับมาประเทศไทย ฉันจึงได้ฝากเพื่อนคนนั้นซื้อแบบเรียน ภาษาฮากกาพร้อม MP3 กลับมาให้ฉัน 1 ชุด

ในการเรียนด้วยตัวเองครั้งนี้ฉันประสบปัญหาในการเรียนพอสมควร เพราะแบบเรียนภาษาฮากกาของไต้หวันทั้งหมดใช้ระบบจฺยฺอิน (注音) เป็นสัญลักษณ์ แทนเสียง ซึ่งแตกต่างจากภาษาจีนกลางที่ฉันเคยเรียนมา โดยภาษาจีนกลาง จะใช้ระบบพินอิน (拼音) เป็นสัญลักษณ์แทนเสียง ฉันไม่มีความรู้เกี่ยวกับ ระบบจฺยฺอินเลย ฉันจึงต้องเริ่มเรียนรู้วิธีการใช้ระบบจฺยฺอินแทนเสียงในภาษาฮากกา แบบค่อยเป็นค่อยไป นอกจากนั้นยังพบว่าคำศัพท์หลายๆคำที่บันทึกไว้ในตำรา ที่ฉันมี ไม่ตรงกับคำศัพท์ในภาษาป็นชั้นซึกที่อาม่าใช้ในชีวิตประจำวัน เวลาพูด กับอาม่าจึงสื่อสารกันค่อนข้างลำบาก ฉันทำสมุดบันทึกส่วนตัวขึ้นเพื่อจดบันทึก คำศัพท์ที่มีความแตกต่างกันเอาไว้ และหาโอกาสในการเพิ่มเติมคลังคำศัพท์ ของฉันด้วยการโทรศัพท์คุยกับผู้เฒ่าผู้แก่ในครอบครัวอีกหลาย ๆ ท่าน ส่วนใหญ่ ทุก ๆ ท่านก็มักจะบอกกับฉันว่า ดีใจที่ลูกหลานหันมาสนใจเรียนรู้ภาษาป็นชั้นซึก ซึ่งกำลังจะหายไปจากครอบครัวของเรา เพราะนับวันลูกหลานที่พูดได้ก็ยิ่งน้อย ลงไปทุกที ฉันเพิ่มโอกาสการใช้ภาษาฮากกาที่ฉันได้เรียนรู้มาด้วยวิธีการ ที่หลากหลายผสมผสานกันไป เช่นการสมัครไปเป็นสมาชิกในสมาคมป็นชั้นซึก, สมาคมฮงฮุน, กลุ่มไลน์ฮากกา, กลุ่มไลน์ป็นชั้นซึกหงิน ซึ่งในสมาคมหรือกลุ่ม ต่าง ๆ ก็จะมีคนที่สามารถพูดได้และต้องการถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่เช่นกัน การเข้าไปเป็นสมาชิกในกลุ่มต่างๆ จึงเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ภาษาฮากกา ของฉันอย่างมาก

ภาพที่ 8-9 หนังสือเรียนภาษาฮากกาของประเทศไต้หวันพร้อมซีดี

ภาพที่ 10-11 สมุดบันทึกรวบรวมคำศัพท์และหลักภาษาจีนป็นชั้นๆของผู้เขียน

ปัจจุบันนี้ความรู้เรื่องภาษาป็นชั้นๆของฉันเพิ่มพูนขึ้นอย่างมาก ถ้านับจากวันที่ฉันเริ่มต้นเรียนรู้เมื่อ 8 ปีที่แล้ว จากคนที่ไม่มีความรู้เลย ในวันนี้ฉันสามารถสนทนาเรื่องราวในชีวิตประจำวันแบบง่าย ๆ ได้ แนะนำตัวเองแบบสั้นๆ ได้ ดูหนัง ดูทีวี ฟังเพลงพอได้บ้าง และสิ่งที่สำคัญที่ฉันกำลังทำอยู่ในขณะนี้ คือการใช้ภาษาป็นชั้นๆในชีวิตประจำวันกับลูก ๆ ของฉันนั่นเอง

หลังจากที่ฉันมีลูกชายคนแรก จึงเป็นที่มาของการเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรมฮากกาอย่างแท้จริง เพราะก่อนที่ลูกชายฉันจะเกิด ฉันคิดว่าต้องการให้ลูกชายของฉันมีชื่อเล่นเป็นภาษาจีน ฉันไม่อยากให้ลูกใช้ชื่อแบบสากลหรือคำในภาษาไทยเหมือนกับเด็กทั่วไป แต่ฉันก็มีความรู้ไม่พอที่จะตั้งชื่อที่ไพเราะ

เป็นภาษาจีนให้กับลูกของฉันได้ ฉันปรึกษากับอาม่า ๆ ก็บอกว่าไม่เคยตั้งชื่อให้ลูกหลานคนไหนเลย และที่สำคัญอาม่าก็อ่านหนังสือไม่ออก พูดได้อย่างเดียวทั้งซึกว้อย (ภาษาจีนแคะ) และฮกหล่อ ที่ผ่านมาเวลาลูกหลานบ้านไหนเกิด อาทิงคนเดียวเท่านั้นที่จะเป็นคนตั้งชื่อให้กับลูกหลาน ฉันจึงเริ่มเข้าไปสืบหาความรู้การตั้งชื่อแบบจีนจากในอินเทอร์เน็ต ซึ่งก็มีหลากหลายเว็บไซต์ให้เลือกสรร แต่ส่วนมากมักเป็นชื่อแบบทั่ว ๆ ไป ซึ่งมักจะใช้คำอ่านเป็นภาษาจีนกลาง มีบางเว็บที่แปลงไปเป็นเสียงในภาษาฮกหล่อให้ แต่ยังไม่ค่อยไพบไรเพราะ ไม่เหมาะกับโลกยุคปัจจุบัน และยิ่งไปกว่านั้นอาม่าก็ทักท้วงฉันว่า “ถ้าตั้งชื่อแบบจีนก็ควรจะเป็นภาษาจีนแคะ เพราะพวกเราเป็นคนแคะ ชื่อของฉันที่อาทิงตั้งให้ก็เป็นภาษาจีนแคะ ลูกของฉันถ้ามีชื่อจีนก็ควรอ่านด้วยเสียงจีนแคะนะ” ดังนั้นเป้าหมายในการตั้งชื่อลูกชายของฉันจึงต้องเปลี่ยนเป็น ตั้งชื่อแบบจีนแคะ ฉันใช้เวลาค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับจีนแคะนานพอสมควร และทำให้ฉันได้รู้ว่าในเมืองไทยนั้นไม่มีสถาบันไหนสอนภาษาจีนแคะเลย ในขณะที่ภาษาฮกหล่อ (แต้จิ๋ว) ยังมีสถาบันอุดมศึกษาหลายๆ แห่งในประเทศไทยสอนอยู่ ส่วนภาษาจีนกลางนั้นหาได้ไม่ยาก เพราะเป็นภาษาที่มีความสำคัญระดับโลกไปแล้ว ในขณะที่ภาษาจีนแคะนั้นฉันเห็นเพียงแห่งเดียว คือไต้หวัน (台湾) เท่านั้นที่เปิดสอนหลักสูตรภาษาจีนแคะ ฉันคิดว่าไม่เข้าภาษาจีนแคะในประเทศไทยที่เป็นภาษาของบรรพชนของฉันคงต้องสูญหายไปตามกาลเวลาแน่นอน เพราะถ้าหากหมดรุ่น อาทิง อาม่า อาป้า อาแม่ ไปแล้วคนที่พูดจีนแคะได้ก็คงมีน้อยลงไปเรื่อยๆ ที่สำคัญภาษานี้ไม่มีการสอนเป็นหลักสูตรเช่นภาษาอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะถ่ายทอดกันจากรุ่นสู่รุ่นเท่านั้น ฉันทุ่มเทกับการค้นหาแหล่งที่ให้ความรู้เกี่ยวกับจีนแคะด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ ในที่สุดฉันค้นพบเว็บหนึ่งที่มีการให้ความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับคนจีนแคะอย่างลึกซึ้ง ที่สำคัญคือเป็นเว็บของคนไทย เขียนและอธิบายทุก ๆ อย่างด้วยภาษาไทย คือ www.hakkapeople.com⁶ ฉันจึงสมัครเป็นสมาชิกทันที และเริ่มทำความรู้จักกับสมาชิกหลายๆ ท่านที่มีความรู้ในภาษาจีนแคะ ซึ่งมีหลากหลายสำเนียงมาก เช่นสำเนียงฟ่งฮุ้น (丰顺)

⁶ เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง ณ เวลาที่ผู้เขียนเรื่องในบทความนี้ เว็บไซต์นี้ อยู่ระหว่างปิดปรับปรุงชั่วคราว เนื่องจากเว็บมาสเตอร์ ต้องการปรับปรุงระบบ ซึ่งยังไม่ทราบว่า จะเปิดเป็นปกติได้อีกเมื่อใด

แบบอากู๋-อาม่าของฉัน สำเนียงเกียดหยอง (揭阳) สำเนียงหม่อยแ่น (梅州)
สำเนียงไห่ปู้ (大浦) และสำเนียงอื่น ๆ อีกมากมาย

ภาพที่ 12 หน้าเว็บเพจ www.hakkapeople.com แหล่งรวมความรู้ฮากกาในประเทศไทย

นอกจากนั้นในเว็บไซต์นี้ยังมีสมาชิกหลายท่านที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรมของชาวจีนแคะตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต และหลาย ๆ ท่านก็มีความรู้เรื่องอาหารแบบจีนแคะ ฉันมีความสุขมากที่ได้พบกับคลังความรู้ที่ยิ่งใหญ่แห่งนี้ และได้รู้จักท่านผู้รู้เป็นการส่วนตัวอีกหลายท่าน ทั้งติดต่อทางโทรศัพท์และไปพบตามสถานที่นัดหมายต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ซึ่งแต่ละท่านต่างมีความเมตตา สอนสั่ง บอกเล่า ให้ฉันรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับจีนแคะอย่างจริงใจ ไม่ปิดบังอำพราง นอกจากนั้นฉันยังได้รับการเชิญชวนให้มาเข้าร่วมโครงการวิจัยฮากกาของอาจารย์ท่านหนึ่งในมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งอาจารย์ท่านนี้ฉันก็เรียกท่านว่าอาแจ๋ (阿姊) หรือพี่สาวได้อย่างสนิทใจมาก อาแจ๋ให้โอกาสฉันได้ทำงานหลาย ๆ ชิ้น แต่ละชิ้นก็นับได้ว่ามีความสำคัญกับการสืบสานวัฒนธรรมและภาษาฮากกา และที่สำคัญงานหลาย ๆ ชิ้นนั้นเป็นประโยชน์ต่อครอบครัวและลูกหลานเหลนในตระกูลของฉันและชาวฮากกาไปประเทศไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งฉันจะเล่าในตอนต่อ ๆ ไป

ในที่สุดโครงการตั้งชื่อลูกชายของฉันก็สำเร็จ ลูกชายคนโตของฉันใช้ตัวอักษรจีนที่อ่านด้วยเสียงจีนแคะว่า “ฟู่” ซึ่งหลาย ๆ คนมักคิดว่า “ฟู่” ตัวนี้มาจากเสียงจีนกลางที่แปลว่าร่ำรวย (富) หลาย ๆ คนที่เป็นคนจีนแคะและสนิทสนมกับครอบครัวฉันดี ก็คิดว่าน่าจะเป็นตัวอักษร “虎” เพราะเด็กชายฟู่เกิดในปีนักษัตรชวด แต่จริงๆ แล้ว ฟู่ ตัวนี้มาจากตัวอักษร “琥” ซึ่งแปลว่าหินสีเหลืองที่มีค่าหรืออำพัน ส่วนน้องชายของเด็กชายฟู่ มีชื่อในภาษาจีนแคะว่า “คุน” มาจากตัวอักษร “琨” แปลว่าหินสีเขียวที่มีค่าหรือหยก แม้ว่าฉันจะได้ตัวอักษรจีนมาตั้งชื่อให้ลูกชายฉันพอใจแล้ว แต่หลังจากที่ฉันได้เข้าร่วมงานกับเว็บไซต์ www.hakkapeople.com ทำให้ฉันได้เรียนรู้มากขึ้นเกี่ยวกับธรรมเนียมการตั้งชื่อ ผู้รู้หลาย ๆ ท่านในกลุ่ม Hakka People เล่าให้ฉันฟังว่าคนจีนทุกเชื้อชาติ (ตระกูล) จะมีโคลงกลอนประจำเชื้อชาติหรือเป็นภาษาจีนแคะเรียกว่าซุกผู้ (族譜) ซึ่งแต่งไว้โดยบรรพชนรุ่นแรกที่อยู่ในตระกูลนั้น ตัวอักษรในโคลงกลอนแต่ละตัวนั้นจะแทนรุ่นแต่ละรุ่นของคนในตระกูล ดังนั้นชื่อของคนจีนจึงมักประกอบด้วยตัวอักษร 2 ตัว ตัวแรกคือชื่อรุ่นที่ได้มาจากโคลงกลอนหรือซุกผู้ (族譜) ของแต่ละตระกูล ส่วนตัวที่สองคือชื่อที่ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ตั้งให้ ในช่วงต่อไปฉันจะพาทุกท่านไปตามหาชื่อรุ่น (輩序) ของฉันและลูกๆ เพื่อว่าในอนาคตหากเราได้เจอคนที่มีเชื้อชาติ (นามสกุล) เดียวกับเรา จะได้รู้ว่าใครเป็นลูกหลานเหลนใคร และแต่ละคนมีสายสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในกลุ่มนั้นๆ อย่างไร

3. สืบข้อมูลจากสมาคม

ดังที่กล่าวมาแล้วการตั้งชื่อในภาษาจีนส่วนใหญ่เรามักจะตั้งโดยใช้ตัวอักษร 2 ตัว ซึ่งฉันได้เรียนรู้มาก่อนหน้านี้ว่า คนจีนแต่ละตระกูลจะมีปู้ยสิต (輩序) ที่บรรพชนรุ่นแรกตั้งเอาไว้ซึ่งเรียกว่าซุกผู้ (族譜) ท่านจะใช้ตัวอักษร 1 ตัวมาเรียงต่อกันเป็นโคลงกลอนที่มีความหมาย โดยในแต่ละวรรคจะมี 4 ตัวอักษร ตัวอักษรปู้ยสิต (輩序) นี้อาจจะเขียนไว้ตัวแรกของชื่อหรือตัวหลังของชื่อก็ได้ แต่ที่นิยมใช้กันมากมักจะวางอยู่เป็นตัวแรกของชื่อต่อจากเชื้อหรือแซ่ ปู้ยสิต (輩序) นั้นมีความสำคัญมาก เพราะเป็นตัวบอกว่าเราอยู่ในรุ่นไหนของตระกูล

นานมาแล้วตอนที่อาแม่ของฉันไปเที่ยวปีนังกับอาอี (น้องสาวแม่) หลังจากอาแม่กลับมาอาแม่ก็เล่าว่า ที่ปีนังแม่ได้ไปเจอญาติแซ่เฮ้ง แซ่เดียวกับอาห้วกง (คุณตา) เมื่อนับตามศักดิ์แล้วแม่มีศักดิ์สูงกว่าเขา 1 ชั้น แม้ว่าเขาจะมีอายุแก่กว่าแม่เกือบ 20 ปี แต่เขาต้องเรียกแม่ว่าอาโกว (น้องของพ่อ) ในตอนนั้นฉันแปลกใจและพยายามถามอาแม่ว่าคนจีนที่แซ่เดียวกันเค้ารู้จักกันได้อย่างไรว่าใครมีศักดิ์สูงกว่าใคร แต่ฉันก็ฟังคำอธิบายจากอาแม่ไม่เข้าใจ จนเมื่อฉันได้เข้ามาอยู่ในกลุ่มของ www.hakkapeople.com มากขึ้น ก็ทำให้ฉันได้รับความรู้เกี่ยวกับคำว่า ชุกผู้ (族谱) และ ปุ้ยสิด (辈序) อย่างกระจ่างมากขึ้น

เมื่อฉันมีความรู้เกี่ยวกับ ชุกผู้ (族谱) และ ปุ้ยสิด (辈序) มากขึ้น ฉันก็ทุกข์มากขึ้น ฉันถามทุก ๆ คนในบ้านว่ามีใครรู้จัก ชุกผู้ (族谱) และ ปุ้ยสิด (辈序) บ้างไหม แต่ไม่มีใครรู้เลยว่า ชุกผู้ (族谱) และ ปุ้ยสิด (辈序) คืออะไร มีแต่อาม่าคนเดียวเท่านั้นที่รู้ว่าปุ้ยสิดของอาแม่คือ ห่วยจื้อปุ้ย แต่ก็ใช้กับของพวกเราไม่ได้ เพราะอาม่าแซ่ยงฉี (徐民姓) แต่เราแซ่ยงเต็น (丁民姓) ระยะเวลาที่ผ่านมากว่า 111 ปีตั้งแต่รุ่นกงไท่ (公太) ที่อพยพมาจากเมืองจินมาจนถึงรุ่นของฉัน ผู้เฒ่าผู้แก่ในตระกูลของเราก็ล้มหายตายจากกันไปเกือบหมด ในเวลานั้นญาติที่ใกล้ชิดเราที่สุดที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับคนแซ่ยงเต็นที่ฉันรู้จักก็คืออาแซ่กู่ผอ (小姑婆) น้องสาวคนเล็กของอาอิงในวัย ๘๕ ปี สิ่งที่แซ่กู่ผอ บอกฉันได้ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตามหา ชุกผู้ (族谱) และ ปุ้ยสิด (辈序) เป็นอย่างมาก คือบ้านที่เมืองจินของพวกเราอยู่ที่ มณฑลกลวางตุง อำเภอฟิงซุ่น ตำบลถ่องคัง หมู่บ้านซักยิ่นฮ้า (广东省，丰顺县，汤坑乡，石印下村) การสืบหาปุ้ยสิดของคนแซ่ยงเต็น จากหมู่บ้านซักยิ่นฮ้า ของฉันจึงเริ่มนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาตลอดระยะกว่า 7 ปีเต็ม ๆ ฉันถามคนซักยิ่นฮ้าจากแซ่อื่น ๆ ว่ามีใครรู้จักคนแซ่ยงเต็นบ้างหรือไม่ คำตอบที่ได้รับคือคนแซ่ยงนี้ มีน้อย ซึ่งก็เป็นความจริง เพราะฉันเปิดดูรายชื่อของคนที่เป็นสมาชิกสมาคมป็นชั้นซักที่มีแซ่ยงเต็นก็แทบจะหาไม่เจอ หลายคนบอกกับฉันว่าต้องกลับไปเมืองจิน จึงจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับ ชุกผู้ (族谱) แต่จากคำบอกเล่าของแซ่กู่ผอ บอกว่า เมื่อครั้งที่หิงส์กุก (二叔公)

กลับไปเมืองจีน ญาติ ๆ ของเรานั้นก็ไม่มีใครเหลือแล้ว บ้านที่เหลือก็หลังไม่ใหญ่มาก และทรุดโทรมไปตามกาลแล้ว

การติดตามหาซุกผู้ (族谱) และ ปู่สิด(辈序) ของฉันจากปีที่ 1 ก็เข้าสู่ปีที่ 2 และเข้าสู่ปีที่ 7 ตามลำดับ เมื่อต้นปี 2559 มีผู้ใหญ่ท่านหนึ่งแนะนำให้ฉันไปที่สมาคมตระกูลเต็ง (泰国丁民宗亲总会) อยู่ในซอยตระกูลโต้ว ท่านบอกว่าฉันอาจจะได้ข้อมูลอะไรจากที่นั่นบ้าง จริงๆแล้วสมาคมตระกูลเต็งนี้ (泰国丁民宗亲总会) ฉันรู้จักและคุ้นเคยเพราะเดินผ่านแทบจะทุกวัน ในช่วงปิดเทอมที่มาอาศัยอยู่กับแม่สมัยที่เราเช่าห้องพักอยู่ติด ๆ กับสมาคม เวลาที่ฉันเดินผ่านไปผ่านมาฉันก็มักจะยกมือไหว้ทุก ๆ ครั้ง แต่ก็ไม่เคยเข้าไปข้างในนั้น เมื่อได้รับคำแนะนำแบบนี้ ฉันก็เลยเข้าไปค้นหารายละเอียดของสมาคมตระกูลเต็ง (泰国丁民宗亲总会) ในอินเทอร์เน็ต และก็รู้ว่าสมาคมยังดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ฉันจึงตัดสินใจโทรเข้าไปที่สมาคม อาสุกคนหนึ่งรับสายแล้วถามฉันว่า “มีธุระอะไรจะให้สมาคมรับใช้ครับ” ฉันก็เลยแจ้งความประสงค์ว่าต้องการหาซุกผู้ (族谱) และ ปู่สิด (辈序) ของคนเซียงแต้นที่มาจากฟ่งซุ่น (丰顺) อาสุกท่านนั้นบอกกับฉันว่า ตัวเองเป็นคนเซียงแต้นแต่ไม่ใช่คนจีนแคะ จึงไม่สามารถจะตอบคำถามของฉันได้ อาสุกท่านนั้นเลยให้เบอร์โทรของคุณหมินกับฉัน พร้อมกับบอกฉันว่าคุณหมินเป็นคนเซียงแต้นและมาจากฟ่งซุ่น (丰顺) ท่านคงจะช่วยฉันได้ ฉันจึงโทรศัพท์ไปหาคุณหมินด้วยใจระทึก คุณหมินนัดฉันว่าอีก 3 เดือนข้างหน้าให้ไปพบกันที่สมาคมตอนที่สมาคมมีวาระการประชุมประจำเดือนฉันตื่นเต้นและตั้งตารอคอยอยากให้ถึงวันประชุมมาก จนวันพุธที่ 11 พฤษภาคม 2559 คุณหมินก็โทรมานัดให้ฉันไปพบที่สมาคมในวันเสาร์ที่ 14 พฤษภาคม 2559 เมื่อมาถึงที่สมาคมฉันได้รับการต้อนรับอย่างดีจากคุณหมิน คุณหมินเป็นชายสูงอายุราว 80 ปี ท่านแนะนำให้ฉันรู้จักผู้ใหญ่ในสมาคมที่เป็นคนเซียงแต้นและมาจากหมู่บ้านเดียวกับฉันหลายคน บางคนก็เป็นอดีตนายกสมาคม บางคนก็เป็นนายกสมาคมคนปัจจุบัน และในช่วงเวลาที่นั่งประชุมในสมาคมแห่งนี้ทำให้ฉันได้รู้จักกับอาสุกท่านหนึ่ง ท่านเป็นคนที่มาจากหมู่บ้าน

ที่เมืองจีนที่เดียวกันกับฉัน ท่านชื่อว่า เต็นสินหวง (丁成旺) ฉันคุยกับสินหวงสุขมากมาย ท่านถามฉันว่าบ้านเดิมในเมืองไทยอยู่ที่ไหน ฉันบอกว่าบ้านเดิมของฉันอยู่ที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ท่านบอกว่า พี่สะใภ้ของท่านก็เป็นคนอำเภอพานเช่นกัน บ้านอยู่ในตลาดเก่าที่เมืองพาน

ภาพที่ 13-15 หอบรรพชนสมาคมตระกูลเต็ง (泰国丁民宗亲总会) ปี พ.ศ. 2559
ซึ่งหอบรรพชนของตระกูลเต็งจะใช้ชื่อว่า จี้หยองถอง (济阳堂)

การสืบหา ชุกผู้ (族谱) และ ปุ๋ยสิด (辈序) ของฉันในวันนั้นยังไม่สำเร็จ เพราะคุณหมินท่านก็จำไม่ได้ว่าชื่อปุ๋ยสิดของท่านเรียกว่าอย่างไร จำได้แต่ว่าท่านเป็นรุ่นที่ 15 มาจากหมู่บ้านชกยิ่นฮ้า (石印下村) แน่นนอน ส่วนฉันไม่รู้อะไรเลย ชื่อรุ่นก็ไม่มี ลำดับรุ่นก็ไม่มี ฉันกลับบ้านด้วยความท้อแท้ว่าจะตามหา ชุกผู้ (族谱) และ ปุ๋ยสิด (辈序) นี้ได้อย่างไร ตอนเข้ามาในหอบรรพชนครั้งแรก คุณหมินบอกให้ฉันไปจุดธูปเคารพบรรพชน ฉันก็บอกบรรพชนทุกท่านในหอบรรพชนแห่งนี้ว่า วัตถุประสงค์สำคัญในการมาที่นี่ของฉันคือการมาตามหา ชุกผู้ (族谱) และ ปุ๋ยสิด (辈序)

หลังจากกลับมาจากสมาคม ฉันก็เฝ้าคิดว่าฉันจะทำอย่างไร เพื่อให้ทราบว่า ชุกผู้ (族谱) และ ปุ๋ยสิด (辈序) ของฉันคืออะไร หรือว่าฉันจะต้องกลับไปสืบหาจากที่เมืองจีน ระหว่างที่คิดอยู่นั้นก็ได้ว่า อาสุกคนที่นั่งคุยด้วย อาจจะทราบข้อมูลอะไรบ้าง ฉันจึงหยิบหนังสือรายนามคณะกรรมการสมาคมตระกูลเต็งมาค้นชื่อ ปรากฏว่าอาสุกท่านนี้ก็เป็นคณะกรรมการด้วย ฉันจึงโทรศัพท์ไปหาอาสุกท่านนั้น ท่านก็บอกว่าเมื่อวานท่านก็ยังคงคุยเรื่องที่พบฉันให้กับพี่ชาย

ของท่านฟัง พี่ชายท่านยังคุยกับท่านว่าสงสัยพวกเราจะเป็ญญาติและต้องรู้จักกันแน่ๆ ฉันทึใจมากจึงรีบขอเบอร์โทรเพื่อโทรไปหาพี่ชายของสินหยุ่งสุกกึง (成旺叔公) พอได้เบอร์โทรมาฉันทึรีบโทรไปหาทันที ทราบว่าท่านชื่อสินหยุ่งสุกกึง (成容叔公) ฉันทึคุยกับสินหยุ่งสุกกึงจนทราบว่าปัจจุบันท่านอาศัยอยู่ที่อำเภอาง จังหวัดลำปาง ซึ่งตรงกับข้อมูลทีแ่ก้กู้อ (น้องสาวคนเล็กของคุณปู่) เคยเล่าให้ฟังว่า “เรามีญาติอยู่ที่อำเภอางด้วย สมัยก่อนตอนที่อาไ้ยังอยู่ และอากกึงยังแข็งแรง ครอบครั้วทางเมืองพานและางยังไปมาหาสู่กันบ่อย ๆ” ฉันทึคุยกับสินหยุ่งสุกกึงเพื่อสอบถามให้แนชัดว่าเราเป็นญาติกันแน่ ๆ ใช้ไหม มีการทวนถามชื่ออากกึงของฉันทึ อากกึงไ้ และอาไ้ของฉันทึท่านก็ตอบได้ตรงหมด ฉันทึจึงมั่นใจว่าเราต้องเป็นญาติกัน ไม่สายใดก็สายหนึ่ง ฉันทึจึงถามถึงเรื่องของ ชุกผู้ (族谱) และ ปัยสิด (辈序) สินหยุ่งสุกกึงบอกไม่รู้จัก เพราะอาปัก (คุณพ่อ) ก็ไม่เคยพูดถึงเรื่องนี้เลย คงเป็นการยากทีคนจีนในยุคอพยพสมัยนั้นจะพูดถึงความเป็นชาติพันธุ์จีนว่าสืบเชื้อสาย มีบรรพชนกันมาอย่างไร เพราะเมื่อท่านได้เข้ามาอาศัยภายใต้พระบรมโพธิสมภารของพระเจ้ากรุงสยามแล้ว ชีวิตที่แร้นแค้น อดอยากปากแห้ง อดมือกินมือ ก็เป็นสุขขึ้น มั่งมีมั่งคั่งขึ้น หลากๆครอบครั้วจีนในแผ่นดินสยามจึงใช้ชีวิตแบบคนไทยใช้นามสกุลแบบไทย ใช้ชื่อภาษาไทย ให้ลูกหลานในบ้านพูดไทย เพื่อจะได้อยู่ในเมืองไทยอย่างไม่แปลกแยก แต่ความคิดนี้ไม่ใช่ความคิดของฉันทึ ฉันทึคิดว่าทุก ๆ คน ที่เกิดมาต้องรู้รากเหง้าเรามาจากไหน หากลูกหลานบ้านไหนไม่รู้จักบรรพชนไม่กราบไหว้บรรพชน ก็เท่ากับว่าเป็นคนอกตั้ญญ และคนแบบนี้จะทำมาหากินอย่างไรก็คงไม่เจริญ

แม้ว่าสินหยุ่งสุกกึงจะไม่สามารถบอกได้ว่าท่านมี ปัยสิด (辈序) เท่าไ้แต่ฉันทึก็ไม่ละความพยายามในการค้นหาคำตอบ การได้คุยกับท่านในวันนี้อาจทำให้ฉันทึได้ความรู้อื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อใช้ประกอบในการสืบเสาะหาเบาะแ่สของปัยสิด (辈序) ก็เป็นได้ ฉันทึเริ่มถามรายละเอียดลึกเข้าไปถึงครอบครั้วของคุณพ่อของสินหยุ่งสุกกึง จนในที่สุดฉันทึก็ได้รู้ว่า น้องชายของคุณพ่อของสินหยุ่งสุกกึง ซึ่งมีศักดิ์เป็นอาคนเล็กของท่านที่ชื่อว่าเต้นหุนจี้ (丁文志) เป็นอดีตนายก

สมาคมตระกูลเต็ง (泰国丁民宗亲总会) และในวันนี้ท่านยังมีชีวิตอยู่แต่อายุมากแล้ว ฉันขอบคุณสินหยงสุกกึงและคิดว่าผู้เฒ่าท่านนี้อาจไขคำตอบที่ฉันต้องการได้ เพราะท่านเป็นถึงนายกสมาคมน่าจะมีความรู้เรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับจีนได้เป็นอย่างดีและดูจากชื่อของท่านแล้วท่านน่าจะมีความเกี่ยวข้องหรืออยู่ในลำดับรุ่นของปู่ทวด (公太) ของฉันแน่ ๆ หลังจากวางสายแล้วฉันจึงรีบมาเปิดดูในสมุดรายนามคณะกรรมการสมาคมตระกูลเต็งที่ได้มาจากการไปร่วมประชุมครั้งนั้น ฉันเห็นชื่อของท่านและตำแหน่งของท่านที่สำคัญมีเบอร์โทรศัพท์มือถือสำหรับติดต่อด้วย

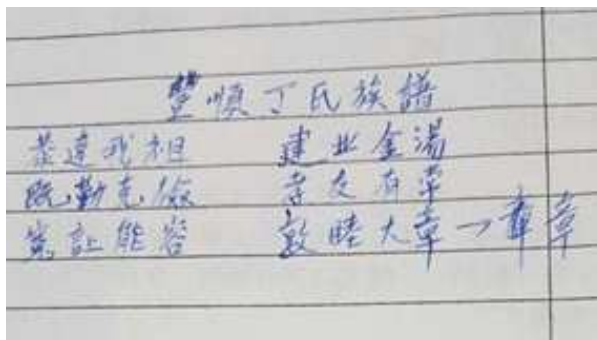

ภาพที่ 16-17 ถ่ายภาพร่วมกับสุกกึงไท้แต้นหวนจี้ 丁文志, แต้ณสินหวง 丁成旺

ณ สมาคมตระกูลเต็ง พ.ศ. 2559

ฉันโทรศัพท์ไปหาท่านด้วยความประหม่า เพราะในสมุดรายนามคณะกรรมการสมาคมท่านมีคุณวุฒิทางการศึกษาเป็นถึง ดร. และยังดำรงตำแหน่งนายกสมาคมกิตติมศักดิ์ถาวรอีกหลายสมาคม ท่านถามฉันว่าโทรมาหาด้วยวัตถุประสงค์ใด ฉันจึงบอกกับท่านว่าฉันเป็นลูกหลานเหลนใครและโทรมาเพื่อต้องการสอบถามถึงเรื่อง ชุกผู้ (族谱) และ ปู่สิด (辈序) ท่านตอบมาว่า “พรุ่งนี้ก่อน 7.00 น. ให้โทรมาใหม่ ตอนนี้กำลังประชุมอยู่ ไม่สะดวกที่จะคุย”

ฉันใช้เวลาติดต่อกับท่านนานเกือบ 1 สัปดาห์ จึงรู้ว่าปีนี้ท่านมีอายุ 87 ปีแล้ว มีศักดิ์หรือปู่สิด (辈序) เทียบในชั้นปู่ทวด (กึ่งไท่) ของฉัน ท่านใจดีมากและให้ฉันเรียกท่านว่าสูกึ่งไท่ (叔公太) ท่านได้เล่าเรื่องราวของบรรพชนคนเซียงเต๋นให้ฟังมากมาย ทำให้ฉันได้รู้ว่า คนเซียงเต๋น นั้นเป็นคนเก่งเป็นคนดี ขยัน และอดทนมาก บรรพชนของเราเป็นขุนนางใหญ่โตที่อพยพมาจากมณฑลซานตง ตอนเหนือของประเทศจีน ที่สำคัญท่านได้ไล่ลำดับปู่สิด (辈序) โดยเขียนออกมาให้ฉันด้วย ท่านบอกว่าปู่สิดที่ไล่ออกมานี้ยังไม่สมบูรณ์พร้อมทั้งบอกว่าฉันอยู่ในรุ่นที่เท่าไร

ภาพที่ 18 ลำดับปู่สิด (辈序) ที่สูกึ่งไท่เต๋นหวนจี้ 丁文志 จำได้และเขียนออกมาให้

ภาพที่ 19 ลำดับปู่สิด (辈序) ฉบับเต็มที่สูกึ่งไท่เต๋นหวนจี้ 丁文志 ได้มาจากชกยั้งฮ้า (石印下)

ท่านบอกว่าท่านจะโทรกลับไปถามที่เมืองจินมาให้เพื่อจะได้ช่วยกันเก็บบันทึกเอาไว้ และถ่ายทอดเป็นวิทยาทานไปยังลูก หลาน เหลน ที่สนใจมิให้สูญหายไป มาถึงตอนนี้คนที่ได้อ่านบทความของฉันคงจะอยากรู้ว่า แล้วครอบครัวของฉันและสูกึ่งไท่เกี่ยวพันกันตั้งแต่รุ่นไหน ประเด็นนี้ก็เป็นประเด็นสำคัญที่ฉันอยากรู้เช่นกัน สูกึ่งไท่อธิบายให้ฉันฟังด้วยความใจดีว่า ในรุ่นที่ 13 (孝) คุณปู่ทวดของสูกึ่งไท่นั้นเป็นพี่น้องกับบรรพชนในครอบครัวของฉัน นี่คือการที่ไปของสายสัมพันธ์ในครอบครัวที่ซุกผู้ (族谱) และ ปู่สิด (辈序) สามารถอธิบายได้เป็นอย่างดี ซึ่งถือได้ว่าบรรพชนคนจีนนั้นมีหลักการคิดในเรื่องของเผ่าพงศ์วงศ์ตระกูลที่แยบยล ลุ่มลึก ใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์มาช่วยออกแบบตั้งแต่ครั้งอดีตกาล (Family Tree) หากแต่บางช่วงบางเวลา

การถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นนั้นอาจจะขาดหายไป เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ดี หรือเพราะสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยก็ดี ในความคิดส่วนตัวของฉันเห็นว่า สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นภูมิปัญญาที่ล้ำค่า ประเมินค่ามิได้ ลูกหลานเหลนจึงควร ช่วยกันศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้จากผู้เฒ่าผู้แก่และช่วยกันสืบสานต่อไป มิให้สูญหาย

สุดท้ายนี้ฉันขอคารวะบรรพชนทุก ๆ ท่านทั้งที่ยังมีชีวิตอยู่และที่ล่วงลับไปแล้ว ที่ท่านช่วยทำให้ฉันในการตามหา ชุกผู้ (族谱) และ ปู่ยสิด (辈序) ตลอดระยะเวลา 7 ปีของฉันเป็นจริงขึ้นมาได้ ขอให้พวกเราคนเชื้อสายแต้จิ๋วและลูกหลานกตัญญูที่ใส่ใจศึกษาภูมิหลังของบรรพชนทุกท่านจงเจริญรุ่งเรืองไปตลอดกาลตราบนานเท่านาน สมดังคำอวยพรที่จารึกไว้ในหอบรรพชนตระกูลเต็ง 德世永昌

ภาพที่ 20 หอบรรพชนสมาคมตระกูลเต็ง (泰国丁民宗亲总会) ปี พ.ศ. 2559

4. สืบสานจากรุ่นสู่รุ่น

แม้ว่าบรรพชนของฉันจะอพยพย้ายถิ่นฐานมาจากประเทศจีนยาวนานกว่า 111 ปีแล้ว และตัวฉันเองก็เป็นคนรุ่นที่ 4 ในครอบครัวที่อาศัยภายใต้ร่มพระบรมโพธิสมภารของพระเจ้าอยู่หัวบนแผ่นดินสยาม แต่ครอบครัวของฉันก็ยังยึดมั่นในความเป็นชาติพันธุ์จีนแคะอย่างเหนียวแน่น พวกเรายังไหว้บรรพชนมิได้ขาด กลิ่นธูปและแสงเทียนไม่เคยจางหายไปจากครอบครัวของเรา เรายังมี

การไหว้ตรุษจีน (春节) , ไหว้หยวนเซียว (元宵), ไหว้เซ็งเม้ง (清明节), ไหว้ขนมจ้าง (端午节), ไหว้สารทจีน (中元节), ไหว้พระจันทร์ (中秋节), ไหว้ขนมบัวลอย (冬节), และไหว้ครอบครัววันเสียชีวิต ตามแบบอย่างที่ยังคงสืบทอดกันมา

ภาพที่ 21 การไหว้บรรพบุรุษที่สุสานในเทศกาลชิงหมิน (清明节)

นอกจากนี้ธรรมเนียมที่เป็นเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยที่หลาย ๆ ครอบครัวละทิ้งไปเช่นธรรมเนียมการกินผัก 7 อย่างในวันที่ 7 เดือน 1, ธรรมเนียมการไปไหว้ (拜寿) ในแต่ละรอบสำหรับผู้เฒ่าผู้แก่เพื่อฉลองวันเกิด, ธรรมเนียมการเกิดของเด็กที่เพิ่งคลอดใหม่ ๆ ตลอดจนธรรมเนียมการไหว้ทุกข์และออกทุกข์สำหรับลูกหลานที่ต้องกระทำให้บุพการีผู้เสียชีวิตไป ธรรมเนียมต่าง ๆ เหล่านี้ครอบครัวของเรากียังคงสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น

ภาพที่ 22-23 การไหว้ทุกข์หรือไปฉิต (拜七) ในช่วง 49 วันหลังจากที่มีการเสียชีวิต เมื่อครบกำหนดแล้วจะเชิญขึ้นหิ้งหรือขึ้นที่สูง เพื่อเป็นวิญญาณบรรพชนต่อไป

หลายครอบครัวที่ละทิ้งธรรมเนียมต่างๆ เหล่านี้ไป ส่วนหนึ่งเพราะ
ทำเองไม่เป็น เมื่อผู้เฒ่าผู้แก่เสียชีวิตไปจึงทำเองไม่ได้ เพราะตอนเล็กๆ ไม่มีโอกาส
ได้ทำ เนื่องจากต้องเรียนหนังสือ หรืออาจจะต้องทำงานไม่มีเวลาที่เป็นได้
เมื่อถึงเวลาที่ตัวเองต้องทำก็ทำไม่เป็น สุดท้ายก็ละเลยและไม่ทำไปเสียเลย
อีกส่วนหนึ่งคือพวกที่ไม่เข้าใจหลักการและเหตุผลที่แท้จริงของธรรมเนียมต่าง ๆ
คิดไปเองว่าเป็นการทำที่มลาย ไร้เหตุผล ไม่เหมาะกับยุคสมัย จึงไม่ยอมสืบทอด
ทั้งที่ความเป็นจริงแล้ว ตัวเขาเองอาจจะไม่เคยรู้ที่มาที่ไปหรือวิธีคิดจริง ๆ
ของธรรมเนียมนั้น ๆ เลย แต่ใช้เหตุผลส่วนตัวในการตัดสินใจ บางครอบครัวก็ประสบ
ปัญหาเรื่องเงิน ไม่สามารถประกอบพิธีตามธรรมเนียมต่าง ๆ เพราะขาดทุนทรัพย์
ไม่ว่าจะเหตุผลใดก็ตามล้วนแต่เป็นทัศนคติส่วนบุคคลและการเล็งดูปลุกฝัง
ของแต่ละครอบครัวเป็นสำคัญ ส่วนตัวของฉันถูกเลี้ยงมาให้มีความภาคภูมิใจ
ในความเป็นคนไทยเชื้อสายจีน ถูกเลี้ยงขึ้นมาโดยการพาทำ ทำให้ฉันทำเป็น
ทำได้ แม้ในตอนที่เด็ก ๆ จะทำด้วยความไม่เข้าใจแต่เมื่อโตขึ้นก็มีโอกาสได้สมาคม
กับผู้รู้ กับนักปราชญ์ หลาย ๆ ท่าน ทำให้เข้าใจในวิธีการคิด หลักการและเหตุผล
ของแต่ละธรรมเนียมอย่างไม่มี ความเคลือบแคลงสงสัยใด ชีวิตของฉันในวันนี้
จึงมีความสุขในฐานะผู้สืบสานวัฒนธรรมอันดีงามของบรรพชนแม้ว่าเราจาก
แผ่นดินแม่มานานถึง 111 ปี และมีลูกหลานในประเทศไทยมากถึง 5 อายุคน
แล้วก็ตาม แต่ธรรมเนียมต่างๆ ก็ยังคงปฏิบัติสืบทอดกันมามิได้ขาด นอกจากนั้น
ฉันยังตั้งใจที่จะถ่ายทอดภูมิปัญญาทั้งหมดที่มีไปสู่รุ่นลูก หลาน เหลน และผู้ที่
สนใจต่อไป ฉันหวังว่าการศึกษาของฉันจะสร้างแรงบันดาลใจให้กับลูกหลานไทย
เชื้อสายจีนอีกหลาย ๆ ครอบครัวให้หันกลับมาช่วยกันสืบสานธรรมเนียมและ
วัฒนธรรมอันดีงามของบรรพชนให้คงอยู่คู่กับลูกหลานไทยเชื้อสายจีนตลอดไป

บทวิเคราะห์แรงบันดาลใจในการธำรงรักษาวัฒนธรรมที่ดีงาม

เนื้อหาจากกรณีศึกษาข้างต้นได้รับอนุญาตจากผู้เขียนให้เผยแพร่ได้
ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ตามเนื้อหาที่ผู้เขียนบอกเล่า ดังต่อไปนี้

แรงบันดาลใจ หมายถึง “เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ลงมือกระทำบางสิ่งบางอย่าง

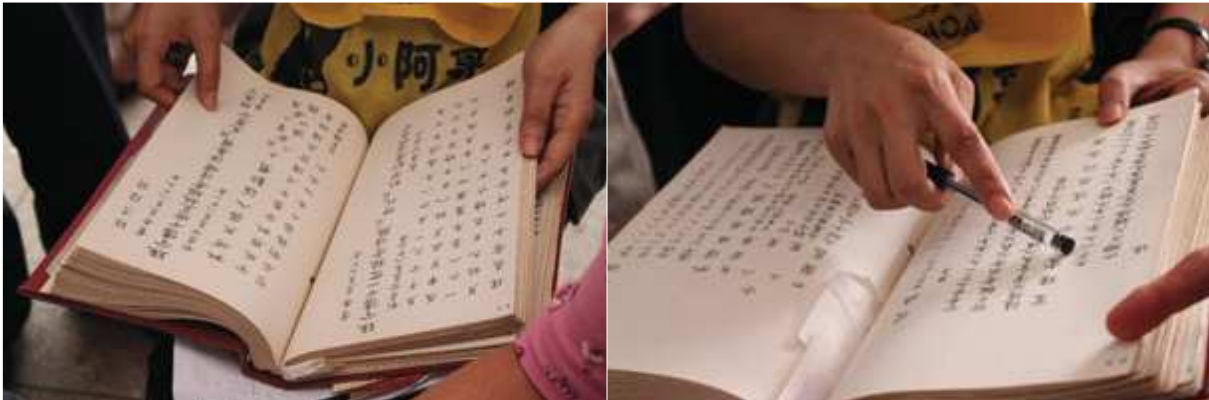
ให้เกิดขึ้น ช่วยให้เกิดพลังแห่งความกระตือรือร้น ทำให้ก้าวไปข้างหน้าไม่หยุดนิ่ง และทำให้ลุกขึ้นมาสู้อีกครั้งอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย” (วิชัย ปิติเจริญธรรม 2552:1) กฤษณะ กฤตมโนรธ (2539: 7) กล่าวว่า “แรงบันดาลใจเป็นคำที่มีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง เป็นเหมือนจุดเริ่มต้นของการทำงานที่ยิ่งใหญ่และวิเศษให้เกิดขึ้น” ผู้วิจัยเห็นด้วยกับกฤษณะ ที่กล่าวถึงพลังของแรงบันดาลใจว่าเป็นพลังอำนาจที่ถูกถ่ายทอดออกมาจากความปรารถนาอันแรงกล้า โดยมีความเชื่อเป็นตัวประสาน ความสำเร็จและเป็นไปได้ ซึ่งเป็นส่วนที่ถูกผลักออกมาจากส่วนลึกสุดของจิตใจ เป็นพลังที่อยู่เหนือธรรมชาติและกาลเวลา ไม่ต้องการเหตุผล และเกิดขึ้นกับคนบางคนในเวลาที่เหมาะสม โดยมีปัจจัยภายนอกประกอบกับการกระทำอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ความปรารถนานั้นสัมฤทธิ์ผล (กฤษณะ 2539: 7-8)

จากกรณีศึกษาในบทความนี้ ผู้เล่าเรื่องการตามหา ชุกผู้ (族谱) และ ปุ้ยสิด (辈序) อย่างละเอียดทุกขั้นตอน ตั้งแต่ไม่เข้าใจจนถึงรู้กระจ่าง และสามารถตามหาจนพบสายตระกูลของตัวเอง จึงสอดคล้องกับพลังแห่งแรงบันดาลใจอย่างยิ่ง แม้ว่าจะมีความหวังเพียงน้อยนิด แต่ด้วยความเพียรพยายามไม่สิ้นสุด ผนวกกับความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ทำให้เขาใช้เวลาจนถึง 7 ปี ในการสืบค้นอย่างไม่สิ้นหวัง สุดท้ายสืบทราบจากสมาคมตระกูลแซ่ หากกล่าวว่าเป็นความบังเอิญก็คงมีส่วน แต่คงมีไม่มากนักที่จะพบดังเช่นกรณีนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างภูมิปัญญากับการบันทึก ชุกผู้ (族谱) และ ปุ้ยสิด (辈序) เป็นสิ่งที่น่าศึกษา และสืบทอด ซึ่งจะมีประโยชน์ในการสืบค้นหาความสัมพันธ์หรือลำดับอาวุโสในวงศ์ตระกูล ดังที่ผู้เล่าเรื่องยกตัวอย่าง คุณแม่ของเขาที่ไปพบญาติที่ปิ่นัง ถึงแม้ว่าญาติจะอายุมากกว่าถึง 20 ปี แต่คนจีนจะนับถือเรื่องลำดับรุ่นมากกว่าอายุ ดังนั้น ถ้าไม่ทราบว่าตัวเองอยู่ในลำดับรุ่นที่เท่าไร (ทราบจากปุ้ยสิด) ก็ไม่ทราบว่าใครจะต้องเรียกอีกคนว่าอย่างไร

พงสาวลี หมายถึงแผนลำดับเครือญาติ หรือแผนภูมิเครือญาติ หรือเรียกว่า สาแหรกเครือญาติ (ราชบัณฑิตยสภา 2554) หมายความว่า การบันทึกแผนภูมิเครือญาติว่าประกอบด้วยใครบ้าง แล้วลูกหลานไปแต่งงานกับใครมีบุตร

ธิดา ก็คน ชื่ออะไรบ้าง แผนภูมิเครือญาตินี้ก็จะขยายออกเรื่อยๆ ตราบเท่าที่ยัง
บันทึกได้ครบถ้วน ผู้วิจัยได้เห็นซุกผู้ (族谱) ของผู้อาวุโสเชื้อสายฮากกาท่านหนึ่ง
ที่ไปตามหาญาติที่เหมยเซียน ประเทศจีน น่าประทับใจมาก ที่ตระกูลนี้มีการทำ
บันทึกแผนผังเครือญาติอย่างดี เป็นเล่มหนา ซึ่งบรรยายถึงญาติแต่ละคนว่าอยู่
ที่ไหน ทำอาชีพอะไร และครบถ้วนถึงปัจจุบัน หากผู้ที่บ้านทียังมีชีวิตอยู่ ท่านคง
บันทึกต่อไปเรื่อย ๆ

ภาพที่ 24-25: ซุกผู้ (族谱) ของคุณอัจฉรา มาศมหิศร์ ที่ญาติในประเทศจีนยังคงเก็บไว้
และได้นำมาให้ดูเมื่อครั้งที่คุณอัจฉราไปตามหาญาติในปี พ.ศ. 2553

ภาษา วัฒนธรรมหนึ่ง ๆ จะจางหายหรือคงอยู่ มีปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่ง
คือ การถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น (intergenerational language transmission)
ซึ่ง UNESCO เสนอ 9 ปัจจัย ในการประเมินความอยู่รอดของภาษา หรือความมี
ชีวิตของภาษา (language vitality) 9 ปัจจัยนั้นได้แก่

*“Factor 1: Intergenerational Language Transmission, Factor 2:
Absolute Number of Speakers, Factor 3: Proportion of Speakers
within the Total Population, Factor 4: Trends in Existing Language
Domains, Factor 5: Response to New Domains and Media, Factor 6:
Materials for Language Education and Literacy, Factor 7: Governmental
and Institutional Language Attitudes And Policies, Including Official
Status and Use, Factor 8: Community Members’ Attitudes toward
Their Own Language, Factor 9: Amount and Quality of Documentation”*

(UNESCO, 2003 www.unesco.org/new/fileadmin/.../Language_vitality_and_endangerment_EN.pdf)

อย่างไรก็ตาม UNESCO ระบุว่า ไม่สามารถใช้ปัจจัยใดเพียงปัจจัยเดียว เป็นเกณฑ์ในการตัดสินว่าภาษานั้น ๆ จะอยู่รอดหรือไม่ ในบทความนี้ไม่ได้ตัดสินว่าภาษาฮากกาจะอยู่รอดหรือไม่ ผู้วิจัยเพียงแต่ยกปัจจัยที่ส่งเสริมความอยู่รอดของภาษา ซึ่งในกรณีศึกษานี้เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนว่า ผู้เขียนมีการถ่ายทอดภาษา และวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น โดยมาจากความต้องการของเขาเอง ไม่มีผู้ใดบังคับ และเขาก็ภูมิใจที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมที่ดีงามเหล่านั้น ทั้งยังสอนให้ลูกของเขา ปฏิบัติไปพร้อมกัน จะเห็นได้ว่า แวดวงครอบครัว (family domain) เป็นส่วนที่เล็กที่สุด แต่สำคัญในการรักษาภาษาและวัฒนธรรมของตนเอง ทุกบ้านสามารถทำได้หากมีแรงบันดาลใจ และความเชื่อว่าปฏิบัติแล้วจะเกิดผลดี ผู้เขียนให้ความเห็นว่า เป็นทักษะส่วนบุคคลและการปลูกฝังจากการเลี้ยงดูในครอบครัว และเขาเชื่อว่าสิ่งที่บรรพชนส่งผ่านมา มีเหตุมีผลในตัวเอง รวมทั้งผู้ปฏิบัติตาม จะได้รับความสุข เขาจึงปฏิบัติจะส่งต่อให้ลูกของเขา

สรุปและข้อเสนอแนะ

ภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ใด ๆ ก็ตาม ก็คือภูมิปัญญาของกลุ่มชนนั้น ๆ ดังเช่นกรณีศึกษาในบทความนี้ ผู้เขียนยังคงรักษาวัฒนธรรมที่ดีงามและสืบทอดจากบรรพชน เช่น ประเพณีในรอบปี ไม่ว่าจะเป็น วันไหว้ตรุษจีน เช็งเม้ง สารทจีน ไหว้บัวลอย ฯลฯ อย่างน้อยจะมีคำศัพท์ที่เกี่ยวกับอาหาร ของเซ่นไหว้ในภาษานั้น ๆ หรือเทศกาลกินผัก 7 อย่างของชาวจีน ก็เป็นกุศโลบายให้ทุกคนมีสุขภาพดี เพราะผัก 7 ชนิดที่แนะนำให้กินนั้นล้วนมีประโยชน์ต่อร่างกายทางด้านสมุนไพรรักษาโรค หากได้กรุ่นหลังถามว่า ทำไมต้องกินผัก 7 อย่างหลังวันตรุษจีน ผู้ใหญ่ก็สามารถอธิบายเหตุผลได้ เพราะปัจจุบันเด็ก ๆ ไม่ค่อยรับประทานผัก แต่อย่างน้อยกุศโลบายนี้ จะทำให้ใน 1 ปีทั้งบ้านได้รับประทานผัก 7 อย่างพร้อมหน้ากัน หากความเชื่อและประเพณีเหล่านี้สูญหายไป ภาษาและภูมิปัญญาก็หายไปด้วย หรืออย่างเช่น วิธีการบันทึกลำดับความสัมพันธ์

เครือญาติในวงศ์ตระกูลที่เรียกว่า ชุกผู้ (族谱) และ ปุ้ยสิด (辈序) ซึ่งคนจีนโพ้นทะเลส่วนใหญ่ไม่รู้จักกันแล้ว ภูมิปัญญาที่ดีก็หายไปด้วย

การเชิญชวนให้คนรุ่นใหม่มาสนใจการสืบค้นรากเหง้าของตัวเองคงเป็นไปได้ยาก แต่เรายังคงได้ยินข่าวบ่อยๆ เรื่องลูกกำพร้าที่ต้องการตามหาพ่อแม่ที่แท้จริงของตัวเอง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความอยากรู้ของคนที่ขาดความสมบูรณ์ ดังนั้น การค้นหาวงศ์ตระกูล หรือที่มาของบรรพบุรุษของตนเองจึงเป็นการเติมเต็มให้กับชีวิตครอบครัวเช่นเดียวกัน

แรงบันดาลใจในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูภาษา คงไม่เกิดขึ้นกับคนโดยทั่วไป แต่ต้องมีความสนใจและใฝ่รู้ อย่างน้อยเริ่มจากสิ่งใกล้ตัว เช่น ที่มาของชื่อแซ่ บรรพบุรุษของตัวเอง แม้จะมีอุปสรรคมากเพียงใดก็คงไม่เกินความสามารถ และอาจเป็นผลจากความกตัญญู ทำให้บรรพชนดลบันดาลให้เขาทำสำเร็จในสิ่งที่เขาตั้งใจทำ

นอกจากนี้ ความเชื่อและความศรัทธาในวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชาติพันธุ์ของตน ก็มีส่วนกระตุ้นให้ยอมรับและถือปฏิบัติต่อ ๆ กันมา ทั้งยังสอนให้ลูกหลานสืบทอดด้วย ดังเช่น กรณีศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ติดตามและได้เห็นความสามัคคี ความสุขของครอบครัวนี้แล้ว เชื่อเหลือเกินว่า เขาได้รับผลตอบแทนจากความกตัญญูต่อบรรพชน และความมีเหตุมีผลของธรรมเนียมเหล่านั้น เช่น การไหว้ครบรอบวันเสียชีวิตของญาติผู้ใหญ่ เมื่อลูกหลานในบ้านเห็นพ่อแม่ไหว้ในอนาคตเขาย่อมปฏิบัติต่อพ่อแม่ของเขาอย่างดีเช่นเดียวกัน

กิตติกรรมประกาศ (ของผู้เขียนเรื่อง)

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร ผู้สร้างแรงบันดาลใจ และให้โอกาสผู้เขียนสานฝันในการรวบรวมข้อมูลเพื่อเขียนบทความในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.จิตร เต็มเจริญสุข นายกกิตติมศักดิ์ถาวร สมาคมตระกูลตั้งแห่งประเทศไทย ที่มอบพงศาวลีตระกูลตั้งฉบับฟุ้งซุ่น ถ่องคัง ซักยิ่นฮ้า ฉบับสมบูรณ์ให้กับผู้เขียน ทำให้ฝันในการตามหาพงศาวลีของบรรพชนตลอดระยะเวลา 7 ปีนี้เป็นจริง

ขอขอบคุณ คุณวิรัตน์ วินิจกุลชัย, คุณวิโรจน์ อีรณศักดิ์กุล, คุณคณากร ศรีมิ่งมงคลกุล, คุณเดชา มนูปกรณ์, คุณอาคม จิตตานุพงษ์ ผู้ที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการให้ความรู้เกี่ยวกับพงศาวลีจีน ตลอดจนให้คำแนะนำถึงสถานที่ต่าง ๆ ในมณฑลกว๋างตุ้งที่มีประวัติเกี่ยวกับการอพยพของจีนโพ้นทะเล

ขอขอบคุณ อาม่า และ แซ่ก๊วยอ ผู้ถ่ายทอดเรื่องราวในอดีตที่มีมานานกว่า 90 ปีให้ลูก หลาน เหลน ได้บันทึกเอาไว้เพื่อถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น

ขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ๆ ท่านด้วยความเคารพ

เอกสารอ้างอิง

กฤษณะ กฤตมโนรณ. 2539. แรงบันดาลใจ. กรุงเทพฯ: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

วิชัย ปิติเจริญธรรม. 2552. พลังแห่งแรงบันดาลใจ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ส.เอเซียเพรส.

ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร. (2556). “ความหมายและอัตลักษณ์ของจีนฮากกา” *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย สาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปะ*. ปีที่ 33 (1) : 215-240

ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร. (2557). “การฟื้นฟูอาหารพื้นบ้านจีนแคะ (ฮากกา) ห้วยกระบอก : สิ่งท้าทายในภาวะการณ์ที่สวนกระแส” *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากรฉบับภาษาไทย สาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปะ*. ปีที่ 34 (3): 43-64.

ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร และ กุมาริ ลาภอาภรณ์. 2559. “กระบวนการจัดการความรู้ผ่านการถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนฮากกาออนไลน์ : ความสำเร็จและความท้าทาย. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*. ปีที่ 35 ฉบับพิเศษ (มกราคม - มิถุนายน 2559). หน้า 203-225).

Siripen Ungsitipoonporn. 2013. “The Virtual Hakka community: A new domain of Revitalization”. *Jati*. vol.18 December 2013 pp.145-159.

UNESCO. 2003. *Language Vitality and Endangerment*. Assessed
10 March 2018 [www.unesco.org/new/fileadmin/.../Language_
vitality_and_endangerment_EN.pdf](http://www.unesco.org/new/fileadmin/.../Language_vitality_and_endangerment_EN.pdf)

“ฉัน กับ ความเป็นฮากกา”

พุมิธร พัฒนสินทร

ความเป็น“ฮากกา” ในตัวผม เกิดขึ้นจากบทสุดท้ายของชีวิตใครคนหนึ่ง คนคนนั้นคือ “อาปา” หรือคุณพ่อของผมนั่นเอง อาปาเสียในวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2554 เป็นปีที่ทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตผมมันสงบนิ่งไประยะหนึ่ง เมื่อได้ยินเสียงโทรศัพท์จากพี่สาวว่า “อาปาจากเราไปแล้วอย่างไม่มีวันกลับ” ในช่วงเวลานั้นเป็นช่วงวันตรุษจีนพอดี ทำให้อามา (คุณแม่) ตัดสินใจว่า ให้เก็บศพอาปาไว้ที่วัดก่อน เมื่อเลยช่วงเทศกาลตรุษจีนค่อยจัดบำเพ็ญกุศลศพ ตลอดเวลา 5 วัน ที่เก็บร่างไว้ริ้วฌาณของอาปาไว้ที่วัด ซึ่งเป็นวัดที่ผมบวชอยู่ ผมได้มีโอกาสอยู่กับอาปาทุกวัน ได้ยินมองที่หีบศพ ได้สวดทำวัตรเช้า - เย็น แล้วตั้งจิตอุทิศบุญกุศลให้กับท่านทุกวัน ถือได้ว่าเป็นความสุขที่ได้ทำกุศลใหญ่เป็นครั้งสุดท้ายให้กับท่าน ก่อนที่ร่างของท่านจะจากผมไปอย่างถาวร หลังจากหมดช่วงวันตรุษจีน ก็ได้จัดงานบำเพ็ญกุศลให้ท่านเป็นเวลา 5 วัน ตลอดช่วงการจัดงานฯ มีผู้คนมากมายมาเคารพศพอาปาตลอดทั้งวัน จนผมไม่รู้ว่าผู้คนเหล่านั้นมาจากที่ใดบ้าง และได้รู้จักคุ้นเคยกับอาปาเพียงใด แต่สิ่งหนึ่งที่ผมได้ยินจากเขาเหล่านั้น คือ เขาบอกว่า “อาปาเป็นคนดี เป็นคนซื่อสัตย์ ได้สร้างคุณงามความดีให้กับสังคมมากมาย น่าเสียดายที่ท่านจากไปเร็วเหลือเกิน”

ในวันสุดท้าย คุณแม่ได้จัดมีพิธีเคารพศพเป็นครั้งสุดท้าย มีองค์กร ชมรม และสมาคมต่างๆ มาร่วมเคารพศพ และหนึ่งในสมาคมนั้น คือ “สมาคมฮากกา จันทบุรี” ในวันนั้นผมไม่รู้จักใครหรือครับ ทราบแต่ว่ามีสมาชิกของสมาคมนี้ มากน้อย่างมากมาย นั่นเป็นครั้งแรกที่ผมได้ยินคำว่า “ฮากกา” และมันก็ค่อยๆ จากไปตามกาลเวลา เพราะหลังจากเสร็จงานศพผมก็กลับมาทำงานที่กรุงเทพฯ ๓ เหมือนเดิม เวลาผ่านไปเกือบ 2 ปี เหมือนอาปาจะตั้งใจให้ผมตัดสินใจย้ายกลับ

มาอยู่ที่บ้านจันทบุรีเพื่อมาอยู่เป็นเพื่อนอามาและคุณเล่าท่าน เนื่องจากท่านก็สูงอายุลแล้ว และนี่เป็นจุดเริ่มต้นใหม่ของชีวิตผมอีกครั้ง หลังจากที่ได้กลับมาอยู่จันทบุรี

สักพักก็เริ่มทำงานในสายงานของผม คือ ตัวแทนประกันชีวิต ก็เริ่มหาลูกค้า แต่มันไม่ยากกับการหาลูกค้าที่จันทบุรี เพราะผมเองไปเรียนและใช้ชีวิตอยู่ที่กรุงเทพ ฯ เป็นเวลากว่า 20 ปี ทำให้เพื่อนที่จันทบุรีขาดการติดต่อไป ดังนั้นก็คิดว่าควรเริ่มหาลูกค้าจากฐานของอาปา อามาก่อน แต่ทางของผมมันไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบ เพราะอามาบอกว่าไม่แนะนำลูกค้าให้และไม่ต้องการให้ทำอาชีพนี้ ท่านมีทัศนคติที่ไม่ค่อยดีกับอาชีพนี้เท่าไรนัก และท่านก็บอกว่าเรียนมาสูงแล้วจะมาทำอาชีพนี้ทำไม อนาคตส่งให้เรียน!!!

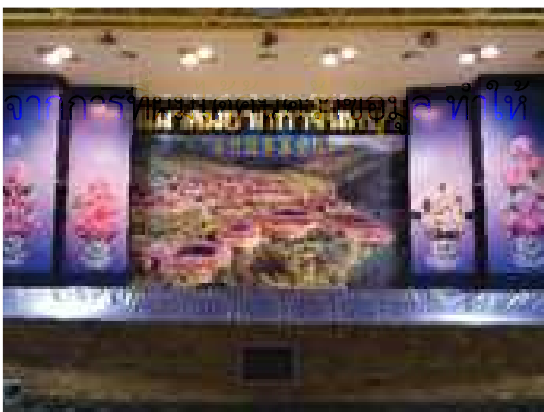
มาถึงตรงนี้ มองย้อนไปเมื่อครั้งยังเด็ก ๆ อาปา อามา มักจะสั่งสอนเสมอ ๆ ว่า ให้เป็นเด็กดี ตั้งใจเรียน เรียนให้เก่ง ๆ จะได้ทำงานที่ดี ๆ เป็นเจ้าคน นายคน จะได้ไม่ต้องมาลำบากทำงานใช้แรงงาน ตรากตรำค้าขายเหมือนรุ่นอาลุง – อาโม่ (คุณปู่-คุณย่า) และรุ่นของท่าน ซึ่งผมก็ตั้งใจและพยายามทำตามคำสั่งสอนของท่านทั้งสอง จากเด็กภูธร ก็สามารถสอบเข้าเรียนชั้นมัธยมปลายได้ที่ โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ที่โครหลาย ๆ คนบอกว่าสอบยากเย็นถ้าอยากจะเรียนจริง ๆ ก็ต้องรู้จักคนข้างใน แต่ผมสอบเองได้อย่างไม่ต้องไปพึ่งใคร ผมเข้าเรียนทางสายวิทยาศาสตร์ เพราะอาปาอามา บอกว่าจะทำงานได้หลากหลายด้านกว่า ซึ่งในยุคสมัยนั้นก็ต้องเรียนเพื่อไปเป็น แพทย์ วิศวกร นักวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ถึงแม้ว่าผมจะอยากเรียนทางด้านสายศิลป์ ผมชอบด้านภาษา ชอบด้านศิลปะชอบด้านครีเอทีฟมากกว่าวิทยาศาสตร์ก็ตาม ชีวิตในโรงเรียนสามเสนวิทยาลัยผมก็มีอิสระมากขึ้นคือได้เรียนวิชาเลือกเป็นสายศิลป์ทั้งหมด และผมเป็นนักกิจกรรมเป็นประธานเชียร์กีฬาสี่ และคิดค้นการแปลอักษรด้วยรหัสโค้ด ซึ่งเป็นอะไรที่แปลกใหม่มากในสมัยนั้น ทำให้ได้รับรางวัลชนะเลิศในการเชียร์ ผมเริ่มไม่ค่อยอยากเรียนในสายวิทยาศาสตร์แล้วสิครับ เลยเลือกเอ็นทรานส์แบบที่เรียกว่าคะแนนสูงเกินเอื้อม เพื่อจะได้สอบไม่ติดในสายวิทยาศาสตร์ แล้วไปสอบเรียน

สายศิลป์ในมหาวิทยาลัยเอกชน และแล้วก็สนใจครับ สอบไม่ติด แต่ผิดคาด ทางบ้านก็ให้เรียนสายวิทยาศาสตร์เหมือนเดิม ผมก็ยังขัดไม่ได้เช่นเดิม ก็ได้สอบเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยรังสิต คณะเทคโนโลยีชีวภาพ เป็นสาขาวิชาที่ไม่ค่อยมีใครรู้จักในสมัยนั้น จบออกมาก็อยู่ในสายงานด้านวิชาการ อาจารย์ นักวิทยาศาสตร์ ซึ่งผมก็พยายามตั้งใจเรียน จนจบการศึกษาด้วยดีกรีเกียรตินิยมอันดับ 1 (เหรียญทอง) ให้ท่านได้ภูมิใจอย่างที่สุด และท่านก็ให้เรียนต่อระดับปริญญาโทเลยครับ ผมก็เรียนต่อในสาขาวิชาเดิมที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และที่นี่เป็นที่ที่ทำให้ผมบอกกับตัวเองว่า ผมทนอยู่ในสายวิทยาศาสตร์ไม่ไหวอีกแล้ว ผมเก็บวิชาเรียนได้ครบตั้งแต่ 2 ปีแรก และช่วงเวลาทำงานวิจัยนี้สียาวนานและทรมาณมากๆ แต่ผมก็พยายามจนจบมาได้ และแน่นอน ผมไม่เลือกทำงานในสายงานวิทยาศาสตร์อย่างแน่นอน “ผมทำทุกอย่างให้อาปาอามาภูมิใจแล้ว ถึงเวลาแล้วที่ผมจะทำตามความต้องการของตัวเองบ้างแล้ว” นี่คือความคิดที่ก้องอยู่ในหัวผมตลอดในช่วงการทำงานทำ และแน่นอนครับผมหางานด้านสายศิลป์ไม่ได้ เพราะผมจบมาคนละสายงาน ผมมองหางาน จนมาพบอาชีพหนึ่งที่ให้โอกาสคนจบทุกสายงานมาร่วมงาน นั่นคือ “อาชีพคนขายประกันชีวิต” ครับ

แน่นอนครับ ทุกคนที่บ้านผมรับไม่ได้กับการตัดสินใจของผมในวันนั้น แต่ผมยังคงยืนหยัด และตั้งใจทำงานให้ดีที่สุด เพื่อพิสูจน์ให้ท่านเห็นว่าผมทำได้ ผมก็ทำงานในสายวิชาชีพนี้ตั้งแต่วันนั้นจนมาถึงปัจจุบันนี้ ก็เป็นเวลา 15 ปี เป็นช่วงเวลาที่ผ่านเรื่องราวมากมายทั้งสุข ทั้งทุกข์ ท้อแท้ ดิ้นรน ตะเกียกตะกาย แต่ทุกอย่างที่ผ่านเข้ามาเป็นประสบการณ์ให้ผมแข็งแกร่ง เป็นครูให้ผมได้เรียนรู้ชีวิตอย่างมากมาย และแน่นอนครับ ในบางครั้งที่ผมต้องการยอดขายอย่างมากมาย ก็มี อาปา นี่แหละที่คอยให้โอกาส แนะนำลูกค้าที่จับทุรีให้บ้าง คำพูดของอาปาที่ทำให้ผมจำแม่นยาคือ “ไม่มีสมบัติเงินทองให้ สิ่งที่ให้คือส่งเรียนให้ได้สูงสุดเท่าที่จะทำได้ และเมื่อเลือกอาชีพนี้ก็ช่วยแนะนำลูกค้าให้เท่าที่ทำได้ ที่สำคัญเมื่อให้แล้ว ลูกต้องเดินต่อได้ด้วยตัวเอง” เป็นคำพูดที่ผมใช้เป็นกำลังใจให้ลูกขึ้นสู่ยอดดอยมา และเมื่อท่านเสียไปแล้ว ท่านยังสั่งเสียไว้กับอามาว่า ให้พาผม

ไปสมัครเป็นสมาชิกที่ “สมาคมฮากกาจันทบุรี” เพื่อเป็นตัวแทนของท่านทำงานให้กับสมาคม ฯ ต่อจากท่าน และนี่เป็นครั้งที่สองที่ผมได้ยินคำว่า “ฮากกา”

ผมเข้าไปที่สมาคมฮากกาจันทบุรี ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2555 ก็พบกับคนมากมายครับ ซึ่งผมมองดูแล้ว ผมเด็กสุดแน่นอนครับ (แอบหัวเราะในใจ) ด้วยประสบการณ์ที่ผมได้รับจากงานด้านประกันชีวิต ทำให้ผมเข้ากับผู้ใหญ่ในสมาคมได้ค่อนข้างง่าย และประกอบกับที่ขณะนั้นทางสมาคม ฯ ต้องการได้คนทำงาน งานแรกที่ผมได้มีโอกาสทำให้สมาคม ฯ คือ เป็นพิธีกรในงานสังสรรค์ประจำปี พ.ศ. 2556 ด้วยพรสวรรค์และความสามารถที่ได้รับการฝึกฝนจากประกันชีวิต ผมจึงยินดีรับหน้าที่นี้ ซึ่งแน่นอนครับ ผมยังไม่รู้จัก “ฮากกา” มากพอ จึงเป็นจุดเริ่มต้นให้ผมไปค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นฮากกา ในอินเทอร์เน็ตอย่างหนัก จนเริ่มเข้าใจและเริ่มได้สัมผัสฮากกาได้มากขึ้น การทำหน้าที่พิธีกรผ่านพ้นไปได้ด้วยดีและได้รับการยอมรับจากผู้ใหญ่ของสมาคม ฯ เป็นอันมาก นับเป็นครั้งแรกที่ผมได้รู้ซึ่งถึงความเป็นฮากกาเป็นครั้งแรก

ผมได้รู้ถึงอัจฉริยภาพของบรรพชนคนฮากกาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา ความเฉลียวฉลาด ความอดทน ความขยันสู้ชีวิต และความคิดสร้างสรรค์อันเป็นเลิศ

ที่สร้างสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำรงชีพ อย่างเช่น ภูโหลว (บ้านดิน) เป็นต้น ทำให้ผมมองย้อนชีวิตที่ผ่านมาของผมตั้งแต่เด็กจนปัจจุบัน แล้วรู้สึกว่ ผมเองก็มีรหัสพันธุกรรมหรือที่เรียกว่า ดีเอ็นเอ (DNA) ที่ถูกถ่ายทอดมาหลายยุคสมัย

ยังคงถูกส่งต่อและบันทึกอยู่ในตัวผม หลายสิ่งหลายอย่างที่อยู่ในความคิดสร้างสรรค์ ที่อยู่ในพรสวรรค์ด้านศิลป์ ที่อยู่ในนิสัยและพฤติกรรมต่าง ๆ ความรู้สึกนี้ทำให้ผมหลงรัก และเกิดความภาคภูมิใจในความเป็น “คนฮากกา” อย่างท่วมท้นจิตใจเลยทีเดียว มาถึงตอนนี้ ผมขอบคุณอาปาครับที่ได้มอบมรดกอันล้ำค่านี้แก่ผม **“ผู้สืบทอดฮากกา”**

ในปีเดียวกัน ผมได้มีโอกาสไปร่วมงานฮากกามิตรสัมพันธ์แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 15 ที่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นครั้งแรกที่ผมได้เข้าร่วมงานระดับประเทศของสมาคม ฯ ที่มี

ความยิ่งใหญ่อย่างล้นการ สร้างความสุข ความประทับใจและเติมความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ให้มีมากยิ่งขึ้น หลังจากกลับจากงานฮากกามิตรสัมพันธ์ ครั้งนั้น ท่านนายกสมาคม ฯ ก็ได้แจ้งว่า ได้รับเลือกให้จัดงาน “ฮากกาเกมส์สัมพันธ์” ในปี 2557 ซึ่งเป็นการจัดแข่งขันกีฬาเชื่อมสัมพันธ์ ได้แก่ ปิงปอง นอกจากนี้ยังจัดประกวดแข่งขันร้องเพลงจีนอีกด้วย และผมก็ได้รับความไว้วางใจให้ร่วมเป็นหนึ่งในคณะทำงานด้วย แต่เมื่ออย่างเข้าปี พ.ศ. 2557 ทางจังหวัดจันทบุรี

ได้รับเกียรติให้จัดงานกีฬาเยาวชนแห่งชาติทำให้เราไม่มีสถานที่ที่จะใช้จัดงาน ฮากกาเกมส์ จึงได้แจ้งกับทางสมาคมฮากกาแห่งประเทศไทยขอเลื่อนการจัดงานไปก่อน ทางสมาคมฮากกา

แห่งประเทศไทยจึงได้พิจารณา แล้วแจ้งกลับว่า ให้เปลี่ยนเป็นเจ้าภาพในการจัดงานฮากกามิตรสัมพันธ์ครั้งที่ 16 แทน ซึ่งถือเป็นความท้าทายอย่างยิ่งในการจัดงานเพราะจากภาพความยิ่งใหญ่ที่ผมได้พบเห็นมาจากการที่ สมาคมฮากกาหาดใหญ่ ทำให้ผมเริ่มกังวลใจในความสามารถของตนเองว่าสามารถจัดงานได้ยิ่งใหญ่ทัดเทียมหรือไม่ แต่เมื่อได้รับเกียรติอย่างสูงสุดแล้ว คงต้องทำอย่างสุดความสามารถ

และการจัดงานครั้งนี้ถือเป็นโอกาสครั้งที่ 2 ที่ได้ต่อย้าจิตวิญญาณความเป็นฮากกาในตัวผมให้เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย

การจัดงานฮากกามิตรสัมพันธ์แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 16 ที่สมาคมฮากกาจันทบุรี เป็นเจ้าภาพ จัดขึ้นในวันที่ 21 - 22 พฤศจิกายน พ.ศ.2558 โดยในการจัดงานครั้งนั้นมีสมาคมฮากกาทั่วประเทศไทยมาเข้าร่วมทั้งสิ้น 1,200 คน ผมได้รับหน้าที่สำคัญคือ ควบคุมกำหนดการจัดงานทั้งหมด ควบคุมการแสดงบนเวทีทั้งหมด ควบคุมออกแบบการจัดสถานที่ที่ใช้ประชุม พร้อมทั้งประสานงานสมาคมต่าง ๆ ที่จะเข้าร่วมงาน จากการได้ทำงานร่วมกับสมาชิกอาวุโส สมาชิกสตรี และสมาชิกยุวชน ของสมาคมฯ ทำให้ผมมีความรักในความเป็นฮากกามากยิ่งขึ้น

แน่นอนในการจัดงานใหญ่ขนาดนี้ มีคณะทำงานมากมาย ย่อมไม่ใช่เรื่องง่ายในการประสานงานแต่ละฝ่าย การทำงานย่อมมีข้อผิดพลาด ผมต้องทำหน้าที่ในการประนีประนอม ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน แต่สิ่งหนึ่งที่ผมเห็น ทุกคนมีใจเดียวกัน คือ

ต้องการจัดงานออกมาให้ดีที่สุด ให้ผู้มาเยือนได้ประทับใจมากที่สุด นี่คือการรักและความสามัคคีในองค์กรที่เหนียวแน่นมาก ๆ จากสิ่งนี้ผมได้เรียนรู้ว่า

“ คนฮากกา ไม่ว่าจะมาจากที่ใด ใช้แซ่อะไร ขอให้รู้ว่าเป็นคนฮากกา เราคือพี่น้องกัน ”

นอกจากนี้ สิ่งที่ผมได้ต่อย้าความเป็นฮากกาในตัวผมคือ การได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ ใช้พรสวรรค์ด้านศิลป์ ในการรังสรรค์

ให้สถานที่จัดเลี้ยง สถานที่จัดประชุม ออกแบบลวดลายเสื้อ ให้ออกมาสวยงาม

อย่างมีความหมายและได้รับการชื่นชมจากผู้ใหญ่ของสมาคม ฯ และผู้มาเยือนหลายท่านได้รับความประทับใจกลับไป และจากงานนี้ ผมมั่นใจครับว่า “ฮากกาได้อยู่ในเลือด ในจิตวิญญาณ และใน DNA ของผมอย่างแนบแน่น” และการทำงานด้วยหัวใจมั่นทำให้งานนั้นสำเร็จลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดความสุขอย่างล้นหลาม

ต่อมาในปี พ.ศ.2559 ผมได้มีโอกาสไปท่องเที่ยวทัศนศึกษากับสมาคม ฯ ที่ฝูเจี้ยน ประเทศจีน ซึ่งเป็นจุดที่ตั้งของ สถาปัตยกรรมที่เป็นมรดกโลก คือ ภูโหลว หรือบ้านดิน ก่อนหน้านี้ผมรู้จักภูโหลวจากยูทูบ แต่เมื่อได้ไปเห็นของจริง มันเป็นความอลังการของสถาปัตยกรรมและได้เห็นวิถีชีวิตที่คนฮากกาได้อยู่อาศัยกันจริง ๆ ทำให้ผมซาบซึ้งและเข้าใจในบรรพชนคนฮากกา ว่ามีความยากลำบากและฟันฝ่าอุปสรรคมากเพียงใด ยิ่งทำให้ภาคภูมิใจในความเป็นฮากกา เปี่ยมล้นในจิตใจ

หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2561 ผมได้มี
โอกาสไปพบเห็นอุโหลวอีกครั้งจากการ
ได้ร่วมทริปของสมาคมฮากกาแห่งประเทศไทย
ไปทัศนศึกษาที่เมือง หลงหนาน เป็นเวลา
5 วัน โดยคณะที่ร่วมเดินทางเป็นตัวแทน
ยุวชนฮากกาจากหลาย ๆ สมาคมของแต่ละ
จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา, อุบลราชธานี,
นครศรีธรรมราช, พระนครศรีอยุธยา,
กรุงเทพฯ, ขอนแก่น และจันทบุรี รวมทั้งสิ้น
16 ท่าน รู้จักกันบ้าง ไม่รู้จักกันบ้าง แต่
สุดท้ายด้วยความเป็นฮากกา เราสนิทกันได้
อย่างรวดเร็ว ทำให้การไปทัศนศึกษาในครั้งนี้
มีความสุขมากยิ่งขึ้น เมืองหลงหนาน เป็นเมือง
ที่มีคนฮากกาอยู่มากและเพิ่งเปิดเมืองให้เป็น
แหล่งท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก ทางเจ้าเมือง
ก็เป็นคนฮากกา คนที่ได้รับเชิญมาร่วมงาน
ในครั้งนี้ต่างเป็นคนฮากกาที่มาจากหลาย ๆ
ประเทศ เช่น ฮองกง, มาเลเซีย, สิงคโปร์,
ไต้หวัน, สหรัฐอเมริกา และไทยเป็นต้น
จากการที่ได้ใช้ชีวิตร่วมกันกับคนฮากกา
จากประเทศต่าง ๆ ทำให้ยิ่งตอกย้ำประโยคเดิม
ที่ว่า คนฮากกาไม่ว่าอยู่ที่ไหนก็คือพี่น้องกัน
อย่างแท้จริง คณะเราได้รับมิตรภาพอย่างมากมาจากพี่น้องจากประเทศต่าง ๆ
ถึงแม้ที่มเราจะมีปัญหาเรื่องของภาษาอยู่บ้าง แต่ก็สามารถผ่านมาได้ ที่หลงหนาน
ทำให้ทีมเราประทับใจในการจัดงานของเจ้าภาพ ประทับใจในความเป็นผู้นำ
ของเจ้าเมือง และได้รับข้อมูลด้านวัฒนธรรมภาษา ด้านศิลปกรรม ด้านเสื้อผ้า-
การแต่งกาย ด้านอาหาร ด้านชีวิตความเป็นอยู่

และที่สำคัญได้ก่อเกิดกลุ่มยุวชน
ฮากกาของประเทศไทยที่รักกันอย่าง
แน่นแฟ้น ที่เข้าใจและภูมิใจในชาติพันธุ์
ฮากกา ถือเป็นการเริ่มต้นครั้งสำคัญที่จะ
สานความหวังของผู้อาวุโส คือ การเกิด

“ชมรมยุวชนฮากกาแห่งประเทศไทย” ถือได้ว่าการส่งตัวแทนยุวชนไปทัศนศึกษา
ที่เมืองหลางหนาน ได้ประสบความสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์อย่างครบถ้วน
ผมได้มีโอกาสเป็นหนึ่งในแกนนำจัดตั้ง “ชมรมยุวชนฮากกาแห่งประเทศไทย”
ได้มีโอกาสได้ทำงานร่วมกับพี่น้องจากหลายจังหวัด ที่ทุกคนต่างมีจุดมุ่งหมาย
อุดมการณ์อันเดียวกัน คือ เพื่อสืบสานวัฒนธรรมจากบรรพชน และสืบทอด
ต่อยังคนรุ่นหลังให้วัฒนธรรมยังคงอยู่สืบไป เราคาดหวังและมุ่งมั่นทำให้กลุ่ม
ยุวชนฮากกาทำงานได้ เต็มโตและบรรลุวัตถุประสงค์ให้ได้ ผมหวังว่า ผมคงได้มี
โอกาสกลับมาเล่าเรื่อง เกี่ยวกับการทำงานและความก้าวหน้า ของชมรมยุวชน
ฮากกาแห่งประเทศไทยอีกครั้งครับ แต่เรื่องราวความเป็นฮากกาของผมยังไม่จบ
เพียงเท่านี้ เพราะมีบุคคลท่านหนึ่งที่ได้ผ่านเข้ามาในชีวิตผมแล้วทำให้เกิดความท้าทาย
ในการค้นหาสืบสานชาติพันธุ์ต่อบรรพบุรุษภายในจิตใจผมอีกครั้ง ต้องขอขอบคุณ
คุณเมธี ธีรรัตนสถิต หรือ อาซัน ที่ได้แชร์เรื่องราวความเป็นฮากกาที่ท่านได้

พยายามสืบค้นรากเหง้าของต้นตระกูล ครอบครัวในประเทศจีน อีกทั้งยังได้ให้แง่คิดว่า ถ้าเราต้องการทำอะไรสักอย่างจากเบื้องลึกของจิตใจที่มุ่งมั่นแน่วแน่ สิ่งนั้นสามารถทำได้สำเร็จอย่างแน่นอน หลังจากที่ได้รู้จักกับ อาซัน ทำให้ผมเริ่มตั้งมั่นว่าจะสืบค้นหาต้นตระกูลของครอบครัวในประเทศจีน ทั้ง ๆ ที่จากได้ฟังคำบอกเล่าของ อามา และอากู (ญาติฝ่ายอาปา) ตระกูลผมไม่น่าจะมีญาติสายตรงหลงเหลืออยู่ในบ้านเกิดที่ประเทศจีนอีกแล้ว แต่ผมก็ยังต้องการหาญาติสายข้าง ๆ ที่อาจจะยังมีสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันอยู่บ้าง แต่เรื่องราวยังคงไม่รู้ไปจบที่ใด โอกาสหน้าคงได้มาเล่าในภายหลัง

มาถึงตอนนี้ ผมคิดถึงอาปา สุดหัวใจ และรู้สึกขอบพระคุณท่านอย่างมากมาย เพราะสุดปลายทางชีวิตของท่าน ท่านยังมอบมรดกอันล้ำค่าที่หาสิ่งใดมาเสมอเท่าไม่ได้ ณ ตอนนี้ ผมไม่ได้ต้องการทรัพย์สินเงินทองมากมาย ไม่ได้ต้องการความสำเร็จในชีวิตที่ต้องใช้เวลาและแรงในการทะเยอทะยาน ไคว่คว่าโดยหลงลืมรากเหง้า ความเป็นตัวตน และครอบครัว ผมหันมาดูแลอามา ที่มีอายุ 80 ปี มากขึ้น เพราะปลายทางชีวิตของท่านไม่ได้ต้องการสิ่งใดมากไปกว่าได้อยู่กับลูกหลาน ได้เห็นลูกหลานเติบโต และมีชีวิตที่ดีเท่านั้น

ดังนั้นต่อจากนี้ไปผมจะให้เวลากับท่าน ดูแลท่าน ไปจนสุดปลายทาง และขณะเดียวกันผมก็มองชีวิตตัวเองที่ได้เลือกเดินเส้นทางนี้ ผมมีอาปาและอามาเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิตที่เหลืออยู่ของผม ผมต้องการให้มีผู้คนมากมายมาร่วมไว้อาลัยในงานศพของผม อยากเห็นคนเหล่านั้นต่างชื่นชมว่า ผมเป็นคนดี เป็นคนเก่ง มีความสามารถ ทำคุณประโยชน์ให้กับสมาคมฮากกา และสังคมได้อย่างมากมาย เสียหายที่สูญเสียผมไป เหมือนที่คนมากมายได้กล่าวไว้ในงานศพของอาปา ที่ผมได้เล่าไว้ในตอนต้น ดังนั้น ชีวิตที่เหลืออยู่ของผม ผมจะใช้ทั้งจิตวิญญาณ แรงกาย แรงใจ เวลา พุ่มพู่ให้การสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของบรรพชนฮากกาให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และส่งต่อให้กับคนรุ่นหลัง ให้ได้ตระหนักถึงความยิ่งใหญ่ ความเป็นอัจฉริยภาพในด้านต่าง ๆ ของบรรพชน และก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นคนฮากกา เพื่อธำรงไว้ซึ่งชาติพันธุ์ให้คงอยู่อย่างถาวร

จุดเริ่มต้นความเป็นฮากกาของผม อยู่ที่ปลายทางชีวิตของ อาปา และได้
ก่อเกิดในเบื้องลึกของจิตวิญญาณของผม สุดท้ายนี้ผมหวังว่า เมื่อผมเดินไป
สู่ปลายทางชีวิตผม ประสบการณ์ที่ผมได้สั่งสมไว้ตลอดการเดินทางของการ
สืบสานความเป็นคนฮากกา นี้ จะได้เป็นตัวจุดประกาย และเป็นจุดเริ่มต้นให้กับใคร
อีกคนต่อไป “Begin is the End in mind”

17 กรกฎาคม 2561

แรงบันดาลใจ ที่จะสืบสานภาษาและวัฒนธรรมฮากกา ของชุมชนฮากกาในประเทศไทย

นายเจริญ ปิยะสิงห์

เพื่อนป่า

เปิดดูอัลบั้มรูป ตอนผมยังเด็ก จะมีรูปไปเที่ยวกับกลุ่มเพื่อนของป่า ครอบครัวเราจะได้เที่ยวเฉพาะเวลาเพื่อนกลุ่มนี้จัดทัวร์ ทำให้ผมพลอยรู้จักเพื่อน ๆ ป่าตั้งแต่เด็ก เจอหน้าก็ยิ้มไหว้ทักทายประหนึ่งเป็นญาติกัน พอโตมาหน่อยก็วิ่งเล่นในสนามวอลเลย์บอลที่ป่ากับเพื่อน ๆ เล่นกัน จนโตมาพอรู้ความว่า มีงานประจำปีที่เรารอคอย งานเลี้ยงที่จะได้กินข้าวพร้อมหน้าสมาชิกทุกคนในครอบครัว งานเลี้ยงที่คนในงานจะเป็นคนคั่นหน้า คั่นเคย ทักทายเราแบบลูกหลาน มีเด็กวัยเดียวกันวิ่งเล่นด้วย ตั้งแต่เริ่มงานจนจบงาน และมีขนมแจกกินกันหน้าใจ

พอผมโตขึ้น คนรอบข้าง คนรู้จัก ก็เป็นเพื่อนป่า เวลาไปเที่ยวไหนก็ไปกับกลุ่มนั้น มองตัวเองที่ไม่เคยไปไหนกับเพื่อน แปลกใจเหมือนกันว่าป่าเพื่อนเยอะจัง มีทริปเที่ยว เล่นกีฬา สังสรรค์ ขณะที่ผมเริ่มต้นชีวิตทำงานแต่เด็กกลับไม่มีสังคมเลย คนรู้จักก็เป็นผู้ใหญ่หมด มีโอกาสได้ฟังป่าและแม่เล่าเรื่องราวถึง “ฮากกา” ทำให้เริ่มสนใจ

เมื่อเกือบ 50 ปีก่อน ป่าเริ่มทำงานสร้างตัว ปู่ก็ยกเรือนห้องแถวให้หนึ่งห้อง ให้วิชาชีพ เครื่องมือหากิน กับภาระเลี้ยงน้องสาวน้องชายวัยเรียนอีก 4 คน ไม่มีทุนรอนให้ เงินหามาได้ก็ส่งเสีย น้องสาวน้องชายเรียน เลี้ยงบุตรที่เกิดมา 3 คน ทั้งยังแบ่งปันส่งไปบ้านคุณแม่ที่มีน้องวัยเรียนเช่นกัน ทำงานหนักเข้าจนดีก เพราะมีภาระเยอะมาก

“อยากมีชีวิตที่ดีขึ้น ก็ต้องพัฒนาตัวเอง” ป่าเริ่มหาช่องทางเพิ่มจากวิชาชีพช่างกลึงที่สืบทอดมา เปิดอู่รับซ่อมเครื่องยนต์เรือ รับทำเหล็กดัดประตูหน้าต่าง ซื่อเครื่องจักรเครื่องมือเพิ่ม แต่จะหาทุนจากที่ไหน รายได้ที่หามาก็แทบ

ใช้ไม่พอจ่ายค่าแรงลูกน้อง จะไปกู้เงิน ดอกเบี้ยก็แพงเหลือทน ธนาคารก็ไม่มีหลักทรัพย์ไปค้ำประกัน ก็เหลือแต่การเล่นแชร์ ที่สมัยก่อนนิยมกัน

การเล่นแชร์เป็นการกู้เงินแบบเชื่อใจกัน โกงกันง่าย คนที่วงมักจะเป็นเพื่อนสนิทและญาติมิตรกัน แม่เล่าว่า ป้าไปปรึกษากับเพื่อน เพื่อน ๆ เชื้อมั้นในตัวป้าว่าขยันทำงานและตั้งใจสร้างตัว จึงช่วยกันตั้งวงแชร์และให้ป้าเปี่ยคนแรก เกือบ 20 วง ให้ครอบครัวผมมีทุนรอนที่จะซื้อเครื่องจักรและอะไหล่เครื่องยนต์มาขายเป็นรายได้อีกทาง

เพื่อนกลุ่มนั้น คือ “ฮากกา” กลุ่มของสมาชิกชมรมที่โตมาด้วยกัน ช่วยเหลือกันเชื้อมั้นในกันและกัน และรักกันเหมือนญาติ เพราะชมรมฮากกา รวมคนที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันทางชาติพันธุ์ คนจีนฮากกาที่มาทำงานที่เมืองไทย รวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนกัน มักจะมีความเกี่ยวข้องกันทางสายเลือด ไม่หลานตา ก็เขยน้ำ ทำให้รู้สึกเป็นครอบครัวเดียวกัน

เพื่อนจากโรงเรียนประถมและมัธยม เรียนจบก็แยกย้ายกันไปอยู่คนละทิศคนละทาง ใครเกรกโก่งเพื่อน ยืมเงินเพื่อน แล้วก็ตัดเพื่อนหนีไป หรือเจอเพื่อนใหม่ ลืมเพื่อนเก่า แต่เพื่อน “ฮากกา” คือคนในชุมชนเดียวกัน ใครทำอะไรผิดก็รู้ไปทั้งหมู่บ้าน ทำให้ไม่มีใครกล้าเกรก มีแต่จะเกื้อหนุนกัน เจอหน้าก็เรียกกินข้าว เรียกมาสอนภาษาจีน สอนสิ่งดี ๆ ให้ยวฮากกา

ในขณะที่คนอื่นอยู่ในวัยเรียน แต่ผมต้องทำงานช่วยครอบครัวสร้างฐานะ ผมจึงมีโอกาสช่วยกิจกรรมชมรมตั้งแต่เด็กและรู้จักสมาชิกในชมรม ไปนั่งร่วมโต๊ะกินแชร์ประจำเดือนแทนป้าในบางครั้งคราว ได้อย่างไม่ตะขิดตะขวงใจ จนเป็นสมาชิกคนหนึ่งในวงแชร์กรรมการชมรม เวลาที่มีกิจกรรมใด ๆ ของชมรม ที่ทำได้ กรรมการก็จะมอบหมายให้ทำ ซึ่งก็รับทำด้วยความเต็มใจ เพราะรู้ว่าสมาชิกชมรมนี้มีบุญคุณต่อครอบครัวและเหมือนคุณลุง คุณอา ให้อาหารให้ทำงาน เราเป็นหลานก็ทำตามคำสั่ง ดีชะอีกมีโอกาสดำเนินชีวิตไปเที่ยวในการประชุมฮากกา มิตรสัมพันธ์ตามจังหวัดต่าง ๆ กับครอบครัวใหญ่ (คนในชมรมนับเป็นญาติหมด) ยิ่งได้เที่ยวด้วยกัน ความสัมพันธ์ยิ่งแน่นแฟ้น ความผูกพันต่อชมรมยิ่งมาก กิจกรรมของจังหวัด เช่น งานตรุษจีน งานแห่ศาลเจ้า ทางชมรมก็ออกไปร่วม

หนุ่ม ๆ อย่างเราแรงดีก็อย่าให้น้อยหน้าผู้สูงวัย งานประจำปีก็มีโอกาส ได้รับ
หน้าที่ต่าง ๆ มากขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับความสามารถ

กรรมการชมรมรุ่นป่าตอนนี้ก็อายุเลยวัยเกษียณกันแล้ว รุ่นลูกก็อยู่
ในวัยเรียน วัยทำงานสร้างตัว ยังไม่สามารถเข้ามาร่วมกิจกรรมชมรมได้ ความผูกพัน
เลี่ยนน้อย ทำให้สมาชิกขาดช่วงไป ไม่มีสมาชิกใหม่เข้ามา กรรมการบางท่าน
ก็ผลักดันลูก ๆ มาร่วมกินแชร์กับผู้ใหญ่ แต่พอมาร่วมด้วยวัยที่ต่างกันและไม่คุ้นเคย
ก็หายไปทีละคนสองคน

เนื่องจากผมเป็นตัวแทนยุวชนคนเดียวที่อยู่ในกรรมการบริหารชมรม
จึงเข้าประชุมยุวฮากกาทุกครั้งที่มีโอกาสไปร่วมในงานฮากกามิตรสัมพันธ์
ได้ทราบว่าจังหวัดอื่นประสบปัญหาเรื่องยุวฮากกาเช่นกัน หลายจังหวัดไม่มี
ยุวฮากกาเลย จังหวัดที่เคยมีสมาชิกยุวฮากกา พอผ่านไป 4 ปี ก็ขยับไปเป็น
กรรมการกันหมด ไม่มีคนทำยุวฮากกาต่อ กลายเป็นขาดช่วง บางชมรม
กรรมการชมรมจังหวัดเอง ก็ลดน้อยลงอย่างน่าใจหาย

การที่ต้องรับผิดชอบงานสร้างสมาชิกยุวชนเพิ่ม เป็นงานยากและลำบาก
พอผมได้รับการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ แนะนำสมาชิกร่วมเป็นยุวชน ก็เป็น
ไปได้ด้วยดี ทุกคนมีความสุข แต่สมาชิกร่วมเพราะโดนบังคับ เมื่อผู้ใหญ่
ปล่อยมือไม่มาสนับสนุน ให้ดำเนินกิจกรรมกันเอง แรงจูงใจก็หายไป สมาชิก
ก็ลดลงเรื่อย ๆ คนทำงานอย่างผมก็ท้อแท้ หหมดกำลังใจว่าเราทำงานอยู่คนเดียว
เป็นคนเดียวที่มุ่งหวังให้เกิดยุวชนฮากกาในชมรม

จนกระทั่งมีโอกาสได้ไปเที่ยววัฒนธรรมที่เมืองหลวงหนาน ประเทศจีน
ได้พบสมาชิกชาวฮากกาที่มีแนวคิดเดียวกัน มุ่งมั่นที่จะทำทุกอย่างเพื่อฮากกา
จับมือและช่วยกันผลักดันยุวชนฮากกาให้เกิด ทำให้มีกำลังใจและพลังที่จะฝ่าฟัน
อุปสรรคอีกครั้ง ได้แลกเปลี่ยนและเรียนรู้ จากกรณีศึกษาจังหวัดต่าง ๆ นำมา
ปรับปรุงและพัฒนาตัวเอง ให้มีทัศนคติและแนวคิดดีขึ้น และหวังว่าเมื่อยุวฮากกา
เกิดขึ้น วงจะขยายมากขึ้นและได้ความรู้จากสมาชิกทั่วประเทศอีกมากมาย
และที่สำคัญ คือ ความสัมพันธ์อันพี่น้องที่เกิดขึ้น เป็นกำลังใจจริง ๆ ครับ

เป็นยุวฮากกาแล้วได้อะไร

คำถามที่วนเวียนเป็นโจทย์หลักที่ทำให้สร้างคนรุ่นใหม่ มาร่วมกิจกรรมกับชมรมได้ยาก จะไปชมรมทำไมมีแต่คุยกันเสียงดัง กินข้าวร้องเพลงและเสียตังเสียเวลา เสียโอกาสสร้างเนื้อสร้างตัว ด้วยความที่อายุน้อย ทำให้ทุกคนตั้งความหวังให้ผมเป็นแกนนำชวนเพื่อน ๆ รุ่นราวคราวเดียวกันมาเข้าชมรม ซึ่งไม่มีทางเป็นไปได้ เพราะการที่จะเพิ่มสมาชิกเข้ามาใหม่ต้องมีแรงจูงใจให้เค้าสนใจ ส่วนใหญ่ที่มาก็เพราะพ่อแม่บังคับ สักพักก็หายไป ผมพอจะสรุปแนวทางสร้างแรงจูงใจที่จะรวบรวมสมาชิกเพิ่มเติมได้ดังนี้

1) บุคคลผู้เป็นแรงบันดาลใจ ผู้นำที่ดี มีความน่าเคารพ เป็นที่ยอมรับของสังคม ใคร ๆ ก็อยากใกล้ชิดและขอความรู้ความเมตตาจากท่าน ถ้าท่านออกปากให้ทำกิจกรรมใด ๆ ยุวชนก็น้อมที่จะทำตาม แต่เมื่อไหร่ผู้นำหยุด ผู้ตามก็จะหยุดตาม เพราะเขาเข้ามาเพราะท่าน ฉะนั้นผู้นำต้องเสียสละและทำงานต่อเนื่อง

2) เงิน จัดงานประจำปีก็ต้องใช้เงิน ไหนจะงานสังคม งานชมรม ล้วนแต่ต้องใช้ทุนรอน ซึ่งได้รับการอุปการะจากสมาชิกที่พอมีกำลังทรัพย์และมีความรักในองค์กร ยุวฮากกา ส่วนใหญ่อยู่ในวัยเรียน วัยเริ่มต้นทำงาน วันลาวันหยุดก็น้อย หาเงินมาดูแลครอบครัว ถ้ามาทำกิจกรรมชมรมก็ต้องขาดงาน ขาดการดูแลครอบครัว และยังมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อีก ครึ่งสองครึ่งก็พอทำเนา พอมาบอย ๆ ยุวชนก็เริ่มถอยหลังหนี เรื่องนี้ผู้นำต้องส่งเสริมและจัดสรรงบประมาณสนับสนุน

3) ความมุ่งมั่น “อยากมีผู้สืบทอด” วรรณทองที่ชาวฮากกาทุกคนคิดถึง ปัญหาที่พบ คือ ปากบอกอยากได้ แต่ไม่ลงมือทำ ไม่ลงมารวบรวมสมาชิกใหม่ ไม่ส่งลูกหลานมาร่วมกิจกรรม ไม่เป็นพี่เลี้ยงประคองสมาชิก พอหาสมาชิกได้ก็ปล่อยให้ดูแลกันเอง เมื่อไม่มีเสาหลัก ทุกอย่างก็พร้อมจะล้มครืนเมื่อเจอปัญหา

4) ผู้เสียสละ สมาคมที่มียุวฮากกาแล้ว มักเริ่มต้นจากบุคคลกลุ่มหนึ่งที่จะทำทุกอย่างเพื่อฮากกาทุ่มเททั้งเวลาและทุนทรัพย์เพื่อที่จะทำให้สมาคมเติบโตใหญ่มากขึ้น แต่เมื่อไหร่มีการปรับเปลี่ยน หน้าที่หรือบทบาท สิ่งที่สร้างมาก็ล่มสลายหายไป

หม้อย้าย

ผมมีคุณตา ที่เป็นฮากกามาจากเมืองจีน และคุณย่าที่เป็นลูกฮากกาแท้ ๆ น่าเศร้าที่ท่านทั้งสองจากไปก่อนที่ผมจะได้รับรู้เรื่องของท่าน วัฒนธรรมและภาษา จึงได้รับจาก “แม่”

แม่เป็นคนเดียวในหมู่พี่น้องที่พูดภาษาฮากกาได้ และเมื่อไปเจอกับคนฮากกาด้วยกัน แม่ก็จะพูดคุยกันอย่างสนุกสนานและภาคภูมิใจ ยิ่งแม่ได้มีโอกาสไปหม้อย้ายกับพี่ชาย แม่ก็ได้รู้พื้นภาษาที่ไม่ได้ใช้มาเนิ่นนาน แต่กับลูก ๆ ไม่มีใครพูดภาษาฮากกากับแม่ได้ ทำให้แม่คงผิดหวัง

ผมเป็นคนชอบท่องเที่ยวผจญภัยแบกเป้หลงทางในต่างประเทศ ซึ่งแต่ละประเทศก็มีความยากง่ายในการเที่ยวไม่เหมือนกัน ในความคิดของผม เมืองจีนติดอันดับในเรื่องน่าเที่ยวและเที่ยวยาก เนื่องจากกำแพงทางภาษาและการคมนาคม กูเกิ้ลแมพ (google map) ก็ใช้ไม่ได้ ทำให้ผมซึ่งมีความอยากรู้อยากเห็นมาแต่เด็ก การพาไปเยี่ยมญาติอีกครั้ง ต้องศึกษาภาษาจีนในระดับหนึ่ง ให้พอสื่อสารได้ ศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น ไม่ทำตัวเป็น ภูมิศาสตร์และการคมนาคม เดินทางไปบ้านอาบุงอย่างไร แหล่งท่องเที่ยวในเหมยโจว ภูเก็ต และสถานที่รอบนอก ยิ่งอ่านยิ่งได้ข้อมูล ยิ่งผูกพัน ภาคภูมิใจในความเป็นฮากกา ได้รับทราบประวัติศาสตร์ของคนฮากกาที่เป็นชาวฮั่น กลุ่มที่ต่อต้านสงครามรักชาติยิ่งชีพ ร่วมต่อต้านการรุกราน จนถึงนาที่สุดท้าย ในขณะที่กลุ่มอื่น ๆ อพยพหนีภัยสงครามย้ายมาอยู่ภาคใต้ จับจองที่ทำมาหากิน กลุ่มฮากกาที่มาที่หลังเลยต้องเป็น “แขก” ที่เจ้าบ้านไม่เต็มใจต้อนรับ จึงเป็นมูลเหตุให้ มีวัฒนธรรมของตัวเอง เช่น การสร้างบ้านในรูปแบบป้อมปราการ (ภูเก็ต) เพื่อปกป้องคนในครอบครัว การอยู่เป็นครอบครัวใหญ่ในบ้านเดียวกันยังบอกถึงความสามัคคี ความขยันและมีจิตรักความก้ำวหน้า ทำให้บุคคลมีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์สำคัญ ๆ เป็นชาวฮากกามากมาย

ความเป็นจีนฮากกาของผม

นายเจรียง วัชรมณี

ยุวชนฮากกาขอนแก่น

ชาวฮั่น คำ ๆ นี้ได้ยินมาตั้งแต่สมัยเด็กๆ ดูหนังจีนกำลังภายในก็จะกล่าวถึงพวกชาวฮั่น อย่างนั้นอย่างนี้ ผมเองได้แต่คิดติดอยู่ในใจว่า ชาวฮั่นคือใคร ทำไมถึงได้มาเกี่ยวข้องกับหนังจีนหลายๆ เรื่อง ยิ่งเรื่องสามก๊ก นี่จะมีการกล่าวถึงตลอด จนมาวันหนึ่งก็ได้กระจ่างขึ้นเมื่อต้องทำหน้าที่เป็นพิธีกรของสมาคมฮากกาจังหวัดขอนแก่น ต้องค้นหาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับชาวฮากกา หรือที่คนทั่วไปเรียกว่า “จีนแคะ” (ซึ่งสมัยเด็ก ๆ จะรู้สึกที่ผมไม่ใช่จีนแคะ ผมคือจีนแต้จิ๋ว แต่มารู้ตอนโตว่า เราคือจีนแคะที่อยู่ใกล้จีนแต้จิ๋ว เลยสามารถพูดจีนได้สองภาษาครับ) สมัยก่อนจะโกรธมากหากมีคนเรียกว่าจีนแคะ เพราะเขาว่าคนจีนแคะขี้เหนียว งก แต่ผมมาคิดอีกทีเพราะความที่เขาประหยัด คนจีนแคะถึงมีฐานะที่มั่นคงมาก ๆ ตัวผมเองเป็นลูกคนที่ 6 ในจำนวนพี่น้องทั้ง 7 คน สมัยก่อนค่อนข้างลำบากในสมัยเด็ก เพราะอาปากับอาแม่ได้ย้ายออกจากบ้านที่กรุงเทพฯ แล่วัดดวงแคไกล้ ๆ กับสถานีรถไฟหัวลำโพง เพราะก็รู้จักกันอยู่ว่าอาชีพรึ่งของคนจีนฮากกา คือ ช่างทำรองเท้า

การอยู่ร่วมกัน 11 ครอบครัว ในบ้านหลังเดียวกัน มันคือความคับแคบอีกอึด ดังนั้น อาแม่จึงตัดสินใจที่จะก้าวเดินออกมาจากบ้านหลังนั้นและย้ายมาอยู่ที่จังหวัดขอนแก่น พร้อมกับลูกอีกสามคน มาปักหลักที่ อ.บ้านไผ่ โดยมาเช่าแผงลอยในตลาดบ้านไผ่อยู่กัน จนเกิดมีลูกอีก 2 คน ได้เกิดไฟไหม้ครั้งใหญ่ขึ้นทั้ง อ.บ้านไผ่ และได้มีการสร้างตึกแถวขึ้นมาแทนบ้านไม้หลังเดิมที่ไหม้ไป อาปาได้เช่าตึกแถวสร้างใหม่ และผมก็ได้เกิดในบ้านหลังนี้ อยู่ท่ามกลางพี่ ๆ อีก 5 คน และอีก 2 ปีต่อมาน้องสาวคนเล็กผมก็ได้เกิดมาในบ้านหลังนี้ครับ

ความเป็นจีนฮากกา ได้จางหายไปจากความคิดผมช่วงหนึ่ง คือ ช่วงที่ผมไปเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะบริหารธุรกิจ กรุงเทพฯ และได้ทำงานที่กรุงเทพฯ ระยะเวลาเกือบ 20 ปี ที่ใช้ชีวิตในเมืองแสงสี เมืองแห่งความเร่ร่อน ชีวิตก็ทำแต่งงานเข้ารีตไปทำงาน คำ ๆ ก็กลับบ้าน เป็นเหมือนชีวิตที่ไม่มีอะไรเป็นสีสันให้กับตัวเอง ซื้อบ้านแถวมีนบุรี ซื้อรถเก๋งขับไปทำงาน ไม่เคยคิดว่าตัวเองจะกลับมาอยู่ที่บ้าน จนวันหนึ่งอาป้าผมป่วยเป็นมะเร็ง จนท่านได้เสียชีวิตลง ซึ่งในวันที่ผมกลับมาร่วมงานศพอาป้า นั้น อาแม่ได้ถามผมว่าจะกลับมาอยู่ที่บ้านไหม เพราะท่านก็ไม่มีใครอยู่บ้านคนเดียว ผมตอบแบบไม่ต้องคิดเลยว่ากลับ ผมทิ้งทุกอย่างที่กรุงเทพฯ การกลับมานั้นได้เปลี่ยนแปลงชีวิตผมครั้งใหญ่ ต้องปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ ผมกลับมาเปิดร้านถ่ายรูปดิจิทัลที่บ้าน ผมไม่ออกไปไหน ไม่คบค้าสมาคมกับใคร ๆ ผ่านไป 4 ปี อาแม่ผมเริ่มกังวล

ท่านบอกให้ผมไปงานเลี้ยงต่าง ๆ บ้าง ซึ่งหนึ่งในนั้นคืองานเลี้ยงของสมาคมฮากกาขอนแก่น ผมไม่ออกไปเพราะผมเบื่องานเลี้ยงที่มีแต่ร้องเพลงต่างคนต่างทาน ๆ ๆ ๆ แล้วกลับบ้านผมมองว่ามันไม่มีประโยชน์อะไรเพราะไม่มีการพูดคุยกัน ต่างคนต่างมาแล้วก็ต่างคนต่างกลับหลังเสร็จงาน แต่สุดท้ายก็ต้องไปร่วมงานกินเลี้ยง

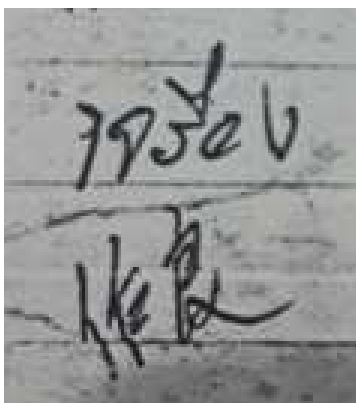

การเริ่มเข้าสู่การเป็นฮากกานั้นเกิดจากการจัดงานประชุมใหญ่สมาคมฮากกาทั่วประเทศ ซึ่งในปีนั้น สมาคมฮากกาขอนแก่นได้เป็นเจ้าภาพจัดงานประชุมใหญ่ ซึ่ง 2 ปี มี 1 ครั้ง ผู้ใหญ่ของสมาคมระดมกำลังจากทุกภาคส่วนทุกคนที่มีเชื้อสายฮากกา ซึ่งหนึ่งในนั้นมีผมเข้าร่วมทำงานมีหน้าที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับพี่น้องฮากกาจากทั่วประเทศ โดยที่ผมไปทำงานแบบงง ๆ เพราะผู้ใหญ่ได้มาขอกับทางบ้านผมว่าให้ไปช่วยงานในครั้งนี้นะหน่อย เพราะยังขาดคนหนุ่มคนสาวหรือยุวชนที่จะช่วยทำงาน เพราะความที่เป็นคนชอบทำงานอีเว้นท์ และผ่านงานด้านนี้มาตอนทำงานที่กรุงเทพฯ เลยได้ไปช่วยบนเวทีด้วย (ผมมีอาชีพเสริมเป็นพิธีกรในงานต่าง ๆ) หลังจากงานในวันนั้นสำเร็จลุล่วงผมก็ท้อถอยไปจากสมาคมอีกครั้ง จนเมื่อมีการจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ของสมาคมฮากกาขอนแก่น ได้เวียนมาจัดที่ศูนย์ประสานงานบ้านไผ่อีกครั้ง อาสุกประสิทธิ์ ศิลารักษ์ ซึ่งเป็นประธานศูนย์ประสานงาน อ.บ้านไผ่ได้มาขอให้ไปเป็นพิธีกรในงานนี้ ครั้งแรกผมก็ลังเลที่จะตอบรับ แต่มาคิดอีกครั้งว่า นี่คือสมาคมที่เป็นสายเลือดของเรา

เพราะฉะนั้นเราควรจะไปช่วย ในวันนั้นผมวางแผนใหม่ เปลี่ยนสคริปใหม่ ซึ่งในวันนั้นคนมาร่วมงานประทับใจและสนุกสนานมาก คนในสมาคมฮากกาขอนแก่นเริ่มรู้จักผมในฐานะพิธีกร หลังจากวันนั้น 1 เดือน มีการจัดงานใหญ่ของสมาคมฮากกาขอนแก่น ซึ่งเป็นงานใหญ่ประจำปีจะมีการจัดในวันไหว้พระจันทร์ (ซึ่งในช่วงนั้นผมมีตำแหน่งเป็นรองนายเทศมนตรีเทศบาลตำบลท่าพระ อ.เมือง จ.ขอนแก่น) ผมไปร่วมงานพร้อมกับอาแม่และพี่น้องผม ผมไม่ได้คิดว่าผมจะต้องไปทำอะไรในงานเป็นแค่คนร่วมงานคนนึงเท่านั้น วางแผนไว้ว่าจะไปนั่งทานอาหารแบบสบาย ๆ แต่พอผมขึ้นบันไดไปถึงหน้างาน

ได้มีผู้ใหญ่เดินมาหาและขอให้ผมเป็นพิธีกรในงานให้ด้วย (พระเจ้า ผมคิดในใจ เอาแบบนี้เลยเหอตัวก็ไม่ได้เตรียมมา ข้อมูลก็ไม่มี อีก 1 ชั่วโมงงานก็จะเริ่ม) ตอนแรกผมปฏิเสธไปเพราะคิดว่าไม่ได้เตรียมตัว แต่ผู้ใหญ่ในสมาคมบอกหา ตัวพิธีกรไม่ได้เลยขอให้มาช่วยหน่อย ผมจึงตัดสินใจรับปากว่าได้ครับ เมื่อเขาให้ความสำคัญกับเราให้เกียรติเรา เราก็ควรช่วยเขาครับ งานสำเร็จลุล่วงด้วยดี ตั้งแต่นั้นมาผมเริ่มเข้าสมาคมฮากกาขอนแก่นบ้าง เพราะยังไม่มีตำแหน่งอะไร เข้าไปประชุมประจำเดือน การเข้าไปคลุกคลีกับคนในสมาคมมากขึ้นได้เรียนรู้ว่าคนในสมาคมฮากกาขอนแก่นนั้นไม่ใช่สมาคมเล็ก ๆ แต่คือสมาคมใหญ่ สมาคมหนึ่งของขอนแก่น 1 ใน 21 สมาคมจีน ของขอนแก่น สมาชิกที่อยู่ในสมาคมนั้นเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นที่นับหน้าถือตาของคนเมืองขอนแก่น เป็นเจ้าของ ธุรกิจหลัก ๆ ของจังหวัดขอนแก่น ความคิดผมเริ่มเปลี่ยนเริ่มรู้สึกว่าการได้เข้ามา ในสมาคมฮากกาขอนแก่น สมาคมที่ยิ่งใหญ่พร้อมได้รู้จักผู้ใหญ่หลายๆท่านได้ฟัง อาสูก อาสูกแม่ อาจี้ อาแจ๋ อาจื่อพูดถึงเรื่องต่างๆไม่ว่าจะเป็นชีวิตที่ฟันฝ่ามา การทำธุรกิจ การเกื้อบธุรกิจล้มสลาย และการกลับฟื้นขึ้นมา ผมถือว่าผมได้ ประสบการณ์ใหม่ ๆ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ หลังจากนั้นผมได้ช่วยงานของทางสมาคม ในการจัดทำกิจกรรมต่างๆ ได้เข้าร่วมประชุมของทางสมาคมฮากกาทั้งของสมาคมเอง และการประชุมฮากกามิตรสัมพันธ์ทั่วประเทศและการประชุมฮากกาอีสาน มิตรสัมพันธ์ในจังหวัดต่าง ๆ มองกลับมาอีกที่เราเข้ามาเป็นสมาชิกแบบเต็มตัว แล้วหรือนี่ ได้เป็นกรรมการของสมาคมฮากกาขอนแก่น เป็นฟันเฟืองหนึ่ง ในการขับเคลื่อนสมาคมให้เดินต่อไป อย่างฝังรากลึกลงในตัวตน และพูดแบบ ยึดถือว่า **ผมคือคนจีนฮากกาครับ** กับคนอื่น ๆ

เมื่อเข้าสู่การเป็นฮากกาเต็มตัว ผมเริ่มคิดอะไรมากขึ้นว่าจะทำอย่างไรให้สมาคมฮากกาขอนแก่นได้ขับเคลื่อนอย่างมั่นคง มีผู้สืบทอดต่อไป เพราะสมาชิกเก่า ๆ ทั้ง อาปึก อาปึกแม่ อาสุก อาสุกแม่ เริ่มจะหายไปทีละคนสองคน แต่สมาชิกใหม่ไม่เพิ่มขึ้น และในการประชุมใหญ่มิตรสัมพันธ์ของสมาคมฮากกาจากทั่วประเทศทุก 2 ปี มีอยู่ประเด็นหนึ่ง คือ การหาผู้สืบทอด ซึ่งผมจะเป็นตัวแทนของสมาคมฮากกาขอนแก่นที่จะเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง และประเด็นนี้จะถูกหยิบยกขึ้นมาพูดทุกครั้งว่าจะทำอย่างไร ถึงปัญหาการที่ไม่ค่อยมีผู้สืบทอดในสมาคม โดยปัญหานี้เกิดขึ้นในทุกสมาคมที่มีการลดน้อยถอยลงไปเรื่อย ๆ ผมได้เข้าร่วมประชุมใหญ่เกือบทุกครั้ง จนมาครั้งล่าสุดที่มีการประชุมใหญ่ ซึ่งทางสมาคมฮากกาจังหวัดอุบลราชธานีได้เป็นเจ้าภาพ เราได้พูดคุยกันถึงประเด็นนี้อีกครั้งอย่างเคร่งเครียดและมีการแต่งตั้งประธานยุวชนขึ้นในครั้งนี เพื่อหวังว่าจะเป็นผู้ขับเคลื่อนให้สัมฤทธิ์ผล

จุดพลิกผันอีกครั้ง เมื่อได้มีหนังสือฉบับหนึ่งส่งมาทางไลน์กลุ่มว่ามีโครงการประชุมยุวชนฮากกา ที่เมืองหนานหนิง ประเทศจีน ค่าใช้จ่ายเพียง 10,000 บาท รับเพียง 16 คน ผมคิดลี้เลในครั้งแรก แต่สุดท้ายตัดสินใจที่ไปเพื่อเปิดหูเปิดตาอีกครั้ง ทั้งที่ก็ไปเที่ยวเมืองจีนมาหลายครั้งแล้ว แต่เพราะความอยากรหาประสบการณ์ในฐานะแขกของประเทศจีน จึงแจ้งไปทางนายกสัญญาชัย ชินจตุรภัทร นายกสมาคมฮากกาขอนแก่น ว่าผมจะเข้าร่วมเดินทางไปประชุมในครั้งนี้ ท่านนายกฯ ถามถึงข้อมูลต่าง ๆ พอทราบข้อมูลท่านนายกฯ ได้บอกว่าเงินสมาคมฮากกาขอนแก่นจะช่วยค่าเดินทาง 5,000 บาท ต้องขอขอบคุณ

ท่านอย่างสูง เพราะท่านบอกว่าเป็นเรื่องของชาวฮากกา ท่านสนับสนุนเต็มที่ การเดินทางครั้งนี้มี 16 ชีวิต ที่ได้ไปผจญภัยด้วยกัน

พี่น้องก่อเกิด การเดินทางในครั้งนี้ผู้ร่วมเดินทางมาจากคนละที่มาจากหลายจังหวัดใครจะคิดว่าได้มิตรภาพความเป็นพี่น้องและรักกัน ช่วยเหลือกันได้เริ่มก่อเกิด เพราะเราอยู่ด้วยกันที่เมืองจีน 5 - 6 วัน จากวันแรกที่มาพบกัน คนที่ไม่คุ้นเคย แทบไม่ค่อยได้คุยกันเริ่มก่อสัมพันธ์เมื่ออย่างก้าวเข้าสู่เมืองจีน 16 ชีวิต ไม่ได้คิดว่าจะมีพิธีการอะไรมากมาย ไปถึงคงพาเที่ยวเมืองเพียงเท่านั้นครับ แต่เมื่อมาถึงกับตลิ่งมาก มีการต้อนรับอย่างยิ่งใหญ่ จากพนักงานที่มีการฝึกมาอย่างดี มีการจัดที่นั่งให้ตามชื่อคนเข้าร่วมประชุมงานนี้รวม 1,000 คน การมาครั้งนี้ไม่ใช่การมาเที่ยวธรรมดาอย่างที่คิด นี่คือการประชาสัมพันธ์ที่สร้างรูปแบบที่แยบยล เพราะการลงทุนน้อยกว่าการประชาสัมพันธ์ทั่วไป

เพราะหลังจากนี้จะมีการพูดปากต่อปากถึงเมืองหลงหนานจากคนที่มาร่วมประชุมจากทั่วโลก รัฐบาลจีนได้ทุ่มงบในการจัดงาน มีการพาไปชมสถานที่ต่าง ๆ ในเมืองหลงหนาน จัดการแสดงคอนเสิร์ตจากนักร้องดังของเมืองจีน พาไปชมชุมชนความเป็นอยู่ของชาวฮากกา พาชิมอาหารที่เป็นฮากกา และที่สำคัญคือ การพาไปชม ภูโหล่ว (บ้านดิน) เราทั้ง 16 คนต่างประทับใจในการจัดงานนี้ เราตลุมไปด้วยกันเพราะส่วนมากพูดภาษาจีนไม่ได้ ดังนั้นเราจึงเกาะกลุ่มกันไปจนรู้สึกถึงความรักและเอื้ออาทรต่อกันตั้งพี่น้อง มีอะไรก็แบ่งกันกิน

ภูโหล่ว ในชีวิตนี้ไม่เคยคิดว่าจะได้มาเยี่ยมชมความยิ่งใหญ่อลังการของบ้านดินที่บรรพบุรุษของชาวฮากกาได้สร้างขึ้นด้วยภูมิปัญญา เพื่อแก้ปัญหาจากการถูกรังแกจากชนเผ่าอื่น จึงได้สร้างบ้านดินแบบ 4 เหลี่ยม จากการไปประชุมฮากกาที่เมืองหลงหนาน ประเทศจีน ภายในบ้านดินมีการสร้างแบบแยกเป็นสัดส่วน เป็นที่พักและที่ทำมาหากิน ผมเดินดูภายในบ้านดินหรือภูโหล่วแล้วคิดย้อนกลับไปว่าบรรพบุรุษสมัยก่อนได้พากันสร้างบ้านดินนี้ได้อย่างไร ซึ่งปัจจุบันกลายเป็นสิ่งมหัศจรรย์ และได้อนุรักษ์ไว้เป็นมรดกโลก

ความภูมิใจในเชื้อชาติเชื้อสายฮากกา ที่ฝังรากลึกในความรู้สึก จากคนที่ไม่ได้คิดอะไรกับชาติพันธุ์ แต่เมื่อถึงจุดที่ได้เข้ามาสัมผัสของเชื้อชาติตัวเอง

ถึงรู้ว่าชาติพันธุ์ตนเองนั้นยิ่งใหญ่ และมีที่มาที่ไปของตนเอง มีวัฒนธรรมภาษา
วิถีชีวิตที่เป็นของตนเอง ผมสามารถบอกคนทั่วไปได้อย่างเต็มความภาคภูมิใจว่า
ผมคือคนเชื้อสายฮากกา

จากวันเวลาที่ผ่านมามากหลายปี ผมมีความมุ่งมั่นที่จะก่อให้เกิดผู้สืบทอด
ชาติพันธุ์ โดยการหาผู้สืบทอดยุวชนๆ ที่หลายครั้งหลายคราที่พยายามก่อให้เกิด
แต่ไม่สามารถรวมตัวได้จนถึงวันนี้ วันที่ได้ก่อเกิดยุวชนๆ ขึ้นมาและเติบโต
อย่างแข็งแรง ผมภูมิใจที่ได้จุดไฟติดแล้ว ไฟแห่งความเป็นฮากกาเกิดขึ้น
ในประเทศไทยครับ

“ลมหายใจเข้าออกบอกว่าฉัน คือ ฮากกา”

เรื่องเล่าความประทับใจและแรงบันดาลใจ ในการเข้าร่วมชมรมยุวฮากกา

ว่าที่ร้อยตรีวิโรจ ศุกุลวงศ์

ประวัติความเป็นมาของ

เด็กชายวิโรจ แซ่ฉิ่น หรือชื่อจีนว่า (ฮากกา) ฉิ่นหง่าฟลุค หรือ ฉิ่นเหยียนฟู

บิดาชื่อ : ฉิ่นจ็อกเซิน

มารดาชื่อ : นางพิน แซ่ฉิ่น

การศึกษา : ระดับปริญญาตรีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สมรสกับ : นางเกวลิน ศุกุลวงศ์ ชื่อจีน ฉิ่นหลินเฟิน

ปัจจุบันประกอบอาชีพ : ธุรกิจส่วนตัวประเภทงานสิ่งพิมพ์ (โรงพิมพ์)

ชื่อ โรงพิมพ์โจเซฟ ดำเนินกิจการมาแล้ว 20 ปี ในจังหวัดนครราชสีมา

งานด้านสังคม :

ประธานคณะกรรมการนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรแลนด์ แอนด์ เฮาส์
พาร์ค (โคราช)

ประธานสิ่งพิมพ์และสื่องานสร้างสรรค์ศูนย์เครือข่ายธุรกิจจังหวัด
นครราชสีมา

ประธานชมรมยุวฮากกา สมาคมฮากกานครราชสีมา

รองประธานกรรมการบริหารศูนย์ปฏิบัติธรรมพุทธเมตตา (วัดนทีปาราม)
กรรมการฝ่ายทะเบียน, ฝ่ายกีฬา, ฝ่ายประชาสัมพันธ์และไอซีที

สมาคมฮากกานครราชสีมา

เหรียญกษาปณ์เจ้าเทพเจ้ากวนอู เขาแผงม้า อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัด
นครราชสีมา

ในวัยเด็กไหง่พักอาศัยอยู่กับเตี้ยและแม่พร้อมกับพี่น้องร่วมชีวิตอีก 8 คนด้วยกันซึ่งบ้านที่ไหง่พักอาศัยนั้นเป็นบ้านห้องแถวอยู่ในซอยตรงข้ามโรงเรียนนฤมิตรวิทยา (ปัจจุบันไม่มีโรงเรียนนี้แล้วแต่เป็นร้านอาหารนางใน) บนถนนมหาตมาไทย บ้านห้องแถวอยู่ติดกันรวม 5 ห้องด้วยกันและบ้านของไหง่เป็นบ้านหลังที่ 1 เป็นบ้านยกสูงสไตล์บ้านคนไทยสมัยก่อน ท้ายหมู่บ้านจะเป็นหนองน้ำและล้อมรั้วกันอาณาเขตเลี้ยงเป็ด ไก่ หมู อยู่ในสภาพสลัม มีสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายเร้าใจหลายเรื่องในละแวกนั้น ทั้งยาเสพติด การพนัน ในซอยนี้มีครอบครัวที่มีเชื้อสายจีนฮากกาทั้งหมด 4 ครอบครัวรวมครอบครัวไหง่ด้วยเนื่องจากครอบครัวของไหง่มีสมาชิกในครอบครัวมากถึง 12 คนทำให้ครอบครัวเรามีฐานะค่อนข้างลำบาก อาชีพของเตี้ยเป็นนายช่างรับตัดเสื้อสูทและแม่ก็รับจ้างซักรีด เตี้ยกับแม่ท่านเป็นคนที่มีความตั้งใจมีความอดทนและก็ขยันขันแข็งทำให้ไหง่เป็นคนที่มีความอดทน ขยัน มีความซื่อสัตย์ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นมีจิตอาสา เพราะท่านจะสอนให้ไหง่รู้จักในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมเสมอ เตี้ยกับแม่มักจะมีงานช่วยกันทำเสมอเป็นงานตัดเย็บเสื้อสูทและในแต่ละวันก็จะมีเพื่อน ๆ ของเตี้ย อาปิก อาสุก มาที่บ้านบ่อย ๆ มานั่งคุยกันเป็นภาษาจีนซึ่งไหง่ก็ไม่ทราบว่าเป็นการพูดคุยกันด้วยภาษาฮากกาหั่น แม่ก็สามารถพูดได้เนื่องจากแม่เคยทำงานอยู่กับบ้านคนจีนฮากกาหลายปี การที่เพื่อนของเตี้ยมาบ้านบ่อยๆมากันครั้งละ 2-3 คนมาคุยภาษาจีนทำให้เรารู้สึกและใกล้ชิดกับภาษาของฮากกาเรา ที่บ้านก็จะมีการทำอาหารทานกันเองเสมอเพราะเราต้องประหยัดค่าใช้จ่าย แม่จะไปซื้อผักกาดเขียวมาเป็นถุงใหญ่ ๆ หลายกิโลเอามาล้าง มาต้ม มาตากแดดบ้านไปหมดซึ่งก็ตากหลายวันจนแห้งเป็นสีน้ำตาล (มาทราบภายหลังว่า ห่าซ้อยกรอน) และแม่ก็เอาผักแห้งสีน้ำตาลนั้นมาผัดใส่กับหมูสามชั้นทำเป็นกับข้าวและส่วนผักแห้งแม่ก็สามารถขายได้ด้วยเพราะมีคนมาขอซื้อถึงบ้านเลย อาหารอีกอย่างที่แม่ชอบทำให้ทาน คือ สมอหมูเพราะแม่บอกว่าทานมาก ๆ จะฉลาดไหง่ก็เชื่อตามแม่ด้วยเลยได้ทานมากที่สุดในบ้าน อีกเมนูที่แม่มักจะทำให้ทานและเป็นเมนูที่ทำแล้วมีกลิ่นหอมไปทั่วบ้านเลยเป็นเมนูที่ใช้ไก่ดำผัดกับซิงแล้วไปเทใส่ลง

ในหม้อต้มกับน้ำแกงที่ใส่เหล้าสูตรของคนฮากกาโดยเฉพาะเรียกว่า ไก่จื้อจิว (ไก่ต้มเหล้า) อันที่จริงกิจกรรมเรื่องอาหารที่บ้านโหว่งทำทานกันก็มีหลากหลายเมนูด้วยกัน เช่น หมี่ฝู่นใส่ไข่ดาว ก็ทำทานกัน โหว่งเคยถามแม่และเตี้ยในเรื่องราวที่เมืองจินเพราะจำได้ว่ามีน้องชายเตี้ยได้เดินทางมาจากเมืองจินมาเยี่ยมที่บ้านเตี้ยเล่าให้ฟังว่าเรามีบ้านมีที่ดินอยู่ที่เมืองจินเป็นของเตี้ยเองแต่ก็ไม่ได้กลับไปนานมากแล้ว เมื่อน้องชายมาจึงได้ยกให้น้องชายทั้งหมดเรามีพื้นถิ่นฐานในจินมีบรรพบุรุษกันหลายช่วงอายุคน แม่จะพาไหว้บรรพชนในเทศกาลตรุษจีนของทุก ๆ ปี แม่และเตี้ยบอกว่านี่คือสิ่งที่เราต้องยึดถือปฏิบัติไว้เพราะเป็นสิ่งที่แสดงถึงความรักความกตัญญูต่อบรรพบุรุษของเรา

โหว่งได้ถูกปลูกฝังความเป็นชาวจีนชาติพันธุ์ฮากกาโดยไม่รู้ตัว มันเป็นความคุ้นเคยในครอบครัวของเราที่ปฏิบัติมาจนโต ในปี พ.ศ. 2529 โหว่งได้เข้ามาเรียนต่อในระดับปริญญาตรี ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง พร้อมกับได้ทำงานช่วยพี่ชายขายเสื้อผ้าเด็ก ๆ เป็นธุรกิจของพี่ชายและต่อมาในปี พ.ศ. 2531 ได้เริ่มเข้าสู่การทำงานสิ่งพิมพ์ สมัยที่ไปเรียนหนังสือระดับปริญญาตรีกรุงเทพฯ ในตอนนั้นได้พาเตี้ยไปพักอยู่ด้วยกันเพราะเนื่องจากเตี้ยมีสุขภาพไม่ดีต้องไปพบหมอบ่อย ๆ ที่โรงพยาบาลทรวงอก จังหวัดนนทบุรี ช่วงเวลาที่ได้อยู่ดูแลเตี้ย ก็ได้พาเตี้ยเดินทางไปพบเพื่อน ๆ ของเตี้ยหลายครั้ง ทุกครั้งก็จะได้อยู่นั่งฟังด้วยแต่ก็รู้เรื่องบ้างไม่รู้บ้างเพราะเตี้ยจะพูดคุยกับเพื่อนๆ เป็นภาษาจีน เคยถามเตี้ยเรื่องสมาคมฮากกาที่โคราชเตี้ยก็บอกว่าเราเป็นสมาชิกอยู่ เท่าที่จำได้จะมีเจ้าหน้าที่สมาคมฮากกาโคราชมาที่บ้านทุก ๆ เดือนมาเก็บเงินและก็มาคุยกับที่บ้านเสมอ เตี้ยบอกว่าสมาคมฮากกาที่โคราชจะเป็นที่รวมของคนจีนเชื้อสายเดียวกับเรา มีเพื่อน ๆ ของเตี้ยอยู่ที่นั่น

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2538 เตี้ยก็ได้เสียชีวิตเนื่องจากโรคประจำตัวที่รักษามาเป็นเวลานานหลายปี ในช่วงที่มีการจัดงานศพทางบ้านโหว่งได้จัดงานศพแบบพิธีทางคนจีนมีการจัดฉากจีนและทำพิธีกงเต็ก ในแต่ละวันของงานศพเตี้ยจะมีเพื่อน ๆ และคนรู้จักเดินทางมาร่วมพิธีกันแน่นงานตลอดทุกวันที่จัดพิธีสวด

ทำให้โหวงรู้สึกซาบซึ้งใจกับความเป็นกัลยาณมิตรของคนเชื้อสายจีนฮากกาเป็นอย่างมาก และต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2540 โหวงได้ย้ายกลับมาอยู่ที่โคราชได้เริ่มประกอบธุรกิจของตัวเองในปี พ.ศ. 2541 เป็นธุรกิจด้านงานสิ่งพิมพ์ชื่อโรงพิมพ์โจเซฟ และมาในปี พ.ศ. 2550 ได้มีท่านนายกสมาคมฮากกาในสมัยนั้นชื่อนายกธนฤช ศรีสันติสุข เข้ามาชักชวนโหวงให้เข้าร่วมสมัครเป็นกรรมการฮากกาสมัยที่ 27 ซึ่งโหวงก็ตอบตกลงในการเข้าร่วมงานในครั้งนั้นเพราะในใจต้องการอยากจะเข้ามาสัมผัสสมาคมอยู่แล้ว โหวงได้ร่วมทำกิจกรรมของสมาคมในงานต่าง ๆ ทั้งงานภายในสมาคมฮากกาและงานภายนอกสมาคมฮากกาที่เราได้รับเชิญไปร่วมงาน ทำให้เราได้รู้ถึงวัฒนธรรมองค์กรของสมาคมฮากกาโคราชเรามาเป็นอย่างดี ซึ่งในสมาคมฮากกาโคราชนั้นได้แยกการทำงานในช่วงอายุของผู้ทำงานออกเป็นงานต่าง ๆ โดยได้จัดให้มีชมรมเพิ่มอีก 3 ชมรม ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุ ชมรมสตรีฮากกา ชมรมยุวฮากกา ในส่วนตัวโหวงเองเป็นกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และไอซีทีของสมาคมฮากกาโคราช เวลาผ่านไป 10 ปี โหวงได้เข้าใจงานของสมาคมฮากกาโคราชมากยิ่งขึ้น ขึ้นแต่ก็ได้เห็นการพัฒนากิจกรรมด้านต่าง ๆ ของงานสมาคมฮากกาโคราชที่มีความแตกต่างหลากหลาย โดยเฉพาะงานของชมรมทั้ง 3 ชมรม ที่มีอะไรยังไม่ลงตัวบ้าง และต่อมาได้มีโอกาสไปร่วมงานของสมาคมฯ เป็นงานฮากกาสัมพันธ์ในเดือน พฤศจิกายน 2560 ที่จังหวัดอุบลราชธานี ในครั้งนั้นเองทางสมาคมฮากกาโคราชมีกรรมการสมาคมรวมถึงกรรมการของชมรมสตรีฮากการ่วมเดินทางไปในงานครั้งนั้นรวม 28 ท่าน แต่ไม่มีกรรมการของชมรมยุวฮากกาเข้าร่วมแม้แต่ท่านเดียว ในวันที่ 2 ของการจัดงานฮากกาสัมพันธ์ ได้มีการแบ่งกลุ่มจัดให้มีการประชุมแยกห้องประชุมออกไป 3 ห้อง โดยมีการประชุมห้องกรรมการชุดใหญ่ 1 ห้อง ประชุมกลุ่มสตรี 1 ห้อง และประชุมห้องยุวฮากกา 1 ห้อง โดยโหวงได้อาสาท่านนายกสมาคมขอเป็นตัวแทนชมรมยุวฮากกาเข้าร่วมประชุมในห้องประชุมยุวฮากกา ในวันนั้นมีผู้เข้าร่วมประชุมรวม 13 สมาคมด้วยกัน มีน้องหมิงจากสมาคมฮากกาอุบลฯ นั่งเป็นประธานในที่ประชุม คำถามแรกทีโหวงถูกถามโหวงก็ถึงกับสะดุ้งอีกเลยว่า

“ที่โคราชมียุวฮากากากี่คน” วันนั้นไหง่ไม่มีข้อมูลเลย ไหง่ตอบไม่ได้เลยว่ายุวฮากากากี่คน พยายามติดต่อท่านนายกฯ ก็ติดต่อไม่ได้ แต่เท่าที่รู้มาว่าเมื่อก่อนมียุวฮากากากี่คน 20 - 30 คน ไหง่ก็เลยแจ้งไปก่อนว่ามียุวฮากากากี่คน 20 คนพอกลับมาสอบถามท่านนายกฯ ท่านแจ้งว่าปัจจุบันเหลือยุวฮากากากี่คน 6 คน ไหง่ตกใจมาก ไหง่รู้ว่าการที่สมาคมเรามียุวฮากากากี่คนน้อยจะทำให้สมาคมเราจะตกอยู่ในภาวะลำบากเพราะจะไม่มีผู้สืบทอดการเป็นฮากากากี่ต่อไป ไหง่จึงไม่สามารถอยู่เฉย ๆ ได้อีกต่อไปต้องทำอะไรบ้างแล้ว เนื้อหาการประชุมเน้นในเรื่องการสร้างยุวชนคนรุ่นใหม่เพื่อหาแนวทางร่วมกันนำไปใช้กับแต่ละสมาคมรวมถึงมีการเลือกผู้นำของยุวฮากากา และการประชุมในวันนั้นทางตัวแทนของยุวฮากากากี่จากสมาคมฮากากากรุงเทพได้รับตำแหน่งเป็นประธานนำการทำงานของชมรมยุวฮากากาทุกสมาคม ซึ่งประธานยุวฮากากากี่จากสมาคมฮากากากรุงเทพได้แจ้งข่าวว่าทางสมาคมฮากากาแห่งประเทศไทยจะจัดให้ยุวฮากากาทุกสมาคมในประเทศไทยส่งตัวแทนยุวฮากากาเข้าร่วมงานวันชาติจีนที่เมืองหลงหนาน เซินเจิ้น ประเทศจีน มีโควตาจำนวน 16 ท่าน เมื่อได้ทราบข่าวก็ได้้นำเรื่องกลับมาปรึกษากับทางสมาคมฮากากาโคราชและได้ชักชวนให้ทางยุวฮากากาโคราชเข้าร่วมงานนี้ด้วย และไหง่ก็มีความตั้งใจอยากให้ลูกชายและลูกสาวเข้าร่วมงานไปด้วยกันเพื่อได้รู้จักรุ่นพี่ชาวฮากากาพร้อมกับการได้เข้าร่วมงานของสมาคมฮากากาโดยทางสมาคมฮากากาโคราชได้มียุวฮากากาเข้าร่วมเดินทางไปในงานนี้ด้วยรวมทั้งหมด 5 ท่านด้วยกัน รวมถึงไหง่ด้วย การที่ตัดสินใจร่วมเดินทางไปที่จีนเพราะไหง่มีความคิดตั้งแต่แรกอยู่แล้วว่าจะต้องเดินทางไปจีนซึ่งเป็นประเทศที่เป็นแผ่นดินเกิดของบรรพบุรุษของไหง่และราคาที่ทางสมาคมฮากากาแห่งประเทศไทยให้จ่ายก็ไม่แพงด้วย จึงเป็นที่มาของการเข้าร่วมการเดินทางไปทัศนศึกษาที่เมืองหลงหนาน เซินเจิ้น การเดินทางไปทัศนศึกษาในครั้งนี้ไหง่ไม่ได้คาดหวังอะไรมากเพียงแค่ได้ไปเห็นเมืองจีนเราก็พอใจแล้วตามที่เรายากไปตั้งแต่เด็กแต่การไปร่วมงานในครั้งนี้เมื่อไปถึงเมืองสถานที่ที่ทางเจ้าภาพเมืองหลงหนานจัดเตรียมต้อนรับไว้ไหง่ถึงกับตะลึงและตื่นเต้นประทับใจเป็นอย่างมากเพราะภาพที่ไหง่เห็นมันไม่เหมือนที่เรา

คิดไว้ตั้งแต่แรก ก่อนเดินทางมาจากเมืองไทยเราวาดภาพไว้ว่าน่าจะเป็นการไปเที่ยวแบบการท่องเที่ยวทั่ว ๆ ไป ได้พบรู้จักเพื่อนใหม่ได้อยู่ร่วมกันคุยกันและก็แยกย้ายกลับ แต่ภาพที่เห็นอยู่ต่อหน้าเรา คือ การต้อนรับระดับวีไอพีพิเศษมาก ๆ มีการปิดเมืองให้การต้อนรับคณะทัวร์ที่มาจากทั่วโลกมีการปูพรมแดงให้เราได้เดินผ่าน มีตำรวจทหารมาให้การดูแลความปลอดภัยทุกที่ที่เราเดินทางไปจะมีเจ้าหน้าที่ที่เตรียมให้การต้อนรับมาคอยดูแลตลอดเวลาเสมือนเป็นแขกพิเศษของรัฐบาล ท่านเจ้าเมืองได้ให้การต้อนรับยุวฮากกาที่เดินทางมาจากทั่วโลกประมาณเกือบ 500 ท่าน เปรียบเสมือนญาติพี่น้องกันด้วย เพราะการเป็นคนสายเลือดฮากกาชาติพันธุ์เดียวกันและตลอดการเดินทางไปที่เมืองหลงหนานไหงได้รับการปลูกฝังความเป็นฮากกาในตัวเองมากยิ่งขึ้นทั้งด้านวัฒนธรรม ภาษาอาหารท้องถิ่น การอยู่อาศัยของคนชาวฮากการวมถึงอัตลักษณ์ความเป็นฮากกาเราที่ถึงแม้เราจะมาจากต่างประเทศกันพูดภาษาที่ไม่เหมือนกันเพราะเราคนไทยซึ่งมีการพูดภาษาจีนไม่ได้แต่เราก็สามารถรับรู้และเข้าใจรู้สึกได้เหมือนกันกับยุวฮากกาทุกประเทศที่เข้าร่วมงานด้วยกันเป็นการตอบคำถามที่อยู่ในใจเราได้ อย่างชัดเจนเพราะทางเจ้าภาพได้จัดงานที่ทำให้ทุกคนที่เข้าร่วมงานได้รับรู้เข้าใจฮากกาเราได้ชัดเจน ในวันที่ 4 ของการไปจีนนั้นทางคณะได้พาพวกเราไปที่เมืองเซินเจิ้นและได้ให้พวกเราได้ไปเที่ยวไปช้อปปิ้งอย่างอิสระทำให้พวกเรา มีความสนิทสนมกันเปรียบเสมือนความเป็นพี่เป็นน้อง หลังจากทีทุกคนได้แยกย้ายกลับมาที่สมาคมของแต่ละคน ส่วนตัวของไหงก็ยังคงมีความประทับใจและมีความรักฮากกาเรามากยิ่งขึ้น มันเป็นจุดเปลี่ยนที่ชัดเจนมากทำให้ไหงตั้งใจที่จะช่วยงานของสมาคมฮากกาโคราชเราให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นไปและจากการที่เราได้มีเพื่อน ๆ ยุวฮากกาของสมาคมต่าง ๆ หลายสมาคมทั่วประเทศทำให้เรามองเห็นถึงการพัฒนางานยุวฮากกาในสมาคมฮากกาโคราชและยุวฮากกาของสมาคมอื่น ๆ ควบคู่กันไปทำให้ไหงได้เข้าร่วมงานของชมรมยุวฮากกาแห่งประเทศไทยในการขับเคลื่อน เพื่อทำให้คนที่มิเชื่อสายฮากกาที่อยู่ในเมืองไทยในสมาคมฮากกาต่าง ๆ ได้รู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการสืบทอดความเป็นฮากกาต่อไปจนถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน

ในอนาคตไหงหวังเป็นอย่างยิ่งที่จะเห็นบุคคลมากมายที่เป็นสายเลือด
ฮากกาทั่วประเทศโดยเฉพาะรุ่นลูกรุ่นหลานที่มีช่วงอายุระหว่าง 25 - 55 ปีได้เข้า
มาสานต่องานกิจกรรมกิจการในสมาคมฮากกาของแต่ละจังหวัด เพื่อให้ความ
เป็นคนฮากกายังคงอยู่สืบทอดต่อไปตราบเท่านิรันดร์ ซึ่งทุกอย่างที่ไหงหวัง
และตั้งใจไว้จะเกิดขึ้นได้ก็ต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ใหญ่ที่มีลูกมีหลาน
ในความดูแลของท่านซึ่งท่านเป็นบุคคลที่ลูกหลานได้ให้ความเคารพเชื่อฟัง
เป็นผู้ถ่ายทอดและแนะนำลูกหลานของท่านให้เข้าร่วมในโครงการยุวฮากกา
ในรุ่นต่อ ๆ ไป

สะใภ้ฮากกา กับความประทับใจ

นางเกวลิน ศุกลงค์

ดิฉัน นางเกวลิน ศุกลงค์ ชื่อจีน คือ เฉินหลินเฟิน เป็นชาวจังหวัด นครราชสีมา จบการศึกษาระดับปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง สมรสกับที่ร้อยตรีวิโรจ ศุกลงค์ มีบุตรธิดารวม 2 คน ประกอบธุรกิจโรงพิมพ์อยู่ในจังหวัดนครราชสีมา ปัจจุบันเป็นกรรมการชมรมสตรีสมาคมฮากกานครราชสีมา

ดิฉันไม่ได้มีเชื้อสายชาวฮากกา แต่เป็นสะใภ้ฮากกาที่มีความรู้สึกผูกพันอย่างซาบซึ้ง มีใจอยากช่วยสืบสานประเพณีวัฒนธรรมของชาวฮากกา และตั้งใจอยากช่วยงานของสมาคม ต่อยอดยุวชนฮากกา เพื่อความยั่งยืนของสมาคมต่อไป

พอถึงตรงนี้แล้ว คงสงสัยกันว่า ‘ทำไมดิฉันถึงรู้สึกได้ขนาดนี้’ เมื่อก่อนดิฉันได้ทานอาหารฮากกาจากแม่ย่าที่ทำให้ทานหลายอย่าง รวมทั้งตอนหลังคลอดก็ได้ทานไก่แซ่เหล้า ทานทำได้อร่อยมาก ประเภทยาตัวจับยากเลยก็ว่าได้ แต่ตอนนั้นดิฉันก็ยังไม่ได้รับรู้ผูกพันและซาบซึ้งกับความเป็นฮากกาเท่าไร จนกระทั่งเมื่อปลายปี พ.ศ. 2560 คุณวิโรจ สามีของดิฉันไปประชุมฮากกามิตรสัมพันธ์ที่จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งตอนนั้นเขาเป็นกรรมการของสมาคม แต่บังเอิญว่าในการประชุมครั้งนั้นไม่มียุวชนนครราชสีมาไปเลย เขาจึงได้เข้าประชุมในห้องประชุมของยุวชนแทน และได้ทราบข่าวว่า จะมีการจัดไปเที่ยวที่เมืองหลงหนาน ประเทศจีนเป็นครั้งแรก การไปครั้งนั้นมีคนไทยไปด้วยกัน 16 ชีวิต มันเป็นเรื่องที่น่าประทับใจเสียนี้กระไร มาทราบในภายหลังว่า เป็นช่วงงานเทศกาลเปิดเมืองหลงหนาน เซินเจิ้น ประเทศจีน พวกเราได้รับการต้อนรับอย่างดีเยี่ยม เป็นแขก VIP ของเมืองเขาเลยก็ว่าได้ ตลอดเวลา 5 วัน 4 คืน ได้นอนพักโรงแรมห้าดาว กินอาหารโต๊ะจีนทุกมื้อ โดยเฉพาะอาหารฮากกาสูตรต้นตำรับ อร่อยมาก ๆ ได้กินโต๊ะจีนกลางแจ้งในฤดูหนาว ได้ดื่มเหล้าและน้ำชาฮากกาแท้ที่แสนอร่อย ได้ไปดูคอนเสิร์ตเปิดเมืองยามค่ำคืน นั่งแถวหน้าแบบ VIP

สิ่งต่าง ๆ ที่ดิฉันได้เห็น ทำให้รู้สึกได้ถึงความยิ่งใหญ่ การมีประวัติศาสตร์อันยาวนานของชนชาติฮากกา ความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทางด้านภาษา การแต่งกาย อาหาร และขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม

ทริปเที่ยวครั้งนั้นทำให้ดิฉันรู้สึกสำนึกในบุญคุณของสมาคมฮากกาว่า ถ้าไม่ใช่เพราะไปในนามของสมาคม ดิฉันคงไม่ได้ไปเที่ยวประเทศจีนแบบ VIP ขนาดนี้ ซึ่งจริง ๆ แล้วก่อนไปประเทศจีน ดิฉันยังไม่เคยไปร่วมกิจกรรมใด ๆ ในสมาคมเลย และในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 สมาคมฮากกานครราชสีมาได้จัดกิจกรรมโครงการวิจัยเกี่ยวกับอาหารฮากกา โดย ผศ.ดร.ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร สามีชวนดิฉันให้ไปงาน นั่นคืองานแรกที่ดิฉันได้เข้าร่วมกิจกรรมกับสมาคม เหล่าอาจี้ชมรมสตรีฮากกาให้การต้อนรับ เอาใจใส่ดิฉันเป็นอย่างดี ไม่ให้ดิฉันรู้สึกเหงา แต่กลับรู้สึกอบอุ่นใจเหมือนอยู่กับครอบครัว เพราะความเป็นกันเองของเหล่าอาจี้ทั้งหลาย และในวันนั้นดิฉันก็ได้ถูกชักชวนให้ทำกิจกรรมต่ออีก นั่นคือการร่วมเดินขบวนแห่ในเทศกาลตรุษจีน จากนั้นก็ต่อด้วยงานประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสมาคมฮากกาในเดือนเดียวกัน ดิฉันรู้สึกแปลกใจกับตัวเอง ที่ยอมเข้าร่วมกิจกรรมกับสมาคมด้วยความยินดี แบบไม่มีข้อแม้ ทั้ง ๆ ที่เมื่อก่อนไม่เคยคิดจะเข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ เลย เพราะคิดว่าไม่มีเวลา ต้องทำงาน ให้สามีเข้าสมาคมคนเดียวก็พอแล้ว แต่สิ่งที่ดิฉันสังเกตเห็นได้ตั้งแต่วันที่เข้าร่วมกิจกรรมของสมาคม นั่นคือ ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมของสมาคมส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป รวมถึงในครั้งนี้ วันประชุมใหญ่ของสมาคมภาคกลาง วันที่มีการกล่าวรายงานผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสมาคม ดิฉันก็ยังคงเห็นเหมือนทุกครั้งที่ผ่านมา คือ ผู้เข้าร่วมประชุมวัย 50 ปีขึ้นไป (ทำไมถึงเป็นแบบนี้ละ? มันเกิดอะไรขึ้น?) ก่อนปิดประชุม จู่ ๆ ดิฉันก็เห็นอาปิกชราวัยประมาณ 90 ปี เห็นจะได้ เขาลุกขึ้นร้องเพลงชาติจีนเสียงดังฟังชัดถ้อยชัดคำ มีกรรมการท่านหนึ่งตะโกนห้ามไม่ให้อาปิกร้องต่อ อาปิกก็ยังดังตันที่จะร้องต่อจนจบ วินาทีนั้นดิฉันรู้สึกได้ถึงความรู้สึกของอาปิก ความรู้สึกรักชาติ มันอยู่ในสายเลือด ถึงดิฉันจะแปลเพลงที่ อาปิกร้องไม่ได้ แต่ดิฉันก็น้ำตาคลอเต็มสองตา พยายามกลั้น

ความรู้สึกไว้เพื่อไม่ให้ใครเห็น อาปิกไม่ยอมหยุดร้องเพลง กรรมการท่านนั้นยังคงห้ามไม่ให้อาปิกร้องต่อ ใจดิฉันอยากบอกกรรมการท่านนั้นว่า ‘อย่าห้ามอาปิกเลย ดิฉันรับรู้ได้ว่าอาปิกรักและห่วงสมาคมมากแค่ไหน ให้ท่านร้องต่อไปเถอะ’ หลายคนอาจรู้สึกรำคาญ แต่สำหรับดิฉันมันเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในเวลานั้น หอประชุมสมาคมฮากกาเต็มไปด้วยรูปภาพของบรรพชนผู้ล่วงลับติดเต็มข้างฝา ดิฉันฟังเพลงไปพร้อมมองรูปภาพเหล่านั้นไปด้วยทีละรูป มันมีอะไรบางอย่างที่บอกให้ดิฉันรู้ว่า การได้ไปประเทศจีนในครั้งนั้นมันไม่ใช่เรื่องบังเอิญ เหมือนความรู้สึกที่อยู่เบื้องลึกบอกให้ดิฉันพูดในใจต่อเหล่าบรรพชนที่อยู่ที่นั่นว่า ‘ดิฉันจะช่วยสานต่องานสมาคม และต่อยอดให้สมาคมเข้มแข็งและคงอยู่ต่อไป’

การที่ดิฉันได้อ่านประวัติศาสตร์ของสมาคมฮากกานครราชสีมา ว่ามีประวัติอันยาวนานมาตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้ได้รับรู้ถึงความยากลำบากของบรรพชนในการร่วมกันก่อตั้งสมาคมขึ้นมา เห็นอาปิกร้องเพลงชาติจีนทำให้รู้ว่าท่านเหล่านั้นก่อตั้งสมาคมมาเพื่ออะไร ก็เพราะท่านเหล่านั้นอยากให้ลูกหลานชาวจีนฮากกาได้มีศูนย์รวมแห่งจิตใจ รักและสามัคคีกัน มีความเป็นปึกแผ่นถาวรตลอดไปในดินแดนสยาม หากท่านเหล่านั้นไม่ได้คิดการณ์ไกล ป่านนี้ลูกหลานชาวฮากกาคงจะกระจัดกระจายอยู่กันไปคนละทิศละทาง ในช่วงเวลาเริ่มต้นของการก่อตั้งย่อมต้องมียุคที่เฟื่องฟู แต่ ณ เวลานี้เป็นยุคที่เสื่อมถอยหรือเปล่า? ดิฉันไม่แน่ใจ นั่นเพราะจำนวนสมาชิกของสมาคมลดน้อยลงมาก โดยเฉพาะคนวัยหนุ่มสาว พวกเขาไม่เข้าร่วมกิจกรรมของสมาคม (มันเป็นเพราะอะไร?) อาจเป็นเพราะความเจริญก้าวหน้าของสังคมยุคใหม่ พ่อแม่ต้องดิ้นรนทำมาหากินเลี้ยงชีพบนดินแดนที่ไม่ใช่ถิ่นกำเนิด จึงทำให้อาจหลงลืมการปลูกฝังเรื่องค่านิยม จิตสำนึกรักชาติพันธุ์ ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวฮากกาซึ่งมีมาแต่อดีต อาปิกคนนั้นท่านต้องได้เห็นสมาคมในยุคที่รุ่งโรจน์เฟื่องฟูแน่นอน ท่านอายุกว่า 90 ปีแล้ว ยังเดินเข้ามาสมาคมเพื่อร่วมการประชุมประจำปี ท่านคงใจหายเมื่อเห็นคนมาเข้าร่วมประชุมน้อยลงไปทุกที

ดิฉันเพิ่งเข้าร่วมกิจกรรมกับสมาคมเพียงเดือนเดียว ชมรมสตรีฮากกา นครราชสีมา ก็ให้ดิฉันเป็นกรรมการของชมรม กรรมการของสมาคมทุกคนดีใจที่ดิฉันกับสามีเข้ามาทำงานให้สมาคม เพราะคนทำงานจริง ๆ นั้นมีน้อย ดิฉันได้รับมอบหมายให้ทำงานในสมาคมหลายอย่างก็ไมย่อท้อ ทำด้วยความตั้งใจและเต็มใจ แล้วดิฉันกับสามีก็คิดว่าต้องมาช่วยกันสร้างชมรมยุวชนนครราชสีมาให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น เนื่องจากตอนนี้สมาชิกในชมรมมีน้อย และไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมกับสมาคม เพราะติดภาระหน้าที่ส่วนตัว สามี ดิฉัน และเพื่อน ๆ ในไลน์กลุ่มทัศนศึกษาประเทศจีนที่ไปเที่ยวด้วยกันได้คุยกันตลอด เรื่องการสร้างและต่อยอดยุวชนฮากกาให้ยั่งยืน เพื่อรับหน้าที่แทนกรรมการของสมาคมรุ่นต่อไป พวกเรามีความคิดและตั้งใจเหมือนกัน เพราะมองเห็นปัญหาเรื่องสมาชิกที่มาต่อยอดของสมาคมในจังหวัดของตน ถึงแม้เราจะอยู่กันคนละจังหวัด แต่พวกเราใจเดียวกัน

และนี่คือความรู้สึกภายในใจของดิฉันที่อยากถ่ายทอดให้แก่ยุวชนฮากกาทุกท่านที่ได้อ่านหนังสือเล่มนี้ อย่างที่ดิฉันได้กล่าวไว้แล้วแต่ต้นว่า ดิฉันไม่ใช่คนฮากกา แต่ทุกสิ่งที่ดีฉันได้ประสบพบมามันเป็นสิ่งที่ดิฉันเข้าใจได้ง่าย ๆ เพียงแค่เรามองย้อนไปในอดีตผ่านประวัติศาสตร์ของชนชาติพันธุ์ ดิฉันอยากบอกให้ท่านทราบว่า ทุกท่านโชคดีมาก ๆ ที่มีบรรพชนที่รักลูกหลาน รักในชาติพันธุ์ รักในทุกสิ่ง que แสดงถึงความเป็นตัวตนของชนเผ่าฮากกา ดิฉันไม่ได้คิดเลยสักนิดว่าฮากกาไม่ใช่ต้นตระกูลของดิฉัน และดิฉันจะทำไปทำไม เพื่ออะไร แต่ดิฉันกลับคิดว่าสิ่งที่บรรพชนฮากกาทำไว้ให้แก่ลูกหลาน เป็นสิ่งที่น่ายกย่อง ควรได้รับการสนับสนุน สืบสานต่อยอดไม่ให้เสื่อมสลายไปตามกาลเวลา และอยากให้ยุวชนฮากกาเห็นความสำคัญในสิ่งที่บรรพชนได้ทำไว้ให้

ท้ายนี้ ดิฉันตั้งใจว่า จะยังคงเป็นฟันเฟืองตัวหนึ่งในกลไกที่จะสร้างกลุ่มยุวชนฮากกา ไม่ว่าผลสำเร็จจะมีมากหรือน้อยเพียงใด แต่ก็จะทำอย่างเต็มความสามารถทั้งกำลังกายและสติปัญญา และอยากเชิญชวนให้ยุวชนฮากกา ร่วมด้วยช่วยกันสร้างความเป็นปึกแผ่น รวมทั้งสืบสานต่อยอดขนบธรรมเนียม

ประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาวฮากกาให้คงอยู่สืบไป และอยากให้ทุกท่าน
ตระหนักว่าสมาคมฮากกาก็คือศูนย์กลางที่จะทำให้พวกเราชาวฮากการวมกัน
เป็นกลุ่มก้อน เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมัคสมานสามัคคีกัน
ผูกใจเราไว้ด้วยกันตลอดไป

ขอขอบคุณ ผศ.ดร.ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร ที่ได้ให้โอกาสดิฉันที่ไม่ได้
มีสายเลือดชาวฮากกา แต่เป็นสะใภ้ฮากกาได้มาถ่ายทอดความรู้สึกในเบื้องลึก
ที่มีต่อสมาคมและชมรมยุวชนฮากกาให้แก่ผู้ที่ได้อ่านหนังสือเล่มนี้

คณากร ศรีมิ่งมงคลกุล

Web master Hakkapeople.com

การอนุรักษ์อารยธรรมของชาวฮากกา ผ่านการสืบสานยุวชน

คงต้องยอมรับว่าอารยธรรมที่ทรงคุณค่าของชาวฮากกา ที่มีสำเนียงภาษา และวัฒนธรรมเป็นของตนเองมาแต่โบราณกาล นับวันจะมีผู้สืบทอดน้อยลง ๆ ส่วนหนึ่งเกิดจากกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ชุมชนมีการขยายตัวกว้างไกลขึ้น ซึ่งสภาพสังคมย่อมต้องคล้อยตามคนหมู่มาก และการมีภาษาราชการที่ใช้ติดต่อกันอยู่แล้ว จึงเป็นไปได้มาก ที่ภาษาของชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ จะทยอยสูญหายไปจากโลก อย่างไม่มีแววที่จะหวนกลับคืนได้

ถึงแม้ว่าผู้มีเชื้อสายจีนฮากกา จะมีจำนวนประชากรติดอันดับหนึ่งในห้าของประเทศจีน⁷ และยังมีชาวจีนฮากกาโพ้นทะเลที่ไปอยู่ตามประเทศต่าง ๆ มากมาย จนสามารถกล่าวได้ว่า “ที่ใดมีตะวันขึ้น ที่นั่นมีชาวจีน ที่ใดมีชาวจีน ที่นั่นมีชาวฮากกา” ก็ยังได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์นี้ด้วยเช่นกัน อาจเป็นเพราะความเข้มแข็งของภาษาราชการของแต่ละประเทศ และไม่มี ความจำเป็นต้องรวมตัวกลมเกลียวกัน เพื่อปกป้องจากการถูกลดชนชั้น หรือเพื่อความเข้มแข็งในการดำรงอยู่เหมือนในสมัยก่อน หรือในบางประเทศที่ยัง แบ่งชนชั้น วัฒนธรรมภาษาจึงค่อย ๆ ถูกกลมกลืนไปตามเกลียวคลื่นของวัฒนธรรม ท้องถิ่น ที่เป็นอาณาจักรใหญ่ ไปทีละเล็ก ทีละน้อย

⁷ เรียงลำดับจากเปอร์เซ็นต์ผู้ใช้ภาษาถิ่น จากหนังสือจูกี้จิกจ้อจีน เล่ม1 ผู้เขียน เหยินจิงเหวิน

“วัฒนธรรมภาษาของชาวฮากกา ไม่อนุรักษ์อาจสาบสูญ”

ถึงวันนี้ ไม่อาจกล่าวได้ว่า “ไม่อนุรักษ์อาจสาบสูญ” อีกต่อไป แต่เป็นว่า “ถ้าชาดผู้สืบทอด จะสาบสูญไปจริง ๆ” และอาจจะสูญหายไปตลอดกาล

การสืบทอดอารยธรรมนี้ ทุกคนสามารถทำได้ ตามบริบทของผู้ที่มีเชื้อสายฮากกาที่ยังเหลืออยู่ในปัจจุบัน เชื่อว่าจะสามารถทำได้ดีกว่าให้ชนเชื้อสายอื่นมาสืบทอดให้ หรือรอให้นักประวัติศาสตร์ในอนาคต เป็นผู้แกะรอยบันทึกให้คนรุ่นต่อ ๆ ไปว่าเคยมีชนเผ่ากลุ่มใหญ่กลุ่มนี้อยู่บนโลก จึงหวังใจได้ว่า เชื้อสายฮากกาในวันนี้ จะไม่เป็นผู้ทอดทิ้ง หลงลืมมรดกของบรรพชน ให้สาบสูญในชนรุ่นเรา

เพื่อยึดการมีตัวตนของเผ่าพันธุ์ของชาวฮากกา สิ่งที่ขาดไม่ได้ คือ “ใจ” ที่ไม่เคยลืมนั่นว่า เราคือเลือดเนื้อผู้สืบทอดจากบรรพชน ผู้มีอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่มาช้านาน และด้วยร่องรอยที่ยังเหลืออยู่ พวกเราช่วยกันสานต่อบันทึกเรื่องราว คำบอกเล่า เกร็ดประวัติศาสตร์ คนละเล็ก คนละน้อย มาสานต่อกันให้เป็นประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ ให้คงไว้เป็นหลักฐานที่ยืนนาน และที่ขาดไม่ได้ คือ การสืบทอดสู่ยุวชนที่เป็นสายใยที่มีชีวิตได้สืบสานต่อไป

ทำอย่างไรยุวชนฮากกา จะได้ร่วมกันสืบสานอารยธรรมฮากกาให้สืบไป ?

นับเป็นปัญหาที่พบเห็นกันได้ทั่วไป ในทุกชนชาติ ทุกสมาคมองค์กร คงเป็นเพราะระบบสังคมในปัจจุบัน ไม่มีเหตุจูงใจให้ยุวชนต้องยึดมั่นในกลุ่มชนผู้ร่วมชะตากรรมดังเช่นสมัยก่อน หรือบางประเทศที่มีการเหยียดชนชาติ ที่ทำให้ยังมีความจำเป็นต้องรวมกลุ่มก้อน เพื่อสร้างพลังมวลชนในการปกป้องตนเอง อีกทั้งลักษณะสังคมความเป็นอยู่ในคนรุ่นปัจจุบัน ยุวชนจะอยู่ในระบบการศึกษานานขึ้น ตั้งแต่เด็กจนโตกว่าจะถึงวัยทำงาน บุตรหลานมักไม่ได้อยู่ในครอบครัวในภูมิลำเนา เช่นเดิมอีกแล้ว จึงทำให้ความผูกพัน และความสามารถในการสละเวลาทำกิจกรรมเกี่ยวกับฮากกาได้น้อยลง จึงขอแบ่งตามช่วงวัยเพื่อเลือกวิธีการส่งเสริมที่เหมาะสม ดังนี้

1. วัยเด็กเล็ก และวัยประถมศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่ยังอยู่ในครอบครัวที่สามารถติดตามผู้ใหญ่ไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้ แม้วัยนี้จะไม่มีการจ้าง และเห็นผลซ้ำ แต่เป็นวัยที่สำคัญที่สุดในการปลูกฝังทัศนคติ และการเรียนรู้วัฒนธรรมจากครอบครัว ที่จะฝังลึกในความเป็นชาติพันธุ์ ที่พร้อมจะเจริญงอกงาม และอีกเมื่อมีโอกาสได้สานต่อในวันข้างหน้า ซึ่งวัยนี้ควรได้รับการซึมซับ ทั้งภาษา วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ได้เห็นตัวอย่างที่ดีงามจากผู้ใหญ่ และได้รับความชื่นชม การยอมรับในการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนชาวฮากกา ที่จะได้พบปะสังสรรค์ในวงกว้าง

2. วัยศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมขึ้นไป จนถึงวัยเริ่มทำงานก่อร่างสร้างตัว ก็ต้องยอมรับว่าเด็กวัยนี้ ถึงมีใจก็ไม่สามารถร่วมกิจกรรมเพื่อการสืบสานได้อย่างเต็มที่ เพราะหน้าที่ทางการศึกษา คงต้องทำใจว่าวัยนี้ดูเหมือนจะสานต่อ หรือจะให้ร่วมดำเนินงานอย่างต่อเนื่องได้ยาก เพราะความจำเป็นดังกล่าวอาจจะไม่ได้อยู่ในภูมิสำเนา และต่างมีหน้าที่การงานแยกออกไป ทำให้หาโอกาสได้ยาก แต่ไม่ใช่จะหมดหวังเลยสักทีเดียว เพราะอาจจะสามารถดึงตัวมาร่วมงานเฉพาะกิจ หรือใช้ความสามารถของเขาเหล่านั้นได้เป็นครั้งคราว ก็นับเป็นการปลูก กระตุ้นเตือนไม่ให้ขาดช่วงได้อีกทางหนึ่ง

3. วัยที่หน้าที่การงานเริ่มเข้าที่แล้ว ถือเป็นวัยสำคัญที่สามารถดำเนินงาน สร้างเสริมสืบเนื่องอารยธรรมฮากกาได้อย่างเต็มที่ตามศักยภาพของแต่ละคน ขอเพียงให้มีใจที่ยังไม่หลงลืมความเป็นฮากกาในสายเลือดเท่านั้น งานทุกสิ่งก็จะไม่ใช่อุปสรรคสำคัญ ซึ่งคนกลุ่มนี้จะสร้างสัมพันธ์หมู่คณะ ได้รับคอนเนคชั่น และการยอมรับที่กว้างขวาง เสมือนมีพี่น้องร่วมชาติภาษาเดียวกันที่สื่อสารกับ พี่น้องฮากกาได้ทั่วโลก จะเป็นประโยชน์เสริมให้หน้าที่การงาน การค้า กว้างขวาง ด้วยใจหนึ่งเดียวนี้จะเสริมให้ประสบความสำเร็จในทุกสิ่ง

4. วัยอาวุโส เป็นวัยที่สามารถเป็นกองหนุน และชุมทรัพย์ทางปัญญา อารยธรรม ที่จะสนับสนุน สร้างโอกาสให้กับคนทุกวัย ได้เรียนรู้ สามารถทำงาน แทนตนได้อย่างเต็มที่ และเป็นแรงบันดาลใจให้เป็นแบบอย่างที่ดี ที่จะปลูกฝัง กระตุ้นเตือน ความเป็นฮากกาในสายเลือด ให้ออกมาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งท่าน

เหล่านี้ก็จะรับความชื่นชม มีลูกหลานกตัญญูเกื้อหนุน เช่นเดียวกับคนที่เคยเป็นผู้กตัญญูรู้คุณบรรพชนด้วยดีตลอดมาด้วยเช่นกัน แล้วจะมีความสุขประสบความสำเร็จ วงศ์ตระกูลเป็นที่เชิดหน้าชูตาของสังคมให้กล่าวถึงตลอดไป

ส่วนหนึ่งของกระแสโลกาภิวัตน์ที่ย่อโลกให้เชื่อมต่อกว้างไกลไปมากนี้อาจทำให้ให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลง เป็นผลให้การสืบสายวัฒนธรรมทางเชื้อสายลดลงไปบ้าง แต่เชื่อว่าความเข้มข้นทางสายเลือดไม่ได้แผ่ลงไปด้วย แม้แต่น้อย ขอเพียงให้พวกเขาที่เป็นเมล็ดพันธุ์เชื้อสายฮากกา ได้พบในโอกาสที่เหมาะสม ก็จะปลูกความเป็นฮากกาในสายเลือดให้อีกเต็มเจริญงอกงามขึ้นได้ เช่น ได้มีการเชื่อมต่อทางสังคมอันเป็นประโยชน์ต่ออาชีพการงาน ได้รู้เห็นมีคนพูดถึงผู้ที่ประสบความสำเร็จ มีความสามารถดีงามเป็นที่ยอมรับของชาวโลก บอกว่าท่านเหล่านั้นเป็นชาวฮากกาเหมือนเรา หรือท่านไปท่องเที่ยวต่างถิ่น แล้วไปพบกับผู้คนที่สามารถสื่อสารฮากกากับท่านได้บ้าง แม้ว่าเราจะห่างหายจากครอบครัวฮากกาไปนาน แต่ก็เชื่อว่า พวกเราย่อมมีความรู้สึกดี ๆ ต่อชาติพันธุ์อย่างแน่นอน แล้วจะเป็นความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ได้ต่อไป

ดังนั้น เมื่อกระแสโลกาภิวัตน์ได้เดินหน้าไปเรื่อย ๆ เราก็สามารถใช้ประโยชน์จากการนี้ โดยการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้เช่นกัน โดยการศึกษาประโยชน์ของมันมาใช้ ย่อมดีกว่าการนอนรอผลกระทบจากมัน อาทิ เทคโนโลยี มีความสามารถในการถ่ายทอด บันทึกเรื่องราว เก็บถาวรประวัติศาสตร์ สร้างการติดต่อได้อย่างไร้ขอบเขต ถ้ามีสร้างแอปพลิเคชันที่เหมาะสม มารองรับคนรุ่นใหม่ที่อยู่ในโลกเครือข่ายมากกว่าอยู่ในครอบครัว ซึ่งสามารถทำได้ทั้งการประชาสัมพันธ์ โน้มน้าว การบอกเล่าความจริงที่ดีงามของชาวฮากกาจากคนฮากกา มีช่องทางการเรียนรู้ทางภาษาและวัฒนธรรม และปลูกฝังค่านิยมให้แฝงอยู่ในสื่อต่าง ๆ ทั้งรูปแบบวรรณกรรม เกมส์ ตัวละคร และสื่อที่ปรากฏได้ทุกรูปแบบ คงเชื่อว่า การจะสืบทอดภาษาและวัฒนธรรม จะให้ได้ผลดีนอกจากจะได้ฝึกใช้เรียนรู้ภาษาฮากกาโดยตรงแล้ว จะเป็นการแฝงเอกลักษณ์บางอย่างเฉพาะตัวของชาวฮากกาให้เป็นที่ยอมรับลงไปใจผู้คนเรื่อย ๆ โดยผู้บริโภคสื่อ

จะรู้ตัวก่อนหรือไม่ ไม่ใช่เรื่องสำคัญ แต่จะเป็นการหยอดเมล็ดพันธุ์ เติบโตเต็มปุย ลงไปในใจ ให้เป็นที่ยอมรับทางสังคม และถ้าสามารถทำให้ผู้คนต่าง ๆ ทุกชาติพันธุ์ ไม่เฉพาะแค่ในเชื้อสายฮากกาเท่านั้นเป็นที่ยอมรับได้แล้ว เชื่อว่าทุกคนจะมีความภาคภูมิใจในความเป็นฮากกาได้เป็นอย่างดี ซึ่งการปลูกฝังความรู้สึก ความเป็นฮากกา ให้มีเจตคติที่ดี มีความรักในความเป็นชนชาติเชื้อสายฮากกาได้ จะเป็นแรงผลักดันในตัวให้เรียนรู้ สร้างสรรค์ สานต่อ ได้ดีกว่าแรงจูงใจจากภายนอกใด ๆ

จึงเห็นได้ว่าการสืบสานวัฒนธรรมฮากกา ทั้งด้านการส่งต่อภาษา วัฒนธรรม และการบันทึกไว้ให้ลูกหลาน สามารถทำได้เต็มความสามารถตั้งแต่ วัยก่อนมัธยม และวัยที่มีหน้าที่การงานเข้าที่เข้าทางแล้ว ก็จะสามารถถ่ายทอด ความเป็นฮากกาจากรุ่นสู่รุ่นได้อย่างเต็มที่ ซึ่งเป้าหมายการสืบสานผ่านยุวชน ถ้าเป็นไปได้ควรเริ่มทำตั้งแต่ประถมวัยเป็นต้นไป แม้ว่าจะเห็นผลช้า แต่จะซึมลึก และพุ่มพักเพาะบ่มอยู่ในสายเลือด และได้เรียนรู้วิชาการทางโลก จนมีหน้าที่ การงานพร้อมแล้ว เขาเหล่านั้นก็จะกลับมาผงาดอีกครั้ง และเป็นผู้สืบสาน ที่ต่อเนื่อง จากรุ่นสู่รุ่นได้ต่อไป

สะใภ้ฮากกาปากช่อง

สว่างใจ ศรีมิ่งมงคลกุล

เมื่อได้ยินคำว่า “จีนฮากกา” แล้วรู้สึกอย่างไร ตอบได้ทันทีว่า รู้สึกอีกเหิมทันที เพราะตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ประวัติศาสตร์ชาวฮากกาไม่ธรรมดาเลย ทั้งภาษาและวัฒนธรรม เมื่อไรที่พูดถึงชาติพันธุ์นี้เราภาคภูมิใจมากที่เป็นชาวฮากกาด้วย

ที่บอกว่าด้วยเพราะตนเองเป็นลูกหลานชาวแต้จิ๋ว แล้วแต่งงานเป็นสะใภ้ฮากกา พอเราปรับตัวเข้ากับครอบครัวฮากกาได้ สังเกตได้ว่ามีหลายอย่าง ที่คล้ายกันและบางอย่างแตกต่างกัน ญาติพี่น้องข้างสามีถามว่าแซ่อะไร ก็บอกแซ่ลิ้ม บ้านที่เมืองจีนอยู่ที่ไหน เรายิ้มเป็นคำตอบ สุดท้ายกลายเป็นผู้ฟังที่ดี ทุกครั้งที่อาแม่ (แม่สามี) เล่าประวัติของบรรพบุรุษในบ้านให้ฟัง แม่เล่าอย่างมีความสุข

อย่างบ้านอาปาอยู่ เฟิงสุน ทองคัง เมืองบ่อน้ำร้อน ญาติพี่น้อง อาปา การลำดับญาติที่กำกับลำดับชั้น เช่น ถ่อยจื้อปู้ย เมียงจื้อปู้ย วุ่ยจื้อปู้ย ส่วนตัวอาปาเองในวัย 10 กว่าปี ตัวเล็ก สมัยนั้นที่บ้านอดยาก แต่แกมีมานะอดทน หาข้าวมาเลี้ยงอาม่า โดยไปรับจ้างหาบเกลือ เพื่อแลกข้าว หาบเกลือข้ามภูเขา ตั้งแต่เข้ามิดจนเย็นค่ำ ค่าแรงแลกข้าวได้แค่ 1 กระป๋อง มาต้มเป็นข้าวต้มน้ำใส แจ่วกินกับอาม่าได้แค่นั้น

ส่วนทางอาแม่ แซ่อิง จะเป็นลูกหลานของไท่กุง มีลูกสิบคน เรียกชิบฟองกุง เราเป็นลูกหลานของอาลุงคนที่สิบ ครอบครัวเราใหญ่มาก ไท่กุงมีที่นา และทรัพย์สินสมบัติมาก ในช่วงนั้นที่ประเทศจีนอดอยาก มีโจรมาปล้น อาลุงส่งเรื่องไปขอให้ราชการส่งทหารมาช่วยที่หมู่บ้านพวกเราสามารถหุงข้าว เลี้ยงทหารได้ทั้งปีเลย

ชาวฮากกาส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่อดยาก แม้จะมีเมล็ดพันธุ์ผัก แต่ไม่มีดินจะปลูก เพราะอยู่บนภูเขาที่ไม่มีดินมีแต่ก้อนหิน ความเป็นอยู่ลำบาก แม้กระนั้น

ชาวฮากกาก็ไม่ทิ้งการเรื่องเรียนหนังสือ ยังไงก็ต้องอ่านออก เขียนได้ อุปกรณ์เครื่องเขียนถือเป็นสมบัติที่ต้องรักษาไว้ในครอบครัว

จากเรื่องราวต่าง ๆ ที่แม่สามีเล่าให้ฟัง เราซึมซับแล้วเปรียบเทียบชาวแต้จิ๋วแล้วมีความต่างกัน เช่น ทางคนฮากกาจะมีความรักชาติ รักเผ่าพันธุ์ อัตลักษณ์ ความเป็นตัวตน แต่จากการที่พินิจพิเคราะห์ดูก็เข้าใจว่า ชาวแต้จิ๋วจะอยู่ในถิ่นท้องที่อุดมสมบูรณ์ ใกล้เคียงทะเล ส่วนใหญ่ทำอาชีพค้าขาย ไม่ได้อดอยากต่างจากชาวฮากกาถิ่นอาศัยอยู่บนเขา ฉะนั้นคนที่มีความเป็นอยู่ยากลำบากจะมีความรักชาติ เผ่าพันธุ์ รักเหง้า ความเป็นตัวตนมากกว่า

เมื่อครั้งที่ได้เข้าร่วมงานประชุมฮากกาที่มีฮากกาแห่งประเทศไทยเป็นเจ้าภาพการเลี้ยงต้อนรับของเจ้าภาพ ประทับใจมาก ผู้เข้าร่วมประชุมจากสมาคมเฟิงซุน (ฮงซุน) อินแชน ชื่อต่าง ๆ เหล่านี้เป็นชื่อใหม่สำหรับเรา เราจึงมาทราบทีหลังว่าเป็นชื่อของอำเภอชาวจีนฮากกาในประเทศจีน แล้วยังทราบต่อไปอีกว่าชาวจีนฮากกามีอยู่ทั่วโลก

ต่อมาเราได้มีส่วนร่วมในการช่วยสมาคมฮากกาปากช่องจัดงานป้องกันและช่วยตรวจแก้การพิมพ์หนังสืองานป้องกันฮากกาปากช่อง 2008 ในปีนั้นได้เป็นส่วนหนึ่งในการให้กำลังใจและสร้างแรงผลักดันในการทำ www.hakkapeople.com ขึ้นมา

ความสำคัญของชนชาติ เผ่าพันธุ์นี้อยากส่งต่อให้กับลูกสาว เราทำได้โดยส่งลูกไปเรียนพิเศษภาษาจีนกลางตั้งแต่ลูกอายุ 5 ขวบ เพราะต้องการให้เค้าฟัง พูด อ่าน เขียนได้ ในปีที่ผ่านมา 2017 เรามีโอกาสได้ผลักดันให้ลูกเป็นพิธีกรในงานเลี้ยงสังสรรค์สมาชิกฮากกาปากช่อง ผลงานออกมาดี นายอำเภอ นายกสมาคมต่าง ๆ แยกผู้ร่วมงานชื่นชมลูกสาว (อายุ 14 ปี) ว่าสามารถพูดออกเสียงได้ชัด ทำให้อาปิก นายกสมาคมฮากกาปากช่อง ยิ้ม บอกว่า หลานผม ๆ แยกในงานบางท่านที่ไม่รู้จักเข้าใจว่าเด็กคนนี้มีคุณพ่อเป็นคนจีนแผ่นดินใหญ่ซะอีก ในวันนี้เค้าภูมิใจที่เป็นชาวฮากกาอีกคนหนึ่งารู้เรื่องเข้าใจชาติพันธุ์รากเหง้าของครอบครัว ได้ช่วยงานที่สร้างความภาคภูมิใจให้คนในครอบครัวด้วย

ในส่วนที่ยังขาดสำหรับเด็กรุ่นใหม่ คือ พุดภาษาฮากกา เพราะเด็กจะพูดได้แต่จีนกลาง และขาดการรวมกลุ่มที่เป็นชุมชนฮากกาเหมือนกัน เด็กทุกวันนี้ส่วนใหญ่ใช้ Social media Facebook Instagram สื่อสารกันมาก หากมีการเปิดเป็นกลุ่ม ๆ ตามพื้นที่ หรือตามโรงเรียนที่น้องเรียนอยู่ เช่น เด็กมัธยมต้น เด็กมัธยมปลาย มหาวิทยาลัย ในความคิดส่วนตัว เด็กที่เรียนเก่ง ๆ ส่วนใหญ่เป็นลูกหลานคนจีน และน่าจะเป็นฮากกาด้วย เช่น โรงเรียนมหิตลวิธานุสรณ์ เจริญอุดม มหาลัยของรัฐ เราจะทำอย่างไรให้เด็กเหล่านี้รวมกลุ่มกัน เด็กคนไหนเรียนเก่ง เวลาโชว์ผลงาน เรียนดี สอบติด ผลงานดี รางวัลชนะเลิศต่าง ๆ ให้ใส่แฮชแทค #ชุมชนฮากกา #ฮากกา #hakkapeople เวลาที่เด็กโชว์ผลงานทางด้านการเรียนหรือผลงานต่าง ๆ มันก็จะเท่ เป็นความภาคภูมิใจของเด็กเอง ความเท่นี้เด็กคนอื่นก็อยากเลียนแบบกัน จากนั้นมันจะเป็นสังคม network ในรุ่นของเค้า และรุ่นต่อไป สังคมกลุ่มใหม่ที่สร้างขึ้น จะทำให้น่าจะมีโอกาสได้ให้เค้าพบเจอกันเป็น connection กันต่อ เพราะคำว่าฮากกา จะเป็นคำที่เค้าใช้ร่วมกัน ตั้งแต่พวกเค้าเป็นชุมชนจนถึงเป็นผู้อาวุโส

หนังสือ “ตือฮากกา ตือจิ้นแคะ”

หนังสือเล่มที่ปลูกให้ คนฮากกาไทยอย่างผม

ต้นจากหลับไหล

วิวัฒน์ โรจนาวรรณ/ หว่อง หน้า จิ้น/ ฮากกาหม่อยแหย่น/ บุรีรัมย์

1. เรื่องที่ผมจะเขียนต่อไปนี้ เป็นเรื่องที่ผมเขียนขึ้นในวัยที่ผมอายุ 69 ปี เป็นการเขียนแบบนึก ย้อนหลังไปในวัยเด็กว่า ผมมี สำนึกรู้ถึงความเป็น “ลูกหลานคนจีนฮากกา” อย่างไรบ้าง

2. ผมเกิดในปี พ.ศ. 2492 ในละแวกบ้านที่อยู่อาศัยที่ทุกห้องเป็น ห้องแถวไม้ชั้นเดียว เรียงรายกันยาวถึง 30 ห้อง บริเวณนี้คนบุรีรัมย์เรียกกันว่า แถวหลังสถานีรถไฟบุรีรัมย์ และเนื่องจากมีห้องแถวไม้ชั้นเดียวอยู่ 30 ห้อง จึงพากันตั้งชื่อย่านที่ผมเกิดว่า “แถวสามสิบห้อง”

เจ้าของภาพ : นายตีเอนก โธหารวณิช / ปีที่ถ่าย พ.ศ.2497 “

ในจำนวน 30 ห้องนั้น ผู้คนที่อยู่อาศัยเกือบทุกห้องจะเป็น คนจีน ซึ่งในตอนเป็นเด็ก ผมก็รู้แต่เพียงว่าเป็นคนจีน โดยที่ไม่รู้ว่าเป็นคนจีนแบบไหน รู้แค่ว่าเป็นคนจีนเหมือน ๆ กัน ด้วยการเรียกขานผู้ใหญ่บ้านโน้นบ้านนี้ว่า อาเจก อาแปะ อาซิ้ม อาอิ้ม ซึ่งเป็นการเรียกขานแบบ ตาม ๆ กันไป

แต่ในบ้านตัวเอง ผมเรียกพ่อว่า “อาป๋ก” เรียกแม่ว่า “อาเหมะ” เรียกย่าว่า “อาผ่อ” เรียกตาว่า “เจี้ยกง” เรียกยายว่า “เจี้ยผ่อ” เรียกอาว่า “อาซุก” เรียกน้าว่า “อาคิ้ว” และน้อง ๆ เรียกผมว่า “อากอ”

ตอนเป็นเด็กผมเรียนที่โรงเรียนจีนใกล้ ๆ บ้าน โรงเรียนผมมีชื่อว่า “โรงเรียนฮั่วเคี้ยว” (ซึ่งรู้ในภายหลังว่าเป็นสำเนียงของ จีนแต้จิ๋ว แม้ในกลุ่มผู้ก่อตั้งโรงเรียนจะมีคนจีนแคะปนอยู่คนหนึ่ง) เรียกครูสอนภาษาไทยว่า “ครู” แต่เรียกครูสอนภาษาจีนว่า “ซินแซ” แต่เวลาเรียนภาษาจีน ซินแซจะออกเสียงเป็น “ภาษากว๋ออี”

ว่าไปแล้วในตอนเป็นเด็กอยู่นั้น ผมว่าผู้ใหญ่ในบ้านก็คงอธิบายเหมือนกันว่า คนบ้านเราเป็น “จีนแคะ” ส่วนคนข้างบ้าน เป็นคน “จีนแต้จิ๋ว” แม้ผู้ใหญ่จะมาจากเมืองจีนเหมือนกัน แต่ก็ เป็น คนจีน ที่พูดกันคนละสำเนียง แต่ผมคงจำไม่ได้ หรือ ไม่สามารถเข้าใจได้ เพราะน่าจะเป็นเรื่องที่ไม่น่าจดจำสำหรับผม ในตอนนั้น ผมยังไม่มีความรู้สึกสนใจในความเป็นคนจีนแคะแม้แต่นิดเดียว

แม้กระทั่งปี พ.ศ. 2525 ที่อาป๋ก ของผมเข้าไปเป็นสมาชิกของ “สมาคมฮากกาฯ บุรีรัมย์” เห็นอาป๋กกับคนแคะในเมืองบุรีรัมย์จัดกิจกรรมกัน ผมก็ยังมองดูด้วยความรู้สึกที่ “ไม่เห็นมีอะไรน่าสนใจเลย” ผมมองอาป๋กกับเพื่อนชาวจีนแคะหรือชาวจีนฮากกาในบุรีรัมย์ด้วยทัศนะหมิ่นแคลนปนสงสารตลอดมา

อีก 22 ปีต่อมา ทัศนะของผม ของการเป็น ลูกหลานจีนฮากกา จากแผ่นดินจีน จึงเปลี่ยนแปลงแบบหักมุมเหมือนเรื่องสั้นชั้นดีของ อาจินต์ ปัญจพวรรค์

3. ด้วยความเป็นหนุ่ม ที่ผ่านเหตุการณ์เดือนตุลาคม ทั้ง 2 ปี คือปี 2516 และ 2519 ทำให้ผม มองสังคมไทยลึกซึ้งแบบ “ปัญญาชน” โดยอัตโนมัติ การอ่านหนังสือ จึงเป็นกิจวัตรที่ขาดไม่ได้ในชีวิตประจำวัน เป็นเหตุให้ผมได้อ่าน เรื่องของคนฮากกาเรื่องหนึ่งในปี 2545 ซึ่งเป็นการเห็นและอ่านในรูปของบทความ ในหนังสือพิมพ์การเมืองรายสัปดาห์ที่ชื่อ “มติชนสุดสัปดาห์”

อย่างไรก็ตาม เมื่อเป็นการอ่านแบบ 7 วันต่อครั้ง และคงมีการอ่านแบบ ขาดตอนบ้าง ทำให้การจดจำเนื้อเรื่องไม่ประติดประต่อ ตอนอ่านครั้งแรกจึงไม่มี

อะไรประทับใจนัก แม้จะเห็นคำว่า **“คือฮากกา คือจิ้นแคะ”** บนหัวคอลัมน์ ในนิตยสารรายสัปดาห์ดังกล่าว

ล่วงเข้าปี พ.ศ. 2546 “คือฮากกา คือจิ้นแคะ” ได้ถูกรวบรวมเป็นรูปเล่ม โดยลูกหลานคนฮากกาไทย “วรศักดิ์ มหัทธโนบล” ทำให้ผมได้อ่านแบบ รวดเดียวจบ ส่งผลให้ “ดี.เอ็น.เอ.ฮากกา” ในตัวผม เกิดการตื่นตัวแบบ “ถูกช็อคให้ตื่น” ผมมี “ดวงตาเห็นความเป็นคนฮากกา” ลูกโซติช่วงขึ้นแบบ ไม่รู้เนื้อรู้ตัว

สารบัญ	
ลำดับ	หัวข้อ
๑	คำนำ
๒	คำนำ
๓	คำนำ
๔	คำนำ
๕	คำนำ
๖	คำนำ
๗	คำนำ
๘	คำนำ
๙	คำนำ
๑๐	คำนำ
๑๑	คำนำ
๑๒	คำนำ
๑๓	คำนำ
๑๔	คำนำ
๑๕	คำนำ
๑๖	คำนำ
๑๗	คำนำ
๑๘	คำนำ
๑๙	คำนำ
๒๐	คำนำ
๒๑	คำนำ
๒๒	คำนำ
๒๓	คำนำ
๒๔	คำนำ
๒๕	คำนำ
๒๖	คำนำ
๒๗	คำนำ
๒๘	คำนำ
๒๙	คำนำ
๓๐	คำนำ
๓๑	คำนำ
๓๒	คำนำ
๓๓	คำนำ
๓๔	คำนำ
๓๕	คำนำ
๓๖	คำนำ
๓๗	คำนำ
๓๘	คำนำ
๓๙	คำนำ
๔๐	คำนำ
๔๑	คำนำ
๔๒	คำนำ
๔๓	คำนำ
๔๔	คำนำ
๔๕	คำนำ
๔๖	คำนำ
๔๗	คำนำ
๔๘	คำนำ
๔๙	คำนำ
๕๐	คำนำ
๕๑	คำนำ
๕๒	คำนำ
๕๓	คำนำ
๕๔	คำนำ
๕๕	คำนำ
๕๖	คำนำ
๕๗	คำนำ
๕๘	คำนำ
๕๙	คำนำ
๖๐	คำนำ
๖๑	คำนำ
๖๒	คำนำ
๖๓	คำนำ
๖๔	คำนำ
๖๕	คำนำ
๖๖	คำนำ
๖๗	คำนำ
๖๘	คำนำ
๖๙	คำนำ
๗๐	คำนำ
๗๑	คำนำ
๗๒	คำนำ
๗๓	คำนำ
๗๔	คำนำ
๗๕	คำนำ
๗๖	คำนำ
๗๗	คำนำ
๗๘	คำนำ
๗๙	คำนำ
๘๐	คำนำ
๘๑	คำนำ
๘๒	คำนำ
๘๓	คำนำ
๘๔	คำนำ
๘๕	คำนำ
๘๖	คำนำ
๘๗	คำนำ
๘๘	คำนำ
๘๙	คำนำ
๙๐	คำนำ
๙๑	คำนำ
๙๒	คำนำ
๙๓	คำนำ
๙๔	คำนำ
๙๕	คำนำ
๙๖	คำนำ
๙๗	คำนำ
๙๘	คำนำ
๙๙	คำนำ
๑๐๐	คำนำ

ปี พ.ศ. 2547 ผมจึงเขียนจดหมายถึง “ลูกหลานคนฮากกาคนบุรีรัมย์” ที่อยู่ในวัยเดียวกัน คือคนในวัย 40 ปีขึ้นไป มาพบปะ พูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนะว่า เราจะร่วมกันศึกษารากเหง้า และจัดกิจกรรมของคนจีนฮากกาในบุรีรัมย์กันอย่างไรดี

การพบปะพูดคุยกันในปี พ.ศ. 2547 ครั้งแรกของ “คนฮากกาบุรีรัมย์” รุ่นของผม ทำให้ “สมาคมฮากกาฯ บุรีรัมย์” ที่ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2525 เกิดกิจกรรมหลาย ๆ ครั้งที่บ่งบอกถึง “ความเป็นคนฮากกา” ต่อเนื่องมาจนถึงปี พ.ศ. 2561 เช่น ตั้งบูธขายอาหารฮากกาใน “วันแม่แห่งชาติ” ปี 2550 การทำวีดิทัศน์ สาธิตการทำอาหารฮากกา การทำนิทรรศการอาหารฮากกา การทำซีดีเพลง กลุ่มเด็ก “เงี้ยวควangkang” ในสโตร์โฟล์คซอง การแต่งเพลงอุทิศให้สาวฮากกา ด้วยภาษาไทย “สาวฮากกาตีนโต” ฯลฯ

ข้างต้นคือ ผลงานบางส่วนของ “คนฮากกาบุรีรัมย์” ที่ถูกปลุกให้ตื่นด้วยหนังสือเล่มเดียว

4. เรื่องการตื่นตัวของ “ความเป็นคนฮากกา” ของชาวฮากกาบุรีรัมย์ อย่างผมกับเพื่อน ๆ หากจะต้อง “ขอบคุณ” ก็จะต้องขอบคุณ “อาจารย์วรศักดิ์ มหัทธโนบล” เป็นอันดับแรกของ “คนฮากกาไทย” ที่เขียนหนังสือสืบค้นรากเหง้าของ “ฮากกาจีน” “ฮากกาไทย” จนสามารถปลุกเร้า และสร้างจิตสำนึกให้เข้าไปอยู่ในจิตใจของ “ชาวฮากกาไทย” ได้สำเร็จ จนทำให้ “ลูกหลานของฮากกาไทย” รู้สึกตัว ตื่นขึ้นมาทั่วประเทศ ถือว่าเป็นหนังสือ ศักดิ์สิทธิ์เล่มหนึ่งในหมู่คนฮากกาไทย ที่มีอิทธิพลสูงเป็นอันดับแรกสุด หากไม่มีหนังสือเล่มนี้ของ อาจารย์วรศักดิ์ ยังไม่มีใครจะหยั่งรู้ได้ว่า “ชาวฮากกาไทยยังจะนอนหลับไปอีกนานกี่ปีกี่ชาติ”

ลูกหลานฮากกาไทยทุกคนในวันนี้และวันต่อไป ต้องอ่านหนังสือเล่มนี้ให้ได้ หากไม่ดีจริง คงไม่พิมพ์แล้วพิมพ์อีก

ขอบคุณหนังสือเล่มนี้ และคนเขียนหนังสือเล่มนี้จากหัวใจคนฮากกาคนหนึ่ง.

////////

แรงบันดาลใจเรื่องเล่าฮากกา

อิชยา สกุลจารุสุทธิ

แรงบันดาลใจมักเกิดขึ้นจากความศรัทธา และความมุ่งมั่นที่จะทำในเรื่องนั้น ซึ่งมีทั้งด้านบวกและด้านลบก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่าง ประสบการณ์และทัศนคติที่คน ๆ นั้นได้รับและสั่งสมนำไปใช้ แต่บางครั้งแรงบันดาลใจที่อยากจะทำสิ่งที่ตนเองชอบก็ต้องพับเก็บไว้ก่อน เมื่อยังไม่มีโอกาสปัจจัยไม่ถึงพร้อมที่จะทำตามแรงบันดาลใจนั้นได้ เหตุจากสภาพความเป็นอยู่ที่ต้องดิ้นรนอยู่รอดและยิ่งหนักหน่วงสำหรับผู้อพยพไปอยู่ต่างแดน แม้จะมีแรงบันดาลใจแต่สภาพของประเทศ สถานที่ รวมทั้งสภาพภาพของผู้อพยพนั้นไม่เอื้ออำนวย

ไหงมีแรงบันดาลใจจากความอยากรู้อยากเห็น เก็บข้อมูลของบรรพชน ซึ่งนับวันมีแต่จะหมดไป ซึ่งในวัยเด็กมักจะได้ฟังเรื่องราวแต่หลังจากอาแม่กับ อาผอเป็นส่วนมาก และนั่นก็เป็นจุดเริ่มของการเรียนรู้ภาษาชัก (ฮากกา) หนึ่งในข้อมูลจากบรรพชน คือ เรื่องเล่าในอดีต ที่ท่านได้ผ่านร้อนผ่านหนาวมาอย่างยากลำบาก การทำมาหากิน และตามด้วยมักจะสั่งสอนให้ลูกหลานรุ่นหลัง ๆ ให้สู้งาน ประหยัดและอย่าลืมรากเหง้าของตัวเอง ซึ่งก็จะถ่ายทอดผ่านเรื่องเล่าตระกูลแซ่ ภูมิลำเนาที่มาของตระกูลบรรพชน เพื่อสร้างความรักความกลมเกลียวในระหว่างครอบครัวตระกูลญาติ ให้ได้รู้จักกัน ช่วยเหลือกันทำมาหากินในสังคม (ยังเป็นสังคมต่างแดนยังต้องการให้รู้จักว่ามีญาติทางไหน เป็นใคร อยู่ที่ไหน แล้วพาไปหา ไปให้รู้หน้าตาที่อยู่โดยเร็ว) เรื่องเล่าเหล่านี้จึงมีคุณค่าและแฝงด้วยข้อคิดต่าง ๆ นานา วัฒนธรรมประเพณี ภาษาพูด ซึ่งล้วนเป็นรากเหง้าของเราเอง

ไหงชอบฟังเรื่องเล่าของอาผอ อาแม่ อาคิ้ว อาหยี่ ส่วนทางอาป้าไม่เคยได้รับข้อมูลใด ๆ จากปากของอาป้าเลย ในวัยเด็กเราชอบฟังเรื่องเล่าและจินตนาการไปตามเรื่องตามราวประสาเด็ก ไม่ได้ใส่ใจอะไรมาก ซ้ำร้ายพอโตมาหน่อยกลับคิดว่าเรื่องบางเรื่องมันออกจะเกินจริงไปหน่อย แต่เมื่อประสบกับตัวเองก็เข้าใจบริบทนั้น แลด้วยวัยที่เริ่มจะมีความคิด ก็เห็นว่าเรื่องราวเหล่านี้

นานวันไปกลายเป็นแค่เรื่องเล่าขานประเภทเขาวาฬก็ว่าได้ไป เรื่องจริงที่เกิดขึ้น ก็จะถูกดัดแปลงแต่งเติมไปจนไม่เหลือเค้าเดิม จึงเป็นที่มาของโงะในการเขียน เรื่องเล่าในอดีตของครอบครัวโงะในครั้งนี้ จะขอยกตัวอย่างเรื่องเล่าที่อาแม่ เล่าให้ฟัง ไปพูดให้ใครฟังเขาก็ไม่เชื่อรวมทั้งตัวโงะเองในเวลานั้น เรื่องเล่า ที่เคยได้ยินในอดีตกลับกลายเป็นจริงที่เราประสบในทุกวันนี้อย่างไม่น่าเชื่อ เช่น เมื่อประมาณ 6 – 7 ปี ที่ผ่านมา โงะกับลูก ๆ รวมทั้งชาวบ้านอีก 20 – 30 คน ได้เห็นก้อนปุยมะเขว 4 ก้อน ในเวลาประมาณ 2 ทุ่ม ปุยมะเขวที่เห็นเป็นก้อนกลม ขนาดลูกตะกร้อ 3 ลูก ลูกฟุตบอล 1 ลูก ที่ประหลาดคือ ก้อนปุยมะเขวเหล่านี้ เคลื่อนที่อย่างไม่ปกติ 3 ก้อนเล็กจะบินวนรอบปุยมะเขวใหญ่ แล้วจะทยอยเคลื่อนตัว เข้าไปหาก้อนใหญ่ วนสลับกันแบบนี้ทั้ง 3 ก้อนเล็ก ในระหว่างนี้ก้อนมะเขวเหล่านี้ ก็ค่อย ๆ ลอยขึ้นสูงจนมองไม่เห็น ซึ่งใช้เวลานานร่วม 40 นาที หลังจากที่ได้เห็น ปรากฏการณ์นี้ ซึ่งเชื่อว่ามีต่างดาวมาเตือนภัย ในปลายปี 2554 ได้เกิดน้ำท่วมใหญ่ ทั่วประเทศไทย พอไปเล่าให้ใครฟังก็ไม่มีใครเชื่อ ซึ่งก็เหมือนเรื่องเล่าจากอาแม่ ที่เล่าให้โงะฟัง แต่เวลานั้นก็ไม่มีใครเชื่อ

อีกเรื่องคือ.. อาแม่ได้เล่าให้ฟังว่า ในสมัยที่อาแม่ ไถ่ควัว และซั้มควัว ยังเป็นเด็ก อายุประมาณ 9 – 10 ขวบ อาแม่ถูกไถ่ควัวและซั้มควัวปลุกกลางดึก ให้ลุกไปเป็นเพื่อนเข้าห้องน้ำ อาแม่เฝ้าประตูอยู่หน้าบ้าน^๑ ส่วนอาควัวทั้งสองก็ไป ห้องน้ำไม่ไกลจากตัวบ้าน (ห้องน้ำก็ลักษณะไม้เก่าแปะ ๆ เป็นฝาล้อมรอบ ที่นั่ง ถ้ายกก็เป็นหลุมมีไม้ไผ่/ ไม้ท่อน วางพาดปากหลุม หลังคาขมดาวได้สบาย ๆ) ขณะที่ อาแม่เฝ้าประตูอยู่ สักพักก็มีเสียงอู๊ ๆ เหมือนเสียงลมพัดใหญ่ แต่ไม่มีสายลมพัด ผ่านสักนิด อาแม่มองไปตามเสียงอู๊ ๆ นั้น ทำให้ต้องตกตะลึง เมื่อดวงจันทร์ สว่างไสวกลางนภาบัดนี้มีเงาดำขนาดท่อนแขนเด็ก หัวเหมือนปลาช่อน กำลังเลื้อน กายพาดผ่านดวงจันทร์ ว่าแล้วอาแม่ก็หยิบกล่องไม้ขีดไฟ แล้วชี้ให้โงะดูว่าเงาดำนั้น เคลื่อนกาย ขดขึ้น ขดลง เหมือนอย่างภาพหน้ากล่องไม้ขีดไฟ อาแม่เล่าต่อว่า

^๑ บ้านที่อาแม่อยู่ในตอนเด็กนั้น เป็นบ้านชั้นเดียวไม่ยกพื้น สร้างติดดิน พื้นในบ้านเป็นดิน ไม่มีการปูหรือ ทาปูน อาแม่บอกเดินจนพื้นเป็นมัน บ้านดังกล่าวอยู่ที่ลูกแก ห้วยกระบอก จังหวัดกาญจนบุรี (ปัจจุบัน คือ จังหวัดราชบุรี)

ความตกใจกำลังจะพูดร้องเรียกอาโก้ (พี่ชาย) แต่ก็มีมือจากอาซิ้มคว้ามาปิดปาก อาแม่เสียก่อน แล้วบอกว่าอย่าร้องทัก ไม่อย่างนั้นเทพจะไปเกิดไม่ได้ !!! ต่อมา อาแม่เล่าว่าหลังจากคืนที่เห็นเงาดำนั้นผ่านไปไม่กี่เดือนก็ฝันว่าเงาดำนั้นคืองูเทพ มาเฝ้าสมบัติโดยเป็นร่างงูใหญ่พันรอบภูเขา แล้วด้านที่เป็นปากงูก็กลายเป็นอุโมงค์ มีรถยนต์วิ่งผ่านเข้าไปได้ !!! ยังมีอีกหลายเรื่องที่อาแม่อาผอเล่าให้ฟัง จำได้บ้าง ไม่ได้บ้างก็เยอะ

จากเรื่องเล่าดังกล่าวได้เป็นแรงบันดาลใจทำให้อยากรู้และอยากศึกษา ความเชื่อของบรรพบุรุษ หลังจากที่ผู้ใหญ่ได้ละโลกนี้ไปเกือบหมด หน้าซ้ำไม่มี โอกาสได้ใช้ภาษาพูดเลย ทำให้ลืมเกือบหมด แต่มีเสียงหนึ่งจากข้างในที่คอย เรียกเราอย่างเงียบ ๆ มานานแล้วว่าจะตอบแทนคุณบรรพชนอย่างไรนอกจาก การไปไหว้ฉินหมิน (เซ่งเม้ง) ฉลองวันตรุษ – สารทที่เราทำกันอยู่ทุกปี อีกทั้ง รุ่นของเราก็เป็นรอยต่อของคนสองวัยในยุคโลกาภิวัตน์ ที่การเปลี่ยนแปลง ทางสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง เป็นเหมือนสะพานที่สามารถเชื่อม ความรู้ภาษาและวัฒนธรรมฮากกาไปสู่คนรุ่นลูกหลาน แต่จะสามารถทำได้ แค่ไหนยังไม่รู้

ปัจจุบัน เป็นที่น่ายินดีที่มีคณะ กลุ่ม ชมรม สมาคมหลายแห่งให้ ความสนใจและต้องการฟื้นฟูรักษาภาษาและวัฒนธรรมฮากกาเพิ่มมากขึ้น รวมทั้ง มีความพยายามรวมกลุ่ม ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น สมาคมฮากกาไทย สมาคม ยุวชนฮากกาในที่ต่าง ๆ โครงการวิจัยภาษาวัฒนธรรมภาษาฮากกา แต่ความ พยายามเหล่านี้จะไม่ก้าวเดินไปได้ ถ้าขาดความสามัคคี ความอดทน ของลูกหลาน คนรุ่นใหม่ ขาดความรัก ความเข้าใจในคุณค่าของวัฒนธรรมต่าง ๆ ของบรรพชน

จากประสบการณ์เฝ้าพบสิ่งที่ทำให้รุ่นเก่าและรุ่นใหม่ไม่สามารถเข้าใจ ความคิดร่วมกันได้ เนื่องจากสภาพของครอบครัว สังคม ที่ทำให้ขาดการสื่อสาร หรือการถ่ายทอดภายในบ้าน ดังนั้นเราควรจะเริ่มจากครอบครัวตนเองที่ถ่ายทอด ภาษา วัฒนธรรม ให้ลูกหลานภายในบ้าน เช่น การใช้ภาษาพูดภายในบ้าน ไม่จำเป็นต้องพูดเยอะ พูดยาว แค่ว่าสั้น ๆ แต่ให้พูดบ่อย ๆ การจดบันทึกเรื่องราว

ที่ได้รับรู้มาจากบรรพชนให้ลูกหลานช่วยเก็บบันทึกด้วยคอมพิวเตอร์บ้าง หรือการจัดกิจกรรมของกลุ่มสมาคมต่าง ๆ ควรปรับเปลี่ยนรูปแบบ เพิ่มกิจกรรม ส่งเสริมถ่ายทอดภูมิปัญญา ออกไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม สมาคมหรือชมรมท้องถิ่นด้วยกัน มีความสามัคคีไม่แบ่งแยกเรา เขา ด้วยความต่างของวัฒนธรรมภาษา ไม่มีผิด ถูก เพียงแค่ศึกษาทำความเข้าใจ ปรับใช้ในปัจจุบัน ถ่ายทอดอย่างมีความสุข ส่งต่อไปรุ่นต่อรุ่นชน แม้ว่าจะสรรพสิ่งจะอยู่ใต้ระบบไตรลักษณ์ก็ตามที แต่ตราบใดยังมีลมหายใจฮากกา ตราบนั่น (หวังว่า) ยังมีรากเหง้าฮากกาเช่นกัน...

อีกหนึ่งมุมมองของฮากการุ่นใหม่

ธัญญารัตน์ เจียมกลิ่น

ตัวผู้เขียนเองเป็นผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยพลังภาษาและวัฒนธรรม ส่งเสริมจีนฮากกาในปี 2559 สาเหตุที่เข้าร่วมโครงการวิจัยเกี่ยวกับฮากกา เนื่องจากคุณแม่ได้ชวนให้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับงานวิจัยฮากกา ตอนนั้นยังไม่เข้าใจด้วยว่าอะไรคือฮากกา แต่เนื่องจากที่ทำงานได้มีการจัดสัมมนาเกี่ยวกับฮากกา โดยศูนย์การเรียนรู้จีนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และได้มีโอกาสช่วยงานสัมมนา จึงได้มีโอกาสฟังคำบรรยายเกี่ยวกับฮากกาด้วย

เมื่อมีคนอยากรู้จักเรา เราก็อยากรู้จักตัวเอง หากเราสามารถสร้างอัตลักษณ์ที่สื่อออกมาถึงความเป็นฮากกาให้ออกมาในรูปแบบที่ดึงดูดความสนใจของคนทั่วไปได้ ก็จะเกิดแรงขับเคลื่อนของกลุ่มคนที่ต้องการหาความรู้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับฮากกา จะช่วยส่งเสริมให้กลุ่มชนฮากกาทั้งรุ่นเก่าและใหม่หันมาให้ความสนใจเพิ่มขึ้น เช่น หากมีชาวต่างชาติมาบอกให้คนไทยคนหนึ่งช่วยสอนทำน้ำพริกลงเรือหน่อย เพราะเค้ากินแล้วรู้สึกประทับใจมาก ถึงแม้คนไทยคนนั้นจะทำน้ำพริกลงเรือไม่เป็น แต่ก็หาหนทางบอกวิธีทำให้แก่ชาวต่างชาติ หรืออาจจะแนะนำบุคคลที่สามารถทำน้ำพริกลงเรือได้ เป็นต้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวต้องใช้ระยะเวลากว่าที่จะถึงจุดประสงค์ เรียกว่า self - culture ซึ่งโมเดลนี้ญี่ปุ่นและเกาหลีใช้จนประสบความสำเร็จในปัจจุบัน

การสร้างภาพประทับใจ เป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยในการเผยแพร่วัฒนธรรม อันดับหนึ่ง เราต้องค้นหาว่าเราประทับใจวัฒนธรรมหรืออะไรที่เกี่ยวกับฮากกาบ้าง อันดับสอง เมื่อเราพบความประทับใจนั้นแล้ว เราต้องคิดถึงกระบวนการต่อไปว่าจะทำอย่างไรให้คนที่ไม่รู้จักฮากกาอย่างเราเกิดความประทับใจในวัฒนธรรมของเรา โดยอาจจะผ่านทางด้านสื่อต่าง ๆ หรือกิจกรรม

ตัวอย่าง อาจจะมีการจัดงานครบรอบสมาคมฮากกา แล้วให้คนในชุมชน และสมาคมมีส่วนร่วมด้วย โดยให้เยาวชนหรือบุคคลทั่วไปได้มาสัมผัสความเป็น ฮากกาจากนิทรรศการภายในงาน อาจจะมีจัดประกวดออกแบบของที่ระลึก เกี่ยวกับฮากกาเพื่อใช้แจกให้กับผู้เข้าร่วม เป็นต้น อาจจะมีการเปลี่ยนรูปแบบ หน้าตา สมาคมในมุมมองคนรุ่นใหม่ สถานที่ของสมาคมเป็นพื้นที่ปิด ไม่สามารถเข้าถึงได้ และไม่มีสิ่งใดน่าดึงดูด เราอาจจะมีการจัดโซนห้องสมุดสาธารณะ เพื่อให้คนรุ่นใหม่ กล้าที่จะเข้าหาความเป็นฮากกาโดยมีข้อแลกเปลี่ยนเป็นการอ่านหนังสือเล่มใด ก็ได้ในห้องสมุดเกี่ยวกับฮากกา แล้วให้เขียนลงบนกระดานโน้ตเป็นข้อความสั้น ๆ แปะไว้ที่บอร์ดด้านหน้าทางเข้าออก ใครที่ผ่านไปผ่านมาก็สามารถอ่านบทสรุป และมุมมองต่าง ๆ เกี่ยวกับฮากกาในหลาย ๆ มุม คนที่มาก็ได้รู้จักฮากกาเพิ่มขึ้น คนที่อยู่ก็ได้เห็นตนเองอีกมุมหนึ่ง หรือการจัดกิจกรรมประยุกต์นอกสถานที่ หรือไปตามจุดเป้าหมายต่าง ๆ ที่ต้องการเข้าไปเผยแพร่วัฒนธรรมฮากกา เช่น กิจกรรมแรลลี่ หาป้าย rc โดยในป้ายนั้นมีทั้งภาษาจีน - ไทย พร้อมคำอ่าน แต่ยังไม่มีการแปล ให้เด็ก ๆ ใช้ความพยายามในการเรียนรู้ จดจำ โดยอาจจะ นำมาถามผู้ปกครองที่ติดตามไปด้วยได้ถ้าไม่รู้จักจริง ๆ ก็เป็นการประยุกต์กิจกรรม เข้าค่ายตัวอย่างหนึ่ง ที่สนุกสนานและสร้างความสนใจให้เด็ก ๆ อยากรู้ อยากเห็น หรือการจัดแสดง สอน ถ่ายทอด ศิลปวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการทำอาหาร, การต่อสู้ป้องกันตัวด้วยฮากกาเขียน (มวยฮากกา) ถ้าหาได้, ด้านภาษา เป็นต้น

ท้ายนี้ มีตัวผู้เขียนมีความเห็นเหมือนกับคุณแม่ว่า การแสดงความเป็น ฮากกาสู่เยาวชนลูกหลานนั้น ต้องเป็นสิ่งที่ต้องช่วยกันทำอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้ง ปรับเปลี่ยนวิธีการให้ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปตลอดเวลา ที่ผ่านมารการปลูกฝัง ความเป็นฮากกานั้น ยังน้อยเกินไปซึ่งก็เป็นไปตามสภาพแวดล้อม แต่อย่างไร ก็ตามตัวผู้เขียนยังมีความหวังว่า อยากให้ในอนาคตเยาวชนฮากกา ไม่จำเป็นต้อง บอกว่าเป็นคนฮากกา ก็สามารถแสดงให้เห็นถึงความเป็นฮากกาได้

ความภูมิใจ...ในชาติพันธุ์ ฮากกา

ดร.ณูกานดา กิติศุภวัฒนา

ยุวชนฮากกา จังหวัดจันทบุรี

ไหงมีชื่อภาษาจีนว่า หวังซูเจิน 王素珍 อาป้าตั้งชื่อให้ตั้งแต่เกิด ไหงเกิดที่จังหวัดระยอง และมาเติบโตที่จังหวัดจันทบุรี สมัยเด็ก ๆ ได้มีโอกาสอยู่กับ อาอู๋ อาม่า ได้ซึมซับภาษาจีนฮากกา ได้ยินเสียงเพลงกล่อมเด็ก “เจียดกงกวง” อาม่าร้องเพลงกล่อมให้นอนอยู่ทุกวัน อยู่ในบ้านก็ได้ยินญาติพี่น้องพูดภาษาฮากกา ผสมกับภาษาไทยบ้าง ก็เลยมีความผูกพันกับความเป็นคนฮากกา มาโดยตลอด

เมื่อเติบโตขึ้น อาป้าอยากให้ลูก ๆ 4 คน ได้ไปรู้จักบรรพบุรุษ ญาติพี่น้อง ทั้งฝ่ายพ่อ และฝ่ายแม่ที่อยู่ประเทศจีน โดยได้สืบหาว่าบรรพบุรุษของเราอยู่ที่ไหนกัน พวกเรา 4 พี่น้องได้เดินทางไป จังหวัดกว๋างตุ้งอำเภอเกียดหย่อง ตำบลหลุงมุย หมู่บ้านก้อหมิงซุ่น หมุนเคี้ยวเลี้ยง ได้เจอเจี๊ยก (พี่ชายคนที่สองของพ่อ) และลูกหลานในหมู่บ้าน พวกเราสื่อสารกันด้วยภาษาฮากกา ที่เรารู้กันมาตั้งแต่สมัยเด็ก ๆ พ่อที่จะพูดคุยกันรู้เรื่อง ทำให้ได้มีการติดต่อไปมาหาสู่กัน ระหว่างญาติพี่น้องไทย - จีน

ต่อมาไหงได้เรียนจบปริญญาเอก และได้กลับมาอยู่จังหวัดจันทบุรี ก็ได้ตามอาป้าไปร่วมงานกิจกรรมของสมาคมฮากกาจันทบุรี ตอนแรก ๆ ที่ไปร่วมกิจกรรม มีแต่รุ่นอาวุโส คนในวัยเดียวกันไม่ค่อยมี ส่วนใหญ่ไปพบปะสังสรรค์ ทานข้าว ร้องเพลงกัน แล้วก็กลับบ้าน ทำให้ไม่ค่อยอยากไปร่วมกิจกรรม ต่อมา... ปี 2558 สมาคมฮากกาจันทบุรี ได้เป็นเจ้าภาพในการจัดงาน “ฮากกามิตรสัมพันธ์” ที่มยุวชน ซึ่งมีไม่กี่คน ได้ตั้งคณะทำงานขึ้น และได้แบ่งงานกันทำ ครั้งนี้เป็นจุดเริ่มต้น....ที่ไหงมีความอยากรู้ประวัติความเป็นมาของชาติพันธุ์ฮากกา อย่างลึกซึ้ง จึงได้ค้นหาตำรา ที่เกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ของฮากกา ทำให้เกิดความรู้สึกได้ว่า “ฮากกาเป็นชาติพันธุ์ที่ยิ่งใหญ่” ที่ควรค่าให้กับลูกหลานได้ภาคภูมิใจ

“ถู่โหลว” คือ สัญลักษณ์ ที่บ่งบอกถึงความเป็น “ฮากกา” ไห่หยากไป เรียนรู้และได้สัมผัสสประเพณี วัฒนธรรม สถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมของฮากกา ที่อยู่ในประเทศจีน จุดมุ่งหมาย มุ่งหน้าสู่ มณฑลฝูเจี้ยน บ้านดิน แหล่งวัฒนธรรม มรดกโลก ที่สร้างขึ้นตั้งแต่ศตวรรษที่ 12 - 20 ในสมัยราชวงศ์ซ่ง ปี 2559 โดยยุวชนฮากกา จันทบุรี ได้รวมตัวกัน เพื่อศึกษาความเป็นมาของชาติพันธุ์ ฮากกา ในดินแดนต้นกำเนิดของบรรพบุรุษชาวฮากกา บนแผ่นดินจีน... เมื่อเดินทางสู่ ถู่โหลว เมืองเซี่ยเหมิน มณฑลฝูเจี้ยน ...สิ่งที่ตั้งอยู่เบื้องหน้า “บ้านดิน ถู่โหลว” มันน่ามหัศจรรย์สุดยอดสถาปัตยกรรม ที่บรรพบุรุษชาวฮากกาได้ สร้างขึ้นมา เมื่อได้เดินเข้าไปสู่ภายในถู่โหลว เริ่มสัมผัสกับบรรยากาศย้อนยุค ไปสู่เมื่อ 600 ปี ได้เห็นวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ของชนชาติพันธุ์ชาวฮากกา ที่ใช้ฝีมือ และภูมิปัญญาในการก่อสร้าง “บ้านดิน” ที่มีรูปแบบที่เรียบง่ายแต่แข็งแกร่ง และใหญ่โต เพื่อเป็นป้อมปราการและที่พักอาศัย เน้นประโยชน์ใช้สอยอย่างคุ้มค่า

福建土楼王承启楼 正版全景 2016.11.15.

อาหารฮากกา เป็นสิ่งหนึ่งที่เป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ที่มีการสืบทอดกันมาจากรุ่น...สู่รุ่น เมื่อครั้งที่ได้ไปตามรอยภูโหลว ที่เมืองเซี่ยเหมิน ได้มีโอกาสไปรับประทานอาหารฮากกา ในบ้านเก่าอายุเป็น 100 ปี ของคนฮากกา ที่นำบ้านมาทำเป็นร้านอาหาร ด้วยบรรยากาศเหมือนนั่งอยู่ในบ้านเมื่อสัก 100 ปี แล้วเสิร์ฟอาหารที่เป็นต้นตำรับอาหารฮากกาทั้งหมด ทำให้ได้รู้จัก เมนูอาหารเด็ดของอาหารฮากกา อาทิ ห้าช้อยกอน แก้วจิว ยังแฉ่วฟู่ ฯลฯ ทุกอย่างอร่อยมาก ทำให้เกิดความคิดว่า บรรพชนฮากกาของเรา สามารถนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของความเป็นฮากกา สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดแรงบันดาลใจ อยากจะทำอาหารฮากกาให้เป็น จึงได้เกิดการเรียนรู้ ค้นคว้าหาตำรา ตามไปแสวงหาถิ่น ที่บ่งบอกว่า เป็นอาหารของชาวฮากกา เพื่อจะได้ฝึกฝนเรียนรู้ทำอาหารฮากกาให้เป็น และจะได้บอกเล่า ถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลังได้สืบทอดต่อไป

สมาคมฮากกาแห่งประเทศไทย ได้ให้โอกาสยุวชนฮากกา ประเทศไทย จำนวน 16 คน เดินทางไปทัศนศึกษายังประเทศจีน ระหว่างวันที่ 7 – 11 ธันวาคม 2560 ณ เมืองกั้นโจว หลงหนาน มณฑลเจียงซี เพื่อไปเรียนรู้การพัฒนาเมืองท่องเที่ยว และประเพณีวัฒนธรรมของชาวจีนฮากกา โดยคณะยุวชนฮากกาจากประเทศไทย มาจากหลายจังหวัด ทั่วทุกภาค มีทั้งภาคเหนือ ใต้ ตะวันออกเฉียงเหนือ ตะวันออก ซึ่งแต่ละคนไม่ได้รู้จักกันมาก่อน มาเจอกันที่สนามบินสุวรรณภูมิ แล้วแนะนำตัวพอรู้จักกัน เมื่อเดินทางมาถึงเมืองกั้นโจว หลงหนาน พวกเราได้รับการต้อนรับจากเจ้าภาพอย่างสมเกียรติ สิ่งที่ประทับใจที่สุด คือ เจ้าภาพได้พาไปเที่ยว “ภูโหลว” เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ ซึ่งได้เนรมิตเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ในบริเวณพื้นที่ จะมีทั้งภูโหลวของเก่าโบราณ และภูโหลวใหม่ที่เพิ่งสร้างขึ้นมา มีการแสดงจำลองวิถีการดำเนินชีวิตของคนฮากกา ทำให้คณะยุวชนฮากกาจากประเทศไทย ได้เข้าใจถึงประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนฮากกาในอดีตได้อย่างดียิ่งขึ้น และเจ้าภาพได้จัดเลี้ยงอาหารกลางวันในภูโหลว อาหารทุกอย่างเป็นอาหารของชาวฮากกาแต่ดั้งเดิม ทำให้

พวกเรารู้สึกตื่นเต้น และภูมิใจที่ชาวจีนฮากกาในปัจจุบันยังคงรักษาสิ่งที่ได้ถ่ายทอดอัตลักษณ์ด้านอาหารของชาวฮากกามาได้อย่างต่อเนื่องมาถึงยุคปัจจุบันนี้

16 ชีวิตของยุวชนฮากกาจากประเทศไทย ที่ได้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันตลอด 5 วัน ในแผ่นดินจีน ได้ทำความรู้จัก กิน นอน เทียวด้วยกัน ทำให้เกิดความผูกพัน เป็นดังญาติพี่น้องกันที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และนำสิ่งดี ๆ ประสบการณ์ที่มีคุณค่าจากการมาทัศนศึกษาจากประเทศจีน ดินแดนบรรพบุรุษของพวกเรา ในครั้งนี้ไปถ่ายทอดต่อให้ชาวฮากกาในประเทศไทยได้รับฟัง พวกเราได้ตั้งปณิธานกันไว้ว่า จะเป็นผู้สืบทอด ประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ของชาวฮากกา ที่พวกเราภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง ได้ส่งต่อรุ่น....ให้กับลูกหลานได้สืบทอดต่อไป...

แรงบันดาลใจที่จะสืบสานภาษาวัฒนธรรมฮากกา ของชุมชนฮากกาในประเทศไทย

พัชรินทร์ จิรสวรรณพงศ์

ข้าพเจ้าเกิดความสนใจในวัฒนธรรมฮากกา เนื่องจากได้มีเพื่อนต่างชาติที่เป็นคนฮากกาเหมือนกัน อายุรุ่นราวคราวเดียวกันและยังใช้ภาษาฮากกากับที่บ้าน เมื่อเพื่อนมาเยี่ยม และญาติ ๆ จากเมืองจีนได้แวะเวียนมาเยี่ยมก็ทำให้ได้รู้ว่า อาโฝ อาปา อาเม ที่บ้านเรานั้นพูดภาษาฮากกา ซึ่งเป็นภาษาที่เราฟังไม่เข้าใจเลย

เรารู้ว่าครอบครัวเรามีเชื้อสายฮากกา เราเติบโตมาในครอบครัวฮากกา ครอบครัวเราเป็นชาวฮากกา ครอบครัวอาปา ต้นตระกูลมาจากหม้อยแย้ง ครอบครัวอาเมมาจากฟุ้งซุ่น เราเรียก พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ไม่เหมือนบ้านอื่น อาหารบ้านเราไม่เหมือนบ้านอื่น เรากินอาหารที่มีแต่บ้านเรา “หยุกเหียงน” ที่เป็นขนมเหนียว ๆ ทำจากไข่เต๋า มีหมูตุ๋นบนผักดองที่เรียกว่า “เช่าหยุก” “ห่าซ้อยกอน” เช่าเมียนที่มีกลิ่นปลาหมึกแห้งเยอะ ๆ หน้อย เมื่อค้นคว้าข้อมูลฮากกาจากสื่อออนไลน์มากขึ้นทำให้รู้ว่า ฮากกา นั้น คือ ชนชาติที่เป็นมรดกโลก เมื่อกลับมามองที่ตัวเราเชื้อสายฮากกาในประเทศไทย เราไม่มีความรู้ใด ๆ เกี่ยวกับวัฒนธรรม “ภาษา สูตรอาหาร ดนตรี ศิลปะ หัตถกรรม งานประณีตศิลป์” ไม่พบจารึกเรื่องราวใด ๆ ในภาษาไทย

เมื่อเราสนใจในวัฒนธรรมฮากกาเพิ่มขึ้น อาปากีสุดแสนจะดีใจ พาไปงานต่าง ๆ ของสมาคมหลายครั้งหลายหน เราได้พบว่าผู้คนรุ่นลูกและรุ่นหลานในสมาคมต่างห่างหายไปจาก และไม่พูดภาษาฮากกา อาจจะด้วยเหตุการณ์ความไม่มั่นคงทางการเมืองหลายครั้งในไทย การศึกษาเล่าเรียน และด้วยความที่เป็นฮากกาที่กลมกลืนไปกับสถานที่ที่เราอาศัยอยู่ได้กลมเกลียว ในการประชุมสมาคมฮากกาทั่วประเทศไทยได้ตระหนักถึงเรื่องนี้มาโดยตลอด สมาคม ฯ จัดกิจกรรมขึ้นมากมายหลายครั้ง จุดมุ่งหมายใหญ่ คือ เพื่อสร้าง

ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน แล้วก็มีการพูดคุยว่าอยากให้รุ่นถัดไปหรือรุ่นที่ 3 สืบสานความเป็นฮากกาต่อไป ข้าพเจ้าในฐานะผู้ฟังและเป็นรุ่นที่ 3 ที่ถูกคาดหวังให้สานต่อ ได้แต่มีความคิดว่าเราจะเป็นฮากกาได้อย่างไร ในเมื่อเรายังไม่มีองค์ความรู้ใด ๆ จะไปส่งต่อให้ลูกหลานเลย

เมื่อได้ยินได้ฟังเกี่ยวกับฮากกา ก็ได้นำกลับมาค้นคว้าทำให้พบว่าไม่ใช่แต่ในประเทศไทย หากแต่ชนชาติฮากกาในประเทศอื่นทั่วโลกก็ประสบปัญหาเดียวกัน วัฒนธรรมเราค่อย ๆ เจือจางถูกกลืนไปกับกระแสของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เมื่อภาษาฮากกาเป็นเพียงภาษาถิ่น ไม่ใช่ภาษาราชการ ภาษาถิ่นจึงถูกลดบทบาทและความสำคัญลงไป ไม่มีการใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่มีการถ่ายทอดภายในโรงเรียน นั่นหมายถึง การสูญเสียภาษาเท่ากับการสูญเสียวัฒนธรรมและความเป็นตัวตนของเรา ซึ่งไม่ใช่แต่ภาษาฮากกาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงภาษาถิ่นทั่วโลกที่กำลังถูกคุกคามด้วยเช่นกัน

ในวันนี้ชาวฮากกาที่อาศัยอยู่ในประเทศต่าง ๆ เช่น อเมริกา ไต้หวัน ฮองกง ญี่ปุ่น ได้เริ่มต้นตัว ปลุกกระแสความเป็นชาติพันธุ์ฮากกาให้ฟื้นขึ้นผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น เทศกาลฮากกาในไต้หวัน มหาวิทยาลัยอารยธรรมฮากกาในไต้หวัน แบบเรียนภาษาฮากกาพร้อมสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบมัลติมีเดีย การประชุมฮากกาประจำปีในนิวยอร์ก การประชุมฮากกาประจำปีในฮ่องกง กิจกรรมงานแสดงศิลปะในสิงคโปร์ การจัดทำพิพิธภัณฑ์ฮากกาในเมืองใหญ่ต่างๆ เช่น เหมยโจวที่ประเทศจีน เหมียวลี่ในไต้หวัน สิ่งเหล่านี้สามารถสร้างความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ของชาวฮากกา และสืบสานสู่เยาวชนรุ่นหลังได้

เมื่อสมาคมฮากกาแห่งประเทศไทยได้มีจุดมุ่งหมายในการสานต่อคำถามต่อมา คือ เมื่อกลุ่มคนที่เป็นแรงขับเคลื่อนยังไม่รู้จักความเป็นฮากกาดีพอเราจะทำอะไร ? เราจะสร้างองค์ความรู้อย่างไร ? เราจะกระตุ้นให้เยาวชนฮากกาได้เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมไปด้วยกันได้อย่างไร ? เราจะส่งต่อองค์ความรู้อะไรให้กับเยาวชนฮากการุ่นต่อไป ? เราอาศัยต้นแบบจากชาวฮากกาประเทศอื่น

ได้หรือไม่ ? เราจะเผยแพร่วัฒนธรรมฮากกาไปสู่สายตาชาวไทยและชาวโลก
อย่างไร ? ในรุ่นอายุของเรา เราจะดำรงรักษาอารยธรรมที่มีมากกว่าพันปีต่อไป
ได้หรือไม่ ? เป็นคำถามที่เราจะต้องร่วมกันหาคำตอบ กำหนดทิศทาง ร่วมกัน
สร้างให้เกิดขึ้นและดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

“ชนชาติฮากกาเคยปรากฏเป็นอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ของโลก”

สงครามและการเมืองทำให้ต้องละทิ้งถิ่นเกิด อารยธรรมจึงจางหายไปเหลือเพียงเสี้ยว
ส่วนของวัฒนธรรม ในวันนี้สถิติพบว่ามีผู้คนใช้ภาษาฮากกาอยู่ 34 ล้านคน
หากแต่มีสัญญาณมากมาย ที่บ่งบอกว่าวัฒนธรรมฮากกากำลังเจือจางลง
ผู้ที่สามารถใช้ภาษาฮากกาได้ลดลง เหลือน้อยลงทุกที นี่คือนสัญญาณที่บ่งบอกถึง
ความถดถอยของภาษาและวัฒนธรรมอย่างชัดเจน ยังไม่สายเกินไปที่เราจะทำให้
ชาวฮากกามีความตื่นตัว และหันมาสนใจ ทำความรู้จักกับความเป็นฮากกา
มากยิ่งขึ้น เพื่อสืบสานต่อไปอย่างยั่งยืน

ตามหา รากเหง้า ผ่านอาหาร

พยัต จิรสวรรณพงศ์

“You are what you eat” พูดอีกนัยหนึ่ง คือ เราจะแบ่งว่าเราเป็นคนชาติพันธุ์อะไร ให้ดูจากอาหารการกิน อย่างตัวผมนั้นโตมากับอาหารจีนแคะหรือ จีนฮากกา ตั้งแต่จำความได้ ตอนเย็นต้องไปกินข้าวบ้าน อาโม่ บรรยายภาศจะวุ่นวายเพราะว่าคนเยอะมาก และเกือบทุกคนพูดภาษาจีนกันเสียงดัง อาหารที่กินก็จะเป็นอาหารฝีมืออาโม่ ซึ่งในปัจจุบันนี้ก็จะได้มีโอกาสกินแค่ 2 - 3 ครั้งในหนึ่งปี คนเราหลายคนลืมรากเหง้าตัวเอง แต่เมื่อได้มีโอกาสได้กินอาหารที่เคยกินสมัยเด็กหรืออาหารที่เราคุ้นเคยก็จะทำให้เราหวนย้อนกลับไปพบรากเหง้าของเราได้ วันนี้ผมจะพาเราย้อนกลับไปหารากเหง้าของฮากกาหั่นผ่านอาหารที่เราคุ้นเคย

มีเมนูที่เราคุ้นเคยมากมายที่เราเคยกิน ก่อนที่โลกปัจจุบันจะทำให้อาหารฮากกาซึ่งเตรียมการหลายขั้นตอน ค่อย ๆ หายไปจากโต๊ะอาหารของหลาย ๆ บ้าน เมนูยอดฮิตอันดับหนึ่ง เห็นจะเป็น “เต้าหู้ยัดไส้” เป็นเมนูที่เป็นหน้าเป็นตาของอาหารฮากกาเลยทีเดียว นึกถึงอาหารฮากกาท้องนึกถึง ซุปเต้าหู้ยัดไส้ มีทั้งซุปใสและซุปสีชมพู โดยกับข้าวสีแดงหรือสีชมพูนี้คือความแตกต่างระหว่างอาหารชาติอื่น ๆ กับอาหารฮากกาอย่างแท้จริง สีแดงที่มีความพิเศษนี้ ทำมาจากข้าวเหนียวสีแดง เรียกว่า ฝูงคยูก นิยมนำไปหมักกับเหล้าก่อนนำไปประกอบอาหาร กลิ่นและสี จะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

เมนูต่อมาที่ใช้ ฝูงคยูก เช่นกันคือ “เกจิ่ว” หรือ ไก่ต้มเหล้า อาหารชุดนี้ทำเฉพาะโอกาสพิเศษเท่านั้น คือ สำหรับชาวฮากกาที่เพิ่งคลอดลูก ช่วงพักฟื้นต้องกินของบำรุงเลือด ไก่ ซุป และเหล้า ถือเป็นส่วนผสมที่ลงตัวมากสำหรับคุณแม่ป้ายแดง ต่อมาเป็น “โหล่ เฟ็ด เหยี่ยน” คือ ขนมผักกาดของชาวฮากกา เมนูนี้นึกถึงความสนุกสนานกันในครอบครัว เพราะว่าต้องร่วมมือ ร่วมใจกันทำด้วยความที่การทำอาหารจานนี้มีหลายขั้นตอน จึงทำได้เฉพาะโอกาสพิเศษ

โดยขนมผักกาดของฮากกาจะค่อนข้างแตกต่างกับขนมผักกาดของจีนอื่น ๆ เพราะของฮากกาจะมีทั้ง หมูสับ กุ้งแห้ง ปลาหมึก เห็ดหอม ปูรสด้วย เกลือ พริกไทย ได้กินแล้วจะแสดงถึงตัวตนของชาวฮากกาได้เป็นอย่างดี

เมนูที่จะยกมาพูดเมนูสุดท้าย เป็นสุดยอดอาหารฮากกาที่จะไม่พูดถึงไม่ได้เลย คือ **“หำซ้อยกอน”** ผักตากแห้งชนิดนี้นำไปประกอบอาหารได้หลายอย่างทั้ง ผัด นึ่ง กับหมูสามชั้น ซึ่งหำซ้อยกอน มีรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ มีเนื้อสัมผัสที่ไม่เหมือนอาหารชนิดใด เมื่อได้กินแล้วจะเหมือนได้ย้อนเวลา กลับไปสู่วัยเด็กอีกครั้ง เพราะเมนูของฮากกาหลายเมนู จะทำมาจาก หำซ้อยกอน เนื่องจากเก็บได้นาน ง่ายในการเตรียม รสชาติดี ทำให้โต๊ะอาหารของชาวฮากกาแทบจะไม่เคยขาดหำซ้อยกอน

อาหารฮากกาจะพาเราไปพบรากเหง้าได้อย่างไร ? ถ้าเรามองย้อนกลับไปถึงภูมิประเทศของชาว ฮากกา เราจะเห็นความเป็นอยู่ของเราผ่านวัตถุดิบที่เรานำมาทำอาหาร ด้วยภูมิประเทศที่เป็นภูเขา และ อากาศที่หนาวเย็น มีหิมะ ในช่วงหน้าหนาว ชาวฮากกานิยมนำอาหารแห้งมาประกอบอาหาร มีทั้งผักแห้ง และอาหารทะเล ทั้งหำซ้อยกอน ทั้งกุ้งแห้ง เนื้อสัตว์ส่วนใหญ่ก็เป็นไก่ และ ปลาแม่น้ำ การปรุงอาหาร จะเน้นการตุ๋น ต้ม เป็นระยะเวลานาน จะทำให้ได้รสชาติของวัตถุดิบมากที่สุด ชาวฮากกาจึงเป็นกลุ่มคนที่ประกอบอาหารโดยใช้วัตถุดิบที่หาอย่างยากลำบากแต่ใช้ได้อย่างคุ้มค่ามาก ประกอบกับภัยอากาศหนาว จึงต้องเป็นอาหารที่สามารถเพิ่มพลังงานความร้อนได้ เพื่อไปสู้กับงาน สู้กับสภาพอากาศที่หนาวเหน็บ แม้ว่าวัตถุดิบและการประกอบอาหารของชาวฮากกา ในภาคต่าง ๆ จะคล้ายคลึงกันแต่รสนิยมของชาวฮากกา แต่ละภาคก็จะแตกต่างกัน เช่น ชาวฮากกา หม่อหยั่น จะประกอบอาหาร แล้วจะออกไปทางรสชาติเดิม ส่วนชาวฮากกา ฟุงซุ่น จะชื่นชอบอาหารที่ปรุงแล้วมีรสชาติหวาน แม้ว่าจะเป็นเมนูเดียวกันก็ตาม

ร้านอาหารฮากกาในประเทศไทยก็มีหลากหลายแต่ที่ยอดนิยมเลยเห็นจะเป็น **ก้วยเตี่ยวแคะ** ลักษณะเป็นก้วยเตี่ยวน้ำใส มีลูกชิ้นกุ้ง ลูกชิ้นหมู

ผสมปลา ลูกชิ้นเต้าหู้ ให้อารมณ์อาหารแค่นี้ได้เป็นอย่างดี บางร้านกินแล้วยิ่งชวนนึกถึงสมัยเด็ก ๆ เนื่องจากใส่ ผงชูรส หรือ ข้าวเหนียวแดง ในน้ำซุปรด้วย
อีกร้านที่อยากจะแนะนำให้ชาวฮากกาไปลองกินก็ คือ ร้านอาหารฮากกาย่าน
สวนมะลิ ซึ่งในร้านจะมีโต๊ะเพียงโต๊ะเดียวและเจ้าของร้านจะเสิร์ฟอาหารเพียง
สองสามโต๊ะต่อวันเท่านั้น เป็นร้านที่เราจะได้กินอาหารฮากกาดั้งเดิม หากินได้ยาก
อย่างเช่น ซุปเต้าหู้ยัดไส้ เกี๊ยว ไก่ผัดขิง กระเพาะหมูเกี่ยมฉ่าย ขนมผักกาด
ซึ่งเราจะได้กินอาหารฮากกาดั้งเดิมอย่างครบถ้วน โดยฝีมือชาวฮากกาแท้ ๆ
เสียดายที่ผมไม่ทราบพิกัดและชื่อร้านแน่ ๆ (ใครทราบโปรดแจ้งด้วย)

คนเราในปัจจุบันนี้ หลงติดอยู่ในสังคมเมือง บ้าทำงาน จนลืมนัดตน
บางอย่างของเราไป เราเป็นใคร เรามาจากไหน เราจะไปไหนต่อ เมื่อชีวิตคนเรา
เดินทางมาถึงจุด ๆ หนึ่งในชีวิต เราชวนขวายหาความหมายในชีวิต ซึ่งเป็นบางอย่าง
ที่หาเท่าไรก็หาไม่เจอ หากเราสับสน ท้อแท้ ไม่รู้ชีวิตจะเดินทางไปทางไหนต่อ
ให้เราหยุดคิด ปล่องไปตามหัวใจ กลับไปสู่จุดเริ่มต้น กลับไปหารากเหง้าตัวเอง
เพื่อเราจะเห็นบางสิ่งบางอย่างที่เรามองข้ามไปนานแสนนาน เหมือนเราได้กลับ
ไปค้นหาอะไรบางอย่าง เพื่อที่จะก้าวต่อไปในอนาคต เพื่อที่ชีวิตจะมีเป้าหมาย
บางครั้งอาจจะค้นพบความหมายของชีวิต การค้นหารากเหง้าตัวเองผ่านอาหาร
ฮากกาก็เป็นจุดเริ่มต้นที่ดี เพราะว่า you are, what you eat.

ยุวฮากกา อุบลราชธานี

นพ.ธนุตม์ ก้วยเจริญพานิชก์

ผมเกิดและโตที่อุบลฯ เรียนหนังสือจบ ม.ปลายที่อุบลฯ แล้วไปเรียนต่อแพทย์ ที่ขอนแก่น และเรียนต่อเฉพาะทางด้านรังสีรักษาและมะเร็งวิทยาแล้วไปต่อเฉพาะด้านที่ประเทศเยอรมัน จบแล้วกลับมาทำงานที่จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 แล้วตอนนี้ ดำรงตำแหน่งรองนายแพทย์สาธารณสุข จังหวัดยโสธร ตั้งแต่ มิถุนายน พ.ศ. 2561

เริ่มต้นบ้านผมก็เหมือนกับบ้านพี่น้องฮากกาทุกคน ดำรงชีพทำการค้าขายในตัวเมือง เตี่ยผมสั่งไว้เลยว่า อย่าไปยุ่งกับสมาคมฮากกา เพราะเราเห็นผู้หลักผู้ใหญ่ในสมาคมฮากกาอุบลฯ ทะเลาะกันอย่างยาวนาน...

ทำไมผมถึงมาเข้าสมาคมฮากกาอุบล?.....

เพราะว่าอาจารย์หมอของผม ได้ชักชวนขอให้ผมไปช่วยงานสมาคมฯ เพราะว่าอาจารย์หมอประวิทย์ท่านเป็นนายกสมาคมฮากกาอุบลฯ ที่ได้รับการเลือกตั้งในสมัยปัจจุบัน และผมมีความคิดเห็นส่วนตัวว่าคนฮากกาในสมาคมก็มีเรื่องราวที่ไม่ค่อยลงรอยกันจึงไม่อยากจะเข้าไปรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งชาวฮากกาในจังหวัดอื่นก็น่าจะไม่เหมือนในจังหวัดอุบลฯ เช่น ขอนแก่น อุดรฯ นครราชสีมา บุรีรัมย์ หรือ ปากช่อง ก็คือว่า คนที่เข้าไปทำงานสมาคม คือ คนที่พร้อมที่จะช่วยเหลือสมาคม ชาวฮากกาในจังหวัดอุบลฯ ก็พร้อมที่จะบริจาคช่วยเหลือแต่ไม่อยากเจ็บเนื้อเจ็บตัว เตี่ยผมก็เลยสั่งว่าอย่าไปยุ่งกับสมาคมฮากกาอุบลฯ

ช่วงหลัง ๆ ประมาณ 3 – 4 ปี ที่แล้ว อาจารย์หมอประวิทย์ก็ชวนผมไปช่วยสมาคมฮากกา ผมก็ไปทำตามที่อาจารย์สั่งให้ทำ (เนื่องจาก วงการแพทย์รุ่นพี่ รุ่นน้องมีความสำคัญมาก) แล้วผมมาสังเกตเห็นว่า ถ้าเรายังทำตามผู้ใหญ่ในสมาคมฮากกาอุบลฯ ดำเนินการ เช่น การประชุมประจำเดือน เริ่มประชุมบ่ายสอง เสร็จห้าโมงเย็น เนื้อหาในที่ประชุมสามารถดำเนินการและหาข้อสรุปได้ภายใน 15 นาทีก็เสร็จ ผมมองว่าเป็นประเด็นเรื่องศักยภาพของกรรมการที่อายุ

ประมาณ 60 – 70 ปี ซึ่งผมมองว่าถ้าทีมยุทธอากาศไม่ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง สมาคมฮากกาอุบลฯ ก็จะเป็นแค่สัญลักษณ์ และถ้าไม่เข้ามารับช่วงต่อ คำว่า สมาคมฮากกาอุบลฯ.....ก็จะเลือนหายไปจากสังคม เหมือนเช่นทุกวันนี้ในแต่ละครอบครัวชาวจีนที่มีการเจือจางของเชื้อชาติเราอยู่แล้ว ถ้าเราไม่ทำอะไรสักอย่าง มันก็ถูกกลืนหมด ผมก็คิดว่า “ลองสักตั้ง” และ “อีกสักครั้ง”

พวกเรา (ยุทธอากาศ 16 ชีวิต) ได้มีโอกาสเดินทางไปเมืองหลวงหนาน ประเทศจีน 5 วัน 4 คืน ตอนแรก ชื่อผมไม่ได้อยู่ในรายชื่อที่ได้ร่วมเดินทาง เนื่องจากชื่อผมไม่สามารถไปนานขนาดนั้นได้อยู่แล้ว และประเทศจีนก็ไม่ได้เป็นประเทศที่ต้องการเดินทางไป และตัวแทนยุทธอากาศอุบลฯ ก็มีอยู่แล้วจำนวน 2 ท่าน แต่ปรากฏว่าก่อนเดินทางประมาณ 4-5 วัน หนึ่งในตัวแทนยุทธอากาศอุบลฯ คุณพ่อไม่สบาย ไม่สามารถร่วมเดินทางได้ ด้วยความที่สมาคมฮากกาแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการจองตั๋วการเดินทางและที่พักไว้แล้ว จึงได้ประสานทางสมาคมฮากกาอุบลฯ เพื่อหายุทธอากาศ ร่วมเดินทางครั้งนี้ อาจารย์หมอประวิทย์ ได้สอบถามและให้ร่วมเดินทางกับคณะใหญ่ ช่วงเวลาที่ร่วมเดินทาง ผมก็ไม่สนใจร่วมกิจกรรมหรือสร้างสัมพันธ์กับยุทธอากาศจากจังหวัดอื่น ๆ กะว่าไปประเทศจีนครั้งนี้ก็ไม่ได้ส่งผลอะไรกับชีวิตผมเลย แต่สิ่งที่ทำให้ผมกลับมามองทีมยุทธอากาศตอนนั้น คือ ผมไปเมืองหลวงหนานโดยที่ไม่ได้แลกเงินหยวนไปเลย แล้วผมไปซื้อเครื่องบินบังคับร่วมกับยุทธอากาศคนอื่น ๆ กะว่าต่อราคาจาก 1,200 หยวน เหลือ 150 หยวน ต่อราคากันไปต่อราคากันมา แล้วก็เห็นทีมคุยกันไปคุยกันมา บางคนพูดจีนไม่ได้ แต่ช่วยหาข้อมูลให้แกกันแล้วก็เห็นว่าการทำงานกันเป็นทีม เราได้รับลูกส่งลูกกันได้ ซึ่งทำให้การเจรจาซื้อเครื่องบินบังคับประสบความสำเร็จ

หลังจากกลับมาจากการศึกษาดูงาน ทีมยุทธอากาศฯ ก็มีการตั้งไลน์กลุ่ม มีการคุยกัน แล้วจุดกำเนิดต่อมา คือ ตอนที่เราไปประชุมฮากกาอีสานมิตรสัมพันธ์ที่จังหวัดสุรินทร์ ทำให้ผมมองว่ายุทธอากาศฯ (16 ชีวิต) ชุดนี้อาจจะไม่ใช่ชุดแรกของประเทศไทย แต่ยุทธอากาศฯ ชุดนี้ น่าจะ ทำให้ฮากกาของประเทศไทย

มีการสืบทอด คือ พุดง่าย ๆ ว่ายุวฮากกาฯ ชุดนี้จะทำให้สมาคมฮากกาทั่วประเทศ มีอนาคต ซึ่งถ้าเราไม่ทำปีนี้พวกเรา 20 กว่าคน อาจจะไม่มีโอกาสอีกเลย....

อีกประการหนึ่งที่สำคัญเหมือนกัน อย่าไปยึดติดกับตัวบุคคลหรือกลุ่ม บุคคล เราต้องทำโครงสร้าง องค์กรที่มีคุณธรรม ยั่งยืนและตรวจสอบได้ เพื่อที่จะ ให้ยุวฮากกาต่าง ๆ เข้ามาหาเราได้ และต้องให้เขาอยากมาหาเรา ไม่ใช่เราบังคับ ให้เขาเข้าร่วม แล้วพวกเราก็มีหลากหลายสาขาอาชีพ ทำให้มันเกิดความยั่งยืนมีการช่วยเหลือกันและกัน เหมือนช่วงแรก ๆ ที่ คนจีนอพยพเดินทาง มาสยามประเทศ

ถามว่าไม่มียุวฮากกาชุดนี้ สมาคมฮากกาต่าง ๆ ยังจะดำรงอยู่ไหม..... ความคิดผมคิดว่าก็อาจจะยังอยู่ แต่จะอยู่แบบเงิบ ๆ พวกเราทำเหมือนแสงแดด เป็นปุย เป็นน้ำที่จะช่วยให้ฮากกามีชีวิตชีวาอีกครั้งหนึ่ง แต่ต้องร่วมด้วยช่วยกัน นะครับ

ผมเคยเป็นเด็กเล็ก ๆ ในสมาคมไท่ปู

วรเศรษฐ์ ฝาดิวุฒิพัฒน์

ผมนายวรเศรษฐ์ ฝาดิวุฒิพัฒน์ อายุ 40 ปี เป็นสมาชิกสมาคมไท่ปู แห่งประเทศไทยตั้งแต่เด็ก ผมจบวิศวกรรมศาสตร์ จาก สจล. จบโท การเจรจา การค้าระหว่างประเทศ จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ฮากกาเป็นกลุ่มคนที่มารวมกันอยู่ทางใต้ของจีน มีประชากรหลายล้านคน มีภาษาเป็นของตนเอง มีความเชื่อเป็นของตนเอง มีบทละคร การละเล่นเป็นของตนเอง มีอาหารฮากกาเป็นภูมิความรู้ของตนเอง ต่อมาบรรพบุรุษเราก็ตายหนีความอดอยากมาทำงานต่างประเทศ บางประเทศก็ไม่ต้อนรับ บางประเทศก็ต้อนรับ คนเหล่านี้ทำงานแลกเงิน เอาเงินส่งกลับประเทศ เพื่อส่งให้พ่อแม่ญาติพี่น้อง แล้วลูกหลานก็เกิดขึ้นพร้อมความเชื่อแบบวิทยาศาสตร์มาหักล้างแนวคิดดั้งเดิม แนวคิดที่แทรกภูมิความรู้ต่าง ๆ ทำให้ถูกละเลย บางแนวคิดยังอยู่ เช่น ฮวงจุ้ย คำสอนขงจื้อ เทพเจ้าต่าง ๆ ดูดวง ดูฤกษ์แต่งงาน

หลักธรรมที่ผมถือในใจ คือ “ความกตัญญู” และ “ความซื่อสัตย์” ผมเห็นแม่ผูกพันกับอาท่ง อาท่งเลือกทำงานที่สุจริต และห้ามทำงานที่ไม่สุจริตเด็ดขาด อาท่งต้องเดินลงจากเขาไปเรียน แล้วก็ต้องเลิกเรียนก่อนคนอื่นเพื่อกลับมาหุงข้าวให้พ่อแม่ แล้ววิ่งกลับไปเรียน นี่คือการกตัญญูที่เห็นและส่งต่อมาถึงผม ผมมีความภูมิใจในบรรพชนผมมาก และผมก็สืบทอดสิ่งต่าง ๆ ที่ท่านให้มาเป็นลำดับ บ้านผมสอนและปลูกฝังให้รักความซื่อสัตย์ ไม่โกงใคร

รู้จักฮากกาได้อย่างไร ?

พ่อ แม่ พาเข้าสมาคมตั้งแต่เด็ก ผมพูดจีนไม่เก่ง เพราะผมไม่เก่งด้านภาษา แต่วัฒนธรรมจีนที่ได้เห็นทำให้ผมรู้สึกอบอุ่น (ผมเคยเป็นเด็กเล็ก ๆ ในสมาคมไท่ปู) ได้เติบโตจนมาเป็นกรรมการ (ไท่ปู เป็นอำเภอเล็ก ๆ เมืองรอยต่อระหว่างแต้จิ๋วกับฮากกา)

ในสมาคมมีกิจกรรมประจำดังนี้

1. ตรุษจีน
2. ให้ทุนนักศึกษา
3. ให้ทุนผู้สูงอายุ
4. ประชุมประจำ 2 เดือน
5. ไหว้เทพ (โป้วเซินไท้ตั้)
6. ทานเลี้ยงไหว้พระจันทร์

เมื่อผมเป็นรองนายกไต้ปู ก็ได้เข้าร่วมประชุมกับสมาคมฮากกาและสมาคมแต้จิ๋ว โดยไปร่วมในนามรองนายกไต้ปู และไต้ปูเป็นสมาชิกของแปดสมาคมฮากกา (ปาเซอตวน) ส่วนแต้จิ๋ว ไต้ปูเป็นสมาชิกของ 10 สมาคมจีนตอนใต้ ผมได้มีโอกาสกลับไปไหว้บรรพบุรุษที่เมืองจีน (ไต้ปู) ยากลำบากมาก ลงเครื่องที่ซานโถว ต่อรถ เรือ มอเตอร์ไซด์ ครั้งนั้นไปกับแม่และอาภู่ แต่ปัจจุบันไปง่ายมาก การเดินทางสะดวก

ผมเห็นสมาคมจีน เป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่ท่านได้สร้างไว้ เพื่อคนรุ่นหลัง ตั้งแต่การขออนุญาตก่อตั้ง สร้างอาคาร ร่วมกันบริจาค สร้างกฎเกณฑ์กติกา มีกิจกรรมต่อเนื่อง ส่งต่อชนรุ่นหลัง เหล่านี้คือมรดกที่มีชีวิตที่ผู้ใหญ่ได้สร้างไว้ให้

ผมเห็นการรวมตัวของสมาคม ได้แก่ ปาเซอกวน – สมาคมทั้ง 8 ของฮากกา กลุ่มต่างจังหวัด, 10 สมาคมจีน – สมาคมแต้จิ๋ว กลุ่มต่างจังหวัด, ตระกูลแซ่ สมาพันธ์ตระกูลแซ่ ในสมาคมจีน ก็จะมีชมรม เช่น ชมรมสตรี ชมรมเยาวชน

การจะรวมกลุ่มเยาวชนในอนาคต

1. ผู้ใหญ่ในสมาคมต้องสนับสนุน รวมทั้งเยาวชนต้องร่วมแรง ร่วมใจ สามัคคีกัน

2. กลุ่มเยาวชนต้องมีกิจกรรมต่อเนื่อง

3. มีจุดเชื่อมโยงอย่างชัดเจน ตั้งแต่กลุ่มเยาวชน สมาชิก กรรมการรองนายก

นายก

4. เข้าใจโครงสร้าง
5. เข้าใจสิทธิต่าง ๆ ที่สมาคมให้
6. อบรมวัฒนธรรมจีนที่เกี่ยวข้อง

เมื่อได้มาพบปะพี่ – น้องยุวชนฮากกา

ศุมล ศรีสุขวัฒนา

ประวัติความเป็นมาส่วนตัว

นับแต่โง่ได้ลืมตามองเห็นโลก เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๘ ณ ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า (ผู้ชาย) เล็ก ๆ ชื่อ “ร้านหย่งของเป่ากี” (榮昌寶記) ในชุมชนเมืองท่าंगไกล กรุงเทพ (กว่า ๓๕๐ กิโลเมตร) ที่ได้ชื่อว่า “เมืองต่านน้ำกิน” หรือ “เมืองบุรีแปะ” ซึ่งก็คือ “จังหวัดบุรีรัมย์” ในปัจจุบัน อาปาได้ตั้งชื่อโง่ว่า “หว่องเสียนฝ่า” (黃賢華) ตอนเล็ก ๆ เรียนชั้นประถมที่โรงเรียนฮั่วเคี้ยว (華僑) จนจบ ป. ๖ แล้วเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมต้นที่โรงเรียนประจำจังหวัด (บุรีรัมย์พิทยาคม) แล้วมาจบมัธยมปลายที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาที่กรุงเทพฯ และเข้าเรียนชั้นอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยมหิดลจนจบคณะสาธารณสุขศาสตร์ จากนั้นทำงานที่กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปัจจุบันได้เกษียณอายุราชการแล้ว

เมื่อครั้งเยาว์วัยที่ร้านหย่งของเป่ากี บนถนนสุนทรเทพ ในตัวเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ แวดล้อมด้วยเพื่อนบ้านที่เป็นชาวจีนฮากกา อยู่ปะปนกับชาวจีนแท้จิว ... อาปา - อามะของโง่เป็นชาวจีนชาติพันธุ์ฮากกา (客家人) ซึ่งต่างก็เดินทางมาจากเมืองจิ้น มณฑลกวางตุ้ง (廣東省) อำเภอสินเหน่น (興寧縣) จังหวัดเหมยโจว (梅州) โดยทางเรือตั้งแต่ประมาณปี ๒๔๘๐ กว่า ๆ มาถึงเมืองบางกอก ได้ทำมาหากินจนถึงช่วงสงครามที่ญี่ปุ่นบุกไทย จึงได้โยกย้ายมาอยู่จังหวัดบุรีรัมย์กับอาไ้ปัก (พี่ชายอาปา) ช่วงแรกทำอาชีพเลี้ยงสุกร ต่อมาได้ทำอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าใช้ชื่อ ร้าน “หย่งของเป่ากี” สุดท้ายก็ทำกิจการร้านขายของชำ (ขับฟ้อเตี้ยม) ในตลาดสดชื่อร้าน “ศรีรุ่งเรือง” (興華隆) ปัจจุบันเลิกกิจการไปแล้ว เพราะลูกหลานต่างแยกย้ายไปทำกิจการอื่นกัน

ด้วยอาปา - อามะเป็นชาวจีนโพ้นทะเล จึงใช้ภาษาฮากกากับลูก ๆ โง่ก็ได้เรียนรู้ภาษาฮากกาจากอาปา - อามะภายในครอบครัว และกับญาติผู้ใหญ่

จึงพูดได้บ้างเล็กน้อย แต่มักจะใช้ภาษาฮากกาปนกับภาษาไทย ในช่วงที่เรียนภาษาจีนที่โรงเรียนฮั่วเคี้ยว ครู (ชิงแซ) ก็สอนภาษาจีนกลางแล้วแปลเป็นภาษาจีนแต้จิ๋ว ทำให้ไม่ได้ใช้ภาษาฮากกา ไหงจึงรู้ภาษาจีนกลางอยู่บ้าง และพูดฮากกาได้เล็กน้อยทำให้พูดฮากกาได้แบบงู ๆ ปลา ๆ

ทำไมถึงเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมยุวชนฮากกา

เดิมทีเดียวไหงไม่ทราบว่ามียุวชนฮากกา แต่เคยได้รับการชักชวนจากอากอวิวัฒน์ โรจนาวรรณ⁹ (กอน้ำจิ้น) ไปเข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมของสมาคมชาวฮากกาภาคอีสาน ๗ สมาคมใน ๖ จังหวัด ที่จัดขึ้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ การประชุมครั้งนั้นทำให้ไหงได้รับรู้ถึงกิจกรรมของชาวฮากกาของจังหวัดต่าง ๆ และของจังหวัดบุรีรัมย์ และสมาคมชาวจีนฮากกาแห่งประเทศไทย รวมทั้งได้ฟังการบรรยายของอากอนภดล ขวาลกร¹⁰ ด้วย

ในครั้งนี้ไหงได้รับการเชิญชวนให้มาร่วมกิจกรรมของชมรมยุวชนชาวฮากกา ภายใต้โครงการวิจัย “กระบวนการถ่ายทอดความรู้ภาษา-วัฒนธรรมฮากกาจากปราชญ์ฮากกาสู่เยาวชนเพื่อการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาอย่างยั่งยืน” ของมหาวิทยาลัยมหิดล โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร เป็นหัวหน้าโครงการฯ

จากเนื้อหาสาระการบรรยายของ คุณชำนาญ พิเชษฐ์พันธ์ เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชาวจีนฮากกาและหนังสือ *“คนแคระ (ไม่แคระ) ฮากกา หจิ้น”* ได้ยืนยันถึงคำกล่าวที่ว่า *“มีแสงอาทิตย์อยู่ที่ไหน มีคนจีนอยู่ที่นั่นและมีคนจีนอยู่ที่ไหน ก็มีชาวฮากกาอยู่ที่นั่น”* ทั้งนี้ด้วยสถานการณ์ภาวะสงครามและความยากจนข้นแค้นที่เมืองจิ้น โดยเฉพาะชาวจีนทางตอนใต้ (ซึ่งรวมถึงชาวจีนชาติพันธุ์ฮากกาดด้วย) จึงได้เคลื่อนย้ายหลั่งไหลสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก และในประเทศไทยครอบคลุมในหลายจังหวัด (เช่น นครนายก ราชบุรี นครราชสีมา หาดใหญ่ เบตง เชียงใหม่ ฯลฯ) และด้วยความเป็นชาติพันธุ์ที่ขยันขันแข็ง อดทน

⁹ วิวัฒน์ โรจนาวรรณ ฮากกา จังหวัดบุรีรัมย์

¹⁰ นภดล ขวาลกร ผู้อำนวยการศูนย์ฮากกาศึกษา กรุงเทพฯ ฯ

และสำนักงานหนักของชาวฮากกา จึงได้สร้างหลักปักฐานครอบครัวและกิจการต่าง ๆ ที่กลมกลืนอยู่ในชุมชนเมืองของจังหวัดต่าง ๆ จนถึงปัจจุบัน และจากการศึกษาของคุณชำนาญ ยังพบว่า มีชาวฮากกากระจายอยู่ในต่างประเทศทั่วโลกทีเดียว

ในเวทีที่อภิปรายกันพอสมควร พิเชษฐ์พันธ์ (ผู้ร่วมเขียนหนังสือ “บรรพชนฮากกา”) ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า “ชาวจีนส่วนใหญ่เป็นชาวฮั่น ซึ่งกระจายอยู่ทั่วแผ่นดินจีนทั้งตอนเหนือ กลาง ใต้ ช่วงสมัยราชวงศ์ของอะแซหฺวุ่นกี้ (ที่เป็นผู้รวบรวมจีนเป็นหนึ่ง หลังสงครามยุคสามก๊ก) ถูกยึดอำนาจจึงพากันกระจัดกระจายหนีลงมาทางตอนใต้ (มณฑลกว่างตุง) ซึ่งชาวฮั่นที่ตั้งรกรากอยู่ดั้งเดิมจึงเรียกจีนฮั่นจากตอนกลาง (จงหยวน) ว่า “ฮากกา” ซึ่งแปลว่า “แขกผู้มาเยือน” จึงเชื่อว่าเป็นที่มาของ “ฮากกาหิง” ข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ ภาษาฮากกาจะมีสำเนียงคล้ายกับภาษาจีนกลางมาก รวมทั้งยังทำให้ทราบว่า “ทำไม? หญิงชาวฮากกาจะต้องตีนโต ก็เพราะครอบครัวชาวฮากกาจะส่งเสริมให้ลูกชายได้เล่าเรียนสูงเพื่อสอบเป็นจอหงวน ส่วนลูกสาวก็จะให้ทำหน้าที่ทำไร่นา หุงหาอาหาร ทำงานหนักจึงตีนโต นี่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมชาวฮากกา” นอกจากนี้ กอวิวัฒน์ ก็ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับชาวฮากกาที่เมืองจีนว่า “ด้วยเหตุที่เป็นคนต่างถิ่นที่เข้ามาเยือน จึงมักต้องไปอาศัยอยู่บนเขาสูงที่ทุรกันดาร ไม่เพียงต้องทำการเกษตร แต่ยังต้องอาศัยทักษะความเป็นช่างในการทำมาหากิน เช่น ช่างตัดเย็บ ช่างไม้ / หวาย ช่างทำอานม้า ช่างทำรองเท้า เป็นต้น และยังมีวัฒนธรรมในการถนอมอาหารด้วยรูปแบบต่าง ๆ อีกด้วย เช่น ทำซ้อยกอน ผู่มนจู้หยุก เป็นต้น”

ความประทับใจจากการประชุมครั้งนี้

๑) จากคลิปที่โครงการได้นำเสนอประวัติชาวจีนฮากกา ได้กล่าวถึงบุคคลสำคัญของจีน คือ ดร.ซุนยัตเซน บิดาแห่งสาธารณรัฐจีน เต็งเสี่ยวผิง ผู้สร้างจีนให้เป็น ๔ ท้นสมัย (แมวสีอะไรไม่สำคัญ แต่ขอให้จับหนูได้) รวมทั้ง ลี้กวนยู นายกรัฐมนตรีตลอดกาลแห่งสิงคโปร์ และผู้มีชื่อเสียงอื่น ๆ ต่างก็มีเชื้อสายมาจากจีนฮากกา ทำให้รู้สึกภาคภูมิใจและชื่นชมในความสามารถของบรรพบุรุษชาวจีนฮากกา

๒) จากข้อมูลที่วิทยากรได้สื่อสารข้างต้น ทำให้ผมระลึกนึกถึงคำสั่งสอนของอาปา - อาแม ที่ว่า **“การไม่รู้หนังสือเปรียบเหมือนคนตาบอด ชีวิตจะยากลำบาก...ลูก ๆ จึงต้องเรียนหนังสือให้เก่ง ทำให้เติบโตได้อย่างมั่นคง” และมักสอนให้ “เป็นคนขยัน ซื่อสัตย์ และรู้จักอดออม”** และในช่วงเทศกาลตรุษจีน สารพัดเงินของทุกปี อาแมก็จะเตรียมอาหารฮากกาพร้อมกระดาดเงิน กระดาดทองไว้ให้เจ้าและกราบไหว้บรรพบุรุษเสมอ ไหง่ก็จะได้เรียนรู้วิธีการทำอาหารไปด้วย โดยเฉพาะต้มเต้าหู้ยัดไส้หมู (จีอ๋องทิวฟู่กอน) มะระยัดไส้หมู (จีอ๋องคู้กวา) การลวหนมแดง (ฝุงมุนจู้หยุก) หมูสามชั้นผัดอบกับผักดอง (หม่อยซ้อยเค่วหยุก) ผัดปลิงทะเลใส่พุทราแดง (เซ่าห้อยแซม-ฝุงเจ้า) ฯลฯ ทำให้เห็นลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมด้านอาหารของชาวจีนฮากกา

๓) ในการประชุมครั้งนี้ ไหง่มีความรู้สึกใกล้ชิด อบอุ่นเหมือนเป็นญาติกับทุก ๆ คนที่ได้มาเจอเจอกัน แม้จะไม่เคยได้รู้จักกันมาก่อน นอกจากนี้ บนเวทีสมาชิกเยาวชนหลายคนที่ได้ออกมาเล่า แสดงความรู้สึก ความภาคภูมิใจ ความคิดเห็น และความมุ่งมั่นที่อยากจะสืบทอดวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของบรรพบุรุษชาวจีนฮากกาจากแต่ละจังหวัด ไหง่ฟังแล้วรู้สึกประทับใจและชื่นชมน้อง ๆ หลายคน และก็เชื่อว่าวัฒนธรรมที่งดงามของชาวจีนฮากกาจะยังคงดำรงอยู่ต่อไปด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจของน้อง ๆ เยาวชนฮากกาเหล่านี้

ข้อเสนอในการพัฒนาภาษาและวัฒนธรรมจีนฮากกา

ไหง่เห็นว่า จุดเด่นของชาวจีนฮากกา คือ ภาษาฮากกาที่มีลักษณะเฉพาะ วิถีชีวิตเชิงวัฒนธรรม คือ กิจกรรมการทำอาหาร ที่ยังพอจะอนุรักษ์และส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ได้ศึกษาเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันหรือในเชิงธุรกิจได้บ้าง โดยเฉพาะการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับถิ่นกำเนิดที่มณฑลกว่างตุง (ดังตัวอย่างครอบครัวของกอสมาชาย) และสินค้า ร้านอาหาร แปลกใหม่ในสังคมไทย ส่วนอาชีพดั้งเดิมที่มีความสามารถเชิงช่างหัตถกรรม ไหง่คิดว่าแม้จะกลมกลืนไปกับวิถีการทำมาหากินของสังคมไทยไปแล้ว ก็ยังคงรักษาไว้ได้ในลักษณะพิพิธภัณฑ์ที่ชาวฮากการุ่นลูกหลานจะศึกษาเรียนรู้ เป็นประวัติศาสตร์ต่อไป ไหง่จึงมีข้อเสนอ ดังนี้

๑) สมาคมฮากกาแห่งประเทศไทยและสมาคมฮากกาจังหวัดต่าง ๆ รวมทั้งชมรมยุวชนฮากกา ตามภูมิภาคต่างจังหวัด ควรจะได้ประสานงานร่วมมือกัน และร่วมกับสถาบันการศึกษาจัดตั้ง “ศูนย์ภาษาฮากกา” ขึ้น แล้วจัดการเรียนการสอนภาษาฮากกาสำหรับเยาวชนที่สนใจ โดยสมาคมฯ จัดส่งเยาวชนในพื้นที่เข้ารับการอบรมระยะสั้น หรือช่วงปิดเทอมได้ แล้วส่งเสริมให้เป็นล่ามภาษาจีนฮากกาหรือมัคคุเทศก์นำเที่ยวพื้นที่เมืองจีนของชาวฮากกา เป็นต้น

๒) สมาคมฮากกาแห่งประเทศไทยและสมาคมฮากกาจังหวัดต่าง ๆ ที่มีขีดความสามารถ (ที่มีสถานที่ กำลังคน และกำลังทรัพยากร) จัดทำศูนย์จำหน่ายอาหารฮากกาและผลิตภัณฑ์ รวมทั้งเป็น “ศูนย์ฝึกอบรมผู้ปรุงอาหารฮากกา” ให้แก่สมาชิกที่สนใจ เพื่อพัฒนาเป็นอาชีพ พร้อมกับการเผยแพร่โดยการจัด “มหกรรมอาหารฮากกาประจำปี” หรือในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เข้าใจว่าปัจจุบันได้มีการรวบรวมเป็นตำรับอาหารฮากกาไว้บ้างแล้ว โดยเฉพาะสมาคมฮากกาแห่งประเทศไทย น่าจะได้ริเริ่ม ผลักดันการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชาวจีนฮากกาด้วย

๓) ชมรมยุวชนฮากกา ควรจะได้วางเป้าหมายเป็น ๒ ระดับ คือ (๑) วางเป้าหมายที่เป็น Successor (กำลังคนทดแทนกรรมการในสมาคมต่าง ๆ ในอนาคต) (๒) วางเป้าหมายเพื่อเป็นแกนกลางเชื่อม รวมตัว เชิญชวน กลุ่มเยาวชนฮากกาที่ยังไม่รู้จัก ห่างจากวิถีวัฒนธรรมชาวฮากกา มาเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมสมาคมฯ แล้วแต่กรณี

ทั้งหมดนี้เป็นความรู้สึกความประทับใจและข้อเสนอเท่าที่คิดได้ ขอขอบคุณ กอวิวัฒน์ ทิมวิทยากรทุกท่าน และอาจารย์ ดร.ศิริเพ็ญ ไฉ้ ณ โอกาสนี้อีกครั้งครับ และขอบคุณคุณออคม จิตตานุพงษ์ (ฮากกาหาดใหญ่) ที่ช่วยแปลชื่ออาหารเป็นภาษาฮากกาในบทความนี้ให้ด้วย

อยากเห็นยุวชนฮากการวมตัวกัน

วิชัย ปฏียัตต์โยธิน

ผมชื่อ นายวิชัย ปฏียัตต์โยธิน อายุ 51 ปี มาจากฮากกา จังหวัดระยอง มีพี่น้องทั้งหมด 6 คน ผมเป็นคนที่ 4 มีอาปา อาแม เป็นชาวฮากกา เป็นรุ่นที่ 3 มีอาลุง อาฟ่อ มาจากเมืองจีน และมีอาปา อาแม เกิดเมืองไทย อาลุงเป็นบัณฑิตชั้นชั๊ก มาจากฮงซุน อาแมเป็นซิมชั๊ก ส่วนใหญ่เวลาเด็ก ๆ เลี้ยงดูโดยแม่ จึงพูดซิมชั๊กเหมือนแม่ พี่น้องทั้ง 6 คน ทุกคนก็ยังสามารถพูดและฟังฮากกาได้หมด แต่เป็นภาษาพูดทั่ว ๆ ไป เนื่องจากไม่ได้เรียนภาษาจีนเป็นภาษาทางการจึงไม่สามารถพูดได้ สมัยนั้นการจะได้เรียนภาษาจีนเป็นเรื่องยากมากในไทย เพราะยังมีปัญหาเรื่องการเมืองการปกครอง

ปัจจุบันทำธุรกิจส่วนตัว ค้าขายเครื่องปรับอากาศ อะไหล่ และเครื่องทำความเย็นทุกชนิดที่จังหวัดระยอง มาตั้งแต่ปี 2533 จนมาถึงปัจจุบัน ที่เข้ามารู้จักฮากกาได้นั้น เพราะที่จังหวัดระยองมีสมาคมฮากกา ซึ่งก่อตั้งมากกว่า 50 ปีแล้ว และมีผู้ใหญ่ที่รู้จักกัน พอรู้ว่าผมเป็นฮากกาก็ชวนเข้าสมาคม เมื่อสิบกว่าปีก่อนหน้านี้

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองนายกสมาคมฮากกา ระยอง และเมื่อ 2 – 3 ปีมานี้ มีการรณรงค์ให้มียุวฮากกา ผู้สืบทอดจึงได้มอบหมายจากผู้ใหญ่ในสมาคมให้เป็นประธานยุวฮากการะยอง เพื่อสืบทอดเจตนารมณ์ของฮากกาเราสืบทอดไป

ในครั้งแรกที่เข้าสมาคมฮากกา รู้สึกแปลกใจและรู้สึกดีใจมากที่เจอคนที่พูดภาษาเดียวกัน โดยปกติคนจีนจะถือว่าคนที่มีแซ่เดียวกันเปรียบเสมือนพี่น้องกัน แต่ในความรู้สึกผม กลับรู้สึกว่าคนที่พูดภาษาเดียวกันกลับให้ความรู้สึกผูกพันเหมือนญาติพี่น้องมากกว่า เพราะพูดภาษาเดียวกัน เข้าใจกัน ต่างกับแซ่ซึ่งแซ่เดียวกันแต่พูดคนละภาษากัน พูดและฟังกันไม่รู้เรื่อง จึงรู้สึกว่าไม่สนิทกันหรือผูกพันกันเท่ากับพี่น้องฮากกาเรา

เมื่อเร็ว ๆ นี้เริ่มมีการรวมตัวกันของกลุ่มเยาวชนฮากกาอย่างไม่เคยมีมาก่อน ในหลาย ๆ จังหวัด มีการแลกเปลี่ยน พูดคุยกัน ทำให้รู้สึกว่าชาวฮากกา ในประเทศไทยเราก็มีจำนวนไม่น้อยที่มีความรู้ความสามารถและมีในทุกสาขา อาชีพ ก่อนหน้านี้เคยรับรู้ที่ชาวฮากกาเราเป็นคนเก่ง และเป็นผู้นำสร้าง ประวัติศาสตร์ไว้มากมาย ไหงเคยคิดว่าฮากกาจะค่อย ๆ สูญหายและสลายตัว ไปในเร็ววันนี้ แต่พอมีการรวมตัวกันของกลุ่มเยาวชนฮากกาในครั้งนี้ทำให้จุดประกาย และมองเห็นแสงสว่างที่ปลายอุโมงค์ว่าจะไม่สูญหายไปแน่ เพราะจากที่มี การรวมตัวพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน ทำให้ไหงรู้ว่าเรามีลูกหลานฮากกาที่เก่ง ๆ และมีผู้ใหญ่ของฮากกาที่มีความรู้ ความสามารถ และวิสัยทัศน์อันกว้างไกล ในการสร้างสื่อการเรียนรู้ เช่น facebook website เพื่อให้ลูกหลานฮากกา ได้เรียนรู้ และค้นหาข้อมูล ประวัติ และรากเหง้า ของบรรพบุรุษชาวฮากกาเรา และตอบสนองการเข้าถึงของคนรุ่นใหม่ ทำให้เข้าถึง เข้าใจและเรียนรู้ได้อย่าง รวดเร็ว

สิ่งที่คาดหวังไว้ และอยากเห็นเยาวชนฮากกา สามารถรวมตัวกันไม่ใช่แค่ สืบทอดความเป็นชาวฮากกาเท่านั้น แต่สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูล ให้ความรู้ และช่วยเหลือกันในด้านต่าง ๆ ที่แต่ละคนมีความรู้ ความสามารถไม่ว่าทางด้าน กฎหมาย ด้านการแพทย์ ด้านธุรกิจส่งออกและนำเข้า หรือมีการซื้อขาย ทำธุรกิจกัน ซึ่งจะตอบโจทย์และคำถามว่ามารวมตัวกันแล้วได้อะไร

ไหงจึงคิดว่า อนาคตของฮากกาเรา คงเจริญรุ่งเรืองและยิ่งใหญ่กว่า รุ่นอาปา อาแมเรา เนื่องจากแต่ละครอบครัวมีลูกหลานมากมาย และสามารถ รวมตัวกันได้ด้วยสื่อโซเชียล ที่เข้าถึงทุก ๆ ที่ทุกเวลา รวดเร็ว และประหยัดเวลา ไหงจึงมั่นใจว่าฮากกาเราจะได้ตั่งยิ่งใหญ่กว่าเดิมและมั่นคงต่อไป

อนุรักษ์อารยธรรมของชาวฮากกา ผ่านการสืบสานยุวชน

徐伟玉 (นุชมาศ ศรีมิ่งมงคลกุล)

ปัจจุบันหนูกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย โครงการ รวม. เป็นลูกหลานชาวฮากกา รุ่นที่ 3 โดยอาทูนมาจากเมืองทองคัง (เฟิงสุ่น) ประเทศจีน อาหล่ามาก็มาจาก เกียดหยอง (เจียหยาง) ถึงแม้ว่าอาทูนมา เป็นจีนแต่จิว แต่อาทูนมาก็คุ้นเคยกับจีน แคะจนสามารถใช้ภาษาแคะได้อย่าง คล่องแคล่ว เพราะบ้านเดิมอาทูนอยู่ ในชุมชนที่มีคนฮากกาอยู่มาก ซึ่งที่บ้าน หนูมีอาปา อาแม และอาทูน อยู่ด้วยกัน จึงทำให้ได้รับการเลี้ยงดูอยู่ในครอบครัว ชาวฮากกา มาโดยตลอด และมีหลายเหตุการณ์ที่ทำให้มีความรู้สึกผูกพัน และ ภาคภูมิใจในเชื้อสายฮากกา ที่จะบอกเล่าเรื่องราว ที่ถูกปลูกฝังมาโดยตลอด จนเป็นหนูในวันนี้

ตั้งแต่หนูยังเล็ก หนูจะได้รับฟังเรื่องราว การสู้ชีวิตของอาทูน อาทูนที่มาจากเมืองจีน จากอาปา และได้พาหนูไปเยือนบ้านอาทูน ที่เมืองจีนมาแล้วด้วย ตอนนั้นยังจำอะไรไม่ค่อยได้ จำได้เพียงว่าตอนเครื่องบินเทคออฟ รู้สึกสยิด พุงมาก และมีคนเยอะๆ (ญาติ) มารอรับแล้ว พาไปไหว้ที่ศาลตระกูลแซ่ฉีตอนอยู่ชั้นอนุบาล 3 ได้เข้าร่วม งานปกป้องฮากกาประเทศไทย 2008 ซึ่งปีนั้น ปากช่องเป็นเจ้าภาพที่มีคนฮากกา มาจากทั่วประเทศมากมายทำให้ได้เห็นว่

เชื้อสายฮากกาเรา มีอยู่ไม่ใช่น้อย ในการที่ได้ร่วมเดินพาเลซนี้ ทำให้ได้รู้จักเพื่อน ๆ ทั้งที่อยู่โรงเรียนเดียวกัน และที่มาจากโรงเรียนอื่น ๆ ว่าเป็นลูกหลานฮากกาเหมือนหนูอีกหลายคน

ตอนนั้น หนูได้รับมอบหมายให้ถือป้าย เดินนำขบวน เป็นระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร ระหว่างเดินนั้น มักจะมีผู้ใหญ่ที่ร่วมขบวนด้วยกัน มาคอยสอบถามและให้กำลังใจ และบางช่วงก็ถือร่มบังแดดให้ ทำให้รู้สึกถึงความอาทรจากผู้ใหญ่ที่มากันมากมาย ถึงแม้ว่าจะไม่รู้จักกันมาก่อน แต่ก็ดูแลกัน เหมือนเป็นญาติพี่น้องกันทั้งประเทศ

ทุกวันที่ 15 ธันวาคม ของทุกปี สมาคมฮากกาปากช่อง จะมีการจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ประจำปี หนูจะได้มารับประทานอาหารกับทุกคนในบ้าน ร่วมกับชาวฮากกา ได้ชมการแสดง และช่วงเวลาทีรอคอย คือ ต่อจากการแจกถุงมงคลแก่ผู้อาวุโส จะเป็นการจับฉลาก แจกของขวัญ ที่จะคอยรอลุ้นว่าปีนี้จะได้อะไรบ้าง

และในงานนี้เอง หนูเคยได้ขึ้น แสดงรำประกอบเพลงเงี้ยวทวงทวง และเพลงอื่น ๆ อีก 2 - 3 เพลง เป็นที่สนุกสนาน

ได้รับรางวัลทุนการศึกษา จากสมาคมฮากกา นครราชสีมา ที่เป็นแรงบันดาลใจให้เฝเรียนรู้เพื่อผลการเรียนที่ดี และสนใจเกี่ยวกับเรื่องจีน ๆ จนสามารถใช้ภาษาจีนได้บ้าง จึงได้รับโอกาส ที่ทำให้หนูรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่ง ที่ได้เป็นพิธีกรเยาวชน ภาษาจีน ในพิธีเปิดของงานเลี้ยงสังสรรค์ฮากกปากช่อง ประจำปี 2560

จากสิ่งที่หนูเล่ามานั้น ทั้งมาจากการจัดการของสมาคม องค์กรของชาวฮากกา ที่มีส่วนปลูกฝังความผูกพัน ความภาคภูมิใจ ที่เป็นชาวฮากกาในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นสังคมสิ่งแวดล้อมภายนอก ที่แต่ละคนอาจมีโอกาสนี้ไม่เท่ากัน แต่ที่สำคัญที่สุดสำหรับหนู คือคนครอบครัว ที่สนับสนุนให้โอกาสได้ร่วมกิจกรรมภายนอก และปลูกฝังบ่มเพาะความรู้สึกในใจ ด้วยความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่ขนบธรรมเนียมประเพณี การเช่นไหว้บรรพชน ให้เคารพผู้อาวุโส และด้านอาหารการกิน ก็มีเมนูหลายอย่างที่หนูชื่นชอบ และได้รับประทานอยู่

เป็นประจำ เช่น ฮัมซ้อยต้มกระดูกหมู หมิงซุน ซิดหย่องซ้อย ผัดเหมี่ยนเซียน เป็นต้น

หนูได้เห็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ตั้งแต่การเก็บรักษาถนอมอาหาร เครื่องมือเครื่องใช้ จนถึงประโยชน์ของสถาปัตยกรรมสิ่งปลูกสร้างแบบต่าง ๆ ชาวฮากกาสร้างไว้ใช้งาน อาทิเช่น ภูโหลว ที่ได้รับการยกย่องจาก UNESCO ให้เป็นมรดกโลก แล้วยังมีชาวฮากกาที่มีคุณงามความดี ผู้มีชื่อเสียงระดับชาติ และผู้มีความสามารถเป็นที่ยอมรับในนานาประเทศ ต่าง ๆ อีกมากมาย เป็นที่น่าภาคภูมิใจมากค่ะ

ส่วนหนึ่งที่ทำให้หนูรู้สึกถึงความเป็นฮากกาในตัวเอง คงเป็นเพราะทุกคนในบ้านของหนูมีความสนใจในความเป็นมาของคนฮากกา ได้บอกเล่าถึงความมานะอดทนของบรรพบุรุษ ทำให้หนูได้มีวันนี้ และเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งด้านความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน และคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ การดำรงชีวิตให้แก่อนุได้เรียนรู้เสมอมา หนูคิดว่า ถ้าหากไม่มีผู้สืบสานอารยธรรมของชาวฮากกา ต่อไปอารยธรรมเหล่านี้ อาจค่อย ๆ หดไป ดังนั้น ถึงเวลาที่พวกเราชาวฮากกาจะต้องลุกขึ้นมาสืบสานต่อ โดยเฉพาะเยาวชนรุ่นหลัง ในฐานะที่หนูเป็นเยาวชนชาวฮากกา มีแนวคิดที่จะสืบสานอารยธรรมโดยการสร้างจิตสำนึกรัก และความภาคภูมิใจในความเป็นฮากกา ซึ่งเป็นข้อที่สำคัญยิ่ง หากเรามีใจรัก การจะทำสิ่งใดย่อมเป็นไปอย่างราบรื่น สิ่งสำคัญต่อมา คือ ค่านิยมในสังคม การอนุรักษ์วัฒนธรรมเป็นสิ่งดีงาม และควรจะกระทำอย่างยิ่ง วิธีการที่ทำให้เกิดความรู้สึกความภาคภูมิใจทำได้ โดยการปลูกฝังความเป็นชาวฮากกาแก่เยาวชน

แต่ในปีนี้ หนูได้ทุนการศึกษามัธยมปลาย ของกระทรวงวิทยาศาสตร์ ที่มีความจำเป็นต้องไปอยู่หอพักของโครงการฯ จึงไม่ได้กลับมาบ้านบ่อยนัก และอีกหลายปีกว่าจะสำเร็จการศึกษา ทำให้มาร่วมกิจกรรมไม่ได้ทุกครั้งเหมือนเคย แต่เมื่อมีโอกาสเมื่อไหร่ หนูจะกลับมาสานต่อด้วยความรัก และความภาคภูมิใจ ที่เป็นสายเลือดฮากกา และจะไม่ยอมให้วัฒนธรรมอันล้ำค่านี้หายไปในวันของหนูค่ะ

ขอขอบคุณ อาปา อาแม ญาติผู้ใหญ่ที่ทำให้หนูได้สัมผัสอารยธรรม
อันดีงามของบรรพชน และคณะผู้ดำเนินงานวิจัยกระบวนการถ่ายทอดความรู้
ภาษา - วัฒนธรรมฮากกาฯ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัย
มหิดล ทำให้หนูได้เป็นส่วนหนึ่งของการสืบสานให้แก่คนรุ่นหลังต่อไป

10 กย 61

ธุรกิจของอาปาอม

นายวัชร ปวีณาภรณ์

ผมเริ่มเข้าสมาคมฮากกา ตอนแรกเมื่อยังเด็ก ผมจะไปสมาคมกับอาปา เพราะอาปาเป็นสมาชิกฮากกา ผมก็เข้าไปแทบทุกครั้ง เพราะว่าผมอยากไปเดินห้าง เพราะถ้าไปผมก็จะได้แะซื้อของที่ห้างทุกครั้ง ตอนนั้นผมยังเด็ก เรายังไม่รู้ว่าจะเข้าไปทำอะไรที่นั่น ผู้ใหญ่ที่อาปารู้จักก็มีฐานะที่ดี หน้าที่การงานที่ดี เราก็คิดว่าเราจะเข้าไปช่วยอะไรเขาได้หรือเปล่า

แต่ว่าตอนนี้เราก็คิดว่า หลายคนที่อาปาแนะนำให้รู้จัก ก่อนหน้านั้นเขาก็ไม่มีอะไรเหมือนกัน บางคนเหนื่อยมาก ลำบากมาก แต่เขาก็ใช้ความสามารถ และใช้ความวิริยะ อุตสาหะ ทำมาค้าขาย แล้วก็สร้างอาชีพให้ตัวเองได้ หลายอย่างจะเริ่มซึมซับเข้ามาในตัวผมเอง โดยที่ผมไม่รู้ตัว

ก่อนหน้านี้นี้ผมเคยไปเจอเพื่อน เพื่อนบอกว่าเจอคนจีน เสียงดัง โหวกเหวก ไม่มีมารยาท ผมก็รู้สึกเฉย ๆ แต่พอมาวันหนึ่งเราก็คิดว่า “เฮ้ย เราก็จีนเหมือนกัน” ผมมีความรู้สึกที่ว่า ผมไม่พอใจที่เขามาพูดแบบนี้

ผมอยากจะบอกทางผู้ใหญ่ในสมาคมว่า ตอนที่ผมจบจากมหาวิทยาลัยใหม่ ๆ บ้านผมทำธุรกิจขายเฟอร์นิเจอร์ ผมก็ขับรถเอง ส่งของเอง เปิดร้านปิดร้าน ทำทุกขั้นตอน แม้กระทั่งไปกินข้าวก็ไปกินกับลูกน้อง จนกระทั่งวันหนึ่งผมได้สั่งของเองกับเซลล์ พ่อผมก็ให้ผมเริ่มเป็นคนเซ็นเช็คเอง โดยที่ลายเซ็นก็ยังเป็นของอาปาอยู่ จนมาถึงตอนนี้ผมเซ็นเอง ลายเซ็นผมเอง ทุกอย่างผมบริหารเอง แต่เจ้าของธุรกิจก็ยังเป็นของอาปामอยู่ครับ

ความทรงจำที่ดีที่สุดของฉันเมื่อฉันได้เติบโต ในชุมชนฮากกาแห่งนี้..กม.4...

อาผ่อ (นามแฝง)

แม้ว่าฉันไม่ได้ถือกำเนิดที่เบตงแต่ฉันได้เติบโตที่ดินแดนฮากกาแห่งนี้ ซึ่งเป็นครอบครัวใหญ่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายมีปู่ย่าคอยดูแลลูกหลานและแวดล้อมด้วยญาติ ๆ ที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน ในวัยเรียนยามเช้า ไข่ดาวกับซีอ้าวและหมูสับหนึ่ง (ยุคเปียง) ฝีมือย่า เป็นอาหารที่แสนจะพิเศษที่สุดก่อนไปเรียน แล้วเดินไปโรงเรียนพร้อมเพื่อน ๆ และน้อง ๆ กับอากาศที่แสนดีมีให้เต็มปอด มีลำคลองข้างทางและผ่านป่าช้าที่แสนน่ากลัวในตอนกลางคืน

ที่โรงเรียนนอกจากบทเรียนในหนังสือฉันยังได้เรียนทำอาหารต่าง ๆ ไว้กินกัน ได้ปลูกผักสวนครัวเอามาทำกับข้าวที่บ้าน ได้รู้ว่ากากมะพร้าวใช้ถูไม้กระดานให้มันขาวได้ดีที่สุด รู้จักระบบของสหกรณ์ นาน ๆ จะมีวงดนตรีคนตาบอดไปเล่นดนตรีสร้างความสนุกและเพลิดเพลินให้ที่โรงเรียน ฉันมีครูศิลปะที่ฝีมือยอดเยี่ยมเพราะรอบ ๆ โรงเรียนจะมีแต่ภาพวาดอันสวยงามจากฝีมือของท่าน..คิดถึงคุณครูนะคะ..หลังเลิกเรียนหากมีพ่อแม่มารับจะเป็นวันที่โชคดีและมีความสุขที่สุด เพื่อนมุสลิมของฉันคนหนึ่งช่างเท่จังเพราะเล่นดนตรีเก่งและน่าตาดีที่สุดในห้อง..ป่านะนี้เป็นอย่างไรบ้างไม่รู้..

วันฮารีรายอจะเป็นอีกหนึ่งวันที่ฉันจะได้กินข้าวหลามจิ้มแกงข้น ๆ ที่อร่อยที่สุดที่บ้านเพื่อนมุสลิม ซึ่งไม่ต่างจากวันตรุษจีนที่รอคอยถือเป็นวันรวมญาติที่สำคัญ ฉันกลัวเสียงปะทัดมากแต่ฉันก็รักเสียงนี้เพราะเป็นวันที่ฉันจะได้เจอญาติพี่น้องในตระกูล ได้อั่งเปา ได้ใส่เสื้อผ้าใหม่ ๆ ได้เที่ยวบ่อน้ำร้อน เที่ยวน้ำตก ได้เที่ยวตลาด ได้กินอาหารอร่อย ๆ ไปอีกหลายวันและนี่ถือเป็นอีกหนึ่งวันที่ฉันรอคอยและมีความสุขที่สุด ณ ที่แห่งนี้จะมีวันสำคัญต่าง ๆ มากมายให้เราได้สืบสานประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาวฮากกา ในวันไหว้พระจันทร์มีโคมไฟรูปต่าง ๆ สวยงามให้เด็ก ๆ ได้ถือเล่นแล้วเดินเป็นขบวนพร้อมร้องเพลง

กันไปและการเล่นผีตะกร้าในคืนไหว้พระจันทร์คงจะหาดูที่ไหนไม่ได้อีกแล้ว วันซึ่งเม็งลูกหลานไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็จะกลับมาไหว้บรรพบุรุษด้วยความกตัญญู วันสารทจีน วันไหว้บ๊ยะจ่าง วันไหว้ขนมบัวลอย หรือวันไหน ๆ ล้วนแต่เป็นวันที่พิเศษของฉัน ฉันชอบอาหารและผักพื้นบ้านของชาวฮากกาหลายอย่างเท่าที่จำได้ เช่น ผักกูด ผักน้ำ เคาหยก ไก่พื้นเมืองสับราดซีอิ้ว ไก่ต้มซิงเหล้าแดง ที่ปัมเอง ลูกชิ้นแคะ ลูกชิ้นเผือกหรือมะละกอ ขนมหงอกที่อันใหญ่เท่าสามข้าว หรือแม้แต่อาหารที่ประกอบด้วยปลิงทะเลซึ่งไม่เคยได้กินอีกเลยนับจากวัยเด็ก และโชคดีที่แม่ฉันได้เรียนรู้จากย่าจึงทำอาหารเป็นหลายอย่าง ฉันเคยรังเกียจผักที่ยายแคะ ๆ ปลุกขायงอกงามดีที่ราดด้วยฉีแต่เมื่อเทียบกับสารเคมีฉีคงดีกว่ามาก แม้ดินแดนฮากกาแห่งนี้ในสมัยก่อน จะแวดล้อมไปด้วย จีนคอมมิวนิสต์มลายา (จคม.) และชาวมุสลิม แต่ทุกคนก็ยังสามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติสุข ครั้งหนึ่งยังเคยไปร่วมสนุกในงานที่ จคม. จัดขึ้นในสวนป่าที่ไหนสักแห่งอย่างไม่รู้สึกลัวตกแล้วอันตรายใด ๆ ถึงแม้ว่าฉันต้องสูญเสียญาติคนหนึ่งจากการถูกยิง.....

มาวันนี้เบตงและชุมชนฮากกาของเรามีความเจริญเข้ามามากขึ้น ตามกาลเวลา เด็ก ๆ รุ่นหลังเติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ในวันนี้ คนต่างถิ่นเข้ามาอาศัย ทำมาหากินมากขึ้น ความเลื่อมล้ำทางประเพณีและวัฒนธรรมจึงมีมากขึ้น “แต่ตราบดีก็ตามที่เรายังมีดินแดนฮากกา กม.4 แห่งนี้ที่ภาคภูมิใจ เราก็คือคนฮากกาที่มีอาจลืมนไปไม่ได้เลย”

ประวัติ ห้องสมุด ในสมาคมฮากกา แห่งประเทศไทย

ณัฐชัย เจริญวิภาสเจต (曾宪昌)

ความประทับใจในสิ่งดี ๆ ที่บรรพชนควรจะได้รับและเข้าไปศึกษา เพื่อให้ห้องสมุดเรามีชีวิตต่อไป ไม่ควรเก็บไว้อย่างเดียว มีหลายสิ่งหลายอย่าง ที่เรายังบอกไม่ได้ว่าดีจืตอลกับการปฏิบัติเพื่อค้นคว้าแบบดั้งเดิมอะไรจะทำให้เกิดคุณค่าลึกซึ้งกว่ากัน แบบง่าย ๆ รวดเร็วหรือความอดทนจับต้องแหล่งแห่ง ศาสตร์ตำราอันไหนจะดีหรือไม่ต้องอยู่กับการพิจารณาของบุคคล เช่น ธรรมชาติ ภาพวาดหรือ ภาพดิจิทัล กับพบแหล่งธรรมชาติแท้จริงต่างกันหรือไม่อย่างไร ข้าพเจ้ามองเห็นถึงความเสียสละของคุณยินดี ลิวเฉลิมวงศ์ (ล่าซ่า) ที่ทำให้เกิด แหล่งเรียนรู้ ที่ทุกท่านต้องการค้นคว้าหรือเรียนรู้ โดยค้นคว้าได้ที่ห้องสมุดอัน มีค่าอย่างยิ่ง ที่หลาย ๆ ท่านอาจลืมไปว่า ยังมีคุณค่าต่อต่อเยาวชน การเสียสละ ของท่านหน้าจะเป็นที่ยกย่อง หลายๆท่านควรเชิดชูในความเสียสละครั้งนี้ จากช่วงประมาณ 1 - 2 ปี ที่ข้าพเจ้า ได้เดินทางและเข้าไปสัมผัสห้องสมุดและ อ่านป้ายผู้อุทิศบอกถึงความเป็นผู้ที่อยากจะให้กับชุมชนชาวฮากกาโดยแท้จริง

เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2561 มีศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ เข้ามา เยี่ยมเยียนเพื่อศึกษาวัฒนธรรมฮากกา ที่สมาคมฮากกาแห่งประเทศไทย ครั้งแรกที่ข้าพเจ้าได้พบกับอาโก้ ศุภกิจ ลิวเฉลิมวงศ์ (บุตรชายคุณยินดี ลิวเฉลิมวงศ์) อาโก้ได้พาเพื่อนวิศวกรจุฬามาศึกษาประวัติฮากกา และทุกๆ ปี อาโก้จะพาผู้สนใจเข้าไปเรียนรู้สมาคมฮากกาแห่งประเทศไทยอยู่เสมอ ข้าพเจ้าพบ อาโก้ครั้งแรกตั้งแต่นั้นมาได้ติดต่อมาตลอดอย่างต่อเนื่อง และได้สนทนา ฟังความรักที่ตระกูล ลิวเฉลิมวงศ์ ที่ได้มีให้กับห้องสมุดสมาคมฮากกาตลอดมา ตลอดทั้งบุตร - ธิดา ยังคอยหาหนังสือดี ๆ ทั่วโลกที่เกี่ยวข้องคนจีนมาเติมเสริมความรู้ ไม่ขาดหายจากเจตนารมณ์ให้ลูกหลานช่วยกันดูแล จากเดิมคุณยินดี ลิวเฉลิมวงศ์ ท่านชื่นชอบและรักการอ่านมาตลอด มีความตั้งใจและใจรักในการอ่านทำให้ท่าน

ได้มองเห็นถึงอนาคตและด้วยความตั้งใจจริง เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พุทธศักราช 2555 มีการทำพิธีเปิดอาคารใหม่ ท่านได้มีส่วนร่วมช่วยสร้างห้องสมุดโดยออกทุน และหนังสือหายากเก่าแก่ เพื่อที่จะเป็นที่เก็บและรวบรวมหนังสือดี ๆ ที่เกี่ยวกับประเทศจีนเป็นหลักมีทั้งเป็นภาษาจีน ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ซึ่งการเปิดอาคารครั้งนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสนพระทัยเป็นอย่างมากและใช้เวลา 15 นาที ในห้องสมุด นำความประทับใจสู่ชาวฮากกา ทั้งมวล ในการจัดเก็บหนังสือเหล่านี้คุณยินดี ลีวเฉลิมวงศ์ มีวัตถุประสงค์ให้ชนรุ่นหลังได้มาใช้ประโยชน์ได้เข้ามาค้นคว้าเรื่องราวชาวจีนและบรรพชนจีนฮากกา โดยชนรุ่นหลังจะได้มีหนังสือเก่าแก่หนังสือดี ๆ รวมทั้งหนังสือส่งเสริม สนับสนุนให้คนรักในการอ่าน ตลอดจนเจตนารมณ์อันตั้งใจของบุตร-ธิดา ของตระกูลลีวเฉลิมวงศ์ ห้องสมุดประกอบไปด้วย หนังสือ 5 เรื่องหลัก วัฒนธรรม, อาหาร, สุขภาพ, ภาษา และบุคคลสำคัญ มีบทความอันที่ท่านให้ไว้ หลังจากวันที่ได้พบปะนั่งสนทนากับอาโก้ และพูดคุยทางโทรศัพท์หลายครั้ง มีหัวใจ เต็มไปด้วยคำว่าหนังสืออันมีคุณค่าตลอดเวลา และข้าพเจ้ามองเห็นถึงชาวจีนฮากกาที่มาเยี่ยมสมาคมจะต้องได้รับการใช้บริการเสมอมา ทุกเดือนจะมีการใช้ บริการจากชาวจีนโพ้นทะเลและ ดังคำที่กล่าวว่า

ที่ใดมีดวงอาทิตย์ ที่นั่นมีชาวจีน
ที่ใดมีชาวจีน ที่นั่นมีชาวฮากกา

“..... ในชีวิตของคนเราไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติตนหรือทำงานให้กับคนอื่น สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ต้องซื่อตรง จริงใจ ประพฤติ ปฏิบัติด้วยคุณธรรมอันสูงส่ง และเปิดเผย การงานจึงประสบความสำเร็จและได้รับผลประโยชน์ตอบแทน กลับมาทั้งเรื่องของเกียรติประวัติและชื่อเสียง” บทความชีวประวัติของคุณยินดี ลีวเฉลิมวงศ์ ประธานกิตติมศักดิ์ถาวร มูลนิธิหญิงไทยสัมพันธ์ ในหนังสือแม่ของฉัน ความประทับใจจุดเล็ก ๆ ที่ข้าพเจ้าอยากให้ ชาวฮากกาได้ทราบ

เรื่องเล่าสุดประทับใจของไหงจากอาkung

พิเชษฐ์ ชัยชนะ

อาkungเล่าว่าอาป้าของอาkungเป็นคนจีนแผ่นดินใหญ่ อพยพมาอยู่เมืองไทย ขึ้นท่าเมืองกันตังในสมัยร.๕ ตอนนั้นมีพระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี เป็นเจ้าเมืองกันตัง อาป้าของอาkungชื่อว่า หว่องซุนกง เชียงหว่อง อาkungเล่า ตอนที่อาป้ามา นั่งเรือสาเกามา ๒ เดือนกว่า มาตามโชคชะตา ตามดินฟ้าอากาศ มาพร้อมกับพี่น้อง เชื้อสาย เจวจุ (แต้จิ๋ว) และพี่น้องเชื้อสายฟุกเกียน (ฮกเกี้ยน) อาป้าเล่าว่า อาkungตอนเดินทางมามีบางคนที่ไม่ถึงแผ่นดินไทยก็มี เพราะขณะ อยู่ในเรือ เกิดภัยธรรมชาติบ้างเกิดจากโรคติดต่อบ้าง เกิดการเจ็บป่วยทำให้ต้อง เสียชีวิต เมื่อเสียชีวิตแล้วต้องนำร่างของผู้ตายโยนลงทะเลไป อาkungเล่าด้วยความภูมิใจที่อาป้าของตัวเองมาถึงบนผืนแผ่นดินไทยด้วยความปลอดภัย งานอย่างแรกที่อาป้าของอาkungทำคือปลูกผักขายและรับจ้างทั่วไป ซึ่งได้รับที่ดิน ปลูกผักจาก เจ๊กฮ้อ ชาวแต้จิ๋ว แฉว ๆ ริมทางรถไฟสายกันตัง หรือที่นั่นเรียกว่า โคกเมน ตอนที่อาป้าของอาkungมาอยู่ ที่เมืองไทยยังเป็นหนุ่มอายุราวยี่สิบกว่า ๆ อยู่ไปอยู่มากก็พบรักกับอาแมของอาkung ซึ่งอาแมของอาkungเป็นลูกของคนจีนฮากกา ที่อพยพมาก่อน และมีนามสกุลไทยใช้แล้ว ชื่อว่า อาฝุง ชัยชนะ จากนั้นสองคน ใช้ชีวิตร่วมกัน และปักหลักถิ่นฐานที่อยู่ ณ บ้านบางเป้า อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง อาแม ของอาkung อาชีฟเดิมเป็นแม่ค้าหาบแร่ขายขนมจีนน้ำยา เมื่อสองคน มาใช้ชีวิตคู่อยู่ด้วยกัน ขายผักบ้าง ขายขนมจีนบ้าง ก็พออยู่พอกิน จึงมีบุตร ด้วยกัน ๗ คน ผู้หญิง ๕ คน ผู้ชาย ๒ คน อาkungไหงเป็นลูกชายคนที่ ๔ ชื่อว่า นายขึ้น แซ่ฮึง (ที่ใช้แซ่ฮึง ตอนนั้นอาเจ๊กฮ้อแฉวเกิด เขียนในทะเบียน ว่าแซ่ฮึง ต่อมาอาป้าเสียชีวิต เหลือลูก คนที่ ๔ ๕ ๖ ๗ ที่ ยังคงอยู่กับแม่ เพราะคนที่ ๑ ๒ ๓ แต่งงานเข้าบ้านอื่นไปแล้ว สาเหตุที่อาป้าของอาkungเสียชีวิต เพราะ ก่อนหน้านั้นทำงานหนัก ต้องเลี้ยงดูลูก ๆ ทั้ง ๗ คน อาkungเล่าตอนที่อาป้ากำลัง จะเสียชีวิต ร้องเรียก พ่อ เรียกแม่น้ำตาไหล และตาคู่มือตัวเองที่ไม่สามารถกลับ

บ้านเกิดไปหาได้ อาชีพของอาทูน เสียชีวิตไปตอนอายุ ๔๘ ปี หลังจากนั้นอาทูน
ของอาทูนก็เสียชีวิตไป ตอนอาทูนอายุ ๑๗ ปี พ่ออาทูนเสียชีวิต ลูก ๆ อีก ๔ คน
ต้องแยกย้ายกันไปคนละทิศละทาง ลูกผู้หญิง ๒ คน มีคนจีนที่ไม่มีลูกรับไปเลี้ยงดู
เป็นบุตรบุญธรรม ส่วน คนที่ ๔ และคนที่ ๕ ก็คือ อาทูนไถ่ กับน้องชาย ของอาทูน
ซึ่งไม่มีใครรับไปเลี้ยง เลยต้องไปอยู่บ้านพี่น้องฝ่ายแม่ ที่บ้านท่าส้ม ซึ่งเป็น
ญาติของฝ่ายแม่ หลานสาวของแม่ ลูกของพี่สาวแม่ ซึ่งมีศักดิ์เป็นพี่ของอาทูน
อาทูนเรียก จีพริ่ง จากนั้นทั้งสองพี่น้องก็หางานทำ สมัยก่อนคนจีนเยอะการพูดคุย
กับคนจีนเป็นเรื่องปกติของคนจีน อาทูนและน้องชายของอาทูน สามารถพูดคุย
ภาษาจีนถิ่นใต้ ๔ ภาษา ฮากกา แต่จิ๋ว ฟุกเกี้ยน ไหลหล่า นอกจากนี้อาทูนได้เข้า
ทำงานเป็นนายท้ายเรือส่งสินค้าไปประเทศสิงคโปร์ ตอนอยู่ในเรือต่างประเทศ
อาทูนเล่าว่ามีผีผู้หญิงตนหนึ่งมาเข้าฝันมาบอกเลขหวยตัวตรง ๆ พอเรือสินค้า
กลับมาไทยอาทูนได้ซื้อหวยใต้ดินในสมัยนั้น ถูกหวย ได้ซื้อสวนยางพาราได้
๕๐ ไร่ อาทูนบอกกับไถ่ว่าชีวิตตกต่ำสุด ๆ ตอนจากพ่อจากแม่จากพี่ ๆ น้อง ๆ ไป
และบางวันไม่มีอะไรจะกิน แต่สามารถต่อสู้มาจนสุดท้ายของชีวิต อาทูนเล่าว่า
ชีวิตคนเราไม่มีอะไรมาก นอกจาก กินอิ่มท้อง มีที่หลบนอนที่อบอุ่น แค่นี้ก็มี
ความสุขแล้ว

สิ่งที่ประทับใจ ในความเป็นฮากกาของไถ่

ประการแรก คงต้องบอกว่าโชคดีที่สุดที่เกิดเป็นลูกหลานของคนฮากกา
เพราะเรามีบรรพชนที่ยืน อดทน เป็นแบบอย่างให้เราได้ยึดปฏิบัติในการ
ดำรงชีวิตได้ 我好面水 出生子孫客家人 “ไถ่หัวเมียงซู้ ชุดซั้งจื้อซุน
ฮากกาหั้น” ฉันทวนาดีที่เกิดมาเป็นลูกหลานคนฮากกา

ประการที่สอง ได้เรียนรู้ภาษา ประเพณี วัฒนธรรมของบรรพชนที่ส่งต่อ
จากรุ่นสู่รุ่น เช่น การทำอาหาร วันไหนที่ได้หยิบจับอุปกรณ์การทำอาหารฮากกา
จะมีความสุขมาก ๆ ไถ่เป็นคนชอบทำชอบทานอาหารฮากกาบางครั้งเปิดดูยูทูบ
บ้างสอบถามฮากกาอาวุโสบ้าง ตอนที่ไถ่ไปหม่อยแ่่นจะถ่ายรูปอาหารและ
สอบถามวิธีการทำแล้วนำมาต่อยอดปรับเปลี่ยนวัตถุดิบที่บ้านเรามี แต่ยังคง

ความเป็นเอกลักษณ์ของฮากกา 我食歡喜客家菜 “ไหง่ซิดฟ่อนฮักกาซอย”
ฉันชอบทานอาหารฮากกา

ประการที่สาม อยากบอกว่าดีใจมาก ๆ ที่มาเจอกับพี่น้องเชื้อสายฮากกา
ที่มารวมตัวกันจุดประสงค์เดียวกัน คือ ร่วมสืบทอด ภาษา ประเพณี วัฒนธรรม
ของบรรพบุรุษของพวกเรา เพื่อให้คงอยู่บนผืนแผ่นดินไทยและอยู่กับลูกหลาน
ชาวไทยเชื้อสายฮากกาสืบไป 自家人 好朋友 好兄弟 大家人祖宗來
唐山 “ซิกกาหังน ห้าวแผ่นยิว ห้าวซงตี ไท่กาหังนจู่จ่งหล่อยถ่องซาน”
คนกันเอง เพื่อนที่ดี พี่น้องที่ดี ทุกคนบรรพบุรุษมาจากเมืองจีน

ประการสุดท้าย ภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งในการร่วมสืบทอด ภาษา ประเพณี
วัฒนธรรมของบรรพบุรุษ ถึงจะมีความรู้อันน้อยนิดแต่จะร่วมด้วยช่วยกัน
เพื่ออนาคตของฮากกาประเทศไทยเพื่อลูกหลานฮากกาภายภาคหน้า ปัจจุบันนี้
เกิดมาเป็นฮากกา ถึงจะตายไปก็เป็นผีฮากกา 生為客家人 死為客家鬼
“ซั้งว่วยฮากกาหังน ซี้ว่วยฮากกาทุก” เกิดเป็นคนฮากกา ตายไปก็เป็นผีฮากกา

ครอบครัวของฉันเป็นคนจีนแคะ

สมจิตร เต็มกลีพาณิชย์

ครอบครัวของฉันเป็นคนจีนแคะ ฉันมีเชื้อสายจีนแคะอยู่เต็มตัว ทั้งเตี้ยและแม่เป็นจีนแคะ เริ่มต้นอาภิงกับอาม่ามาจากเมืองจีนอยู่บางแวก ต่อมาย้ายมาอยู่ที่คลองทวีวัฒนาตอนฉันอายุได้ 5 ขวบ เตี้ยฉันมีพี่น้องทั้งหมด 9 คน เตี้ยเป็นลูกชายคนโต อาภิงเสียชีวิตตั้งแต่อ่อนย้ายมาบ้านใหม่ อาภิงที่ยังไม่ได้แต่งงานก็ย้ายมาด้วย 4 คน บ้านฉันจึงมีหลายชีวิต หลายวัยอยู่ด้วยกันอย่างอบอุ่น โดยมีอาม่าเป็นผู้อาวุโสสุดในบ้าน

ฉันมีพี่น้อง 6 คน เป็นชาย 4 คน หญิง 2 คน ฉันเป็นผู้หญิงคนเล็ก แต่เป็นคนที 3 จาก 6 คน ตอนนั้นบ้านฉันมีอาชีพทำสวนผัก ปลูกผักหลายอย่าง หมุนเวียน คนที่ฉันรู้จักเป็นคนจีนแคะก็มีอาชีพทำสวนผักกันหลายคน โดยมากคนจีนแคะจะเป็นเกษตรกร เตี้ยปลูกผักเก่งมาก งามมาก สมัยนั้นไม่ต้องฉีดยา ไม่ต้องใส่ปุ๋ยมากเหมือนสมัยนี้ผักก็งาม จำได้ว่าปุ๋ยที่ใช้ คือ ขี้เป็ด หมั่นมากเวลาใส่ปุ๋ย หน้าหนาวของทุกปี เตี้ยจะปลูกผักกาดเขียว ภาษาจีนแคะเรียกว่า “ไถ่ซ่อย” เวลาเก็บเกี่ยวได้ก็จะมีคนมาเหมาซื้อไป ที่บ้านฉันก็จะแบ่งไว้ทำผักกาดตากแห้ง ภาษาจีนแคะเรียกว่า “ซ่อยก๊อ” เก็บเอาไว้กิน โดยเอามาหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ ตามยาว ตากไว้หนึ่งแดด พอผักสลบก็เอาเกลือมาขยำกับผักจนนิ่ม ใส่กะละมังหมักไว้ 1 คืน เช้าก็เอาตากแดด และตากไปจนแห้งสนิท เมื่อเลิกปลูกผักฉันก็เลยไม่ได้ทำและไม่ได้กินอีกเลย ซึ่งฉันก็เพิ่งมารู้ตอนโตว่ามันเป็นอาหารที่มีชื่อของคนจีนแคะ

ครอบครัวฉันยึดถือประเพณีเคร่งครัด เนื่องจากมีอาม่าอยู่ด้วย ซึ่งก็มีทั้งประเพณีและความเชื่อที่พิสูจน์ได้ และไม่ได้ เป็นเหตุเป็นผลและไม่เป็นเหตุเป็นผล แต่ก็มีปฏิบัติสืบต่อกันมา เช่น วันแรกหลังตรุษจีน (ซัวหยิด) จะเป็นวันถือ อาม่าห้ามไม่ให้ถือไม้กวาดกวาดบ้านเด็ดขาด ถือว่าจะกวาดสิ่งดี ๆ กวาดโชคดีไปหมด และห้ามเทขยะในวันนี้ด้วย เวลาตากผ้าของผู้หญิงต้องตากข้างล่าง ผ้าของผู้ชายอยู่ข้างบน เป็นต้น

เมื่อถึงตรุษจีน หรือเทศกาลต่าง ๆ มักจะทำของไหว้เอง ทำขนมเอง ที่บ้านฉันเลี้ยงไก่ มีเล้าไก่อยู่ข้างบ้าน เลี้ยงไว้เพื่อทำไหว้เจ้า จำได้ว่าเวลาตรุษจีน หรือสารทจีน เด็ก ๆ จะมีหน้าที่ถอนขนไก่หลายตัว พอลูก ๆ โต ก็บอกให้เตี้ย เล็กเลี้ยงเล็กฆ่าเอง ให้ไปซื้อดีกว่าจะได้ไม่บาป ส่วนขนมเทียน ขนมเข่ง พวกฉัน ทำเป็นกันทุกคน ช่วยแม่ทำเยอะมาก เอาไว้แจกคนอื่นด้วย ที่จำได้ไม่ลืมเลย คือ อาม่าเป็นคนหนึ่งขนมถ้วยฟู ทำเองทั้งหมด ตั้งแต่ไม่แป้ง ทัพน้ำออก อาม่า จะทำลูกแป้งจากข้าวหมากไว้มาก่อน ตากแดดไว้เป็นก้อน ๆ ตอนทำก็เอามาผสม กับแป้งข้าวเจ้า น้ำตาลทราย ผสมเสร็จเอาผึ่งแดดวางใบหมัดโซ่ (บางบ้าน เรียกว่า เซียนโซ่) ภาษาไทยเรียกว่าอะไรไม่รู้ ไว้ข้างบนถึงแป้ง เหมือนจะเป็น ใบไม้มงคลให้ขนมขึ้นฟู ๆ ประมาณนั้น น้ำทิ้งมาก แล้วก็ขึ้นฟูจริง ๆ ขนมขึ้น ได้ที่ตอนไหนก็ต้องนั่งตอนนั้น ไม่เหมือนสมัยนี้ตัวช่วยเยอะใส่ผงฟูเลย จะเอาฟู แค่นั้นก็ได้ จำได้ว่ากลางคืนก็เคยตื่นมานั่ง โดยใช้เตาถ่าน นั่งถึงสว่างเลยนะ เมื่อฉันโตสักสิบกว่าขวบ อาม่าก็เลิกทำ เสียตายไม่มีใครทำได้

ไหว้ขนมบัวลอย (เสียดเหยียน) ก็ปั้นเอง ลูกหลานช่วยกันปั้นสนุกสนาน และมีขนมชนิดหนึ่งมาพร้อมบัวลอย คือ กะเหล้าจี๋ นี่เขียนตามที่ได้ยินมาเลยนะ ใช้แป้งข้าวเหนียวเหมือนกัน เอาแป้งข้าวเหนียวปั้นขึ้นใหญ่ ๆ ต้มให้สุกก่อน ตักขึ้นใส่หม้ออีกใบแล้วกววให้เป็นเนื้อเดียวกัน ตัดเป็นชิ้นเล็ก ๆ กินกับน้ำตาล ทราย ถั่วลิสงคั่ว งาคั่ว เหนียวหนึบหนับ หอมอร่อยมาก ถึงตอนนี้ก็ 30 กว่าปี แล้วที่ไม่ได้กิน ขนมนี้อาม่าชอบกินมากเลย

ขนมอย่างอื่นส่วนมากก็จะทำเอง เช่น ขนมกุยช่าย (ก๊วยไช่ปุ้น) ผักกุยช่าย จะปลูกเอง ทำที่เยอะแล้วแจก ถ้ามีงานมงคลใส่แป้งเป็นสีชมพู ใส่พิมพ์ไม้รูป ใบโพธิ์ เรียก “โถปุ้น” ฉันห่อขนมเป็นตั้งแต่เด็กเพราะต้องช่วยแม่ทำ ขนมผักกาด (หัมปุ้น) เวลาที่สวนปลูกหัวไชเท้าก็เอามาหนึ่งขนมนี้ เป็นต้น

ปัจจุบันฉันยังฟังภาษาจีนแคะได้ดี แต่ไม่ค่อยได้พูด สมัยนั้นเวลาลุงเขย (ไถ่กูซัง) หรือลุง (อาปัก) มาหาเตี๋ยที่บ้าน ก็จะได้ยินเขาคุยกันเป็นภาษาจีนแคะ ตลอด อาม่าก็พูดกับลูกหลานด้วย ทำให้พวกฉันทั้ง 6 คน ฟังได้ทุกคน

สิ่งหนึ่งที่ได้เห็นตั้งแต่เด็กอีกอย่าง คือ ต้นหญ้าชนิดหนึ่งชื่อ “ต้นง่” ที่บ้านฉันปลูกไว้ตลอด เอาไว้ต้มอาบน้ำเวลาไม่สบายใส่กับเหล้าขาว มีกลิ่นหอม เฉพาะสำหรับฉันคิดว่ามันหอมมาก และใช้ต้มอาบน้ำเวลาผู้หญิงหลังคลอดลูก ทุกวันนี้ บ้านญาติพี่น้องฉันยังปลูกกันอยู่

เมื่อปี พ.ศ. 2560 ฉันมีโอกาสดูไปเที่ยวชวเถา และได้ไปภูโหลว ที่เหมยโจว เคยอยากรู้มาตลอดว่าอำมามาจากที่ไหนของเมืองจีน แล้ววันนี้ก็รู้แล้วว่าอำมาเคยอยู่เมืองชวเถา แต่ไม่ได้อยู่ภูโหลว ภายหลังได้ข้อมูลจากผู้รู้ท่านหนึ่ง ให้ดูที่อยู่ได้จากป้ายหลุมศพอาทิง ในแผ่นป้ายจะบอกที่อยู่เมืองจีนไว้ จึงนำมาให้ผู้รู้แปลให้ ในนั้นบอกว่าอาทิง อำมามาจากทองคำ ฟุ้งส่น ได้แต่หวังว่าจะได้มีโอกาสไปสักครั้ง สำหรับความรู้สึกที่ได้ไปเห็น ได้เข้าไปในบ้านดินภูโหลวนั้น ตื่นเต้น ตื่นตา ตื่นใจมาก เหมาะสมแล้วที่เป็นมรดกโลกยิ่งใหญ่สำหรับฉันมาก เขาสร้างได้อย่างไรนะ ฉันทิ้งในภูมิปัญญาจริง ๆ ยิ่งได้อ่านข้อมูล ดูสารคดีเกี่ยวกับคนฮากกา ยิ่งรู้สึกภาคภูมิใจอย่างบอกไม่ถูก บุคคลสำคัญหลายท่านมีเชื้อสายฮากกา ฮากกามีอยู่ทั่วโลก ฉันเคยได้ยินหลายคนพูดว่าผู้หญิงจีนแคะขยัน ควรหา มาเป็นสะใภ้ ความขยันไม่ใช่การถ่ายทอดทางพันธุกรรม แต่เป็นการซึมซับ การปฏิบัติเช่นนี้มาตั้งแต่เยาว์วัย โดยมีผู้หญิงสั่งสอน และทำให้เห็น ฉันจะบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีคุณค่าเหล่านี้ เพื่อให้ลูกหลานของฉันได้อ่าน ได้รู้ และบอก ลูกหลานว่าฉันภาคภูมิใจในเชื้อสายที่ได้เกิดเป็นลูกหลานจีนแคะ หรือฮากกา

การเรียกสิ่งของไหว้บรรพชนและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ในสำเนียงจีนฮากกาพร้อมภาพประกอบ

ภาษาจีน	สำเนียง ฮากกา	ความหมาย	ภาพประกอบ
大定	ไท่ทั้น	เงินโบราณ, กระดาษที่ใช้ในพิธีกรรมต่างๆของชาวจีนมีขนาดแผ่นใหญ่ ผิวนาบด้วยสีเงิน และสีทองจัดเป็นพับซ้อนกัน (ไหว้ได้ทั้งบรรพชนและสิ่งศักดิ์สิทธิ์)	
往生錢	หว่องแซน เซียน	ใบเบิกทาง ก่อนที่จะเผาสิ่งของที่จะส่งไปให้ผู้ตายทุกครั้งต้องเผากระดาษใบเบิกทางก่อนเป็นอันดับแรก	
花球	ฟาคิ้ว	ลูกไม้-โบว์	

ภาษาจีน	สำเนียง ฮากกา	ความหมาย	ภาพประกอบ
金花	กิมฟ้า	หางนกยูง ดอกไม้สี ทอง : เครื่องสักการะ เทพเจ้า สิ่งนี้ ใช้ประดับ ที่กระถางรูป	
金銀紙	กิม-หยุนจื่อ	กระดาษเงิน-ทองใช้ สำหรับไหว้บรรพชนผู้ ล่วงลับหรือใช้ในงาน อวมงคล เช่น ศพ	
蠟燭 香	ลับกุก ฮี้-หยอง	เทียนแดง มีขาไม้ รูป	
香爐	ฮี้-หยอง หลู่	กระถางรูป	
花瓶	ฟ้าพิน	ฟ้าพิน แจกันดอกไม้	

ภาษาจีน	สำเนียง ฮากกา	ความหมาย	ภาพประกอบ
蠟燭台	ลั้บจุกทอย	เซิงเทียน	
蓮花	เหลียนฟ้า	ดอกบัว	
燈火	เต๋นฟอ	ตะเกียงน้ำมัน	
齋菜	ใจซอย	ผักเจ ประกอบด้วย 5 อย่าง ได้แก่ เห็ดหอม เห็ด หูหั่น ดอกไม้จีน วุ้นเส้น ฟองเตาหู้	
紅紙	ฝุงจื้อ	กระดาษสีแดงมีเกล็ด ทอง ใช้สำหรับเขียนคำ อวยพร หรือติดผนัง ห้องพระ-บรรพชน	

ภาษาจีน	สำเนียง ฮากกา	ความหมาย	ภาพประกอบ
錢幣紙	เฉียนปี้จื่อ	เรียกรวมๆกัน เงินจีน	
紙爆	จื่อเพ้า	ประทัด	
紅包	ฝุงเปา	ซองสีแดงไว้สำหรับ ใส่เงินเพื่อมอบให้ บุตร หลาน	
春聯 對聯	ชุนเหลียน ตุ้ยเหลียน	บทกลอนเทศกาล ฤดูใบไม้ผลิ บทกลอนสองบรรทัด	
金條	กิมเที้ยว	แท่งทอง ใช้ไหว้บรรพบุรุษ	

ภาษาจีน	สำเนียง ฮากกา	ความหมาย	ภาพประกอบ
三牲	ซำแซน	เนื้อสัตว์ 3 ชนิดที่เชื่อว่าเป็นมงคล ได้แก่ ไก่ หมู หมึกแห้งหรือปลา ความหมาย ความมั่งคั่ง ความขยันมีความรู้ มี ตำแหน่งหน้าที่การงาน สูงขึ้น เหลือกินเหลือใช้	

เรียบเรียงโดย พิเชษฐ์ ชัยชนะ (ท่ามเกว่ต) 譚國

อาหารดาว หวาน จัดไหว้ได้
ตามความเหมาะสมของแต่ละถิ่นฐาน
ขึ้นอยู่กับสมัยนิยมสภาพแวดล้อมและเศรษฐกิจ

ภาษาจีน	สำเนียง ฮากกา	ความหมาย	ภาพประกอบ
發糕	ฝัดป๋ัน	ขนมถ้วยฟู หมายถึง ชีวิตรุ่งเรือง เฟื่องฟู	
甜糕	เถี่ยมป๋ัน	ขนมเข่ง/ขนมปี้ใหม่ หมายถึง ความหวานชื่น ชีวิตมีความราบรื่น	

ภาษาจีน	สำเนียง ฮากกา	ความหมาย	ภาพประกอบ
紅龜糕	ฝูงกุยป๋น	ขนมเต่าแดง หมายถึง อายุยืน	
九層糕	ก๊วเซินป๋น ก่อตป๋น	ขนมชั้น หมายถึง ความเจริญก้าวหน้า การได้เลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่ง	
斑水粽	ก้านส่วยจ๊วง	จ้างน้ำต่าง	
肉粽	ยูกจ๊วง	จ้างน้ำต่าง บะจ้างเนื้อเค็ม	
沙包	เซาเปา	ซาลาเปา หมายถึง ห่อความสุขห่อโชคลาภ	
橘子	กิดจื่อ/กำ	ส้ม หมายถึง ความเป็นสิริมงคล	

ภาษาจีน	สำเนียง ฮากกา	ความหมาย	ภาพประกอบ
葡萄	ฝูเถา	ฝูเถา อุ่น หมายถึง งอกงาม เฟื่องฟู	
柚	ยี้ว	สั้มโอ หมายถึง มหามงคลโชคดี	
西瓜	ซีกวา	ซีกวา แตงโม หมายถึง สืบทอดไม่รู้สิ้น	
菠蘿	หว่องหรี	สับปะรด หมายถึง มีโชคลาภ เป็นเจ้าของคน	
蘋果	ผิงก๊วอ	แอปเปิ้ล หมายถึง ความสงบสุข	
弓蕉	กุงเจียว	กล้วย หมายถึง การมีลูกหลานสืบสกุล	

เรียบเรียงโดย พิเชษฐ์ ชัยชนะ (ท่ามเกว่ด) 譚国

ภาคผนวก

นายเมธี จีรรัตนสถิต (รุ่นที่ 4 ประเทศไทย)

丁能山

บ้านบรรพชน

มณฑลกวางตุ้ง, จังหวัดเหมยโจว, อำเภอเฟิงสุ่น,
ตำบลทางเคิง, หมู่บ้านซืออินเซีย

祖宗家鄉

廣東省、梅州市、豐順縣、湯坑鎮、石印
下村

โหวงเชื่อว่าคนฮากกามีความเป็นฮากกาที่เข้มข้นในสายเลือดกันทุกคน เพียงแต่ถ้าจะมีโอกาสได้ค้นคว้า ได้เรียนรู้เพิ่มเติม และได้ถ่ายทอดความเป็นฮากกาออกมาเมื่อไหร่ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับเวลาและโอกาสของแต่ละคน สำหรับตัวโหวงแล้วมีความตั้งใจอย่างแรงกล้าที่จะสืบสานความเป็นฮากกาของครอบครัวของโหวงให้คงอยู่ตลอดไป ขอบรรพชนทุกท่านจงเป็นกำลังใจและสนับสนุนให้ภารกิจนี้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ทุกประการเทอญ

นายวิวัฒน์ โรจนาวรณ

ส่วนชื่อตามภาษาฮากกา คือ “ หว่อง หน้า จิ้น ”

อาทุง - อาผ่อ มาจาก “ กว่องตุงแซม - หม่อยเย็น - หอเถียนอื่อออง - หยุ่นคองแห่ยน - กิมซีเหล่ว ” / ทั้ง 2 มาถึงประเทศสยามเมื่อปี 2464 อพยพมาอยู่บุรีรัมย์ ปี 2470 / อาป็ก เกิดที่ นครราชสีมา ปี 2465 / ตัวโหวง เกิดที่บุรีรัมย์ปี 2492

ทั้ง ๆ ที่เป็น หลาน คนฮากกา ทั้ง 2 สาย แต่กว่าจะรู้จักและลึกซึ้งกับชาติพันธุ์ฮากกาเมื่อปี 2548 จากอิทธิพลของหนังสือของ อาจารย์วรศักดิ์ มหัทธโนบล และจากการรู้จักเป็นส่วนตัวกับ “ อากอนมดล ชวาลกร ”

เรียนจบปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีพ.ศ. 2520 เคยทำงานเป็นนักข่าวประจำจังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งแต่ปี 2533 - 2540 ปัจจุบันยังอดทนเปิดร้านขายหนังสืออยู่ที่บุรีรัมย์ และเขียนหนังสือลงเฟซบุ๊กทุกวัน

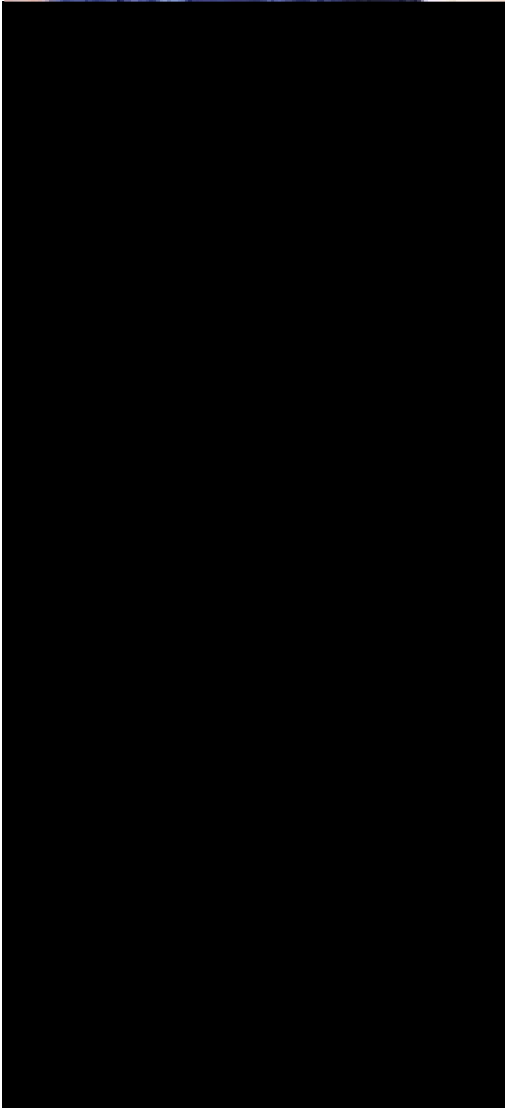

ผศ.ดร.ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร

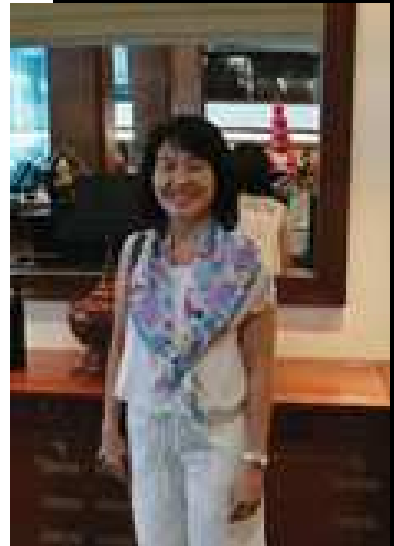
หัวหน้าโครงการวิจัย“กระบวนการถ่ายทอดความรู้ภาษา-วัฒนธรรมฮากกาจากปราชญ์ฮากกาสู่เยาวชนเพื่อการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาอย่างยั่งยืน”

ผู้ที่ชะตาพลิกผัน จากพยาบาลวิชาชีพ กลายเป็นอาจารย์ภาษาศาสตร์ ที่ทำงานด้านฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย จนได้มาฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรมฮากกา ซึ่งเป็นภาษาของบรรพบุรุษที่กำลังจะเลือนไปจากประเทศไทย

สมจิตร เต็มกลีพาณิชย์

การศึกษา : วิทยาศาสตร์บัณฑิต คณะสาธารณสุข
ศาสตร์โชนวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล

ดร.ณุกานดา กิตติสุขวัฒนา

ประธานเครือข่ายธุรกิจ บิสคลับ จังหวัดจันทบุรี
คณะกรรมการสมาคมฮากกา จังหวัดจันทบุรี
รองประธานยุวชนฮากกา จังหวัดจันทบุรี

ชำนาญ พิเชษฐพันธ์ และน้องตาต้า

นายอาคม จิตตานพษ์

ผู้ที่มีพรสวรรค์ในการพูดภาษาฮากกาสำเนียงต่างๆ จากประสบการณ์ตั้งแต่เล็กจดจำมา และมีความสามารถพิเศษในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะภูมิศาสตร์ แผนที่ เส้นทางต่างๆ จนกลายมาเป็นผู้พาชาวฮากกาไทย ที่ต้องการตามหาญาติในประเทศจีน ได้อย่างชำนาญ

ว่าที่ร้อยตรีวิโรจ ศุกุลวงศ์

และนางเกวลิณ ศุกุลวงศ์

เจ้าของโรงพิมพ์โจเซฟ โคราช

ชัยพร กิจตระกูลรัตน์

เจ้าของธุรกิจ บ.พลับพลาการเกษตร

รีสอร์ทอาคันตุกะ จันทบุรี

กรรมการผู้จัดการ บ.ตำหนักทอง ๕

20 กว่าสาขาทั่วประเทศ

ด้านสังคม และองค์กรการกุศล

- นายกก่อตั้งสมาคม ฮากกา จันทบุรี
- รองนายก สมาคม สว่างกตัญญูธรรมสถาน จันทบุรี กต.ตร.สภอ.เมืองจันทบุรี

นายสุนเซ็น เตียวพาณิชย์

วรเศรษฐ์ ผาติวุฒิปพัฒน์

นายวิชัย ปฎิยัตต์โยธิน

นายเจริญ ปิยะสิงห์

นายพิเชษฐ์ ชัยชนะ (ท่ามเกรว็ด)

ครูโรงเรียนบ้านบางสีก อำเภอกันตัง จ.ตรัง
ผู้ที่หลงใหลในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม
ของบรรพชนฮากกา

นายศุภมล ศรีสุขวัฒนา

ปริญธร คุณาธาร

จากซ้าย คนที่ 1 3 4 ตามลำดับ
นายคณากร น.ส. นุชมาศ
และ นางสาวใจ ศรีมิ่งมงคลกุล

นพ. ธนุต์ม์ ก้วยเจริญพานิชย์

แพทย์เชี่ยวชาญการรักษาโรคมะเร็ง
รองนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดยโสธร

ธนาสิทธิ์ รุจิประภากร

นางอิชยา สกุลจารุสุทธิ

น.ส.ธัญญารัตน์ เจียมกลิ่น

นายพุฒิธร พัฒนสินธร

นายพยัต จิรสุวรรณพงศ์

นายเจรียง วัชรมณี

จบการศึกษาจาก มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะบริหารธุรกิจ สาขาประชาสัมพันธ์

ประวัติการทำงานเริ่มแรกทำงานที่อดีตเคยทำงานที่

- กลุ่มการตลาดสาขา ธนาคารไทยพาณิชย์ สำนักงานใหญ่
- ผู้จัดการBusiness Center บริษัทเทเลคอม เอเชีย คอลปอเรชั่น จำกัด (บริษัท โทร คอลปอเรชั่น มหาชนจำกัด)
- ประธานกลุ่มกึ่งพีกันตัง จ.ตรัง
- เจ้าของร้านเจมส์ สตูดิโอ ดิจิตอล ที่ อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น
- รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลท่าพระ
- เลขานุการนายกฯ องค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าพระ

ปัจจุบัน ได้ลาออกกลับมาทำงานที่ร้านเจมส์ สตูดิโอ ดิจิตอล เพื่อดูแลคุณแม่

นางสาวพัชรินทร์ จิรสวรรณพงศ์

นายวัชร ปวีณาภรณ์

อภิชาติ จงเจริญใจ

นายกสมาคมฮากกานครราชสีมา สมัยที่ 32

ทีมวิจัยจากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร

นางสาวกুমารี ลาภอาภรณ์

องค์กร ภาควิชา ร่วมงานและให้การสนับสนุน

- ศูนย์ฮากกาศึกษา กรุงเทพฯ
- สมาคมฮากกานครราชสีมา
- สมาคมฮากกาปากช่อง
- สมาคมฮากกาจันทบุรี
- สมาคมฮากกาบุรีรัมย์
- สมาคมฮากกาขอนแก่น
- สมาคมฮากการะยอง
- สมาคมฮากกาอุบลราชธานี
- ชมรมฮากกาพระนครศรีอยุธยา
- สมาคมฮากกาตรัง
- สมาคมฮากกาหาดใหญ่
- สมาคมฮากกาเบตง
- สมาคมฮากการาชบุรี
- สมาคมฮากกาแห่งประเทศไทย

